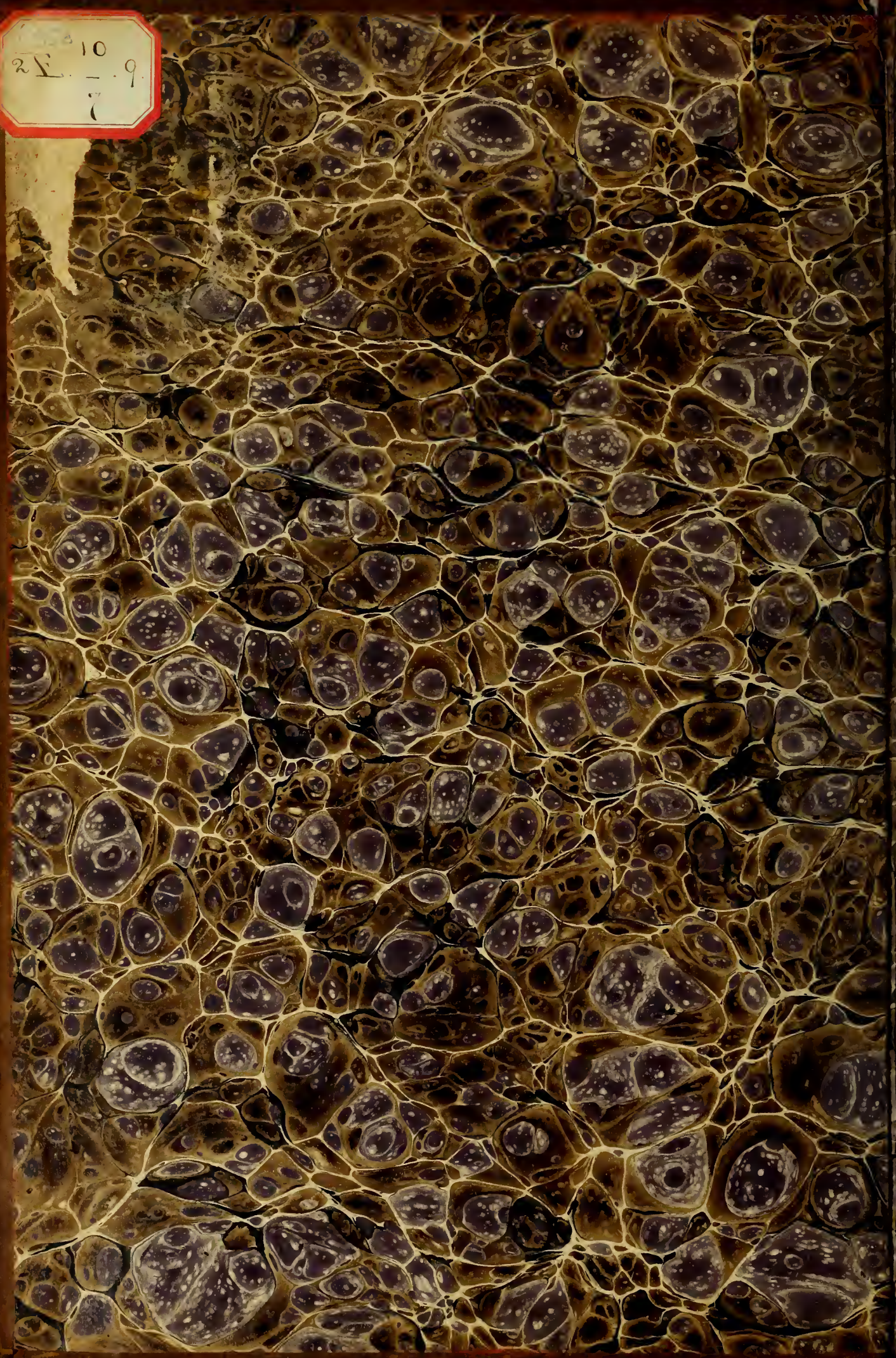

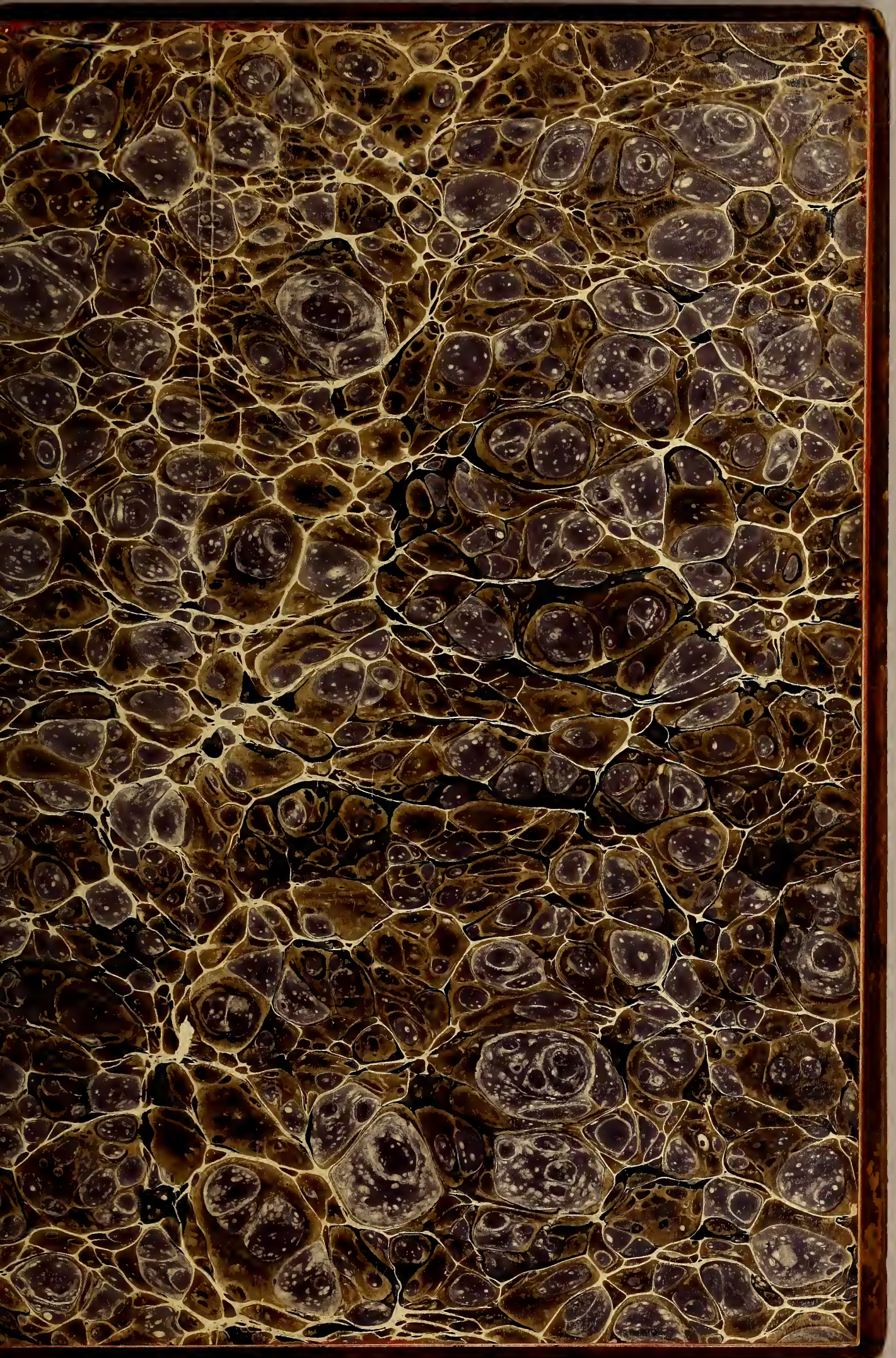

10
25.9
7

185 c

1850
5000

10 parts of the Palatine Vantage

Switzerland

Part I. ... of ...
II " " " " " "

RPJCS

II. PARS
INDIÆ ORIENTALIS,
IN QVA

IOHAN. HVGONIS LINTSCOTANI
Nauigatio in Orientem, item regna, littora, portus, flumi-
na, apparentiæ, habitus moresque Indorum & Lusitano-
rum pariter in Oriente degentium: præterea merces, mo-
netæ, mensuræ, & pondera, quæ quibus in locis, quòve
compendio prostent, accurate proponuntur. Ea LINT-
SCOTVS ipse spectator atq; autor primùm vernaculo sibi
idiomate Belgicæ in publicum dedit: Deinde superioribus
Germanis Germanice, & nunc Latinis item auribus
Latine vtcunq; reddita enunciauit

TEVCRIDES ANNÆVS LONICERVS PRI-
uatus, Ciuis Francfordiensis.

Opus & nauigantibus & mercatoribus Historiarumque
studiosis apprime vtilè.

*Addita sunt pæsîm D. Paludani Annotationes: item Icones artificie.
se in arte facta per Ioh. Theodorum, & Ioh. Israëllem de Bry,
fratres, quorum sumptibus opus ipsum recens
iterum foras datum.*

FRANCFORDII,
Ex Officina Wolfgangi Richteri.
M. D. XCIX.

[Faint, illegible handwriting, possibly bleed-through from the reverse side of the page]

ILLVSTRISSIMIS, GE-
NEROSIS, NOBILIBVS ET
PRVDENTIBVS DOMINIS REPRÆ-
sentantibus Status confederatos prouincia-
rum Belgij.

VNT qui nimium simplicitatem suam produnt, dum quæcunque noua sparguntur, nullo iudicio temere arripiunt: sunt ediuerso alij, qui mea opinione, saluo tamen aliorum iudicio, naturam rerum nimium arctis finibus includunt, dum non nisi quæ in nostro hemisphærio fiunt, fide digna putant, quæ vero extra eius limites referuntur, tanquam fabulosa irrident: falluntur ij, siquidem utrobique inuenias, quæ ob singularem & stupendam naturæ vim & actionem memoranda sint.

Quin si ad aliud nihil respiciamus, quam ad telluris pariter & aquæ diuersitatem, in externa contemplatione, atq; virtute interna, tum in creaturis brutis, in iis viuentibus, tum in ipsorum hominum sub eadem cœli eleuatione degentium differentia apparentem; haud iniuria ex tali naturæ inuestigatione commoueri debemus, ut credamus minimam eius partem nobis cognitam, siquidem videmus ipsam naturam humana inuenta tam prope effingere, ut aut parum aut nihil in eo discrepet. quæ sane cum non tam admirationem, quam veritatem mereantur, incitare nos debent ad penitiolem contemplationem Creatoris tantorum operum. quod si fiat necessario fatebimur, humanum intellectum cæcum plane, diuinam vero sapientiam multa nobis eiusmodi admiranda proposuisse, cuius causæ nobis imperscrutabiles, soli autem DEO cognitæ sint. Quis non miretur arborem illam Indiæ orientalis, quæ tristis dicitur, tota nocte florere, in aurora vero flores simul omnes exuere, quos sub vesperam recentes pariat, atque his vicibus per totum anni circulum ire atque redire, ut cum poëta loquar. Quin quod magis mirandum est, quod in Anhaltina prouincia, certo quodam in loco vrcei tam affabre fa-

DEDICATIO.

cti è terra effodiantur, vt recètes ex figulina prodire credas, ansis singulari cum industria affixis, quorú nuper duo ab illust. *duce VVirtemb. dono dati sunt Doct. Bernharo Zum Bröder Medico huius reipubl. Enchusanae*, fide facta ab eodem illustris. principe, non nisi naturæ opus, nec vllius hominis manibus effectú. Quid nisi magnetis natura nobis tá perspecta esset, quis sine summa admiratione eius virtutem contemplaretur, dum vi tanta ferrum attrahit, referens se diametraliter ad polum arcticum? cuius rei vis abdita hactenus multa præclara ingenia torisit, necdum quantum ipse video, ea eruta aut suis causis sufficienter declarata est: at nos eo minus hæc miramur, quod sensus nostri consuetudine ad eam inuestigationem obbrutescunt. Quoniam vero natura eiusmodi plurima nobis exhibet, quorum alia ob vulgaritatem non curamus, alia ob ignorantiam nescimus, dementia foret, imo desidia, si mentis nostræ oculos haud vltius proferremus, sed tanquam in priuatum sinum demissos à contemplatione rerum tam pulcherrimarum ex propria persuasione subduceremus potius, quã propria experientia, latentes incognitasq; naturæ partes in apertum ederemus. Relinquo tamen suum cuiq; iudicium tum in his, tum in aliis. Mea quidem sententia hæc fuit, vt ea, quæ intra annos tredecim in Oriente vidi, vel plane mecum sepulta haberẽ, vel simplicissime publicata foras darem sine vllis ambagibus, aut ex propria opinione adductis argumentis confirmata, vti nimirum veritatis oratio eo esset simplicior. Et sum quidem ea in parte rationem meam ita secutus, confisus Lectori in eo gratum accidisse.

Posteaquam itaq; congesseram, quæcunq; Lectori commodum allatura existimabam, sane quam poteram accuratissime, atq; vt animi mei aliquã erga Illust. & magnificas vestras præstantias significationem gratitudinis ergo publicarem officiosissime, constitui mecum, si qua memoratu digna inter ea occurrerent, vestro patrocinio submittere, non fretus tantum autoritate vestra, vt quæ quam plurimum contra inuidorum morsus valeret, sed & vt præter debita officia, quæ naturaliter vobis deberem, vobis fidem & ingenuitatem meam probarem. quod vt facerem, autor mihi fuit clarissimus Doctor *Franciscus Melfon iam tot annos syndicus & aduocatus Statuum Hollandicorum*, cui cum placuisset descriptio navigationis nostræ versus polum arcticum, quam *iter Nassouium* dicunt, voluit idem *Melfonius* ne in hac parte nobis deessemus, deferens simul omnia humanitatis benevolentiaq; officia promptissima.

DEDICATIO.

ma. Quare & hunc laborem nostrum V. Ampl. ita commendamus, vt patrocínio suo ea fouere dignentur. quod si fecerint, addent animum deinceps præcipuas Asiæ oras maritimas cum insulis adiacentibus eodem filo contexedi. Deferens autem V. A. omnia mea seruitia humilime precor DEVM omnipotentem, vt easdem incolumes diu conseruare dignetur, in salutem patriæ nostræ, largiaturque quæ & animo & corpori salutaria sint. Datæ *Enchusii, Kl. Ian. Anno. 1596.*

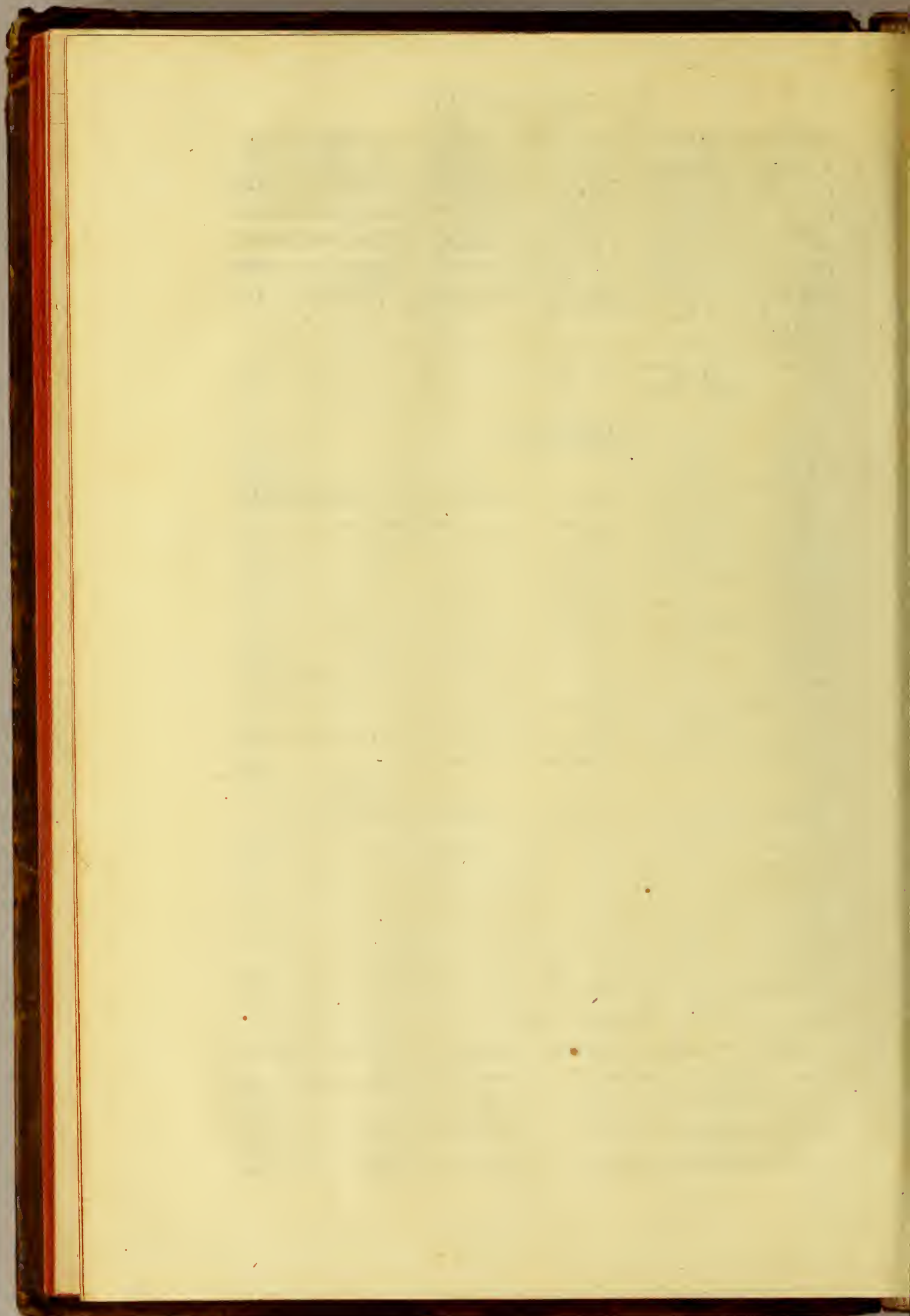
A. V.

Submisse colens

*Joan. Hugo Lindtsconus
ex Harlemo.*

LINT.

PRÆFATIO SVPER INDIAE ORIENTALIS DESCRIPTIONEM NOVAM.

S*Iquidem amice Lector, in eum finem natura nobis rationem indulfit, ut non solum pulcherrimum hoc mundi opificium externis sensibus contueri, sed & mentis nostra radiis contemplari, atque inde artificem plenius agnoscere meritaque laude concelebrare queamus: nec vero vnus aliquis in hoc officium obligatus est, sed incumbit pariter omnibus, ut sibi creditum talentum minime abscondant, sed ut vsuram faciant, & fructū hero suo centuplum reddant, magnalia Dei passim predicando atque per vniversum orbem ea publicando, ut hoc modo pelliciantur homines ad gratias DEO reddendas agnitis eius mirabilibus. Eadem sane & ambobus nobis fratribus Bryæis fuit ratio, cur in officio nostro persistentes in honorem Dei opt. max. vocationem nostram ita prosequeremur, ut & DEI opera magnificarentur, & nostrum studium in iis predicandis passim constaret. Fecimus itaque & in hoc opere, ut non minus sumptui atque opera parceremus, quam antea à nobis factum fuit in descriptione Regni CONGO, quod in Africa est, primam huius Operis partem referente. Secuti sumus in eo institutum & vestigia parentis nostri dilecti, dum viueret, qui cum antea Occidentalem Indiam publici iuris fecisset, moriens sane voluit, ut nos filij eius pari studio atque fide Orientales insulas persequeremur. Nos itaque Africa partes ordine ob oculos posituri, nec tamen descriptiones nostris o-*

peris

P R A E F A T I O.

peris conuenientes naēti, forte fortuito in Ioannis Lintscotani Historiam relationem de India Orientali incidimus.

Continetur in hac Historia luculenta descriptio totius Indiae Orientalis, nostro instituto percommoda, nec minus miracula DEI magnifice extollens, unde Lector & delectationem & utilitatem haud exiguam capere possit: quodcum ita esse intelligeremus, operae precium duximus, ut ea sumptu nostro nostraque industria cum priore parte coniungerentur. fecit autem Iconum effingendarum nimius diuturniorque labor, ut Lintscotani Historiam in duas partes diuideremus, quo commodius materia digesta lucem viderent.

In prima parte Lintscotani nauigatio prima describitur, quam in Orientem suscepit soluens ex Lusitania, in qua littora occurrentia ordine leguntur. addita & nationum descriptio, quotquot oram maritimam à Lusitania in Chinam vsque accolunt, nec praeteriimus negociationes, mores, habitus &c. de quibus in titulo promissio facta est, quaeque in contextu fusa explicantur.

Adhac cum autor Lectorem ad Historiam de China regno releget, nos pari opera eandem perlustrauimus, quaeque magis spectabilia memorabiliaque viderentur, ea in aere incisa ob oculos posuimus, addita succincta expositione, unde historia nostra & luculentior & perfectior prodit.

In altera Historiae Lintscotanae parte, quam Tertiam Indiae Orientalis partem diximus, Reditus Lintscotani in Lusitaniam, & tandem in Hollandiam describitur, commemoraturque iuxta quid dignum scitu in eo contigerit, dum videlicet tempus nunc in India, nunc in Insulis occurrentibus duceret, quibus adiungi debet descriptio simplicium orientalium, aromatum, gemmarum, Iconibus aeneis & ipsa representanda.

Neque praetereunda tabula Goæ Indiae metropolis, neque Angræ in Terceris Insulis urbis famosissima, neque tabula generalis Hydrographica Geographicaque, in qua nauigationis huius cursus penitus designatur, quam tertiae parti eo

libentius

P R Æ F A T I O.

libentius anneximus, quod secunda iam referta esset ^{αυτογραπία} habituum morumque exoticorum.

Fit præterea mentio in Historia Lintscotana regni Guineæ, quod tametsi ad primam partem, videlicet ad Congo regnum, quod in Africa est, pertineat, at ne quid hic desideretur, illud & Iconibus representatum, & descriptione luculenta expositum huc contulimus, cuius ordinis hæ fuerunt rationes, prima ne Edoardi Lopesij historiam mutilaremus, sed ut & ordinem & contextum eius sartum tectum retineremus. Secunda, quod ante Lintscotanium, cuius nunc demum nobis facta est copia, plenior Guinea descriptio nobis ad manus non fuisset. Vnde cuique autori suum reddentes, nemini detractum cupimus. nec refert, quod eiusdem autoris materiam transponentes, in suum locum, videlicet ad Africa oram eam occurrentem apposuerimus.

Quod studium nostrum tibi ò Lector, probatum cupimus, unde & delectatio & fructus erit haud pœnitendus, præsertim si in animum induxeris tuum, quanta misericordia & gratia nobis à DEO facta sit, dum se nobis in filio patefecit, amoremque suum paternum, æternamque voluntatem ita reuelavit, ut nos ex tot gentibus electos sibi sanctos assciuerit, tametsi reliqua ingenij acumine, prudentia civili, potentiaque & opibus thesaurisque mundanis, longe nobis superiores sint. Cæci equidem & vera luce cæsi, tamque procul à vera DEI noticia remoti, quam ulli gentium sub Sole, colentes Dæmonia & idola, unde diuus Paulus vere dixit, non in voluntate nec in cursu alicuius, sed in sola miseratione DEI id esse positum.

Nos itaque qui ex numero electorum sumus, agamus DEO gratias, pro paterna eius in nos, voluntate, quam nobis præ aliis potius, patefactam voluit, neque lingua solum, sed factis testemur, quam ex animo super eius misericordia lætemur; emendemus nos in melius, ne peccatis nostris irritatus DEVS nobis repudiatis illos præferat, haud secus atque olim nos præ gente sua sancta elegit, commotus ingrati-

P R Æ F A T I O.

*tudine & peruicacia gentis eius durissima cervicis. incumbit ve-
rò nobis maximè ut ipsis factis operibusq; nostris aliis præeamus
præluceamusq; quo infideles, & à vero DEI cultu longius re-
motos exemplo nostro alliciamus, uti in magno illo die Domini
vox in auribus nostris personet: Venite vos fideles serui in gau-
dia domini vestri, minimum talentum vobis concreditum, ad-
ministraſtis probe, præficiemini deinceps maiori. quod faxit
pater misericordiarum per dominum nostrum Iesum Christum,
Amen.*

ILLVSTRIS-

L I N T S C O T A N I
P R Æ F A T I O A D L E C T O R E M .

D V M versarer, amice Lector, in India Orientali, vsus sum precipuo-
rum tam ex Christianis, quam reliquis indigenis (quod tamen citra
sactantiam dictum velim) familiaritate, ita, vt nullo negotio de qui-
buscunque rebus scitu dignis per eas regiones recte instrui potuerim,
qua oblata commoditate facere non potui, quin quadam vel annota-
rem, vel utcunque delinearem, quæ aliquid peculiare in se continerent,
aut alias à nostrorum moribus discreparent, idque solum delectationis
gratia, vel vt amicis & consanguineis meis aliquando noua quedã reuersus in patriam com-
municarem. Posteaquam vero in patria vrbe Enckhusana collectanea mea recensuissem, atq;
eadem nunc huic nunc illi communicata, tametsi nimis rudi filo & ordine parum digesto tra-
ctata in manus hominum venire passus fuisset, factum est, vt qui legissent ea, singulari cu-
piditate ducti, vltro mihi auctores essent, atque serio instarent, vt quæ in nauigatione mea vi-
dissem

dissem. publici iuris facerem, uti qui vellent, ex illis delectationem sibi peterent. Quibus cum tandem ex parte consensissem, iamque operi accingerer, deprehendi multo accuratorem requiri in eo & dispositionem & solertiam diligentiamque, si earum rerum peritis aliquatenus satis facere vellem. Quemadmodum vero qui in altum prouecti sunt, sero sapiunt, seroque de conscensa naui conqueruntur, sic & ego parum profecero excusatione mea, aut si quorundam ignorantia consulere velim. Fretus vero candidi Lectoris sincero iudicio, atque beneuolentia summa, ut qui opellam meam, & inconditam scribendi rationem facile boni sit consulturus, si respiciat videlicet animi mei intentionem, qua non nisi amicis & consanguineis priuatim gratum facere volui, quin imo ut saltē mihi ipsi ea pro memoria forent, si quando in conuersatione familiari vobiscum ea de re agerem, recitaremue qua mihi toto hoc spacio annorum tredecim continuorum, tum inter nauigandū tum inter commorandum, & admiratione & cōmemoratione digna occurrissent. nec dubito quin lectio huius Historie cuius sit gratissima incundissimaque futura. quin plus inde fructus atque commodi emerget quam vel promittere sibi aut sperare quis possit.

Quæ cum ita sint, primum rogamus ut in Iconibus hisce rei potius viua effigiatio quam artis industria spectetur, neque in orationis contextu ullus ornatus aut sermonis elegantia requiretur. nec enim ut ingenue fatear, à teneris ad istud studiorum genus à parentibus sum adhibitus, multo minus in eo versatus exercitatusue. Nudam veritatem nudis verbis simpliciter proposui, ut qui veritatis vsque quaque fuerim à prima ætate mea studiosissimus. Atque ut opera mea aliquod precium feram, mentem potius scribentis omnibus modis publico commodo studentem, quam opusculum leuidense hoc boni consulere velitis. hoc si à te, ô Lector beneuole, acceptum retulero, iam abunde mihi satis factum ingenue profiteor, profiteborque donec apud memores pulchri stat gratia facti. Vale feliciter.

II. PARS INDIAE ORIENTALIS.

Argumentum Operis.

Describitur in hoc Opere IOANNIS HVGONIS LINTSCOTANI Navigatio, quam ille in Indiam Orientalem suscepit. Enumerantur regiones, litora, portus, flumina, promontoria nauigantibus apparentia, & quaecunq; alia à Lusitanis hactenus in Oriente detecta sunt: Habitus item moresque gentium illarum nobis insolentiores, quibus tum ipsi Lusitani in regionibus illis agentes, tum indigenæ ornantur: templa quoque, idola, ædificia &c. quæ cunctam tabulis æneis artificiosè incisa luculenter ob oculos ponuntur. Addita est passim perspicua narratio de variis superstitionibus, deque politico & æconomico earum regimine. item de mercibus, mercatura, monetis, mensuris, ponderibus, quæ, quibus in locis, quouè compendio prostent: ea Lintscotanus in eorum gratiam, qui rerum mirabilium nouitate suauitateque afficiuntur, ex propria experientia deprompta in Historiam retulit. & primum quidem summa cum diligentia, sermonisque illicio, in patrio idiomate quod Batavorum erat, ipse author & spectator omnium publice proposuit: eadè deinde uersa superioribus Germanis vernacula lingua reddidit TEVCRIDESANNÆVS LONICERVS PRIVATVS, Poet. & Med. cand. Ciuis Francfordij ad Mœnum. Idem quoque LONICERVS nunc demum eadem Latinis auribus ut cunque reddita recens exhibuit.

A CAP.

CAPVT PRIMVM.

HIC IOANNES HVGCO, patria LINTSCOTANVS, à prima statim pueritia mea mire afficiebar earum Historiarum lectione, quæ de rebus vulgo incognitis ac procul sitis regionibus agerent; vnde me vehemens inceserat desiderium, vt eadem quæ legeram, coram inspiciendi penitiusque cognoscendi ingenti ardore flagrarem, desideriumque meum tandem explere, & relictis ad tempus amicis, confanguineis, patriaque in remotissimas orbis partes abire animo meo plane constituerem. Equidem haud facile dixerò, quam ægre à meis diuelli potuerim, vicit tamen desiderij explendi insatiabilis cupiditas, adeo vt propositum meum alacriter constanterque vrgerem, commendans vias meas DEO opt. max. speque bona fultus, fore vt ipse conatibus meis dextre aspiraret. Valedico parentibus meis charissimis per id tempus Enchusij habitantibus, nauiculamque conscendo, quæ in Texeliam insulam cursum dirigebat, vt classem illic commorantem iam iamque in Hispaniam Lusitaniamque ituram offenderem, eo nimirum sine, quo in aliqua earum nauium ad Insulam S. Lucae de Berrameda Hispalim vsque deportarer, inuisurus illic duos fratres meos ad aliquot annos ibidem degentes, ex quibus non tam mores gentis Hispanicæ ad discerem, quam aliquam linguæ illius cognitionem mihi compararem.

Anno 1579. classe 80. nauium instructa soluimus Texelia Hispaniam petentes. Nono eiusdem mensis die inter Angliam Galliamque cursum tenemus. Duodecimo promontorium Compostellæ, siue S. Iacobi in conspectu habemus. Decimo quinto apparet Sintra, vulgo Capo de Roxent dicta, vbi Tagus mare ingreditur famòsissimum Lusitaniæ Emporium Olyssiponem vulgo Lyssibonam alluit, quo vbi deuentum erat, aliquot è classe nostra naues portum ingrediuntur. Decimo septimo S. Vincentij promontorium occurrit. Vigesimo quinto, quæ Natalis erat Domini nostri Iesu Christi, ingredimur alueum S. Lucae de Berrameda, morati illic ad triduum Hispalim contendimus, ipsoque natalitiorum die salui appellimus.

Kl. Ian. Anno 1580. alterum meum fratrem conuenio, alter siquidem Mantuanam Carpetanorum, vbi aula regia erat, iam pridem abierat. Tamen si verò constituissem mecum recta pergere, necessario tamen ad tempus mihi illic hærendum fuit, donec aliquam Hispanicæ linguæ cognitionem compararem, siquidem eius ignari per ea loca minus expedire peregrinantur. Dum hæc aguntur, Henricus vltimus Portugalliæ Rex fati concedit, vnde tumultu per regnum coorto omnia ad seditionem spectabat. Rex n. Henricus moriens hæredem legitimumque in regno successorem sibi constituerat Philippum Hispaniarum Regem, suum ex sorore nepotem, tamen si satis sciret Hispanos iam olim à Lusitanis implacabili odio dissidere, vnde factum est, vt Lusitani quibus poterant modis atque viribus Philippo Hispaniarum regi se opponerent, Regemque sibi eligerent ANTONIVM Priorem de Ocrato, demortui Regis ex fratre nepotem. Quod cum Hispano nunciatum esset, protinus instructo exercitu Lusitaniam ipsemet contendit, vt inauguratus regni insignia auferret. præmittit ducem Albanum cum aliquot copiarum comitatu, qui tumultus sedaret, & ita partim vi, partim promissis, regnum Rex occupat. Hæc erat causa cur plurimi Hispali aliisque è locis exciti Lusitaniam peterent. vulgus enim nouitatis mutationumque auidissimum est. Inter ceteros & frater meus aliorum instinctu ad id bellum profectus erat, is primo aulam regiã, in vrbe Badaicos ad fines

Henricus Lusitaniz Rex mortuus.

Seditio in Portugallia.

ad fines Hispaniæ Lusitaniam versus sita, constitutam sequebatur, donec aliquam melioris fortunæ occasionem arriperet. ipso autem aduentante regnū erat p̄catum, *Antonius* profligatus, & *Philippus* ab vniuerso regno in Regem confirmatus. Frater ergo mutans consilium suum de itinere Lusitanico, in Legatos quosdam incidit, qui Regis negocia in Italia obirent, quorum ductu *Salamancam* peruenit. Eō delatus morbo epidemio tum temporis multisque milienis exitiali, quem indigenæ *Tauardillam* nuncupabant, correptus extinguitur.

ANNOTATIO DOCT. Paludani.

MOrbus cuius hic fit mentio, contagiosus erat, nec per Hispaniam solum, sed & per Italiam, Germaniam, totumque Christianum orbem grassabatur: cuius ipse testis sum, qui tum temporis per Italiam agros visitauit. Italis *Coccolucio* dicitur, ficto nomine, quod moribundi ex eo, more gallorum gallinaceorum crocitant ob catharros in tracheam defluentes, unde angustati agri torquebantur. Erat autem febris putrida, pestilentialis, ardens, continua, variis symptomatibus concurrentibus, nec ultra quadriduum plerumque durans.

Haud multo tempore ante pestis per Lusitaniam tam atrociter grassata fuerat, ut Olyssipone ex ea perirent intra biennium ultra octoginta hominum millia. Pestem eam immediate subsequutum est cōtagium modo dictum, quod vniuersam Hispaniam misere deuastabat.

Quinto Augusti die, ubi iam mediocriter linguam percepissem, contigit mihi Nobilis quidam Germanus: qui pedestri itinere Lusitaniam petebat. illi me adiungo, donec commodior offerretur occasio. Kl. Sept. Hispali vna digressi, aliquot vicos peragramus, tandemque *Badaios* octauo mensis eius die subsistimus. ibi fratrem meum alterum, qui regiam aulam sequebatur, vnoque partu cum demortuo illo, cuius supra mentionem feci, fuerat editus, opportune conuenio.

Eodem hoc mense ANNA *Austriaca* Regina Hispaniæ, soror Rodulphi II. Imp. Rom. filia Maximiliani II. coniunx Philippi Hispaniarum Regis, e viuis excedit, vnde tota Hispania in luctu erat grauissimo; demortuæ cadauer *Badaios* auectum deportatur in monasterium *S. Laurentij in Escorial*, ubi Nouendialia illi fierent. Morati ergo ad dies aliquot in vrbe *Badaios*, iter tandem ingredimur, *Eluasg*, contingimus, quæ ciuitas prima occurrit Lusitaniā ingredientibus, circiter duo aut tria milliaria ab aula Hispanica *Badaios*, distita. Inter vtranque ciuitatem sunt confinia regnorum Hispaniæ & Portugalliæ. Prætergredimur deinde Lusitanorum quædam oppida, tandemque Olyssipone consistimus. Agebat tum temporis eō in loco *dux Albanus* Gubernator regius per Lusitaniam, eratque maximus rerum omnium apparatus, siquidem in aduentum Regis inaugurandi omnia fiebant regie. Incidi interea, dum Olyssipone agerem, ob aërem insuetum & infectum, in grauissimum morbum. conualui tamen diuina ope septies prius venâ sectâ. Hinc nobilem illum herum meum relinquens, negotiatori cuidam me addico, ex quo mercaturæ rationes addicerem, quoad institutum meum occasione data ex sententia prosequerer. Desauit interim pestis, cuius denuo scintillæ passim volitabant, qua de causâ etiâ Rex aduentum suum in Maiū mensem anni 1581 distulerat. Mense itaque

Regina Hispaniæ moritur.

Rex Philippus Regnum Portugalliæ obtinet.

Maio triumphans Olyssiponem ingressus rex regie equidem & more gentis magnificentissime exceptus fuit. Inter artifices mechanicos obtinuit palmam natio Germanorum. portam enim pontemque quo Rex egressus triremem procedens urbem ingrederetur, tanto cum artificio iuxta flumen construxerat, emblematumque varietate exornauerat, ut intuentibus stupori essent. platearum vicorumque anguli procurrentes preciosissimis tapetibus appensis, in quibus acu pictæ fuerant Historiam amoenissimam, passim obuios oblectabant: atque ut vno verbo dicam, pompa erat vere triumphalis, apparatusque tanta solennitate dignus.

Dux Albanus
Olyssipone ex-
pirat.

Duodecimo Decembr. die anni 1581. dux Albanus summus Regiæ aulae præfectus in ipso regis palatio expirauit. is animam fugientem per integram quindenam ante obitum suum lacte muliebri relictus cohibuit: demortui cadauer aromatibus conditum in ducatum Albanensem ipsi hæreditarium deportatum fuit.

Don. Diego
Regis filius o-
bit.

Eodem mense & regem etiamnum Olyssipone morante, Don Diego, regis maior natus filius, princeps heresque regnorum Hispaniæ Lusitaniæque diem suum obiit Mantuæ Carpetanorum, subsecutusque denuo est luctus per vniuersum regnum; nec enim REX præter vnicum filium *Philippum*, præterque duas filias, plures regnorum suorum hæredes habebat.

Imperatrix so-
ror Regis Olyf-
siponem adve-
nit.

Appulit eodem quoque mense Olyssiponi vidua Maximiliani Rom. Imp. soror Regis Philippi. ea comitabatur filiâ ex vno pede claudicante, quæ deinde in cœnobium data fuit. illarum aduentus haud minore pompa, quam antea regis celebratus est.

Regis filio natus maiore mortuo, conuenerunt totius Hispaniæ Lusitaniæque proceres Olyssipone in palatio regio. erant ij tam personæ ecclesiasticæ, quam politicæ, & more gentis maxima cum solennitate *PHILIPPVM* Hispaniarum principem, tanquam legitimum successorem & hæredem tot regnorum agnoscentes suscipientesque, iuramentum ei fidelitatis vnanimi consensu præstiterunt.

Philippus
Strozius.
Don. Antoni-
us succumbit.

Anno 1582. soluit Olyssipone ingens & instructissima classis. præfectus illi erat Marchio de S. Cruce. vehebat ea primæ nobilitatis viros ex vniuersa Hispania & Lusitania, qui propriis sumptibus, & ut debitam erga regem suum obedientiam atque obsequia debita declararent, versus Insulas Flandricas iter dirigebant, obuiam processuri don. ANTONIO, eas oras cum Armada gallica, Philippo Strozio præfecto tenenti. Vbi vtrinque in conspectum ventum est, obuiis signis congregiuntur, præliumque acerrimum committunt. desiderati vtrinque plurimi, succubuit tandem Gallorum classis, ex quibus capti complures. Erant inter captiuos præcipuæ nobilitatis Galli, quos Marchio ad vnum omnes capite plecti iussit in Insula S. Michaelis: reliqui Gallorum in Hispaniam abducti, & ad triremes dati sunt. dn. ANTONIVS vix egre in nauicula euasit. Præfectus *Philippus Strozius* in celo effugiens, lethaliterque saucius paulo post expirauit. Ea victoriâ Hispani potiti, in tantum animis elati sunt, ut Olyssiponenses Marchionem solenniter triumphantem exceperint. Rebus tandem plane compositis, REX Portugalliæ Gubernatorem consti-

Albertus Au-
striacus Guber-
nator Lusitaniæ.

tuit ALBERTVM Austriacum, Cardinalem, & suum ex sorore nepotem. Ipse vero cum sorore Imperatrice reliquisque aulae suæ proceribus, Mantuam in Hispaniam reuertitur.

CAPVT. II.

ARGVMENTVM

Navigatio Hugonis Lintscotani in Orientem.

Mensibus dein aliquot Olyssipone exactis, neque mercaturâ ex sententia procedente, propter Hispanorum cum Lusitanis discordiam, opportune accidit, vt esset Olyssipone monachus quidam Ordinis S. Dominici, nomine VINCENTIUS FONSECA, genere nobilis, & ob eruditionem præclaram præfectus concionibus coram Rege Sebastiano faciendis. Rege vero Sebastiano bellum in Africa gerente, & in eodem succumbente, captus quoque fuit Vincentius hic Fonseca, sed redemptus precio ad suos rediit. REX PHILIPPVS de monachi erudita facundia edoctus, & ipse eundem concionibus aulicis præficit, iamque ad altiora dignitatum fastigia eum euecturus offert ei Archiepiscopatum totius INDIÆ Orientalis tum vacantem: quem cum ei gratiose contulisset, à Pontifice id ratum haberi impetrat. Fonseca minime ignarus tam immensi, tamque periculosi itineris, quas potest causas prouinciam oblatam subterfugendi nectit. Rex nihilominus suadendo instat quousque persuadetur, pollicetur iuxta muneris illius subleuationem finito ad summum quinquennio, quando in Hispaniam reuocatum in quietiorem statum eum collocaturus sit. His itaque conditionibus Fonseca inductus itinèri accingitur. Ego interim in propositum meum intētus, cogitabam qua via mihi ad illum aditus esset, ne occasionem tam commodam prætermitterem. Accidit vt frater meus, qui vni ex regis Secretariis inseruierat, impetrata ab hero suo veniâ munus Scribæ, in aliqua nauium Orientem petitura, impetrasset. id peropportunum ad institutum meum fuit. Herus fratris mei intimus erat amicus Fonseca, adeo vt nullo negotio apud Fonseca per illum promoueri, reliquorumque stipendiariorum numero, quorum quadraginta erant, adscribi possem: ad hæc, quod frater meus inter naues delectū haberet, delegerat sibi eam, qua Archiepiscopus vehebatur, eo sine vt alter alteri commodius subuenire posset. Rebus ita paratis nauigationi accingimur. classis nostra erat quinq; nauium, quarum singulæ septies vel octies mille vasa portarent. Prætorix nauis nomen erat S. Philippus: alteri ab illa S. Iacobus; vtraque nouiter ædificata, illa Regis, hæc filij regij nomen obtinens. Tertia nuncupabatur S. Laurentius: Quarta S. Franciscus: ac ea, qua vehebar ego Saluatoris nomine insignis erat.

Vincentius
Fonseca Archi-
episcopus In-
diæ.

Octauo Aprilis die, quæ erat feria sexta in Passione Domini, anno 1584. (circa quod tempus, quadriduo videlicet ante vel post, naues vt plurimum sol- uunt.) in altum vnâ prouehimur, Maderam insulam versus, Deoque vias nostras committimus, absque cuius ductu vanus est omnis conatus omnisque labor mortalium.

Classis soluit
octauo Aprilis,
Anno 1584.

Nauium administratio, earum videlicet, quæ in Indiam Orientalem cursum tenent.

Regalis moneta.

Rifa moneta Lusitanica.

Honoraria præfectis pendenda.

Aues communiter nunc quadringentos, nunc quingentos vehunt homines: interdum plures, interdum pauciores, prout se nautæ militæ sue stipendiarij offerunt. Ab eumtes non vsque adeo onerantur, paucas olei, viniue serias ac quasdam priuatorum hominum merces vehunt, reliquum saburra est & commeatus, quo in naui victitent. Regalis moneta Lusitanica, quam octonariam vocant, præ omnibus aliis auehitur. eam. n. vassallis pro pipere suo tempore conquirendo pendunt. Auehunt etiam magnam pecuniæ vim ad priuatos mercatores pertinentem, nec sunt aliæ merces vtiliores apud Indos. In regali moneta octonaria plusquam quadraginta per centum lucrantur. vt primum naues è portu egressæ in altum venerunt, quotquot in naui sunt siue nautæ siue milites, recensentur, si qui nomina professi non cõparent, ij notantur à Scriba nauis, eo fine, vt itinere remenso cum fideiussoribus absentium iure agi possit. nec enim cuiquã nomen suum absq; fideiussore profiteri licet. Absentes si merces habuerint in naui, eæ quam primum auctione facta distrahuntur, saluo inuentario. Inuentarium Capitaneo traditur: similiter proceditur si quis in naui fato fungatur, sed bona ea raro ad iustum hæredem pertingunt. intercipiuntur interciduntque suppressis rationibus. Nauarchus & Nauclerus eundo & redeundo parem ambo mercedem capiunt, centum videlicet & viginti millerifas, quarum singulæ septem nummos Carolinos Batauis in vsu, faciunt. Quęcunque rationes in Lusitanica moneta instituuntur, eæ fiunt per numismatis quandam speciem indigenis *Rifa* vocitatum. ea est minutissima omnium moneta in toto Lusitanię regno; quantumuis etiam summa excrescat, non nisi per Rifas computatur. Faciunt autem 160. Rifa vnum nummum Carolinum, siue quatuor nummos regales. Rifa vna duos obulos facit apud Batauos; atq; hæc in gratiam eorum qui per Portugalliam peregrinantur, hoc loco exposui. Ceterum vt institutum prosequar, vterque tam Nauarchus quam Nauclerus pro arra accipit 24. millerifas, habetque vterque tam infra quam supra in naui suas cellas, quas aliis locando magno cõmodo tenet: gaudent præterea ambo suis immunitatibus, nec pro mercibus, quas sibi vehunt, quicquam pendunt. Reliqui officiiati, vulgusque nautarum, quilibet pro sua quota stipendiũ capit. Notandum tamen hoc loco, quod tamen quilibet suam arram habeat, ea tamen non sufficiat in honoraria expendenda, quibus nauigationem à Regiis præfectis mercari necesse habet. Prouisor enim regius quem *Admirantem* vocant, vt plurimum ex gratia, nec ex merito officia dispensat. Neque interim est certum aliquod salarium nauigantibus constitutum. crescit & decrescit pro ratione temporum. Et ea quę hoc loco commemorauimus, in genere dicta sunt, atque eo modo, quo in naui nostra tum fiebant. Proximus à Nauarcho, q̄ lintribus præficitur in vniuersum quinquaginta millerifas accipit, ex quibus decem ipsi in arram dantur. Guardianus siue nautarum præfectus singulis mensibus capit 1400. Rifas, ex nauulo vero 2800. Rifas in arram septem millerifas. *Sete Piloto* (is est qui vicem naucleri tenet) in mensẽm habet 1200. rifas, quę faciunt

faciunt tres scutatos, gaudetque pari immunitate vecturæ cum nauclero. Duo fabri lignarij, & duo *Calaffata*; ita vocant eos, qui rimas in naui stupa obstitant, quilibet eorum per mensem quatuor Scutatos capit, adhæc ex vectura 3900. rîsas. Dispensator victualiorum cum *Morbino* is est, in cuius potestate sunt captiui, quique munitionem & ignem curat, accipiunt singuli in mensem millerisam vnam, & ex vectura 2340. rîsas, præter cellas sibi destinatas & immunitates per vectigalia: quemadmodum & reliqui officiiati. Remiges, *Butgeri*, quique tormentis præficiuntur suum stipendium habent, pro cuiusque nimirum conditione. Similiter fit de reliquis, quotcunque in naui seruiunt. Victori tres scutati cedunt, & 3900. rîsæ ex vectura. Sunt ibi duo *Strincer*i, qui funes nauticos, carbasa, & antennas tractant pedemque faciunt cum opus est, in mensem singuli habent vnam millerisam & 2800. rîsas ex nauo. Sunt præterea remiges triginta tres, quorum quilibet in mensem millerisam vnam, & 2800. rîsas ex vectura habet. Sunt & triginta septem *Butgeri*, quorum singuli per mensem 660. rîsas & 1860. rîsas ex vectura habent. Sunt pueri quatuor, (*Pagiens* vocantur) qui cum vectura in mensem 443. rîsas capiunt. Summus armamentarij præfectus & octo tormentariorum magistri differunt salariis. Adest & Chirurgus cui nullum est certum stipendium. Factor siue curator, & Scriba naui nihil certi pro salario habent. Occupant tamen suas peculiare cellas, habet enim quilibet in naui cellam viginti pipas, seu vasa magna capientem, & supra foros cubiculum, vnde *illis* magnum sane commodum ad illos redit.

Et tot quidem sunt personæ qui necessario in naui requirantur, quibusque quotidie suum dimensum præbendum est, seruata æqualitate per omnes, nec differt in eo vel summus vel infimus. Capiunt singuli dietin panis bis cocti libram vnam cum tribus quartis, medium cantharum vini, vnum cantharum aquæ, arrobam vnam (pendet autem arroba 32. libras coctæ carnis, quantum in mensem dari solet.) pisces aridi, capæ, allium & reliqua haud magni precij ab initio statim in capita distribuuntur. Dulciaria quædam ex conditis, confectis, saccharum, mel, passulæ, pruna, farina, & eiusmodi delitiæ reponuntur quidem pro ægrotis, quibus tamen minima illorum portio cedit, seruiunt Præfectorum gulæ, quicquid de reliquis fiat. Ligna, adipem, ollas, sartagine, & coquendi ministeria quisque sibi præstare cogitur.

Præter eos quos supra commemoravi in naui necessarios restat adhuc alius Curator aliusque Scriba, qui Regis nomine militibus stipendiariis suam locant operam. illi peculiare dimensum sibi ipsis sumunt, quod & remigibus in more est.

Quæ hætenus dicta sunt, solum concernunt nauigationem quæ in Indiam instituitur, non eam quæ ex India iter remetitur. In reditu enim singuli suum dimensum vsque ad promontorium Bonæ spei accipiunt, inde per reliquum itineris quisque sibi com meatum præstare cogitur. Milites vero stipendiarij & reliqui peregrinantes nihil omnino præter vecturam liberam pro seipsis habent. neque vlli stipendiariorum reditus in Hispaniam patet absque viceregis permisso, nisi per integrum quinquennium regi stipendia prius fecerit in India. Si quis Sclauus aut mancipia in naui fuerint, ij redeundo vecturæ precium pro seipsis & regi insuper suum tributum pendere coguntur. quæ cuncta in descriptione reditus mei fuse declarabo.

Decimo quinto Aprilis die apparuit nobis insula *Madera*, & portus qui Sanctus dicitur. eo in loco naues separantur inuicem, & suum quæque cursum sequitur. siquidem altera alteram prævertere studet, quo in Indiam præueniens plus gloriæ auferat, plusque commodi anticipet. vnde fit vt noctu sæpe & tempore minus

reminus oportuno se relinquunt inuicem, & suam quæque experiatur aeam.

Vicesimo quarto Aprilis die sublegimus littora regni Guineæ, quod est sub 9. gradu & ad æquatorem vsque pertingit. plurima ibi tonitrua, fulgura, nymbi, pluuiæ, ventorumque procellæ subito orientes, subito abeuntes, & tanta quidem cum importunitate, vt vela antennasque ad medium mali, quin ad imû vsque, idque vel decies vel duodeces vno eodemque die, necesse sit demittere.

Calor eo in loco est intensissimus, & aqua dulcis in nauibus tam fœtida, vt bibituri ad eam nares obturare necesse habeant: mox vbi æquator à tergo relictus, omnia se melius habent: quo propius ad continentem acceditur, eò plus est ventorum impetuorum, plus pluuiæ, plus tonitruorum & malaciæ. vnde fit, vt naues sæpe ad menses duos integros ibi retardentur, donec æquatorem transeant, quem vbi transierint, spirat ventus ille, quem indigenæ Generalem vocant, qui medius est inter Eurum & Euroaustrum: is vix dimidius est ventus, vnde carbasa assidue obliquanda in altitudinem ferme promontorij Bonæ spei. At enim quoniam versus Brasiliam in austrum vergentes certo in breuia & loca arenosa, Lusitanis *abrohilos* vocitata, circiterque septuaginta miliaria in mare procurrentia deveniant, & ea si nauæ declinare velint ad læuam deflectant necesse sit, ob id naues plærunque Guineæ littora legunt, donec præteruchantur, sin longius in mare descendant, coguntur reuerti in Lusitaniam, ni velint extrema pati: vti proximo elapso anno. 1582. nauis nostræ prætorix, cui S. Philippus nomen, euenit, quæ noctu eo delata, in extremum discrimen incurrerat, mutata tamen fortuna in melius, salua euaserat, incolumisque Lusitaniã retroacta appulerat. Eadem nauis vt hoc anno deuitaret ea loca, radit Guineæ littus tam prope, vt propter continuã malaciam assiduasque pluuias, non nisi fluctuando tempus tereret duobus integris mensibus antequam æquatorem superaret, adeo vt duobus mensibus post appulsum reliquarum in Indiam demum & ipsa appelleret. Cautè ergo omnino nauigandum, ne videlicet littus propius accedendo in malaciam deueniarur. neue longius ab eo diuertendo in breuia incurratur. Atque in hoc omnis Indiam versus nauigantium salus vertitur.

CAPVT III.

DIGRESSIO.

DIGREDIENTES à proposito, Guineæ regnum perstringemus, si quidem Aphricam potissimam legimus, & necessario Guineæ regni littora præteruehimur. CONGO regnum nunc intactum relinquimus, de quo per totum librum primum Historiæ nostræ Orientalis peculiariter actum est. Initium itaque sumentes à generali Aphricæ diuisione, quid Batauis illic euenit, quid ve ipsi animaduertent in iis locis, breuiter adnotabimus. Hinc ad institutam Historiam reuertemur.

ARGVMENTVM.

Aphricæ littora circum circa necessario legenda sunt hac illacue Indiam versus nauigantibus. Unde peculiaris charta Geographica Aphricam representans huic operi subnectitur. Nos vero qui generalem eius nauigationis descriptionem tractamus, singula quidem ordine proponeremus, nisi
alia

alia ab aliis iam satis essent explicata. Prateribimus itaq; taciti hoc loco Insulas illas Canarias longe famosissimas, caput item Viride, siue Hesperidum Insulas, & Africa illa regna maritima, Gualata, Tombro & Melli. inter qua Gualata regnum perexiguum est, & victualiorum fructuum, plantarumque inops, excepto frumento Turcico, indigenis Milien vocitato, quod tamen parcè ibidem prouenit. regnum Tombro praeferendum illi magnitudine, populositate, fertilitate frumenti, pecorum, lactis, butyri, at salis inops. Melli regnum ex illis feracissimum est frumenti, pecorum & bombacis. Haec regna pratermittentes recta in Guineam diuertemur. quod sane potentissimum est, & Aethiopibus siue Nigritis incolitur.

G V I N E A.

VÆVT planiora fiant, sciendum Aphricam à veteribus in quatuor principales partes vniuersaliter diuidi; in Barbariam videlicet seu Mauritaniam, in Numidiam, Libyam & Aethiopicam siue Nigritarum prouinciam Aegyptum vero & Abyssinos, quibus hodie præest Præto Ioan. ab Aphrica separant, tamen si vtrique Aethiopibus æque annumerandi sint, quin ipsissimi sint Aethiopes sacrarum literarum testimonio, vnde iurè eæ prouinciæ inter principales Aphricæ partes referendæ, quod ipsum Cosmographi & præcipue Aphricæ scriptores demonstrant. Guineæ itaque regnum in quo Lusitani hætenus & Galli plurimum negotiati sunt, quodque hodie etiam à Batauis frequentatur, perlustrantes, illud quidem ad regnum MELLI, & ad flumen vsque latissimum illud cui NIGER nomen, pertingit, patet in longitudinem 500. miliaria parua, hoc est, centum Germanica, vel circiter. in eo Lusitani habent munitionem Castellum Minere vocitatum, sitam ad litus auriferum. Litus enim vbi auri grumi seu arena aurea vehitur, MELEGETE nomine celebratum, eidem regno peculiare est. Nostri vbi hoc anno eò venerunt, primum intra promontorium Palmarum, Capo de las Palmas vulgo dictum, & Capo de tres Puntas appulerunt: ibi maris profunditas 20. passuum fuit ad terram. itaque in naui cursoria adnauigantes, casas complures, Castellum supra petram, & plurimos Nigritarum inuenerunt simul congregatos, quos globis sclopetorum propius petentes retrocedere coegerunt. nomen vico erat Achombene, prouinciæ Chiana (puto Guinea) Castellum illud non ita munitum tenent Lusitani; inde ad teli iactum prospiciendo duo in mari prominent scopuli, inter quos dirigitur via recta ad Castellum, quod velut in arcu situm est. Distat Castellum circiter tribus quatuorue milliaribus à Capo de tres puntas, nec longe inde montosa est regio & plena scopulis, arboribusque confita, quarum alia sedecim, alia septendecim passus in ambitu explent sua crassitie. sequitur deinde vicus Cermentin nomine, populosus admodum, nec minus à negociatione frequens. Posteaquam nostri hoc in loco lintheaminibus pecuniisque negociati fuerant, summo mane nec dum sole æstuante ex Euro-

Aphricæ diuisio.
Ægyptus.
Abexis.

Bataui in Guineam.

Achombane Castellum.

Arbores 16. & 17. passuum.

austro soluentes, non nihil in Eurum vela cōuertunt, verum vltra duos gradus intra biduum non promouerunt, tametsi secundo vento vterentur; causa retardationis est ex fluminis influentia, quod ea parte qua *Cacias* spirat in mare influit. Quicumque igitur auriferum littus relinquunt nauigaturi ad *Capo de Lopes Gonçales* siue ad *Insulam S. Thomæ*, omnino necesse habent, vt Austrum teneant, sin minus, ad promontorium *Rio de Gabam* propellunt, aut aliò, nisi ventus ferme occidentalis sit, aut ex Septentrione accedat ille, quem *Dorade* vocant siue procellam; impossibile erit aliàs vt iter rectâ conficiant, nec rarò euenit, vt aliqui sex integras septimanas in eo conficiant.

Notandum hic, quod ventus magis magisque Orientalis spiret quo propius ad æquatorem accedatur; æquator vbi à tergo erit ventus paulatim magis Euroauster erit. Notandum & hoc quod *S. Thomæ Insula* haud longe tum absit, quando pisces illi volantes nautis apparent.

Optima & commodissima est conuersatio cum *Guineæ incolis*, præcipue cum iis, qui *Lusitanorum imperio* nondum parent. illi enim abripiunt aduenas vi, & aduentantibus infesti sunt. Regnum per se est satis populosum, indigenæ nullam veri *DEI* notitiam habent, nec bonos mores aut vlla humanitatis officia norunt, viuunt *Ethnico more*, colunt idola, nec leges aut statuta tenent: aurum, ebur, auri arena, piper *Ægyptiacum*, Oriza, triticum, coton, fructusque & plantæ variæ, quarum nostri homines plus quam centenas species, hætenus à nullo vel visas, vel descriptas, inde secum ad nos aduexerunt, ea in copia ibi crescunt. præter enumerata proueniunt ibi fabæ magnæ in siliquis, quarum aliæ ex arboribus pendent ad vlnæ vnus longitudinem, & palmi latitudinem, partim sunt versicolores ex rubro & nigro, quales apud nos sunt *Turcicæ*, nisi quod maiores sint, partim albæ & rotundæ, quarum singulæ suis siliquis insunt, veluti ciceres. Est illis genus quoque fabarum rubedine coralliis comparandum, paruum & rotundum, nigris maculis punctim sparsum, quod & ipsum apud *Ægyptios* prouenit, quibus *Abrus* vocatur, ea videlicet forma, qua descriptæ sunt per doctissimum *Prosperum Alpinum medicina Doctorem*, in libro de *Ægyptiorum simplicibus edito*. præterea sunt & alia genera, dura & maculosa, idque in aliis punctim, in aliis ductim &c.

Quadrupedia.
Volatilia.

Quadrupedia, Volatiliaque gregatim adsunt, præsertim pauones, gallinæ non cicures, psittaci colore cineritio, accipitres, & ex minoribus auiculis quâ plurimæ. ex ramis arborum tanto cum artificio nidificant, vt spectantibus miraculo sint, quod illis natura eo sine indulsit, quo à reptilium serpentumq; iniuriis tutæ seruentur. Pisces habent confertim, atque vt vno verbo dicam, omnium rerum ibi est affluentia excepto verbo diuino, cuius luce & saluifica virtute miseri penitus destituuntur.

Pisces.

Putredines.

Feruet aer in illis regionibus, nec nostris hominibus tolerabilis; pluuiæ multum nocent. vnde putredines vermesque in corporibus generantur; in causa est aer calidus & humidus mater putredinis, & fomes variorum morborum, præsertim febrium, dysentericæ, diarrhœæ. &c.

Littus lægentes, insulam cui *Principe* nomen est, prætereunt, subeuntque recta lineam, cui subiacet *S. Thomæ insula*, sic denominata, quod in die *S. Thomæ* primum à *Lusitanis* detecta sit. ea patet in latitudinem circiter 60. milliaria Italica, ambitur 180. orbicularis ferme est, sacchari, Zinziberis victualiorumque omnis generis feracissima. pluuiæ enim rosque matutinus solum sæcundant, satisque incrementa assidue præstant.

Breui ad Rio
de Gabam.

Digressi ex *S. Thomæ insula* vsi sunt vento qui Euro est proximus ab australi latere. eo delati *Gabam flumen* tenuerunt; antequam ad ostia eius accederetur, ingens arenæ cumulus attollitur, nautæ *Bancam* vocant, nec vltra tres quatuorue

tuorue passa siue vlnas nauticas, à fundo absunt. eo in loco aqua ob feruentem fluminis marisque concussam horrendum perstrépit. Flumen cuius hic fit mentio vltra duo miliaria in latum patens ad vtranque ripam arboribus confitum est. vbi nostri aduenerunt, nemo hominum illis omnino comparuit. progressi itaque vëtosque secuti nunc in altum, nunc vadum abierunt. Littus tam in austru, quam in Boream excurrit, nec profundu est, vix duodecim, tredecimue passuum altitudinem inuenias, licet ad sesquimiliare versus summum mare abfueris, quod si propius accedas, non erunt vltra 4. 5. 6. aut 7. passus. turo enim accedere datur. aqua est perspicua & pellucida, arena pura & passim strata, vbi ad terram propius accesseris, ventus inde seu aura lenis per noctem spirat, quem nautæ *vento di terra* vocant. Si vltterius proucheris, littus magis magisque in occidentem porrigitur versus promontorium *Capo di Lopez Gonzalim*. eò venientes Bataui, & ad dies aliquot subsistentes merces suas cum incolis commutarunt, licet haud magno emolumento, ob Gallorum paulo ante discentium inde corruptelas; nostri tamen quibus necessario illic hærendum fuit, ne nihil agerent, mores ritusque gentis interim studiose annotauerunt.

Capo de Lopez Gonzalim.

Nulla omnino fundamenta veræ religionis habent, alij solem & Lunam, alij delectas arbores, vel ipsam terram matrem quæ victum ipsis suppeditet, ceteri deuenerantur: ducentes piaculare supra terram expuere. per publicum non incedunt nisi manu teneant cultrum longum, latum & euaginatam. tum viri tum fœminæ variis modis per corpora punctim incisi sunt, ad id cultros habent, quibus cutim concidant, scissuras vnguento colorato perlinunt. Potulum labris bibitori non admouent, ni partim prius infusæ potionis tanquã prælibantes in terram effundant. prandentes nihil bibunt, prandio peracto haustum aquæ vel vini ex palmarum fructu expressi, siue aquæ mulsæ copiose hauriunt. Mane se inuicem, aut summum ipsorum Præfectum salutaturo, in obseruantia signum procidunt in genua, planguntque manibus, nec desurgunt, priusquã & ipse præfectus suis manibus applaudit: solent aliàs quoque manibus applaudere sibi obuiares inuicem additis verbis hisce: *Fuio, Fuio, Fuio*, quod tantundem sonat ac si dicant, vade in nomine domini, & iter tuum feliciter confice: furta in peregrinos magis, quam in suos exercent. Mulieres valde sunt incontinentes & luxuriosæ admodum, maxime vero si cum peregrinis ipsis res sit. nec probro est apud illos scortari. Aliqui virorum à collo suspendunt pixides, haud absimiles elemosynariis, eas inspiciendi potestatem nulli omnino faciunt. Incedunt aperto capite tum viri tum fœminæ. Caput varie radunt, & crines mire innectunt, breuiore capillos tamen habent omnes. Sunt qui pileolos gestent tortos ex palmarum corticibus: aliis cristas ferramentis minusculis firmiter innexas crinibus habent in vertice. Sunt qui summa labra, quique nares perforant, ex quibus lignorum frustula dependent magnitudine Ioachimici, & pediculos habentia, quos foramini hamatos inserunt, inserta sub naribus prominent. Sūt qui annulos p̄ medios nares & summa labra transmittant, quique cornua minuta dentisue ex foraminibus illis suspēdant, ornatus videlicet & virtutis, si diis placet, insignia. Vidimus etiam foramina per inferiora ipsorum labia facta, in quæ linguam inferentes stultorum more ludos faciant. plerique virorum ac mulierum annulos ex auriculis demissos gerunt, pondere vnciarum ferme quatuor. at alij lignum quinque vel sex digitorum longitudine inde appendent.

Religio Guineæ.

Vestimenta alia non habent nisi stragulum seu velamentum pubi modice obtensum ex arborum corticibus contextum, colore rubeum; supra velamentum istud affixa sunt tergora pellesue simiorum, cercopithecorum aliarumque ferarum, in medio addita sunt crepundia, siue tintinnabulum, non alio habitu.

Vestimenta Guineæ.

atque apud nos pecora pecudesque aguntur. Corpus totum pingunt rubrica ex ligno facta, pulcherrime sane colorata, magisque lucidâ quam ea, quæ ex ligno Brasílico præparatur. Oculos varie pingunt alterum rubro, alterum albo flauoue colore tingentes; nec rarum ipsis aut insolens quiddam est, si lineam vnâ atque alteram coloratam per faciem duxerint.

Maxima pars lumbos succingit zona ex vrorum tergoribus secta, & villis adhuc rigente. zona ea ad palmi spaciū fathiscit in anteriore parte: ab vtraque extremitate eius dependet portiuncula residua, & qua parte ea fathiscit, firmiter & stricte alio quodam ligamento connectitur. Supra ventrem gerunt curtum quidem, sed latum cultrum ferreum, qui & ipse ferrea vagina indutus est. Zonarum alię sunt vnus palmi latitudine, alię duorū, alię trium, alię etiã multo latiores. Præter modo dictos cultros sunt illis alii in vsu, tres quatuorue cuspides habentes, iactui accommodi, & admodum terribiles. Mulierum alię singulos, alię binos habent annulos satis crassos ex ferro, cupro, stannoue crura ambientes, non raro tres aut quatuor libras pendentes, tamque arcte & succincte cruribus circūdatos, vt vix animaduertas, quo modo pedes illis inseruerint: similes quoque annulos virorum aliqui in cruribus habent, apud quos tamen id rarius est. Mulieres vtuntur subligaribus siue supparis ex iuncis contortis. Sed de habitu, deque ornatu ipsorum nimis deformi & inepto hæc plus quam satis sufficiant.

In re familiari æque sordidi, viuunt more plane beluino. dormiunt prostrati super terram in tapetibus ex iunco textis, victitant radicibus crassis, albis, bonique saporis. *Iniamos* eas vocitare solent, haud absimiles castaneis, siue Hispanorum *Bacatis* sunt, elixas assasque eas comedunt; vescuntur præterea aliis etiam radicibus, adhæc arundinibus Sacchari, & fructu *Dananas*, quem nos ficus Indicas sequenti libro nominabimus. is oblongus est ad formam Cucumeris, gustu suauis & sapore citri. comedunt pisces carnesque in canalibus mixtim appositas. canali seu aqualiculo in medio posito prandentes gregatim circumfunduntur more pecorum, inter comedendum nihil omnino bibunt, sumptis dapibus largiter se proluunt. Duces siue præfecti ipsorum separatim plerunque accumbunt ad canalem stanneum, reliqui ad fictilem cõspurcatumque aqualiculum, super extensum stragulum sedentes. Mulierum cura hæc est, vt aquam & fructus coquendos in culinam perferant.

Iniamos.
Bananas.

Aluum supra
terram exone-
rare piaculum.

Aluum nullo modo supra terræ planitiem exonerant, quod si fiat, piaculum illis erit. Vt tamē naturæ honeste consulant, foveas in id effodiunt. Sunt ex viris aliqui qui stragula conficiant, quibus confectis negotiationes exercent, & alia necessaria per mutatione facta sibi comparant. Baculos pro armis habent, nec cultris vllis vtuntur. Hostes vero propulsuri, quęcunque tela minacissima vsurpant. Instructiores sunt ab armis, atque ij qui littus auriferum accolunt. sunt. n. illis arcus quibus hastas torqueant, sunt sagittæ, vmbones, clypeiue oblongi ex arborum corticibus & eiusmodi rebus cõtexti, sunt tympana in summo late patentia, in imo angustiora; tubas ex ebore confectas inflant. Vbi nostri ad insulam quandam in flumine *Gabam* appulissent, deducebantur à Nigritta dentato, ad eum quo supra dixi modum, per labium, latumque cultrum manu præferente, corpore toto punctim conciso. eo ducente casam Nigrittis plenam ingressi sunt, ingressis stragulum supra terram extēditur, in quod procumberent, dumque confidunt securi, adest quidam qui manu eos in humerum pulsaret improviso, & dato signo illos suspicere admoneret additis hisce voculis, *Meni Gabam*. nostri rerum ignari, & quid suspicarentur dubij tollunt vultus sursum, ecce conspiciunt hominem sedentem immote in alto, & loco aliquot gradibus editiore, idolo similem, circumquaque osseis catenulis tor-

qua-

quatum, forma horēda, ad pedes eius femina nigerrima manu caudas aliquot Elephantorum tenens prona iacebat, caudis utebatur in eum vsus, vt ventum illi faceret muscasque abigeret. His indiciis agnouerunt eum Insulæ dominum, vnde in genua procumbentes eum more gentis venerati sunt, plauserūtque manibus donec & ipse dominus manuum suarum applausu illis innueret, quo factō confurgunt, dominus vero stragula formosissima ex sparto contexta, tamquā regia quādam dona ipsis gratiose obfert. Reliqui nostrorum qui in cursoria nauī præcesserant, ad duo milliaria versus caput fluminis abinde egressi sunt, vbi vicus amplissimus in proximo erat. aderāt ibi plus quam mille Nigrittæ vtriusque sexus, partim hastas partim cultros & eiusmodi arma gerentes nostris acclamantes *Io, Io.* simulque manibus applaudentes: quo factō Nigritta quidā quem nostri in nauem suam susceperant, antequam eo aduentarēt, vti videlicet dux viæ illis foret, in vndam insiliit & ad terram tranauit. Vbi terram contigit, confertim omnes præsertim feminæ collum eius circumfusus brahiis complecti, lætum præana canere, totumque euulso gramine conspergere, adeo vt processus ipsi præcluderetur. tantusque præ lætitia tumultus esset, vt nullius vox exaudiretur, nec desinebant ab incepto, quandiu inter ipsos aderat ille, quem excipiebant, cantantes, saltantes iubilantesque perpetuo tenore. dum hæc fierent, procedit quidam ex vico manu baculum prælongum ferens, quemadmodum solent qui mandata ferunt: is tumultuantibus edicit vt abstant, repellitque eos à flumine, sed præ multitudine nihil aut parum proficit. Interea Nigritta qui deduxerat nos, ad nauem nostram in scapha redit, comitatus aliis duobus, simulque feminā admodum vetula & anosa, vna videlicet ex vxoribus Nigrittarū regulorum, ea per medium corpus viridi colore erat picta, ramusculosque virides duos gerebat manibus. Innuebant nobis vtraque manu. ambo autem qui aduenerant viri plaudebant manibus in signum pacis & amicitie more gentis. Nostri duos in scapha mittunt ad circumstantes, qui incredibili lætitia ob illorum aduētum exultātes iubilanteque tollentes gregatim circum eos fundebantur. procedentes vero ad præfectū sequebatur ferme media circumstantium multitudo, præ cæteris stipabāt eos feminę exultātes haud aliter ac si insanirent. maxima pars latos cultros in manibus ferens eos tanto cum fragore collidebant, vt spectantibus formidinem incuterent; erant autē eo insolentiores, quod antea nullos omnino homines albos, qui cum ipsis negociati fuissent, conspexerint prius quidem Lusitani alueum subuecti ad 10. milliaria inde abfuerant, sed vltra non processerāt, quod nauis ipsorum longius abesset. Flumen illud ad vicum *Cermentin* patet in latū milliæ integrum. ex aduerso *Cermentini* est alius pagus. Dum è regione istius pagi in anchoris stabant, tormentum disploserunt. ripam tenentes eo audito cōsternati retroque ruentes exanimati sunt, redierunt tamen paulo post. Præfectus palatium habet perticis erectis constructum, quo cum nostri aduenissent, ad horam mediam ante ostia operiri eum egressurum cogeantur. ibi dum morabundi astarent, circumfusi continua exultatione illis applaudunt acciuntque indefinenter. Regulo progresso adest Nigritta famulus, qui tria stragula duasque sellas maiorem alteram, alteramque minorem ministraret. Regulus per vniuersum corpus perque totam faciem creta aliaue materia alba erat dealbatus, & aderat ipsi famulus, qui colorem eiusmodi album in sacco præsto haberet. Caput integebatur mitra pellicea alba, plumis cristisque circumquaque erectis, gerebatque per brachia, perque crura catenam osseam plus quā centuplam. Sediti in folio astabat femina ætate matura, quę nonnihil albæ istius materie ipsi porrigeret. eā acceptā manus veluti abluebat, reliquum in astantes dispergit, quo factō manum vtranque sursum eleuat. Simi-

Bataui in Rio
de Gabam.

Reguli ornatus.

liter porrigebatur etiam vxori eius de eadem materia. hisce ritibus peractis, mulier cantando & saltando domum egreditur, quam reliquæ mulieres pariter omnes iisdem moribus subsequuntur. Regulus deinde præfatis quibusdã verbis ad se vocat Nigrittam, qui nos deduxerat, cui dicit aduentum nostrorum ipsi pergratum esse, applauditque manibus acclamando *Fuio, Fuio*, more ipsis vsitato: aliis deinde interiectis, iubet vt ferramenta afferant. satis dentiũ in promptu esse, sui mandata exequentur, & facta est permutatio cum dentibus mercibusque.

Flumen, cuius supra mētio facta, est latissimum, crocodilis & equis marinis abundans hinc inde brachia varie protendens, inter Eurum Notumque medium defluit, descendēdo à Cermentin, nostris ad aliquot horas in noctē sinus obliquandi erant, bis subsidebant in breuibus, pergētes nihilominus tandem in Insulam quæ ad ostia fluminis eius eminent, salui peruenerunt. Terra humilis est, plena arboribus, riuulis interfusis passim in insulas scissa. Nomē dictæ insulæ *Catacombo* est. dum nostri ad eam in anchoris stabant, venerunt 18. Nigrittæ scapha vecti ex Insula, tympanum ex cauato trunco paratũ pulsantes, qui vbi nauem nostram tenuerunt, quidam ipsorum in nauem nostram conscenderunt, quos inter vnus erat toto corpore, totaque facie dealbatus, manu ramũ viridem prætendens, cui tintinnabulum adhærebat, & tela quædam mitræ magnitudine, ad hæc ferebat manu albam eam materiam, de qua paulo ante dixi, spargens eam per nauem, tintinnabulumque mouendo incedens, ad orationes nostrorum singulis vicibus, vt & ad responsa ipsorum nolam quatiens, ac si eo modo benediceret, aut consecratio fieret. quibus peractis confedit in terram, proferensque verba quædam tanto conatu, atque horrore ac si fanaticus esset aut paroxysmo corriperebatur, sub id porrigebatur illi patera spumans & capacissima vini *de Palma*, qua se ordine propinando ad horam mediam largiter proleebant, hinc in scapham suam reuersi ad terram reuerti sunt, innuētes nobis vt simul eõ veniremus negotiaturi. nos morem illis gerentes, mercesque nostras ferreas apportantes in Reguli palatium recepti sumus. post pagum passim perambulantes paruum tugurium vix trium pedum altitudine offendimus, tectum quod supra erat, ex parte lateris fathi scebat, sub tecto paribulum erat non ita magnum, propter quod caudex cui craniũ infantis impositum, cranium in vna oculorum cauitate os album insertum ostentabat, circa caudicem ossa varia sparsim iacta, inter cætera vero caput piscis, cui *Pristis* nomen, sine dentibus. quæsiiti quid is apparatus sibi vellet, responderunt hominis sepulchrum esse demortui. Inde ad alium pagum pergentes offenderunt virorum multitudinem ad tugurij ostia confidentium, inter quos primarij eius loci conspiciabantur. Tugurium ipsum cantibus omnis ætatis sexusque hominum ita perstrepebat, vt prætereuntibus stupori esset; quæsiiti & isti, quid sibi vellet tantus fremitus, similiter responderunt funus esse præsto. Mulieres parturientes nihil verecundantur, accurrit ad enitentes quicumque casam præterit, patent fores tum viris tum pueris haud secus ac ipsis feminis. Nostri fatis mirari non poterant infantes vtriusque sexus pariter circumcidi apud eas gentes, cum tamen nec veteris, nec noui testamenti, legē vlla ex parte norint.

Terra per se fecunda est, feraxque omnis generis fructuum nobis peregrinorum, abundat quadrupedibus, volatilibusque. Sunt ibi arbores ex quarum ramis singulis plusquam cænteni volucrum nidi dependeant, iique tam mirifice intexti, vt intuētibus recreationi sint. demittuntur ex paucis quibusdã culmis deorsum versus satis humiliter, culmi seu quæcunq; alia eiusmodi materia, firmiter ad ramos annexi sunt, eoq; modo natura illis ideo prospexit, ne serpentũ iniuriis pulli earum pereant. Et hætenus quidem regnum Guinæ prosecuti sumus, nunc institutum iter in Indiam deinceps perficiemus.

Catacombo
Insula.

Rostrum Pri-
stis.

Funus.

Circumcisio.

Centum aui-
um nidi ex vno
ramo penden-
tes.

CAPUT V.

ARGUMENTVM.

Continuatio susceptæ Navigationis in Indiam Orientalem.

*M*aij die decimoquinto profecti ad quinquaginta milliaria cis æquatorē, nauis cursoria Gallica in nos irruit. nostri quotquot in naui erant plerique valetudine aduersa fracti turbabantur valde, vti solet fieri, quando ad zonam eam torridam deuentum, & plerique novitij marisque impatientes in nauibus sunt. displodebamus tamen aliquot tormenta in aduersos. at illi effugientes nobisque illudentes subito euanescebant cum bona nauis nostræ gratia.

Sub vesperam eiusdem diei venit in conspectum nostrū nauis magna, quam ex nostris vnā rebamur, nec ea fefellit nos, siquidem erat *S. Franciscus* quod ex colloquio habito intelligebamus.

Maij die vicesimosexto transiuimus æquatorē, qui per mediam *S. Thomæ* Insulam recta transit, non ita procul à Guinea, iamque polum antarcticum respicientes, arcticum ex conspectu dimisimus. Sol meridianus iam Septentrionalis erat, ventusque Generalis porro perpetuus.

Maij die vicesimonono in ipso Pētecostes festo, nautę more suo Imperatorē fictū elegerunt, officiaq; per naues immutarūt. Inde genio p̄ triduū & vltra strenue indulgentes animos libere explicuerūt. at dum iam omnia essent lætitia plena, oriūtur subito tumultus maximi. volant promiscue scamna, mensę & quęcunque erāt apposita: stant enses stricti plusquam cētum, ipse Capitaneus ꝑculcatur pedibus, & ni Archiepiscopus è conclaui suo in mediū procedens precibus blanditiisque animos mitigasset, non modo complures ferro cecidissent, sed & ipsa nauis in extremum adducta esset periculum. Archiepiscopus sub excommunicationis pœna mandabat, vt gladios conderent, vtque pugiones & arma in conclaue suam deponerent, cui mandato cum parerent omnes sopiti sunt motus & quieuerunt animi. Autores turbarum in compedes ad tempus dati factum expiarunt.

Iunij die duodecimo præternauigauimus breuia quæ à Brasiliensi litore eo vsque procurrunt, iamque securi periculi exultabamus, certi navigationis prosperæ, nec metuentes porro nos retro in Lusitaniam reici posse. Generalis ille ventus comitabatur nos, donec præternauigaremus prouinciam *Rio de Plata*, inde secundo vento vtebamur vsque ad caput bonæ spei.

Iunij die 20. nauis *S. Franciscus*, quæ hactenus nobis comes ibat, rursus è conspectu nostro aufugit.

Iulij die vndecimo gubernator nauis nostræ poli altitudinem explorabat. is subducto calculo deprehendit nos ad 50. milliaria à promontorio Bonæ spei adhuc abesse. ob id rogabatur ab Archiepiscopo, vt terram versus cursum teneret, secus littus nauigaret, quo procurrentem angulū eum recte intueri posset: cœlum autem erat admodum inconstans. interea dum ad horam vnā atque alteram terræ adnauigaret, apparuit nobis promontorium quidem manifeste, & vix ad duo milliaria aberamus, nec tamen ob cœli caliginem potiorē eius partē contemplari poteramus: vnde in periculo eramus grauissimo. secus enim cursus nobis institutus fuerat. pulsus nubibus videmus terram *Capo falso* dictā, & nil nisi breuia atq; arenæ cumulos (*Bancam* nautæ vōcant & *Parcel*) præsto adesse. distat iste locus à capite bonæ spei versus *Mossambicam* ad milliaria

liaria quindecim Caput bonæ spei sub 35. gradu australi est. at vbi Caput falsum tenebamus, cœlum serenum erat totum, & malacia per mare continua ad horas sex, vnde piscationi indulgentes ab anteriore parte, qua banca erat, plurimos sane pisces capiebamus, mare ibi in profundum circiter 10. aut 12. vlnas nauticas siue passus patebat. pisces eius oræ optimi saporis sunt, Rhenensibus non inferiores nec absimiles, Lusitani *Pascatas* vocant.

Iulij die vicesimo denuo in nauem nostram, cui S. Franciscus nomen, incurrimus, colloquimurque inuicem, ea nobiscum vehabatur ad 24. eiusdem mensis vsque. tunc denuo è conspectu nostro effugit, nos aduersantibus ventis vela demittimus, & biduum integrum fluctuando tempus terebamus.

Conscenderamus iam in altum Ferræ *Donatal*, quæ incipit sub 32. gradu, finiturque sub tricesimo, à promontorio Bonæ spei 150. miliaribus distita Hoc in loco constituti, conuocabantur in vnum quotquot naualibus officiis præerant, instituebaturque deliberatio, vtrum consultius esset inter continentem atque insulam S. Laurentij cursum medium tenere, siue insulam circuire nauibus. Si cursus inter vtramque medius instituitur, recta ad Mossambicam & inde ad Goam vsque naues deferuntur. Sin insulæ oram foris ambiuerint, Goam non tenebunt, quod cursus nimis deorsum vergat, nec flumen istic in mare cum impetu prouolutum ascensum permittat, & ob id ad Cochinum regnum centum miliaribus inferius magis situm propellere necesse habent. Ad hæc si naues ferius Laurentij insulam circumuehantur, ægre Mossambicam propter continuam malaciam, contingunt, demumque minus tempestiue Goam appellunt. Si qui tamen in mense Iulio angulum eum circuierint, satis feliciter Mossambicam consequuntur. satis. n. tempestiue adsunt, vt aquam dulcem hauriant & ad dies aliquot respirēt. Qui vero caput dictum obierint, demum in Augusto mense, illi post festum veniunt, & vt ab extra S. Laurentij oram legentes Cauchinum petant necessario coguntur, si modo rebus suis consultum velint. Ad hæc non sine maximis incommoditatibus Cauchinum nauigant. Quotquot enim in naui fuerint, infirmantur plerumq; omnes, crura intumescunt, generantur putredines, Scarbutus & morbi consimiles.

Iulij die tricesimo conscendimus in altitudinem *Capo das correntes* ad 130. milliaria à Terra *Donatal* distantem. est enim sub 24. gradu Australi, vbi naues cursum inter Insulam terramque medium inchoant.

ANNOTATIO.

S. Laurentij
Insula.

Insula. S. Laurentij à Marco Paulo Magascar dicta, à Theueto Madagascar, maxima est omnium Orientalium, adeo vt Castiliæ regnum siue Portugalliam magnitudine superet, sita ad vltiorem Africæ oram, occupat longitudine sua, iuxta Theueti opinionem, gradus septuaginta duos, latitudine vero vndecim & dimidium. iuxta quorundam placita ambitur ter mille miliaribus Italicis, iuxta aliorum vero quater mille. Aer salubris existimatur, adeo vt populosior est. viuunt autem secundum Mahumeti traditiones. Scribit Marcus Paulus quatuor Seniores esse, qui per Insulam dominantur, rerumq; summam administrant. Insula feracissima est ferarum & alti-

lium, ad hæc volatilium generosiorum abundans, de quibus Thevetus multa fabulosa tradit, quæ nec fidem merentur, nec digna sunt relatu. Sunt ibi Elephantes, & alia animalia varia cornu unicum in fronte gerentia, inter quæ duo genera Asinorum Indictorum, unum ungulas continuas nec bifidas aut in ungues sectas habens, & alterum Orix vocitatum unguibus bifidis. Sunt ibi serpentes, sunt lacertæ in magna copia. Lignum Sandali plenis sylvis, arbutis per ingentia iugera ibi crescit, adeo ut ob uberrimum prouentum plane vilescat. Ad hæc ambra preciosissima in vicino mari redundat. Oriza, triticum, mala aurea, limones, Citri, cucurbitæ tantæ ventrositatis, ut vlnis viri alicuius vix includi possint, colore rubro, flauo, albo & saporis longe gratioris atque nostrates, ubertim ibi proueniunt. Zinziber crescit apud illos in copia, quod recens ab indigenis comeditur. Melle arundinibusq; Sacchari abundant quidem, sed usum eorum ignorant. Habent Crocum & herbas medicas plurimas, nuces Indicas, qui fructus palmarum est. Habent argentum, habent flumina amœnissima, fontes scaturiginesque & portus oportunos, quos tum Saraceni tum Æthiopes mercibus suis assidue frequentant. habent telam auream, sericamq; & linteamina ex gossipio, tum eiusmodi alia quam plurima.

INSULA S. Laurentij vergit ad Mossambicam, separatim à continente posita distansque à capite *das Correntes* 120. miliaribus, longitudine sua occupat 220. milliaria, vtrumque polum versus, latitudine 70. milliaria patet, incipit circa primum minutum promontorij ad 26. gradum: porrigiturque in Septentrionem ad vndecimum gradum. habet homines colore nigros, quales sunt in Mossambica, qui currunt nudi, capillos verticis minus crispas quam Mossambicenses nutriunt. Lusitani nihil illic magnopere negotiantur. merces. n. quibus id fiat, non adsunt. sciendum tamen, Insulæ huius commoditates nondum penitus innotuisse.

Kl. Augusti, breuia illa Indiæ, quæ nautæ *os Baxosde India* vocant, præteruerti sumus. distant ea 30. miliaribus à *Capo das Correntes*. sunt in medio maris inter Insulam S. Laurentij & terram continentem. absunt enim 50. milliaria ab Insulæ ora, & 70. à continente. incipiunt circa gradum 32. & minuta 30. desinuntque sub initio 21. gradus, quo in loco caute nauigantibus attendendum, quod periculosissima sint multisque exitio fuerint. & superioribus quidem annis, anno nimirum 1585. nauis Lusitanica S. Iacobi titulo prætoris sue classis, ibidem periit. erat autem ea nauis quæ prima nostra nauigatione Olyssipone nobiscum soluit, locumque vice prætoris nostræ classis obibat. quod suo loco plenius exequemur.

Quarto Augusti occurrit Mossambica 90. miliaribus à dictis breuib; distita
C sub 15.

sub 15. gradu australi. Postero die rectâ Mossambicam versus contendimus. vix appuleramus cum naus S. Iacobi titulo simul in portum subit, quæ postquâ prope *Maderam* à nobis abscesserat, prius in conspectum nostrum non venit. Aderant ibi ante nos aliæ quoque duæ naues è classe nostra, pridie appulsæ. S. Laurentius & S. Franciscus illis nomina erant. Offendebamus quoque *Gallionem*, quæ naus est stato tempore cursum suum in Malaccam tenens, quæ plærunque vno mense ante reliquas naues Indiam petentes, è Lusitania soluit, siquidem vltterius illi pergendum est. quod si inter navigandum retardatur cõmeatusque deficit, necessario Mossambicæ appellit, sin navigatio illi prospera erit, circuit Insulam S. Laurentij, relinquens Mossambicam. Congregatis quatuor iam nauibus nostris sola aberat Prætoria S. Philippus, quæ plus æquo ad Guineæ oram deuitando arenam Brasiliensem, quam *Abroilios* vocant, diuersa accesserat, nec ob continuam malaciam æquatorem transire expedite poterat. Vnde sero admodum & vento impetuosissimo vix ægre promontorium Bonæ spei circumuecta, cogebatur ex prædictis causis S. Laurentij Insulam circuire. Menses duo fere abierant post nostrum ad Goam appulsum, antequam ea Cochino regno adnavigaret, plurima perpessa incommoda, morbisque variis conflictata, vtpote crurum tumeribus, Scarbuto, & similibus.

CAPVT VI.

ARGVMENTVM.

Mossambiquæ Insulæ sub 15 gradu Australi sita descriptio, qua aditus Melindæ alio nomine Abexis dictum hodieque presbytero Ioanni parens, eminet.

ANNOTATIO DOCT. Paludani.

Mossambiqua civitatis nomē est, quæ in Præsidio Insulæ ad litus Melindæ visitur, portum habens non ita sane magnū, sed securum admodum & navigantibus peroportunum: ad dextram promontorium versus, aurifodinae sunt, quas Soffola dicunt, ad sinistram celebris illa ciuitas Guiloa cõsurgit. Ea licet sterile solum habeat, & ærem minus salubrem, nihilominus tamen populosa est propter loci commoditatem: olim eam incoluerunt Mahometani, qui sub imperio Quiloensis Tyranni fuerant. is præfectos seu Gubernatores Arabibus Sequen dictos ipsis constituebat.

Mossambica Insula est non ita magna, ad dimidium milliare à continente distans, sita velut in arcu quodam, ita vt alterum continentis cornu longius in mare porrigatur, quam ipsa Insula.

Ad frontispicium insulæ sunt aliæ duæ paræ nominibus S. Georgij, & S. Iacobi. ex extremitatibus suis respondent continenti. inter continentem & vtranque dictam Insulam

Insulam rectâ navigatur ad Mossambicâ: Insulæ ad austrum sinistrosum, cōtinens ad boream dextrosum relinquitur. qua via naues ad paruum milliare vsque cursum rectâ in Mossambicam tenent, sine bolidis iactu. satis enim profundum mare est & arena littoris manifeste interlucet, vnde nullum est periculum. Naues tam prope ad ipsam Insulam & castrum quod in frontispicio Insulæ visitur, tuto accedunt, vt lapidis iactu ad terram, vel vltterius pertingere possint; statio earum est inter ipsas Insulas & cōtinentem media. distant Insulæ à terra ad dimidium milliare, nauesque omnes simul in vno eodemque canali congregantur. Circuitur Mossambica quatuor stadiis. plana rotundaque est, & circūcirca habet aggerē ex arena pura & alba. Tota fere Insula palmis cōsita est; sunt ibi mala aurea, limones, citri, *Bananas*. reliqui fructus arborei familiares aliās per Indiam, hic desiderātur. Frumentum, Oriza, reliquaque legumina atque victualia, item telæ lineæ & eiusmodi, ex India petenda sunt. Armenta, Oues, Capræ, Porci, Gallinæ in copia & precio vilissimo ibi parantur. Sunt ibi oues quæ vna quarta parte abundant. integram enim ouem si quadrifide secaueris præcise quinque partibus plenarie constabit. cauda siquidem quam habent, tam lata, crassa, & pinguis est, vt ob molē reliquis par sit, ob pinguedinem vero non sit esui. Sunt ibi Gallinæ, quarum penne, carnes & ossa adeo nigricant, vt coctæ in atramento elixæ putentur, sapidissimæ & reliquis longe meliores sunt: reperiuntur in India consimiles quidem, at non in tanta copia. Suilla & porcina caro præstantissima omniumque saluberrima ibi habetur. est enim saporis elegantissimi, adeo vt ipsa experientia teste carnes quascunque alias plurimum antecellat: quin si ægrotis carnes omnino interdixæ fuerint, sola tamen porcina ob bonitatem excipitur. Nulla penitus aqua dulcis adest, quæ potui sit, petenda est in continente ex loco à Lusitanis *Gaba-seta* vocitato, & reponenda in vasis lapideis ex India aduectis.

Oues quinque partibus quadrifidis.

Gallinæ intus & extrinsecus nigra.

Porcina caro saluberrima.

NOTA.

Est ibi Castellum munitissimum & valde magnificum à Lusitanis erectum & perfectum intra decennium aut eo amplius, rectâ ex opposito insularum S. Georgii & Iacobi: ad quod naues necessario appellunt. est vnum ex præcipuis & munitissimis ædificiis quotquot sunt in India. Nullum fere ibi præsidium, nulla munitio nec tormenta aliūque apparatus adest: solus Capitaneus cum suo famulitio incolit. Si tamen necessitas postulet, obstricti sunt Capitaneo Lusitani coniugati, quotquot in ea Insula habitant numero quadraginta aut quinquaginta ad summum, qui omnes in propugnationem castrum iurarunt. nec enim aliud propugnaculum præter vnicum hocce castrum per totam Insulam erectum est, quo ea defendatur, cum locus alioquin sit omnibus patens, & aperta planitie circumdata. Intra ipsum castellum cisternæ passim factæ & plenæ aquæ dulcis sunt, quæ integro anno sufficiant si ita necessitas ferat: tamen si omnes satis secure viuant, tum Capitaneus tum reliqui officiiati, tum ipsi etiam incolæ, hoc vnice curantes, vt auri aceruos congerant. præter sororatos illos Lusitanos & Mesticos (*dicuntur autem Mestici, quicumque ex parentibus Lusitanis in India nati & educati sunt, sonat vocabulum idem quod semigenus vel participium, annumerantur Lusitanis reliquis.*) habet insula trecenta quadringentæue tuguria indigenarum propria. Indigenæ sunt colore nigerrimi, similes iis qui *Gorgonas Insulas*, qui *S. Thomæ*, quiue reliquam Æthiopiam incolunt, parent Lusitanis, & partim legem Mahometanam obseruant, ij videlicet, qui antequam Lusitani insulam tenerent, cum Æthiopibus ad mare rubrum, cumque Mahometanis commercium habentes religioni Turcicæ nomina sua dederunt, quales in locis vicinis quamplures inuenias, vtpote quotquot loca maritima versus mare rubrum tenent: quotquot vero à Mossambica versus promontorium Bonæ spei habitant, ij nihil hætenus cum Mossambicensibus

Mestici qui

habuerūt cōsuetudinis. sunt enim homines feri & syluestres Nigrittæ, veniētes more beluino, absq; vlla noticia veri DE I: partim vero sunt Christiani in Mossambica, partim etiā Pythagorici, currūt nudi omnes. soli mares ad præputium habent pannum admodum exiguum religatum, mulieres à media mamillarum parte ad media femora vsque integuntur tela bombacina grysea, vti patet in adumbratione, quam in tabula suo loco ad calcem annexa præsentabimus. atque hæc de illis duntaxat intelligenda sunt, qui in Mossambica Lusitanis permixti habitant, quicumque in continente sunt, carent omni integumento, quin ipsa etiam pudenda aut raro aut nunquam obuelant.

Lusitani qui in Mossambica sunt negociantur cum Nigrittis in continente degentibus, locis vicinis, vtpote *Sena, Macurra, Soffola, Cuama, &c.* Quotquot inter se linguis & moribus maxime differunt, ij continua bella gerunt vel inuicem vel cum vicinis, capiunt sese abripiuntque hinc inde, & raptos vendunt. Sunt ex iis quidam qui humana carne vescantur, quales Macuani & quidam alij. Victitant plerique ex venatu & Elephantorum carnibus, & hæc est causa cur ebur in tanta copia ad nos mittant. Nigrittæ & quicumq; per Æthiopiam viuunt, Regulos suos vicatim habent, estque cuique pro genio suus regulus ex eodem ipsorum sanguine procreatus, inueniasque tot regulos, quot pagos quotue familias numeraueris, quin ipsæ familiæ linguis etiam, ceremoniisque & ritibus differunt, & vicinis suis aperto Marte bellum indicunt. Nullo modo illis fidendum, sunt enim perfidissimi. abiit iam quinquennium ex quo Lusitani ex Mossambica se continenti crederent exercebantque indies sua commercia inuicem cum iis, freti pace nec quicquam sinistra suspicantes, qui cum essent securissimi, Nigrittæ continentis improviso aderant atque impetu facto in eos ad vnum omnes obruncant.

Forma politiæ qua Lusitani Insulam administrāt, ad eum se habet modum: quouis triennio Capitaneum, qui regia negocia exequatur, permutant alio, tum quicumque reliqua officia obeunt, & ipsi prouisione facta ex regis Lusitani gratia singulis trienniis sibi succedunt. Si qui honestiores in regia classe, quæ per Indiæ oras alitur, stipendia fecerunt, ij pro cuiusque conditione & meritis officia illa in recompensam accipiunt, ex quibus sua salaria ipsis proueniunt, iuxta negociationes exercentes. viuunt enim libere & ex proprio ingenio quandiu in illis regionibus degunt. Reditus Capitanei sunt valde optimi, siquidem alia adhuc munitio, *Soffola* nomine, & à Mossambica versus caput Bonæ spei centum viginti milliaribus distans, eidem subdita est: ad eam munitio sunt fodinæ auri, *Monomotapa* dicta; estque ibidem lacus ingens ex quo Nilum flumen scaturire perhibent, quemadmodum quoque idem de famosissimo illo maximoque fluuio *Cuama* siue *Nigro*, qui medius inter *Mossambicam* & *Soffolam* mare ingreditur, quique auri arenulas vehit, vulgo affirmatur. Fodinæ *Monomotapa* abundant auro, estque illud peculiare quoddam genus mineræ, Lusitanis autum *de Botongoen onroenpo* siue arena auri dictum, quod arenam quidem paruitate sua & minutiis refert, sed tam purum putumque, vt nullū præstantius sit in toto Oriente. Capitaneus Mossambicensis in arce *Soffolæ* curatorem habet, & quotannis genus quoddam nauigij, illis *Pangaios* dictum, bis terue eò mittit, illud sane littus legens aurum ex *Soffola* petit, mox in Mossambicam apportandum.

Nauigium *Pangaios* è leui & raro ligno constructum, non nisi funibus colligatum est, nullo omnino clauo ferreo infixo. Affirmant plerique aurifodinas *Angola* vocitatas, & ab altera *Aphricæ* parte positas haud longe à fodinis *Soffolæ* distare, nec vltra trecēta milliaria ab inuicem abesse, acciditque aliquoties vt Nigritarum aliqui pedestri itinere ab *Angola Soffolam* vsq; profecti sint.

Sunt

Auri fodinæ
Monomotapa.

Sunt, ibi Nigritæ baiuli, qui humeris alios per continentem portent, pari modo quo apud nos iumenta assuefacti. nec homines solum, sed & alias quascunque res, ac si equi, muli aut asini forent, quoquo versus baiulant. ipse ego quibusdam locutus sum, qui baiulos eiusmodi viderant, quique ab Angola pedibus aduenerant.

Sed ut propositum prosequar, Capitaneus Mossambicensis ter centum mille Ducatorum redditus habet per triennium ipsi definitum: quod Capitaneus *Numo Velio Pereira*, nobis ipse testabatur, constatque summa ea ut plurimum ex auro, quod ex *Soffola Monomotapaque* ipsi aduehitur.

300000 ducatorum redditus pro Capitaneo.

Ex Mossambica in Indiam deportatur Aurum, Ambra, Hebenum, Ebur, mæcipiaque vtriusque sexus complura, sunt enim robustissima in toto oriente, nec alia tam fœda seruitia facile præstant. Semel in anno ex Mossambica in Indiam transmittitur, idque mense Augusto vsque ad medium Septembrem, nec enim in Indiam quisquam appulerit nisi cum erit *Monsoins*, id est illud anni tempus quod à ventis aspirantibus ita denominatum est: spirant enim venti illi certo anni tempore, quibus nautas se accommodare oportet, ut hinc inde transmittant. Nauigatio ex Mossambica in Indiam triginta diebus conficitur, qua confecta manendum est in India ad mensem Aprilem vsque, quo anni tempore redeunt venti *Monsoen*, qui Mossambicam comitantur euntes. Hoc modo quotannis nauis vna ex Mossambica soluit, & vna ad eam appellit ex India rediens; pertinetque vtraque ad Capitaneum. præter eum enim nemini negotiationem exercere licet, exceptis Lusitanis qui Mossambicam vxorati simul incolunt, nemini cœlibi insulam inhabitare permittitur. de quo insularis regio priuilegio cautum; quo nimirum Insula felicius habitetur colaturque.

Monsoya.

Post Mossambicam patet ditio *Præsbyteri Ioannis* hodie *Abeximes* vocata, à quo nomine littus quod à Mossambica ad rubrum vsque mare extenditur, nuncupatur vulgo littus *Abex*. multi autem quotidie ex *Abyssinorum* prouincia in Indiam deferuntur, iique tum serui tum liberi, vbi remigum ministeria in Lusitanorum hinc inde negociantium nauibus præstant, quorum effigiationem inter icones ad calcem apposuimus. *Abexis* prouincia alio nomine à Lusitanis *Melinde* dicitur. adiacet enim ad littus illud peculiare regnum & metropolis eodem ambo nomine celebrata. Rex *Melindensium* primus omnium in Oriente Lusitanos hospitio excepit, & sincere, nulloque vsus fuco nec dolo malo fœdus amicitia cum illis iniit, quin hodie ipsis hospitium tutum præstat. Nos in Mossambica quindenam commorati, aqua dulci & reliquis necessariis nauem in struximus, complures nostrorum infirmabantur, nonnulli plane expirabant, aer enim nostris minus conueniebat, neque ipsa regio per se aliàs salubris putatur, nec aer temperatus, propter immensum Solis calorem.

Augusti die vicesimo naues iterum simul conscendimus, videlicet quotquot quatuor illis Lusitanicis vehebamur, & qui ex nauigio Capitanei Mossambicensis erant, ea Capitanei nauis iam triennium aberat. nomen Capitaneo *Don Petro de Castro*, cui ante dictus *Numo Velio Pereria* successerat.

Capitaneus *Don Petro* vna cum Vxore & familia nauem ingressus Indiam petebat, secutus constitutionem regiam, quæ iubet ut triennio eo elapso, quo in Mossambica præfuerunt, aliud triennium deinde in India in gratiam videlicet Viceregis Indici regis ministeria obeuntes perseuerent suis propriis sumptibus. aliter redditus ipsis in Lusitaniæ nõ patet, nisi speciali regis priuilegio redditum impetrauerint, tum enim finito administrationis Mossambicensis triennio rectâ in Portugalliam redditus ipsis patet, quod raro admodum euenit, nec nisi cum summa regis gratia nihil ex India excedere, ad nosue reuerti cõceditur,

tur, nisi impetrato salvo conductu à Vicerege. si quis sine venia discesserit, is postea nullo modo promouetur, & ne quis in eo delinquat, accurate attēditur.

Vicesimo quarto Augusti die, duas Insulas mane conspeximus, quarum vna Insula *de Comara*, altera Insula *de Don Ioan de Castro* vocata: Comara insula distat à Mossambica per 60. milliaria, sita boream versus sub 11. gradu australi. terra ibi in altum admodum attollitur, adeo vt per integrum diem promontorium illud in conspectu haberemus, etiam ventis secundis vsi eodem die naues denuo digressæ ab inuicem suum quæque cursum sequebatur, in ore nautis recepto, & ob causas supra commemoratas.

Septembris die tertio Æquatorem transmisiimus iterum, vbi is Melindam & Brauam ciuitates ambas ad Abyssinorum littora surgentes medius interfecat. Abest Æquator à Mossambica 330. milliariibus in boream, ab Æquatore ad *Capo de Guardafum* sunt centum nonaginta milliaria. est autem caput illud sub 12. gradu boreali. Ad littus quod inter Mossambicam & *Capo de Guardafum* est, protenditur, consurgunt ciuitates, quas ordine enumerabo.

Guiloa, olim *Rapta*.

Mombassa in parua quadam insula sita, ciuitati homonyma. ibi arenæ cumuli sunt præalti, & longe conspicui, est & portus ibi, cui duæ munitiones adsunt.

Melinde.

Pate.

Braua.

Magodoxo. quarum quæque peculiare regnum est, legem Mahometanam obseruant. homines colore magis remisso sunt quàm Mossambicenses, capillos rectos habent, fruuntur quique suo priuato regimine, quemadmodum & Arabes & reliqui Mahometani.

Capo de Guardafum est terminus terræ Melindensis siue Abyssinorum.

Aloe,
Magmedis sepulchrum,
Mare rubrum.
 A *Capo de Guardafum* in ceciam, si ad 20. Milliaria in mare abeas, occurret tibi famosa illa insula *Socotora*, vbi *aloe præstantissima* prouenit, *aloe Socotrina* à solo natali dicta, que aliis omnibus præstat, est que solida & compacta, que in vniversum orbem aueritur. ad promontorium insule *Socotoræ* incipit sinus siue *Estreyto de Meca*. siquidem in eo ad latus Arabiæ ciuitas *Meca* consurgit, vbi *Magmedis* cadauer ferreæ capsæ inclusum sub fornice magnetino in aëre depēdet, deuotionibusque tum à Turcis, tum ab Æthiopibus frequentatur assidue. Atque hic ipse sinus vocatur *mare rubrum*: non quod fluctus ibi rubescant, sed quod scopuli rubentes ad eum erigantur, vnde marmor rubrum excinditur; ad hæc quod quibusdam in locis arena maris rubida est. Hoc ipsum mare pertransiit *Moyſis* cum filiis *Israël*, sicco pede. A capite *de Guardafum* ingrediendo Sinum siue maris illas angustias ad ciuitatem *Sues* olim *Arſinoe* dictam, quæ est ad extremitates istius sinus, sunt 360. milliaria. inde si quis pedestri itinere ad mare mediterraneum pergat versus Italiam, habebit 90. milliaria. *Estreyto* siue sinus iste tum in principio, tum in medio in latitudinem habet 40. milliaria, quibusdam tamen in locis constringitur magis. Sūt in eo insulæ complures. ad alterum latus prope ciuitatem *Sues* in boream, occurrit Arabia deserta, ad alterum vero latus in austrum est Ægyptus, quam Nilus perfluit; si nonnihil descenderis ad mare Indicum, aderit Arabia felix. è regione vero Arabiæ felicis visitur terra *Abeximes*, vbi regnat *Præto Ianus*. Ad promontorium Arabiæ felicis, qua mare rubrum ingreditur sinum, Lusitani habuerunt ante hac munitionem, *Aden* nomine, quæ vi illis deinde erepta est. Turcæ hodie eò confluunt, triremes per rubrum mare adducentes, quas ipsi in *Sues* ciuitate ædificarunt, quibusque plurimum damni inferūt accolis oræ Melindensis. qua de re suo loco fusius agemus. Postquam denuo nunc æquatorem transmisiimus, apparuit nobis iterum polus arcticus,

arcticus, quem inde à Guinea & à S. Thomæ insula vsque reliqueramus.

Quarto Septembris vidimus nauium vnam è classe nostra, eratque S. Franciscus, collocuti sumus, & ea nobis comesibat ad 7. vsque eiusdem mensis, quando denuo è conspectu nostro effugit.

Decimo tertio, aliam vidimus, erat ea S. Iacobus, sed effugit nos, nec colloqui voluit.

Vicesimo Septembris vidimus agmina serpentum per cærulea natantium, anguillarum magnitudine, vidimus & genus piscium orbibus planis simile, vnde Lusitani illis nomen *Vintins* indiderunt. *Vintins* vero est nummus regalis dimidius in portugallia, à forma videlicet & similitudine. Solent in magna copia congregati mare innatare, certissimo indicio, Indiam in propinquo esse. Paulo post apparuit terra, qua visa omnes præ lætitia exclamarunt; iacta bolide deprehendimus profunditatem 47. vlnarum nauticarum: eratque terra *Bardes*, quæ extremum cornu obtinet, ad ostia fluminis *Goa* circiter 3. miliaria ab vrbe prominens. Vbi naues Indicæ in anchoris stantes mercibus vehendis onerantur, easdemque aduectas exponunt, terra editior est & conspicua. Inde bona in scaphis ad vrbe vsque aduectantur. nos eo die anchoram in alto iaciebamus ad 3. miliaria à terra, quod maris reciprocatio tum defluxisset. Nihil interim ibi periculi, & passim arena pura & strata anchoris satis fida, quod tum temporis æstas instaret.

Postero die vbi adueneramus, quæ *vicesima prima Septembris* erat, scaphæ complures ex eo genere quas *Amadias* vocant, ad classem nostram venientes aduexerunt victualia; & quæcunque reficiendis nobis essent, vtpote panem recentem, fructus & similia; erant inter illos Indi Christianam religionem professi, adetat & triremis, quæ Archiepiscopum exciperet, & eum in locum, cui *Pangyn* nomen medium inter *Bardes* & *Goam* situmque ad littus fluminis, deueheret. eo in loco excipiebatur à Vicerege Indiæ *Don Francisco Mascarenias*, & à tota nobilitate proceribusque tam ecclesiasticis quam politicis. Primores vrbe orabant *Fonsecam*, vti ad dies decem duodecimue eo in loco morari sustineret, donec apparatus fieret in vrbe ad excipiendum eum solita debitaque solennitate. ipso itaque consentiente, reliqui in vrbe reuersi sunt.

Nos *21. Septembris die, anno 1583.* post menses quinque & dies tredecim in alueum fluminis, qui infra insulam *Bardes* est, emenso itinere salui deuenimus; morati interim per quindenam in Mossambiqua. Atque hæc quidem Navigatio vna fuit ex expeditissimis felicissimisque, qualis intra quamplures annos vix alia contigit. vbi in alueum venimus, aderat ibidem vno die ante nos nauis à S. Laurentio denominata.

Postero die appulit eodem nauis S. Iacobi titulo. quam similiter vno die post secuta est S. Francisci. per totum navigationis cursum circiter triginta in nauis nostra mortem obierant, inter illos quidam Slauis & superiorum Germanorum vnus, qui regius satelles fuerat: reliqui per vices semel atque iterum omnes ægrotauimus sola venæ sectione restituti. numerus morientium quem modo annotaui, fere communis esse solet per naues singulas, quæ in Indiam vela faciunt. Ante annos duodecim, Vicerex cui nomen *Ruy Lorenzo de Tauora* Indiam petens, in ea nauis qua ipse vehebatur secum habebat à latere mille centum viros, dumque essent in cursu, perierunt exiis contagio. noningenti mortui in mare sparsi esca piscibus facti sunt, antequam Mossambicam vidissent. periit tum & ipse vicerex eodem fato, parilique pompa ipsi parentatum fuit. Morbus non erat alias vulgaris, credibile est eum ex tanta multitudine promiscue viuentium fuisse causatum, vnde naues hodie tam numerosa hominum colluuiæ non onerare licet: nihilominus tamè ægre à sordibus & fœtore custodiuntur.

Tricesimo

Serpentes in mari instar anguillarum.

Archiepiscopus Fonseca excipitur.

NOTA.
Nauigatio expeditissima mensium quatuor.

Tricesimo Septembris die, herus meus Archiepiscopus maxima cum solennitate Goam urbem ingressus, pariq; pompa ab urbis proceribus exceptus fuit, qui in summum templum eum deducentes supplicationes fecerunt, quibus finitis, reduxerunt eum in palatium templo vicinum, quod in id præparatum fuerat.

Novembris die vicesimo, naus nostra prætorica siue admiralis demum appulit in regnum Cochinum, licet nullubi respirando moram duxerit, exantlatis grauissimis laboribus ob causas supra commemoratas, insumptisque in nauigationem mensibus septem, cum diebus duodecim.

Sub finem Nouembris, naues soluerunt Goa, Malabarorum Cochinatorumque littora petentes, piper & alia aromata onerandis nauibus conquisturæ. pars *Onor, Mangalar, Cananorg*, vrbes ad Malabarorum littus appellit, pars *Cochinum*: possunt autem ex prædictis ciuitatibus quotannis binæ naues onerari pipere. Distat Cochinum à Goa in austrum circiter 9. milliaria. Quotquot naues ex Portugallia veniunt, in vrbe Goa exonerantur. resident enim in ea mercatores negociationumque curatores: inde sequuntur littus Cochinum, vbi piper, vt dictum est, sibi comparent. Communiter quæq; naus octies mille quintalia siue centenarios ponderis Lusitanici capit. exiguum est in quo excedant, seu deficient. *Quintale* quoduis centum viginti octo libras pendet. Conueniunt itaq; Cochini, vbi curatores simul congregantur, coëmuntque Caryophylla, Cinnamomum, & si quæ sunt aliæ merces Indicæ siccæ; quæ singula particulatim enarrabo, vbi reditum meum descripsero, expositurus quæ sit disciplina onerandis nauibus, quæue dispositio, & quis modus obseruandus.

Anno 1584. mensibus Ianuario Februarioque naues iam oneratæ soluerunt ex Cochino in Portugalliã, eo modo, vt altera alteram interiecto aliquo temporis spacio subsequeretur. tum quidem etiam frater meus nauem conscendens domum reuertebatur, vt qui ratione officij sui in nauibus præfens esse necesse haberet. Ego vero in India perseuerans apud herum meum ad annos aliquot hoc agebam, vt omnes terræ illius commoditates, mores gentis, fructuũ plantarumque illic nascentium vires, tum mercium mercimoniorumque rationes & eiusmodi alia perdiscerem, quæ cuncta suo loco simpliciter quidẽ & nude, sed veraciter tamen & accurate exponam, præfens enim omnium vt plurimum spectator fui, notauique ipse singula: tum si qua ex aliorum relatu recensuero, ea ex fide dignis tam Indis, quam aliis personis per ea loca habitantibus diligenter excepi, excepta deinde ipsa etiam experientia comprobauit, dum mihi cum vicinis Nationibus conuersandum fuit hinc inde negociando merciaq; exercendo, vti fit etiam apud nostrates, qui nunc cum maritimis, nunc cum Anglis aut Gallis contrahunt, qui vt & ipsi Lusitani vicina regna frequentare solent. At enim quoniam descriptio vrbis Goæ, Indorumque & morum illis vfitatorum, mercium item mercimoniorumque & consimilium illic prouenientium in manu nobis est, & vt res plenius rectiusque intelligatur, videlicet qui sint ductus littorales, quæ continuatio prouinciarum, quæ sequuntur ab Orientali latere ad extremum vsque terminum earum *Chinarum*, videlicet regnum, quod ipsum Lusitani cum interiacentibus insulis, per suas in Orientem nauigationes hætenus detexerunt; primum summatim exponam quæ sint circa littus illud Orientale consideranda, incipiens à mari rubro seu sinu Arabico, videlicet ab vrbe *Adena*, continuansque descriptionem persequendo littus tractim vsque ad Chineses.

CAPVT VII.

ARGVMENTVM.

*De littore rubri maris, siue Arabia felicis, ad vsque Insulam
& munitionem Armusum.*

ANNOTATIO DOCT. Paludani.

A Dena omnium pulcherrima munitissimaque ciuitas est per totam Arabiam felicem. iacet in valle depressa, ad alterum latus firmissimis Aurifodinis, ad alterum vero montibus præaltis cincta. In montibus illis visuntur quinque arces perpetuis præsidis excubiisque, ob innumeram nauium multitudinem quotidie comparentium illic instructæ. Constat vrbs sexies mille ædificiis, in ea negociantur promiscue Indi, Persæ, Æthiopes, Turcæ &c. idque noctu ut plurimum, propter Solis feruorẽ diurnum intolerabilem. Extra urbem ad iactum lapidis consurgit mons, in quo vasta quedam arx, (Gubernatoris aula & palatium) excelsa eminet.

Olim hæc vrbs continenti adhesit, nunc vero industria & indefesso labore hominum in Insulam redacta.

A Dena Ciuitas in boreali hemisphærio ad ostia sinus Arabici siue maris rubri posita est, in littore videlicet Arabiæ felicis, magisque vergit introrsum, quam *Capo de Guardasum*, nempe miliaribus 60.

Sita est sub 13. gradu Aquilonem versus versusque Caput *Rosalgate*, quod est sub 22. gradu, in extremitate Arabiæ felicis, si mare Indicum respicias, distatq; à ciuitate *Adena* 240. miliaribus. Ipsa ciuitas adiacet monti, cui *Darsira* nomen, qui perhibetur ob meros scopulos inaccessus, nec pluuiis vnquam madescere irrigariue. Habitantes secus Arabiæ littora colore sunt giluo, citrino siue aquilino, ad formam fere Abyssinorum. Terra nutrit generosissimos equos, gregatim in Indiã mittendos. mittit eadem thus, myrrham, lignum Balsami, frumenta, non nihil mannae cum aliis quibusdam plantis aromatibusque odoriferis. Megmedis traditiones obseruant, sed secundum Persarum expositionem. Si à *Capo de Rosalgate* prosequaris littus Thracium, veniatq; vsque ad *Capo Moncadon*, olim *Asabora* dictum, numerabis septuaginta miliaria. Situm autem est *Capo de Mõcadon* rectã ex opposito *Armusij*, q; est sub gradu 26. vbi incipit sinus Persicus. Insula *Armusium* media inter vtrunque interiacet respicitq; ex vna parte Arabiam, ex altera quæ in boream est, Persiam; extenditur in latum ad 20. miliaria. pergendo à *Capo de Moncadon* secus littus Arabicum introrsum ad vsque insulam *Baren* sunt 80. miliaria. subiacet ea insula 27½ gradui, & Capitaneus Lusitanicus, qui *Armusij* residet, curatorẽ suum Regis nomine in *Baren*

Darsira mons
sine pluuiis.

D habet

Margaritæ O-
rientalis opti-
mæ Armusij.

Tigris & Eu-
phrates con-
fluunt.

Paradisus pro-
pe Bassoram.

habet, capiunturque ibidem preciosissimæ totius Orientis margaritæ, sunt-
que ipsissimæ quæ Orientales dicuntur. Prosequendo deinde littus Arabiæ in
boream & à *Baren* ad extremum vsque sinus Persici pergendo, itinere videli-
cet 60. milliarium, conspicitur vrbs *Bassora*, quæ paulo altius quam sub 30. gra-
du posita est. Eo in loco flumina duo celebratissima *Tigris Euphratesq;* in vnum
confluunt, iunctimque prope Bassoram ingrediuntur sinum Persicum; visun-
tur ibidem adhuc rudera & monumenta plurima veteris illius *Babylonis*. ad
hec *secundum quorundam doctorum calculum fuit hic Paradisus*. à Bassora vrbe littus
in boream reflectitur Armusium versus, quod Regi Persarum paret. Sinus Per-
sicus patet in latum circiter 40. milliaria. in eo sunt multæ parvæ insulæ. Insula
Armusium est ad ostia sinus illius. habent in ea Lusitani munitionem, viuunt-
que ipsi & indigenæ promiscue. Capitaneum suum triennio mutant ad exem-
plum Mossambicensium.

CAPVT VIII.

ARGVMENTVM.

*Armusium, quod Insula est & Civitatis nomen, hoc ca-
pite describitur.*

Armusiani
Regis fratres
excæcantur.

Armusium Insula est, & regnum per se peculiare, Lusitanis
hodie tributarium. Rex Insulæ in hunc diem in ea residet,
extra urbem tamen. urbem enim Lusitani tenent. Is tra-
ditiones Megmedis obseruat, subditi albicante colore.
Persis similes sunt. Vsu apud eos receptum est, vt quicun-
que in regem eligatur, is fratres suos ad vnum omnes,
maresque sanguine ipsum proxime attingentes, effosis o-
culis excæcet: excæcatos deinde lautissime sustentat quoad vixerint. Statu-
tum enim est Armusiorum, vt nemo cæcus Rex ipsorum esse possit; excæcan-
tur consanguinei, vt Rex regnet securior, & quietius regnum possideat, præci-
sa aliis regnandi facultate, motuumque causis ita sublatis.

Petræ salis.

Insula tribus milliariibus ambitur, petrosa passim, solum omnino sterile, ne-
que fructus vllos, neque pascua habens, quin imo nec aquam dulcem restin-
guendæ siti. *Petræ ex mero sale sunt, & ipsi muri parietesque adificiorum ex sale petroso
constant.* Insula ex sese omnino nihil producit, ne habet quicquam præter id
quod ex Arabia, Persia & ex vrbe Bassora aduectum participat. Attamen ob
maximam loci opportunitatem, nihil non affertur aduehiturque illuc in ma-
xima copia, & ingens ibi negociantium frequentia est. Est enim Emporiū to-
tius Indiæ, Arabiæ, Persiæ, Turciæ, & quarūcunque aliarum vicinarum natio-
num. quocumque tempore adueneris, habebis ibi Persas, Turcas, Armenios
& omnium nationum homines, sunt & Veneti ibi, qui rem faciunt, ex aroma-
tibus gemmisque magna affluentia quotidie eò ex India aduectis, quæ deinde
Venetiam vsque inde perferuntur itinere terrestri. Vicissim autem Armusiani
vndiquaque ex aliis prouinciis & regnis sibi adiacentibus quascunque mer-
ces accipiunt, ex regno Persiæ, ex prouincia *Coracone*, ex *Dio*, vnde tape-
tes preciosos quos *Alcariffas* vocant, in copia habent. Ex Turcia habent telam
camelinam (*nostri Schamlot eam dicunt*) ex Arabia sunt illis varia aromata &
herbæ, pro pharmacopoliis, vt pote sanguis Draconis, Manna, Myrrha, thus &
equi generosi, quadrigarum rapacissimo cursui accommodi, margaritæ ori-
entales preciosissimæ, captæ ad portum *Moscate*, qui est inter *Capo Rosalgete* &
Moncadom,

Moncadon ad littus Arabia: item passulæ vbertim, varia genera dactylorum, nucis iuglandes, varia electuaria, quæ in Indiam deinde ex Armusio vbertim deuehuntur, item monetæ genus quam *Larynam* vocant. singulæ *laryna* faciunt binos numos in nostra moneta. est autem forma eius oblonga, ad modum filii argentei quod malleo complanatum fuerit inflexum, minusculis quibusdam characteribus notatum: est purum putum argentum cufum à Persis in quodam Persiæ loco cui *Laryn* nomen est: in tantâ copiâ vt negociationes ex ea instituuntur, haud secus ac si essentialis mercus. quæstus enim inde vberimus est, valorque eius in India multum accrescit. Vt autem planius fiat, vnde sit Armusij tanta frequentia negociantium, & nationum, sciendum, quotannis eò duas hominum peregrinorum collectiones, *Cassilas* & *Caruanas* dictas aduētare, qui pedestri itinere ab urbe Syria, Alepo simul profecti sunt. Distat Alepum à Tripoli quæ est ad littus maris mediterranei, itinere trium dierum. Congregatio ea siue *Cassila* sequenti modo disponitur: Imperator Turcicus quotannis in Aprili & Septembri, Capitaneum constituit, cui aliquot centurias Ianitcharorum attribuit, qui deducunt *Cassilam* ad Bassoram urbem vsque. eò ubi ventum est, nauibus conscensis deinde *Armusium* vsque uehuntur. Norunt mercatores, quo tempore *Cassila* proficiscatur, vnde tempestiue merces suas & se itinere parant, conquirunt congregantque simul Camelos, Dromedarios, Mulos, Equos, venales pro cuiusq; commoditate. Numerus quotannis in *Cassila* congregatorum excurrit singulis vicibus ad quinque vel sex millia hominum: collecti veluti instructa acie procedentes proficiscuntur, bini singulis Camelis impositi, aut mercibus à Camelorum dorsis utrinque dependentibus, qualiter sub finem in schemate patebit. Ianitchari saluos eos & bene defensos contra Arabes crebro irruentes, deducunt. Arabes enim in hunc vsque diem latrocinia iugiter exercentes, Persas rapto furtoque perpetuo infestant.

Laryna. moneta perfica quæstuosissima.

Cassila orientalis siue congregatio quotannis instituta.

5000. aut 6000. in Cassila.

Arabes latrones.

Ita dispositi quadraginta diebus per desertum proficiscuntur: ternis quaternisue diebus semel aque fontes obuios habent, vnde aquam hauriant, quam in animalium pellibus tali vsui accommodatis secum auerunt.

ANNO TATIO DOCT. Paludant.

Non nouum hodie est, Arabes latrocinis obuios infestare, neque nostra ætate ea consuetudo apud eos inuoluit, sed longe ante natum Christum ob id infames fuerunt, quod Ieremias Prophetæ his verbis testatur, cap. 3. vers. 2. Attolle oculos tuos & considera opprobrium tuum, in truiis eos operiebaris, & in desertis, quemadmodum pastores Arabia, terram scortatione & malitia tua polluisti.

Memini nos in multa millia Arabum incidere, viuentes misere in specubus & arena locis prorsus sterilibus, ducentes camelos suos sub ardentissimo sole, & per desertum errantes nec nisi rapto & latrocinis vitam sustentantes. Victus ipsorum & panis quem optimum habet, sunt placenta quas fimo Camelorum pinstant. (fimus ad solem prius exiccatur, quo deinde incenso, arena incalescit) victitant & lacte, & carne Camelorum vescuntur que aliis cibus ingratis, atque vt vno verbo dicam, miserrime plane viuunt: sunt enim & ipsi homines miserrimi.

Equuntur præterea exercitum non pauci caupones, necessaria secum vehentes, utpote mel, dactylos, oves, capras, gallinas, oua & similia, quæ comæatui inferuiant, quæ omnia abunde suo precio haberi possunt; sub noctem cuiusque diei confecto itinere tentoria quæ secum vehunt, extendunt, pernoctantque sub iis, sed non nisi excubiis probe curatis dispositisque. sub tali dispositione proficiscuntur ad ciuitatem vsque *Bassoram*, transeuntes *Babylonem*, hodie *Bagedet* vocatam, aliaque loca insigniora. *Bassoræ* constituti, ad dies aliquot respirant; tum denuo congregantur ij, qui negociis suis confectis iter domum versus remetiri cogitant iis congregatis, simili qua ante dispositione *Alepum* repetunt, secum simul aduehentes merces omnigenas in maxima abundantia vndiquaque conquistatas. quod sane in maximum commodum cedit mercatoribus Alepū visitantibus, cuiuscunque demum nationis ij fuerint, exceptis Hispanis & Lusitanis, & quicumque Regi Hispaniarum aliunde parent. eos siquidem singulari attentione obseruant arcentque; nihilominus eorum complures sæpius reliquis admiscuntur, simulantes se vel Gallos, vel Anglos aut Venetos. habent dictæ nationes Alepi & Tripoli suos curatores, soluuntque quotidie naues, ex portu Marfilensi, vel Londinēsi, aut Venetia dicta emporia frequentantes. Naues Tripolim vsque cursum tenent, vbi merces vectas reponunt vehendasque recipiunt. ab Alepo deinde per terram, Alepum vsque perferendas, vbi emporium est, frequentissimum, gaudentes priuilegiis & immunitatibus quam pluribus, ab imperatore Turcico ipsis magnifice concessis.

Posteaquam hic Turcici Imperatoris mentio incidit, operæ precium duxi, hoc loco ostendere qua via, quibusue modis idem Imperator quouis tempore per latissima sua regna, ditiones, & deserta ut plurimum loca, commodos tabelliones & rerum quarumcunque nouarum nuntiatores præsto habere potest. Sciendum itaque huic ministerio inseruire Columbas arte in id assuetas, & quibus annuli ex cruribus dependent. *Columbæ deuehuntur ab vrbe Bassora & Babylone, ad Alepum Constantinopolimque, vsque aduectæ domum reuertuntur ipsæ alarum beneficio quod si necessitas ita postulet & res alicuius momenti se offerat, litteras ad annulos ex columbarum cruribus dependentes solidis nexibus applicant, dimittentes inde columbam, quæ auolans litteras simul secum in locum destinatum per aërem auolat, vnde videlicet columba oriunda fuit, nec raro talis legatio ultra mille milliaria à columbis conficitur.* Quæ res equidem vix fidem mereri videtur. veruntamen ipsemet bona fide affirmare possum, me factum hoc ex multis inde aduentantibus & serio id narrantibus ibi audiuisse. Vidi ipse eiusmodi columbas in India, quas Venetus quidam familiariter mihi notus, atque amicus singularis meus alebat. is ob rei nouitatem eas aduexerat, ut similia in India tentaret. Sed propositum repetentes dicemus porro, quæ *Armusium* concernunt. Sita est ea sub 27. gradu, per astatē quæ eodem anni tempore, quo in nostris regionibus, etiam illic incipit, tantus Solis feruor adest, ut in canalibus ligneis aqua frigida repletis dormiendum sit, absque vlllo integumento. Coniuges simul cubantes toto corpore ambo sub aquam demerguntur ad collum vsque. Tecta domorum complanata sunt, in summitatibus eorum foramina patent, per quæ aer & lux diei penetret (quod idem etiam ciues *Cayri* faciunt: uti postea dicetur) utuntur instrumento quodam, quod appensum è sublimi hinc inde manu mouetur, ad instar motacillarum puerilium, nostris *Schockelen* / inde flabella circumquaque dependent, quibus impositi se in vicem agitando ventos sibi faciunt ut refrigerentur. vocant hoc inuentum *catauentos*.

Hispani & Lusitani arcentur Alepo.

Veneti, Angli & Galli negociantur Alepi.

Columbæ tabellionum vires obcunt.

In aqua dormiendum ob Solis astatum.

ANNOTATIO DOCT. PALVDANI.

Cayrum præalta habet ædificia, quibus tecta prominent late, umbra scilicet captanda, æstusq; Solaris deuivandi gratia. per medias domus consurgit canalis erectus, ad decem vlnas supra tectum eductus, per quem aer penetret. is in Septentrionem obuersus patet, vt aura frigidior infusa per totã domum recipiatur, & maxime quidem, vt inferiora loca refrigerentur.

Sihyems fuerit, frigus respondet Lusitaniæ: aqua fontana ex cõtinente petẽda est, & postea in magnis vrceis lapideis reponenda, non ab similibus vasis Hispanorum *Tinaios* vocatis. eiusdem generis habentur in arce, quæ ad sesquiannum, si ita necessitas postulet, aquam promptam prestare possint, vti fit etiam in *Mossambica*. Est præterea genus hominum, *mergos* vocant, qui quatuor aut quinque vlnas nauticas subter aquam maris in fundum vsque merguntur, & aquam dulcem subter mare petunt: ea aqua purissima est, & saluberrima, quin adeo potui grata dulcisque, vt fontanæ nulla ex parte cedat. Est in insula *Armusio* morbus epidemius seu popularis, vermes prælongos in cruribus generari, quos ex aqua potu causari existimant. Cura istorum vermium hæc est, vt quotidie portiuncula vermiculi extrure extrahatur super culmum aut pennam conglomeranda quaque vice, idque tamdiu tentadum, quam diu vermiculus trahentem sponte sequitur. vbi sequi incipit ægrius, absistendum vsque in alterum diem, vulnus probe obligandum, vnde foramine seu ulcere butyro retenti non salito: hoc modo intra dies decem duodecimue, vermiculum omnem paulatim extrahunt, qui ad instar fidis instrumentalis musicæ testudini aptanda extenditur, sæpiusque in passus duos tresue atque eo amplius porrigitur continuo ductu. ita curati absque villo incommodo facile restituntur. durante tamen curationis tempore patientes cruribus oportet quiescere. si enim vermiculi ex parte rupti fuerint, non nisi maxima molestia denuo apprehendendi sunt, vti aliquoties factum vidi.

NOTA.
Aqua dulcis
subter mare.
Vermiculi in
cruribus qua-
tuor vlnarum.

ANNOTATIO DOCT. PALVDANI.

Vermiculorum istorum mentionem facit *Alsharani* us c. 11. sua præctica hisce verbis: Crescunt, inquit, quibusdam in locis, inter cutem carnemq; vermiculi, diciturque is affectus *Passio bouina*, à bobus videlicet, qui ea infestantur. excrescunt autem vermes isti in nimiam longitudinem, tamdiu sub cute proserpendo, donec ipsam cutim perrodant. Curatio in eo consistit, vt corpus à putridis humoribus purgetur, & c. plura qui desiderat autorem requirat.

Rat quidam in aula Archiepiscopi natus Armusij, nec ita pridem ad Archiepiscopum venerat ex patriâ famulatum. is vna vice quatuor eiusmodi vermes ex cruribus educebat, affirmans affectum eum in sua patria popularem esse.

Præfectura Armusienfis post Soffalam, Mossambicamque est omnium opulentissima per totam Indiam, cuius reditus officiatif Lufitanis pro cuiusque statu & conditione cedunt, nec minores sunt, quam Mossambicenses. Habent enim nauës, quas *Goam, Bengalam, Chaul, Mascatte*, atque in alia vicina regna mittant, nec vllilicitum est merces vel distrahere, vel coemere, aut naues onerare, nisi Capitaneus prior pro naui sua coemerit, quantum ipsi opus fuerit, nauemq; suam in nauigationem expediuerit: nec tamen facit hoc ex aliquo speciali regis indulto, rex enim expresse de eo cauit ne fiat, sed quod ipse sibi eam potestatem arroget; Rex longius inde abest, quam qui huic incommodo remedium adhibere possit. Priuilegium regium Capitaneo concessum, nullum est aliud, quam vt præter ipsum, aut cui ipse potestatem dederit, nemo equos in Indiam mittat, idque sane fit maximo ipsius emolumento, equi enim generosiores maximo precio in India veneunt, *sæpe equus 500. aut 600. Pardauis, quoniam imo 700. & 800. aut mille pardauis venditur*, quorum singuli faciunt Ioachimicum. Tempus nauigationis, quæ ex Goa versus Armusium instituitur, mensibus Ianuario, Februario atque Martio, item Septembri atque Octobri commodissimum est. Sequetur deinde descriptio littoris ab Armusio ad Indiam vsque.

Equi mille Ioachimicorum.

CAPVT IX.

ARGVMENTVM.

Littus ab Armusio ad Insulam urbemque Diu pertingens, sequenti capite describitur.

I prosequaris littus in Eurum, occurret promontorium *Capo de Isque*, olim *Carpella* dictum; terra ea olim *Carmania* vocabatur; promontorium est sub gradu $25\frac{1}{2}$. distans ab Armusio milliarib. 30. secundum littus ad *Sindam* fluuium, siue Indum ex Caucaſo monte scaturientem vsque pertingit; ex iisdem montibus Ganges quoque in regno *Bengalæ* mare ingrediens profluit, sed de his suo loco plura. India ab Indo siue *Sinda* fluuio denominata est. fluminis huius ostia sunt sub 24. gradu distat autem à *Capo de Isque* 140. milliaribus. Terra *Sinda* ad fluuium dictum porrigitur, quam Lufitani à fluuio denominarunt. Diues & feracissima est, illic vndiquaque negociantes confluunt, vtpote viciniore & ipsi Lufitani, qui Indiam, Armusium & alia loca incolunt Inuenias ibi omnis generis telas, Bombicinas, *Lorins* vocitatas, item *Lumpardas* illis volantes dictas, sunt velamenta subtiliora faciebus obtendenda. Adest ibi in copia & oleum & crocus, adest butyrum sed minus sincerum, quam apud Batauos, quod aduehitur in vasis lapideis proceris, collo angusto, cibus tamen coquendis satis facit. adest & plurimum resinæ, picis, sacchari purissimi: item tapetes pretiosi ex serico, & acu ingeniosissime picti, Indis sunt in precio, vsus enim eorum est ornandis lectis & mensis vice tegumentorum.

Elaborantur varia genera calamariorum, Delphicarum cistularum, bacillorum,

lorum, manubriorumque, atque similibus mite sculptorum, res pulcherrimæ emblemate tessellato pictæ, margaritarumque testis exornatæ, quibus India præcipue Goa & Cochinum repletur. posteaquam Sindæ ostia & paruas aliquot Insulas non procul à continente & littore Sindico sitas præternauigant, accedunt ad sinum non ita magnum Lusitanis *Enfeda* dictum. in eo sunt Insulæ paruæ complures. Nomen sinus huius est *Iaqueta*, atque eo in loco rapacissima adeo maris est reciprocatio, vt nullibi similis visa vel audita sit, vnde fidem vix meretur, & cum miraculo passim refertur. *Huc Alexandrum Magnum deuenisse fama est, perhibentibus Indis, rapacissimi vero illius inundationis admiratione captum pedem retro tulisse, fatale & prodigium illud ratus, quo ipsum ab infortunio imminente præmoneretur, ne ulterius ad Indos procederet.*

Maris reciprocatio rapacissima.

Sinus hic ab Indo fluuio 60. miliaribus abest, inde pergendo secus littus in Austrum occurrit Insula & ciuitas *Dium*, habitata Lusitanis pariter & Indis indigenis promiscue.

CAPVT X.

ARGVMENTVM

Dium Arx pariter & Insula, olim Alambater dicta.

Dium Insula & Ciuitas à Sindo fluuio 70. miliaribus distat, sita sub 21. gradu ferme cum continente continua. fuit olim propria Regis Cambaiæ, vt quæ in regno & in littore illius posita sit. Lusitani in ea ex permisso Regis arcem excitantes paulatim & urbem & Insulam sibi subiecerunt, munientes eã vt inexpugnabilis hodie videatur: eam Rex Cambaiæ arcem bis cum exercitu & regio satellitio obsedit, anno videlicet 1539. & 1546. sed à Lusitanis strenue defensa perstitit: de quo vide Chronica Lusitanica. Est in ea portus celeberrimus & negociatium frequentia magna. Licet nullo suo prouentu sustentetur, sola commoditas loci, & quod media inter Cambaiam & Sindum interiacet, eam omnium rerum abundantia beatam faciunt. vtrunque enim regnum, *Sinda* videlicet & *Cambaia* longe fecundissimum est. Hinc fit vt quouis tempore in *Dio* reperias quascunq; nationes peregrinas, Turcas, Persas, Armenios, Arabes &c. Vectigalia in *Dio* reliqua quæcunq; per vniuersam Indiam Lusitanis propria sunt, prouentu excedit. subsistunt ibi quotquot Beniani, Gussuratæ, Rumossi & Persæ per Cambaiam versus rubrum mare negotiantur, merces vel ex nauibus recipiendo, vel easdem illis onerando. nec alius est locus commodior ad sinus ostia, & Caput Cambaiæ. Merces hinc inde à *Dio* & *Cambaia* commutantur. *Dium* incolunt Lusitani promiscue cum indigenis quemadmodum fit etiam *Armusij* & in reliquis Indiæ locis Lusitanorum ditionis. arcem tamen soli Lusitani tenent. Insula sua annona abundat, habetque pecora & alia vitæ necessaria, vt pote boues, porcos, oues, gallinas, butyrum, lac, cæpe, allium, pisa, fabas &c. quæ cuncta tum copia, tum bonitate Belgarum prouincias superant.

Habent & caseos sed contumaces admodum & nimium salitos, habent carnes falsas, & alia. Carnes fumo indurant sapore optimas, & in multum tempus duraturas, vnde naues & peregrinantes sibi commode de victu prospicere possunt, quin imo in tantum victualibus abundant, vt & vicina loca & ipsam *Goam* *Cochinum* que alant. vbi enim nec butyrum, cæpe, allium, pisum, oleû, nec legumina, vt pote fabæ, triticum & eiusmodi ex se habent, affertur eò ex lo-

cis vicinis: vti dicemus dum loca maritima prosequemur. dicemus enim quas merces, quæ bona mercatoribus commodiora, quæ victualia & legumina &c. quæque regio ferat, & ab aliis participet. Pergendo à Dio in ortum circiter miliaria 15. aut 16. incipit regnum Cambaiæ, quæ tota patet in latitudinem 18. miliaribus, introrsum vero in continentem vergit 40. miliaribus aquilonem spectans, vbi ad fines regni ipsa ciuitas Cambaia confurgit sub 23. gradu, sedes regia videlicet, & à qua regnum denominatum est.

CAPVT XI.

ARGVMENTVM.

Cambaia regnum hoc capite describitur.

Ambaiæ regnum feracissimum est, per totam Indiam. ex eo quæcunque loca vicina habent sufficientem victum, vnde fit vt frequens ibi sit negociatio, tam ab incolis quam à vicinis instituta, vtpote Indis, Lusitanis, Persis, Arabibus, Armeniis &c. frequentata. Rex traditiones Megmedis obseruat, subditi vero tam indigenæ quam aduenæ, *Gussarata* & *Beniana* dicti, Pythagorici sunt, & tam prouide tamque probe negociantur, vt per totam Indiam subtiliores non reperias. sub finem videbit lector eorum icones: mores, ceremonias & consuetudines ipsis receptas suo loco recensebimus. Est autem terra feracissima victualiorum: abundat ex se filigine, oriza piso, butyro, oleo. Conficitur ibidem tela bombycina omnis generis, quarum nomina hæc sunt, *Cannequins*, *Bosfetas*, *Iorins*, *Cantares*, *Cotonias*. Sunt autem eæ cannabinæ telæ comparandæ, nauium carbasis admodum accommodæ. Sunt & alia telarum genera quamplurima, & quidem vilissimo precio. Tela tam pulchre textitur, vt fila non dignoscantur, & Belgarum lanificium longe superet. Textunt tapetes *Alcariffas* nomine, non tamen ea dexteritate, neq; bonitate, qua sunt ij, qui ex Persia vltra Armusium petuntur. parant item genus tapetis *Banaquays* dictum, varietate texturæ Scotorum linteaminibus non ab simile, delphicis & cistulis splendide integendis accommodum. Tapetes quibus insternuntur lecti *Iodorins Colchias* vocati, sunt longe pulcherrimi, & artificiosissime ex serico, aut gossipio facti, colore & opere omnigeno. qualia sunt & vela quæ prætenduntur lectis stratis. item *persindos*, id est, ligamina seu fasciæ extensæ per lectulorum Indicorum fulcra, quibus subtentis insternuntur lectuli. parant spondas sellasque pro mulieribus Indicis, miro artificio textas, & cera Indica varie infectas: parant alias, schagias, taxillis eburneis. Scuta ex testudinū testis arte mira facta atque opere vermiculato elaborata. parant sigilla & annulos ex ebore pulcherrimos, item ex clesso, quod ibidem abundat. Est apud illos genus cristalli ex montibus erutum. ex eo similiter sigilla, globulos & alia infinita conficiunt. Sunt ibi gemmæ plurimæ, hyacinthi, amethysti, chrysolithi, *olhos de gato*, nostris Carchedonij, *Sasens augen*/ Spinelli, Robassi, Granati. Est Iaspis, non vnus generis, &c. Est & pharmacopolis sua ibi commoditas. adest enim opium, camphora, Sanguis draconis, Sandalum, de quibus suo loco sub aromatibus & plantis Indicis agemus. adest alumen, saccharum arundineum & alia, quorum nunc non meminisse vacat, quæq; hoc loco superuacaneum esset singula enumerare. Est ibi color Indicus quem *Anil* dicunt, isque soli Cambaiæ peculiaris est, vbi præparatur

ratur toti orbi inuehendus, de quo suo loco plura. Atque hæc de Cambaia regno sufficient. deinceps navigationem prosequendo loca maritima continuabimus.

Ad fines *Cambaia* incipit *India* & terra *Decan* atque *Cucan*. incipit & sinus ille qui terram ingreditur à *Cambaia* ad littus *India* porrectus, littus eius versus occasum in *Africum* ventum excurrit ad insulam, quæ est ad ostia sinus illius, dictam *Das Vasquas*, sub 20. gradu. sub eadem poli eleuatione sita est ciuitas & arx *Daman* in continente. Lusitani incolunt distantem à *Dio* vrbe 40. miliaribus in *Eurum*.

CAPVT XII.

ARGVMENTVM.

De littore India, item qui portus, quaque alia ibi commoditates.

India littus ad ostia sinus *Cambaia* incipit. nomen sortitur ab *Insula Das Vasquas*. atque hoc in loco vera est *India Orientalis*, quod nomen ipsa obtinet in toto oriente, præter illud habet nomina quædam particularia. dicitur enim eadem *Mossambica*, *Melinda*, *Armusium*, *Cambaia*, *Choromandel*, *Bengala*, *Pegu*, *Malacca* &c. de quibus nominibus partim iam dictum est, partim dicetur deinceps.

Littus *India* incipit ad ciuitatem *Daman* siue ad *Insulam Vasquas*, extenditurque in austrum, vsque ad *Capo de Comarin*, vbi desinit, patens per totum 180. miliaribus. Ad littus illud consurgunt sequentes ciuitates, & portus atque arces, Lusitanis subiectæ & habitatæ:

Daman Ciuitas prima est, inde pergendo miliaria. 15. videlicet sub 19 $\frac{1}{2}$. gradu occurrit

Bassayna ciuitas, ab illa per 10. miliaria. sub 19 gradu, adest

Chaul, & ipsa ciuitas & munitio. à *Chaul* per miliaria. 10. sub 18. gradu, visitur

Dabul, à *Dabul* ad vsque

Goam ciuitatem & *Insulam* 30. miliaria numerantur, sitaque est *Goa* sub 16 $\frac{1}{2}$. gradu.

Lusitani tenent habitantque enumerata loca omnia, præter *Dabul*, quam tenuerunt quidem, sed iam olim amiserunt. Littus *Goæ* ad *Daman* vsque siue ad sinum *Cambaia* dixerunt olim terram borealem siue Septentrionalem. à *Goa* ad usque *Capo de Comarin* terra australis dicitur, vulgo tamē littus *Malabarum*. Quæ *Goæ* vrbs sit conditio, quæ terræ *Decan* & *Cucan*, qui reges regnorumque primordia, inter particulares descriptiones referemus, vbi alia simul memoratu dignissima, tam Lusitanos, quam ipsos Indos concernentia exponemus. Nunc ea prætermittentes loca solum maritima, & portus eiusdem littoris subsequemur. Sciendum itaque prope singulas prædictarum ciuitatum per oportunos adesse portus nauiumque stationes, qualis est ad *Daman*, ad *Bassayna*, ad *Caul*, &c. quo ex vniuersa *India* negotiationes coguntur. ad hæc ipsæ regiones sunt fertilissimæ orizæ, pisi aliorumque leguminum, item butyri, olei, & nucum *Indicarum*. Solum gossipium abest per vniuersam *Indiam*, excepto quod ex *Lusitania* affertur. Sunt & alia illis alimenta in magna abundantia, texuntque & ipsi ex bombace telam, verum minus copiose.

E

Chaul

I

II

III

IV

V

Chaul cimitas negociationes suas exercet frequentissimas *Armusi*, *Cambaia* & ad rubrum mare, Item in *Smda*, *Masquate* & *Bengale* &c. habet enim mercatores ditissimos, nauesq; pene innumeras. Est locus non procul à *Chaul* *Vetus* urbs, dicta, habitata indigenis, qui telam sericam varij coloris variique licij texunt, in tanta copia, vt tota India omnisque vicinia inde tela ea abundet, vnde ciues in *Chaul* multum serico crudo negociantur: quod à Chinenfibus petunt, & deinceps præparari faciunt in loco prædicto, præparatumque per vniuersam Indiam distrahunt. Sunt ibi calamaria & atramentaria arte mira elaborata, sunt spondæ, sunt sellæ mulierum cera Indica varij coloris pulcherrime infecta, &c. vnde illis maximum lucrum est. Terra ex se abundat Zinzibere, quemadmodum totus ille tractus maritimus, vnde vilissimum est. Tractus ille borealis dictus, aerem habet temperatum & saluberrimum, crediturque nobilissima beatissimaque totius Indiæ pars. *Dium* verò & *Malabarum* è diuerso valetudini valde aduersantur.

Indi iam dicti, item qui *Cambaia* habitant *Benianes* & *Gussarates* vocati, & qui in terra *Decan* sunt habitantes in summitatibus montium, dicti *Decanyns* & *Canaras*, pariter colore sunt gilui, alij tamen aliis coloratiores. at qui mari vicini sunt magis ad nigrorem vergunt: cætera similimi Europæis, idque non physonomia tantum sed & vita & moribus.

Malabari quorum regio 12. milliaria à *Goa* abest in austrum, porrigiturque vsque ad *Capo de Comarin* colentes loca maritima, colore sunt nigerrimi. Capillos similiter rectos & nigros habentes, cætera Europæis conferendi. Hi præ cæteris omnibus assueti bello & durissimum genus, Lusitanos odio insequuntur igne & ferro, quibuscunque demum modis possunt. Sed vt terræ huius exactiorem notitiam habeamus, sciendum tractum maritimum, quem littus Indicum vocant, ad octo aut decem milliaria secus mare in planitiem perpetuam protensum, esse terram *Concam*, atque eam ipsam de qua hic agitur. post eam assurgunt montes tanta altitudine, vt nubes ferire videantur, ab vna terræ extremitate in alteram porrecti. incipit ea terra à *Daman* siue *Cambaia* & desinit ad *Capo de Comorin*, & inde vltterius secundum littus *Coromandel* protenditur. verum tamen ea terra sit altissima, in summo tamen complanata est, cultissimaque. nomen illi *Bellagate*, item *Decam*, diuersisque regibus paret. Incolæ & indigenæ nominibus *Decanyns*, item *Canaras* appellari solent. verum ea de re latius, vbi urbem *Goam* cum territorio eius ob oculos ponemus.

C A P V T XIII.

A R G V M E N T V M

Describitur tractus maritimus ad Goam, & inde vsque ad Capo de Comorin, & Malabarorum fines proceditur.

Incipit littus Malabarorum ad *Capo de Ramos* 10. milliariibus à *Goa*, vergens in austrum, porrigiturq; ad *caput de Comorin*, olim *Cori* vocitatum: estq; ea distantia 100. & 7. aut 8. milliarium: vbi Lusitani possident loca quedã arcibus suis munita. sunt autem hæc: A *Capo de Ramos* ad arcem *Onor* sunt milliar. decem. sita est ea sub 14. gradu. p̄sidio Lusitanorũ defensa. abundat eo in loco piper, adeo vt quotannis nauis vni cente.

centenarios septies octiesue mille portanti onerandę sufficiat, atque hoc piper bonitate atq; ponderositatę reliquum per totam Indiam Malabarorumque fines vincit. Terra eā Regiņę de *Batticola* vocatę subiecta est. *Batticola* vero vrbs est introrsum ad continentem vergens, non adeo procul a litore, vbi sedes illi regia. Regina ipsa piper diuendit, a qua curator negociantium illud acceptate necesse habet. Curator in *Onor* habitat. precium pro pipere sex mensibus ante pendendum est. secus si fiat, frustra erit. pecunia numerata piper particulatim traditur, saepe etiam collectum in arce nauium appulsum ex Lusitania operitur. Fert & orizam hęc terra. Non est ad regiam illam arcem frequens peregrinantium concursus, nisi eo tempore quando piper onerandis nauibus inde petunt. paucos vero ante annos cęptum est inde piper cęquiri, quod negociantes antea eō non peruenirent. Ab *Onor* ad arcem *Barsaloram* quindecim milliaria numerantur. ea Lusitanis paret, sita sub 13. gradu, quo in loco piper & oriza vbertim proueniunt.

Onor.
Barsalor.

Distat a *Bassalora Mangalor* 9. milliariibus, sub 12. gradu posita. Lusitanis subiecta, & piperę & oriza abundans plurimum.

Mangalor.

A *Mangalora Cananoram* vsq; sub 11. gradu sitam, sunt milliaria 15. atque hęc munitio pręstat reliquis omnibus quotquot Lusitani per fines Malabarorum possident. Extra eam munitionem excitarunt Malabari vicum amplum, ædificiis quam pluribus constantem, vbi quotidie forum victualiorum frequentissimum est ad miraculum vsque, nec forum illud Battauis septimana-tim celebrandis. Sunt ibi gallinę oua, butyrum, mel, oleum ex India, ficus Indicę a *Cananor* apportatę, eaq; tum maximę, tum selectissimę ex tota India, & (vt verbo dicam) adest ibi affluentia omnium victualiorum. Malos tanta taliq; proceritate & formositate habent, vt selectiores per totam *Norvegiam* nō inuenias, & in tanta copia, vt toti vicinę sufficiant. Terra amœnissima est perpetuo virens, arboribusque fertilissimis confita, quales sunt ad totum tractum Malabarorum maritimum. Habitat inter Malabaros hosce Mauri plurimi sectę Mahumetanę, vt plurimum versus sinum Arabicum negociantes. tametsi nulli Indorū abiq; Lusitanorū permissu integrum sit eo negociationem instituere. secus. n. si fiat, & armada Lusitanica quę quotannis loca ea maritima a piratis defendit, vel in hos vel in alios Indos quoscunq; alia sue nationes diplomate salui conductus destitutas incidat, naues captas deprędabitur, nec raro fit, vt eas ad terram secum adducat, quę vel ex Cambaia, aut Malabarorū finibus, siue ex insula Samara, aut aliunde versus rubrū mare negociationes suas instituerūt. *Æthiopes Cananora* cum Lusitanis cōtęderati sunt, metu munitionis, imminētis. at. n. sub tali prętextu nihilomin⁹ ipsis insensissimi sūt, clamq; reliquis Malabaris contribuunt ad Lusitanos extreme persequendos.

Cananor.

Forū frequens.

Mali formosissimę.

A *Cananora* distat *Calecutium* octo milliariibus, situm sub 11. gradu. atque *Calecutium* quidem fuit olim longe celeberrimū Emporium & Metropolis per vniuersam Indiam finesque Malabarorū, fuitque sedes Imperatoria *Samorini*, quod imperatorem sonat. Lusitanis vero deinde appulsis & sepius a Samorino ludificatis, Regem Cochinum Vasallum *Samorini* tum quidem pertenuium virium sibi adiunxerunt, iamq; prospero successu vrentes Lusitani, possessionesque sibi in India acquirentes, marisq; dominiū paulatim adepti, porro *Calecutiū* deseruerunt. vnde illud regnum plane cōcidit subtracta negociatione. estque inter Malabaros hodie vilissimum. E contra Rex Cochinus & possessionibus & opibus Samorinum excellit, neque Samorinum superiorem agnoscit fretus Lusitanorum confederatione.

Calecutium.

Calecuti insensitus.

Hinc a *Calecutio* distat *Cranganor* milliariibus 10. sita sub gradu 11. estque ibidem etiā Lusitanis sua munitio.

Cranganor.

Cochinum.

A *Cranganor* vsque *Cochinum* sub 10. gradu situm similiter 10. milliaria numerantur. Vrbs promiscue colitur à Lusitanis & à Malabaribus aliisque nationibus, qui religioni Christianæ nomina sua dederunt. Magnitudine prope ad *Goam* accedit, populosa & ædificiis magnificentissime exulta, *DEORVM* item delubris, atque Cœnobiis monachorum. adest illi fluuius amœnissimus, & portus commodissimus. Non procul ab vrbe fluuius non ita magnus seu riuis, quem sicco pede sæpius pertranseas, continentem influit. ad eum locus est cui nomen *Cochin Dacyma*, hoc est, *Cochinum* superius. is ad *Malabaras* pertinet, ethnicis superstitionibus etiamnum deditus, vbi Rex aulam suam habet, ædificiis Indico more splendide extructis frequentissimus, prostantque quotidie in foro ibi quæcunque necessaria, non secus ac *Cananora*, nisi quod merces negociantesque hic in maiori adsint copia. Regnum *Cochinū* exigua est Insula, riuulis passim interfusa. Rectâ ex opposito eius est Insula *Vappina* nomine, fluuii circundata ad modum arcis *Cranganora*. Dicta modo loca cum adiacentibus sunt plana & situ humilia, vt & *Hollandia* nostra, nisi quod aggeribus eductis careant, contenta naturæ beneficio: ad mare nudum littus prætenditur, & post littus ad ripas fluminis cespes, absque vlllo propugnaculo arte facta. Terra viret perpetuo, syluis passim obsita, inter quas quædam non nisi cinnamomum, *Canella de mare* dictum siue syluestre cinnamomum ferunt. *Cinnamomi* enim quod ex insula *Seylon* petitur, centum libra & centum *pardaus* siue *Ioachimicis* venduntur, hoc vero 15. saltem: aut 30. quod ne in *Lusitania* deportetur edicto regio prohibitum est. Interim syluestre quotannis in magna copia auectum pro vero cinnamomo ex *Seylō* insula habetur in vectigalibus, ne videlicet regi aliquid de vectigali decedat, non secus ac ex *Seylon* aueretur. Piper per *Cochinum* regnum quotannis duabus nauibus onerandis sufficit, reliquæ naues in locis dictis onerantur, & inde *Cochinum* redeunt, posteaquam in *Goa* merces ex *Lusitania* aduectas deposuerunt. *Cochini* simul conueniunt mercatorum curatores, oneraturi naues. qua de re exactius in descriptione reditus mei agam. Habitant promiscue etiam inter *Malabaras* *Mauritani* religionis *Megmedicæ*, habentque templa sua *Mesquiten* dicta. Habitant ibidem & cateruæ ludæorum locupletes admodum; suisque legibus viuentes, more reliquorum.

Vappin Insula.

Canellade mare.

Cinnamomū supposititium.

Brachmanes *Malabarorum* *Indorum*que presbyteri sua quoque idola & templa ibi habent, *Pagodes* vocata. Tres hæ nationes suam quæque religionem sequendo, promiscue quidem sed pacifice tamen & vnanimiter viuunt: eademque statuta politica obseruant, affiscunturque pariter inter *Consiliarios* regios, præter alios nobiles & vassallos regis, quos *Nayres* vocant: quod si res alicuius momenti in deliberationem veniat, congregantur simul tres hæ nationes, in quibus omnem suam salutem rex collocat.

Mores regis, *Nayrorum*, *Malabarorum*, *Brachmannorum* &c. idola *Pagodes*, ritus & ceremonias, suo loco inter *Icones* repræsentabimus. Hoc vero loco pergemus in descriptione littoris.

A *Cochino* ad *Caulon* vsque sub 9. gradu sitam 12. milliaria numerantur. ea arx *Lusitanorum* est, vnde quotannis nauem vnã pipere onustam auerunt.

Caulon.

A *Caulon* ad *Capo de Comorin* vsque 20. milliaria habes, caput hoc sub 7½. gradu est, & terminat *Malabarorum* agros ipsamque *Indiam*.

CAPVT XIV.

ARGVMENTVM.

Hoc capite agitur de Regib. *Malabarorum*, deq. origine eorum: & proponitur Diuisio terræ, & distributio prouinciarum in ea.

Vt re-

T rectius intelligatur in quas prouincias Malabarorū terra diuisa sit, sciendum est eam terrā olim omnem vni eidēque regi regnatam. Eratq; tum non nisi vnus Rex, in cuius regnum hodie plures simul inuaserūt. Vltimus rex fuit *Sarama Perial*. Sub illo Arabes, qui superstitionib. Megmedicis dediti sunt, ceperūt negociari per Malabarorum fines, apportantes aromata ad mare rubrū, vbi in naues recepta & inde toti orbi inuecta sunt. Eo tempore Arabes astutiā suā & Regem ipsum, & plurimos ex subditis circumuenientes, ad Megmedicam sectam adduxerunt. maximam quoq; Indiā partem, & reliquos Orientis fines atque Insulas iisdem superstitionibus infecerunt. quæ sane præcipua causa est, cur hodie difficulter adeo Christianā religionem amplectantur. Megmedani. n. quib. posunt modis à Christianismo eos absterrent, Lusitanosq; illis infensos reddunt. qua de re vide Chronicon Lusitanicū super primam nauigationem in Indiam institutam, quando similia exempla complura euenisse reperies.

Diuisio regni,
Malabarorum.

Rex Sarama
perial.

Sed ad propositum reuertamur. Rex *Sarama* sectam quam recens amplexus fuerat, tanta cum deuotione colebat, vt plane secum cōstitueret, regno se abdicare, & deuotionis ergo *Mecam* ad Megmedis sepulchrum proficisci, vbi vitæ suæ reliquum religiose finiret, sperans inde æternam beatitudinem certo sibi partam; simulq; propositum suum in actum deduxit. Sed quod esset sine prole, nec vnquā vxoratus fuisset, regnum in satellites suos diuisit, huic *Cochinum*, illi *Canarorum*, alteri *Chale*, & item alteri *Caulon* attribuens, atq; ita de reliquis ditionibus constituens singulas singula regna esse iussit. *Calecutium* conferebat ministro cuidam sibi amicissimo fidelissimoq; titulum simul *Samorini* ipsi imponens, quod idem est quod Cæsar siue Imperator in reliquos omnes inferiores regulos, iubetque vt reliqui huic pareant tanquam vasalli: vnde in hodiernum vsq; diem Rex *Calecutij* titulum *Samorini* sibi vsurpat, imperiumque in reliquos Malabarorū reges sibi vendicat, vt supra exposuimus. Rex itaque *Sarama* *Mecam* abiens vitam ibi finiit. *Samorinus* vero & reliqui minores reguli suam quisq; prouinciam possedit, duratq; ipsorum successio in hunc vsq; diem, eo modo quo instituta fuit. solus *Cochinus* post Lusitanorum aduentum euectus, at *Calecutinus* econtra depressus in angustum redactus est.

Samorini nomen.

Malabari præ reliquis bello sunt assueti, integentes pudenda, cætera nudi incedunt, idq; tam feminæ quam mares. Vaticano odio infestatur Lusitanos, nec aliis eque infesti sunt, tametsi Lusitani pacem alioquin cum *Samorino* colant, cuius pacis causa à munitionibus Lusitanorum maritimis dependet; habent tamen Malabari sua diuertacula ad ductus fluminum, vtpote *Chale*, *Calecutij*, *Cunhale*, *Bamane*, & alibi, per quæ quotidie scaphis in æquor descendentes mare infestum habēt, cum exitio sane multorum negociantium. Quotiescūque *Samorino* visum est, pacem libere violat, idq; instinctu Mahumetanorum Christianis extreme infensorum infestorumq;. Hæ Malabarorum excursiones in causa sunt, cur quotannis in æstate Armada siue classis ex Goa proficiscatur, quæ littus legens nauigantibus saluum cōductum præstet, eosq; contra Malabaros pyratas defendat. potissima enim negociatio in India cōficitur per triremes, in quib. hinc inde nauigāt quotidianum quæstū exercentes: vt deinde latius dicetur. Tametsi vero classis Lusitanica ad littus illud oberret, nihilominus spoliatur quā plures, capiuntur aduenę & bonis omnibus exuuntur. Terra per se feracissima est, perperua fronde virens, visu amœnissima, solus aet aduenis minus conuenit. interim piper, quod alibi non prouenit nisi in his locis maritimis, hinc necessario petendū est. Crescit quidem ad Malacā pip. sed parcius. At in Malabarorū regno conquistum p̄ vniuersum orbem inuehitur.

Classis regia in
India.

Describitur Insula Malandyua vulgo Maledina dicta.

11000. insulæ.

Redita ex aduerso *Capo de Comoryn*, versus sinum ad milliaria 60. in occasum *Maldyua* insula occurrit, quæ ad latus boreale sub 7. gradu initium sumit, porrigiturque in Euroaustrum vsque in 7. gradum, per milliaria videlicet 140. fama est vndecim ibi millia esse Insularum. verum id pro certo affirmari non potest. sunt innumeræ, & Incolæ non ab similes Malabaris. Aliæ insularum habitantur, aliæ desertæ sunt. terra enim admodum humilis est, ad modum *Cochini*, *Cranganora* & locorum circumiacentium, vnde mare plerumque eas inundat. Malabari bona fide narrant, fuisse olim eas Insulas cum continente coniunctas, sed maris impetu progressu temporis auulsas inde, quod in imo subsideret. Nullæ ibi merces habentur, solo coco siue *coquen* excepto (sunt ex nuce Indicæ) & *Cayro*, quæ testæ sunt illarum nucum viridium, cannabis loco apud Indos vsurpandæ. ex iis torquentur funes nautici, fila, & eiusmodi fasciæ, parantur ex iisdem aliæ quoque res diuersæ.

Abundant illic testæ ex nucum Indicarum in tanta copia, vt toti Indiæ, reliquisq; per orientem locis omnibus sufficiant.

Nauis cum naualibus mercibus & cibariis ex palma.

Scaphas Indicas ex ligno arboris istius edificant, similiter quæcunque naualia ad eas requiruntur ex eadem fiunt arbore, carbesa ex foliis eiusdem arboris contextuntur, nauis ipsa funibus contortis ex nucum testis colligatur absque villo clauo ferreo, nauis ita parata onerans eam mercibus ex eadem arbore paratis, quin ipsa cibaria & reliqua in nauibus necessaria vitæ sustentanda desumpta depromptaque sunt ex arbore ista. In summa & nauis ipsa, & naualia, & merces transportanda, tum victualia, quin ipsi remiges pasti ex ea descendunt. atq; unica hæc arbor omnes insulanos Maldyua, in Indiam negotiationis ergo nauigantes abunde sustentat.

Nuces contra venenum.

Est ibi nucum genus peculiare, præ aliis in India commendatum. Indi dicunt illud contra venena quæcunque valere, visu pulcherrimum & gustu optimum, colore subnigrum. *Vidi vnã Viceregi in India oblatam tantæ magnitudinis, vt duas mensuras caperet, precio plus quam trecentorum Ioachimicorum siue Padaurum, Hispaniarum regi offerendam.* De qua arbore eiusque fructibus & negotiatione ex ea instituta dicemus suo loco inter arbores & fructus Indiæ, nunc littorali descriptioni accingemur denuo.

A *Capo de Comoryn* vergit littus in Aquilonem introrsum versus *Capo Negapatã* situm sub gradu 12. distat autem à *Capo de Comoryn* milliariis sexaginta.

Breuia.

Si à *Capo de Comoryn* per quadraginta milliaria in Euroaustrum in altum proueharis, occurrit extremum cornu Insulæ *Seylon*, quod in Boream excurrit recta ex aduerso extremitatis *Negapatã*, quæ extremitas à continente distat milliariis 10. inter caput illud & Insulam interiacent arenæ cumuli & nonnullæ Insulæ, quo in loco naues in extremum sæpe periculum deueniunt, quando necessario illac pertranseunt petituræ *Bengalam*, aut loca maritima ad *Ghoromandel*. *Seylo* insula in longum habet milliaria 60. in latum 40. inter vtranq; extremitatem boreã versus sunt milliaria 18. sub 7½. gradu est Castrum & munitio Lusitanis *Colurabo* dicta, ea non nisi armata manu & magnis impensis defendatur oportet. Lusitani enim per eam insulam nihil quicquam aliud possident.

dent. Munition non admodum magna est, sed munitissima, extra eam ne latū pedem quidem possident. milites prædiarj eius arcis pleriq; propter delicta in eam condemnati, capitis alioquin rei sunt. Scorta secum habent eiusdem prædicamenti, quorum famulatu & consuetudine vtuntur. Necessaria vitæ ex India ipsis petēda sunt. infestantur crebris incurfionib. hostiū incolarum indigenarumq; neq; tamen vna vice obsidionem perpeffi strenue se defenderunt.

CAPVT XVI.

ARGVMENTVM

De Insula Seylon, in qua Cingalas.

Seylon insula eo nomine celebratur, quod vna sit ex optimis quotquot nostra ætate detectæ fuerunt. adhæc quod feracissima sit omniū insularum quotquot sub sole sunt, habitatur ea à *Cingalis* moribus & vita ferme Malabaribus respondentib. aures habent æque demissas & patulas, minus tamen colorati sunt, currunt nudi exceptis pudēdis. Ab antiquo non nisi vnum habuerunt regem, sed obtruncantes

Cingalas,
Zigeunces ex
Sylon.

regem regnum inter se diuiserunt. Non ita multis ab hinc annis Barbitonfor summū ipsorum regem clam perimens regnū summa cum tyrannide inuasit, expulsis reliquis regulis, quos inter vnus christianā religionem profitebatur, qui in Indiam profugiens Goæ habitabat, ibique sumptib. regis Lusitanix alebatur. Tonfor ergo ille, cuius modo facta est mentio, se ipsum regem cōstituit, totamque Insulam suæ potestati subiecit. *Rain* nomen eius est, & magna cum prouidentia regnum hodie administrat; est enim vir sapiens, bellicosus nec in cuiusdam alterius potentia aut consilio fiduciam collocat. Oderunt eum subditi, parent tamen magis ex formidine, quam ex amore & beneuolentia. Strenuus est & seuerus, in delinquentes tyrannice aduertit, adeo vt sui ne mutire aduersus eum audeant. Lusitanis infensissimus est, iamque annus abierat, ante meum ex India discessum, quando munitionem *Columbo* maximō Elephantorum hominumque militantium exercitu obsedit. at enim reliqui per Indiam Lusitani opitulantes Columbensibus coegerunt eum obsidione soluta in sua reuerti. Insula montosa est admodum, est in ea mons quem altissimum totius Indiæ existimant, *Pico de Adam* dictus. credunt Indi reuera ibi Paradisum fuisse, & *Adamum* ibidem creatum à mundi opifice, quin affirmant hodie adhuc videri *Adami* protoplastæ vestigia in summitate montis impressa petris, non aliter ac si arte incisa essent, nec vetustate deleri.

Rex obtruncatur, terra diuiditur.

Barbitonfor rex in Seylon.

Rex obsidet Lusitanos Elephantis 300.

Paradisus & vestigia Adami in monte Seylon.

Insula feracissima est fructuū Indicorū omnis generis: habet feras quascunq; gregatim, vtpote Ceruos, hinnulos, apros, lepores, cuniculos &c. Sunt ibi omnis generis & in maxima copia volatilia, vtpote pauones, gallinæ, colūbæ &c. adsunt mala aurea, lōge optima, adsunt limones, citri, nō Indicis solū, sed & Lusitanicis & Castellanis multo præstātiores. sane quæcunq; p vniuersam Indiam hinc in delocis diuersis proueniūt, ea simul in vnica hac insula vbertim succrescunt. Sūt ibi palmæ Indicæ copiose, *Coquen* vocatæ. ad hæc homines fide digni, qui captiui in ea insula fuerunt, retulerunt mihi, crescere ibi nuces moscatas, Caryophylla & piper, ab incolis culta. verum nescio si fidem mereatur ea relatio, siquidem Christiani hætenus nihil eorum perceperunt. Verum & optimum cinnamomum totius Indiæ plenis syluis in ea prouenit, quo orbis vniuersus repletur. Hoc cinnamomum furtim & noctū à Lusitanis Columbensibus raptum in arcem importantur, hinc Capitanei isti præcipuū sibi capiunt salariū, vt quorū stipendia alias tenuio-

Cinnamomū optimum in Seylon, quod Lusitani furantur.

Gemmae.

Elephantes
nobiles & ve-
nerabiles.Praestigiatores
missi in Seylon.

tenuiora sint. Sunt in hac Insula gemmae omnis generis excepto adamante, sunt Saphiri, Rubini, Topasij, Spinelli, Granati, Robassi, & quidem totius orientis optimae. Capiuntur ibidem uniones, sed viliores illis qui *Bareni* ad Armusium capiuntur. Sunt ibi venae auri & argentaliorumque metallorum, quae ex regis interdicto non effodiuntur, quod ea thesauri loco abscondita seruet. quantum vero ego coniectura assequor, in ea plane sum sententia, fieri eò, ne videlicet exteriori auaritia ducti vi regnum eius inuadant. Habent ferrum, linum, sulphur & eiusmodi alia. Elephantorum ibi greges sunt innumeri, neque nec per totam Indiam inuenias illis nobiliores nec generosiores. *Experientia testatur in hunc diem, quod, si qui ex ceteris Indiae elephantis ad hosce adueniant, non nisi cum reuerentia quadam & delato honore eos accedant.* Insulani *Cingalas* dicti, valent ratione & intellectus subtilitate, exercet artificia ingeniosa & elaboratissima in auro, argento, ebore, ferro aliisque mineris, digni admiratione, & ob id per uniuersam Indiae praestantissimi quibuscunque celeberrimi. *Cannas sclopetarias tantae cum dexteritate parant, ut torno atque ex argento elaboratae appareant.* Offerebatur hero meo Archiepiscopo idolum crucifixi Christi vlnae unius longitudine, ex ebore tam subtiliter & artificiose politum, ut capilli, barba, facies non arte sed natura efficta & viui hominis partes referre viderentur, quale apud Europeos artificiosius non inuenias. herus meus ob mirum ingenium illud capsula reconditum Hispaniarum regi misit, dignum quod inter tanti regis thesauros haberetur. Eiusmodi ergo ingeniosis repertis insulani hi maxime praestant. Sunt ad haec praestigiatores miri & solertissimi, quibus imposturis tam viri quam feminae vacantes totam Indiam peragrant, corradentes pecunias. Atque haec sufficiant de Insula *Seylon*, deinde propositum nostrum urgentes describemus caput *Nagapatan* ad *Choromandel* littus prominens.

CAPVT XVII.

ARGVMENTVM.

Littus Choromandel, & Narsinga regnum, siue Bisnagar describitur.

Incipit littus hoc ad caput *Nagapatan*, pergitque in boream ad locum vsque, quem *Musulepatan* vocant, per milliaria 90. sub 17. gradu situm. inter fines interiacet prouincia *S. Thomae* sub 14. gradu porrecta, distans à *Nagapatan* milliariibus 40. in eo loco, ut & in *Nagapatan* Lusitani habitant, per eos fines negocia sua exercentes. Fuit olim ibi Metropolis cui *Meliapor* nomen erat, subiecta Regi *Narsingae*, hodie Rex *Bisnagar* vocato, à loco videlicet & metropoli, in qua aulam regiam habet. Metropolis ea in continentem recedens à littore bona ex parte abest. Incolae in omnibus respondent iis, qui habitant *Bellagatte* quos *Decanyns* & *Canaras* vocant. sunt enim omnes eiusdem nationis, solis locis & regnis diuisi. Porro ut liquidum fiat, qua de causa huic loco *S. Thomae* nomen inditum sit, rationem eius rei aperiam. *Indi perhibent S. Thomam Apostolum olim in regnum Narsingae venisse, tum videlicet quando Apostoli per totum terrarum orbem diuisi Euangelium praedicabant. Is ergo Apostolus per agratis multis Indiae locis, absque villo tamen fructu tandem & hoc loco subsistens indigenis saluificam Iesu Christi praedicationem annunciauit. quam sane Historiam ita referunt y, qui ex indigenis illis nati fuerunt, & quos Lusitani aduentantes ibidem vi-*

Historia de S.
Thoma.

dem viuentes adhuc repererunt, sunt que in hodiernum diem ex illis, qui ceremoniis suis ecclesie Græcorum respondeant utentes lingua Chaldaica, quibus piaculum est, si in religione cum Lusitanis cōuenirent. paucis ab hinc annis, & quidem meo tempore, habuerunt Episcopum, qui terrestri itinere Romam adiit, seq. sub Romanā Ecclesiam dedit, nihilominus tamē Pontificis pmissu vſitatas suas ceremonias obtinuit & reseruauit. Hero meo deinde generale Concilium in vrbe Goa cōuocante, comparuerūt Suffraganeus Archiepisc. Episcopus Cochinius, Episcopus Malacensis, Episcopus Chinenſis, ad quos Episcopus etiā S. Thomæ, tum recens Roma reuersus, & Archiepiscopi titulo à Pontifice auctus vocabatur. is præſens in Cōcilio aderat, verum nullo modo in minimo conceſſit, ut quicquam de ceremoniis in suo Episcopatu habetenus vſitatis immutaretur, aut ut suffraganeo suo, & Christianis suæ fidei cōmissis, (Christianis S. Thomæ dictis) quicquam in eis decederet. Sed ad Historiam: referūt prædicti Thomistæ Apostolum diu in regno Narsingæ annunciaſſe quidem Euangelium, at nihil magno opere profeciſſe: Brachmanes enim qui Sacerdotes sunt Pagodes, id est idolorum, qualia Indi pro numinibus colunt, omnibus modis ipsi reſtiterunt. tandem (aiunt) petiit S. Thomæ à Rege exiguum telluris, super quam sacellum statueret, in eo preces suas dicturus, maxime ut erudiret populum, rex à Brachmanis phibitus preces S. Thomæ reſpuit: hinc fato quodam factum, ut ingens arboris truncus deuolutus sit ad ostia fluminis illius, quod Meliaporam ciuitatem alluit, vnde & nauibus & scaphis cursus intercluſus fuit, & Rex detrimentum inde paſſus est ex negotiationibus interruptis. Rex ut remedium huic malo afferret, cōegit vires suas, adductis tercentum Elephantis, quibus iunctis trabem è flumine extraheret, re vero in cassum tentata, nec tantis viribus quicquam proficientibus, nec Brachmanorum incantationibus consiliisue quicquam valentibus, rex animo conturbatus, edicto iuſſit, ut quicumque huic incommodo vel ope vel consilio subueniret, haberet dona amplissima. Edicto promulgato Apostolus regem accedit indicans, si regi ita videretur, se nullo adiutum adminiculo solum remoturum trabem, nec se aliter remunerari petere, quam ut Rex trabem eductam concederet dono ipsi, quo ex eo strueret Oratorium priuatis precibus à se fundendis. annuit rex S. Thomæ petitioni, licet vanitas tum ipsi regi, tum Brachmannis videretur.

Episcopus Thomista Romam abiit. Concilium Goæ.

Thomæ Christiani similes Græcis & liberi in ceremoniis.

300. Elephantum trabem ducere non ſufficiūt.

S. itaque Thomæ Zonam qualumbos succingeret, ad trabem religans nullo negotio eduxit eam sponte ſequentem in continentem cum miraculo omnium qui aſtarent: Rege ante alios stupeſcente, à quo illico impetrauit, ut è trabe educta Sacellum statueret. viſo miraculo Indorum plurimi conuerſi & baptizati sunt. Brachmanes econtra viluerunt apud vulgus, vnde inſenſi S. Thomæ, vita eius inſidiabantur, & quibusdam è vulgo pecunia corruptis, eum in Sacello in genibus deuote procumbentem poſtico vulnere tranſfigi fecerunt. recitata historia paſſim in India ad parietes & templorum fornices depicta memoria conſecratur. Addunt præterea eorum posteris, qui Apostolum tranſfixerunt, à DEO tali maledictione punitos, ut nati ex illis alterum crus habeant craſſitie & forma cruris Elephantini, cætera corporis membra, atque altero crure bene alioquin conſtituti, & proportionem formoſa, atque valetudine ſatis commoda reliquis hominibus conferendi. Vidi ipſe & mates & feminas ex ea propagine: & familiæ illarum habitant totos vicos, ſuntque Christiani ipſorum more quamplures inter illos descendentes ex prouincia S. Thomæ, in qua in hodiernum diem frequentes viſuntur. Sed an hæc ſit cauſa vel alia iſtius monſtroſitatis, fides ea ſit penes autores. ego quidem multos eorum rogauit cauſam, qui ignorantiam prætendentes ad prænarratam historiam ſe receperunt. Craſſities pedis non eſt illis remora, parit ſolummodo deformitatem quandam.

Miraculum S. Thomæ.

S. Thomæ ob truncatur.

Homines crure Elephantino.

Ciuitas Meliapor progrefſu temporis defecit & concidit prorfus, vt ſunt mundana caduca.

Poſteaquam Luſitani in eam terram venerunt exercentes negocia ſua, ſtatim ſupra ſepulchrum S. Thomæ excitarunt urbem, addideruntq; templum ex lapide formato, in ipſo loco, quo Sacellum S. Thomæ prius ex trabe iteterat. Fores templi ex ligno ſeu trabe è flumine educta fecerunt, in memoriam

Fores templi
ex deuotione
cæsim immi-
nuta.

miraculi, referuntur ibidem ossa & reliquiæ S. Thomæ in maxima ueneratio-
ne, fiuntque frequentes peregrinationes deuotionis ergo susceptæ ad dictas S.
Thomæ reliquias. *quin fores ipse pene frustulatim concisa à peregrinantibus valde dimi-
nuta sunt, qui decerpta frustula auro argenteue postea circumdantes à collo ea pro phylacteriis
suspendunt. Thomiste id animaduertentes, templi fores clauis ferreis impactis munierunt,
ne quid simile deinceps fieret, neue reliquias suas omnino amitterent.* Flander quidam
patria *Slenisius*, uiuens in ea terra ultra annos triginta contracto matrimonio,
amicus meus singularis ex eo ligno globulos coralliorum forma connexos
quâplures mihi dono mittebat, quos ante annos multos ex ligno eo fieri cu-
rarat, & ut mihi essent in sacrosanctas reliquias volebat, Lusitanus qui eos Goã
ad me deportarat, summa cum ueneratione eos tractabat, referens simul mi-
racula quæ præstitissent, ut illorum uirtute ex sæuissimis tempestatibus ere-
pti fuissent inter nauigandum. quam primum enim globulos in mare demi-
sissent, tempestatem sedatam; quo nomine eos admodum prædicabat, eo fine
ut haud minoris facerent, quam sanctissimas quasque totius orbis reliquias.

Littus à *Musulapatan* porrectum iterum in Aquilonem inflectitur, usque ad
regnum *Bengala*, per milliaria uidelicet 120. dicitur alias regnum *Oriza*, quod
secus littus protenditur ad usque flumen *Gangem*, ubi regnum *Bengala* incipit.
Littora *Narsinga*, *Bisnagar* & *Orize*, item littus *Nagapatan*, siue S. Thomæ, com-
muni appellatione à Lusitanis *Choromandel* dicuntur. Hic præcipua Lusitano-
rum negociatio est. terra enim diues & omnium rerum necessariarum fertilis-
sima est. abundat ibi oriza, sunt uolatilia, armenta, pecudes in copia, aer est
temperatus, nec nostris hominibus ingratus, siquidem aduenæ rectius hic ha-
bent quam in India. Habitantes loca maritima quotidie negociantur versus
Bengala, *Pegu*, *Sian*, *Malacam* & *Indiam*. textur in *Negapatan* & S. Thomæ, tela bom-
bycina miro artificio vario colore, & pulcherrime picturata, filo tenuissimo,
deportatur ea ut plurimum in Indiam ubi maioris habetur quam sericum,
quod & arte & subtilitate longe superat, plurisque venditur. Tela ea *Rechatas*
& *Cheylas* uocatur. parant sibi ex ea Lusitani & Christiani qui Indiam incolunt
femoralia, item succinctoria quibus utuntur mulieres domi, ab umbilico ad
media femora usque pertinētia, quibus nihil formosius uideas. Tela quæ opti-
ma est, dicitur *Pannus de Sarasso*. Telarum alia filis aureis argenteisue sunt inter
textæ artificio miro & elegantissimo. Parant præterea telas omnis generis, lō-
ge pulcherrimas, ex quarum operis vitam complures sustētant. Ad littus hoc
crescunt arundines siue iunci tantæ crassitici, ut in India iis ad lecticas *Pallan-
kyns* dictas, in quibus mulieres per publicum deferunt, uulgo utuntur, quarum
delineationem inter Icones apposuimus. Habent ex arundinis crassitiem,
quam utriusque manui uix iunctim includas, crescunt sua sponte, aspectu gratif-
simæ, præaltæ, nigræ, rotundæ, de quibus suo loco plura.

Arundines mi-
ra crassitici.

CAPVT XVIII.

ARGUMENTVM.

De regno Bengala & flumine Gange.

Ganges flu-
uius.

Fabula de Gā-
ge.

Ubi fines regni Orizæ, & littoris *Choromandel* ingreditur flu-
men *Ganges*, inter Cardinalia totius orbis flumina nume-
randum, de cuius scaturigine nihil certi habetur. sunt qui
putent eum ex paradiso deductum, inducti fabulosa qua-
dam narratione à Bengalis memorata. Perhibent illi Re-
gema Bengalæ olim desiderasse fontem eius inuestigare,
quam

quam ob causam peculiariter quosdam educarit, quos piscibus non coctis & eiusmodi eduliis inemptis nec præparatis aluerit, eo fine ut haberet eos accommodatioribus ad propositum suum perficiendum. fecit & nauem singulari artificio in id ædificari, qua extracta, homines ita, ut dixi, nutritos misit in ea, qui aduerso flumine alucum subnaugarent. ij mensibus aliquot in nauigationem insumptis, tandem ad locum appulerunt, ubi odorem suauissimum perceperunt, quo in loco constituti uisi sunt sibi in paradiso versari. tendentes dein ulterius ne unum quidem pedem latum ultra prouehi potuerunt, unde frustrati necessario coacti sunt remeteri alucum: reuersi indicarunt regi quid inter nauigandum uiderent, quidue ipsis acciderit. cui narrationi si quis fidem denegauerit, is sane duro ad credendum corde erit. ad me quod attinet, sciat me eadem qua accepi mensura, aliis ea diuendere.

Sunt in hoc fluuio Crocodili, quales Nilus habet. ostia eius sunt sub 22. gradu. littus in Eurum vergit usque ad regnum *Aracan*, per 80. uidelicet millia, quod passim inflexum & incuruatum, habet insulas complures, breuia & loca arenosa, sinus tortuosos & flexus varios. Terra enim *Bengala* introrsum in continentem vergit à mari remotior, propter littus quod in Euroaustum recurrit ab *Araca*, usque ad extremos Malaccæ fines, & ad extremam cuspidem *Singapura* dictam. Sed ut eò unde digressi redeamus, sane *Ganges* fluuius ab Indis benedictus, expiatorius uenerabilisque habetur: certo enim credunt, quod quicumque semel in eo lauerit, ab omnibus suis peccatis abluatur, tametsi pessimus omnium peccator fuerit: tamque purus & immaculatus ab omni scelere & labe euadat, ac si recēs ex utero matris prodeat. è diuerso si quis in eo non lauerit, eum saluum fieri non posse, qua de causa ex tota India, quin ex uniuerso Oriente maximus eò concursus est. Confluunt gregatim, utuntur Ceremoniis & superstitionibus adeo insolitis, ut tuentibus stupori sint, certo persuasi, cælum ipsis propterea deberi.

Ciuitas *Chatiga* à Gange distat miliaribus quinquaginta. ea Metropolis est in *Bengalen*, cuius incolæ colore similes sunt insularis in *Seylon*, nisi quod plusculum albicent quam *Cingalas*. natura sunt versuti & malitiosi, unde inter nequissimos totius Indiae slauos connumerantur; mulieres lasciuia & luxu diffuunt, quo vitio per Indiam nihil est familiarius. Mos est apud eos, ut in eadem olla nullo modo bis coquant, sed quaque vice recentem usurpent. In adulterio deprehensis nares cultro detruncantur, fitque diuortium, si ita uelint coniuges. quæ constitutio striete obseruatur. Habent quæcunque vitæ necessaria in magna copia, præsertim orizam, quæ præ aliis omnibus Indiae locis uerberius in *Bengala*, prouenit. onerantur enim eâ naues complures quotannis per terrarum orbem inuehendâ, nec tamen unquam in *Bengala* ea deficit. reliqua vitæ necessaria abunde haberi possunt precio tam uili, ut scribenti hæc uix fides deberi videatur. Bos integer uenit plærunque uno *Laryn*, quod in nostra moneta quatuor bazios facit: sic & oues, gallinæ &c. suo quæque precio prostant uilissimo. Unum *Candel* orizæ quod tantundem capit, quantum apud nos 14. medimni, uenditur in *Bengala* dimidio Ioachimico. Saccharum & reliqua aromata suum habent precium admodum tolerabile, hinc facile conicitur, quæ sit ibi omnium rerum abundantia. negociantur ibidem Lusitani, possidentque aliquot uicos, utpote portus quos *Porto grande* & *Porto piqueno*, id est, Portum magnum, & Portum paruum uocant. nullam tamen munitiõnem, neque constitutiones politicas in hac prouincia, sicut in reliqua India, præscriptas habent: uiuunt ferme brutorum more, est sui quisque arbitrij, sui que iuris, ius & iustitiam nihili faciens, si quando uidelicet à Lusitanis Indiam habitantibus de ea commonefiant. Dicto itaque modo sparsim per Bengalam

Crocodilia
Gange.

Ganges Indis
sacro lanctus.

Nares adu-
tis secantur.

Vilissimo pre-
cio omnia ha-
bentur.

viuunt finguli in locis fingulis, qui plerunque sunt homines infames, ob scelera & delicta ex India vel profugi, vel relegati. Est ibi negociatio frequentissima, nauibus vndiquaque appellentibus per totum anni circulum. præter abundantiam orizæ, quam modo dixi, parant quoque telam bombycinam longe pulcherrimam & maximi præcij apud Indos, quæ non per Orientem solum, sed & per Lusitaniam atque alias orbis partes distrahitur: sunt varia genera huius telæ, quorum nomina hæc sunt, *Sarampuras, Cassas, Comfas, Beatillias, Satopassas*, atque alia infinita. Habent & aliam telam linream scitissime textam ex herba, quam ad colum nent instar lini nostratis. Fila ex ea herba contorta videre est apud *Doct. Paludanum*, colore subgilio. planta dicitur *herba de Bengala*. eiusmodi filis pulcherrime acu elaborant linreamina, quæ lectulis insternuntur, item *Pauellionem*, puluinaria, tum lintea quibus tonsores vtuntur, quorumque vsus est infantibus in baptisate consecrandis, qualibus obstetrices nostrates vtuntur. ea mire acupingunt, nunc historias, nunc flosculos frondesq; affingentes colore vario, visui gratissima, & tam dædaleo opere perfecta, vt in Europa melius facta non inuenias. ex eadem herba totos pannos linteos conficiunt, quos interdum serico intertextunt, licet lintea quæ ex mera hac herba fiunt, pluris habeantur, quin & elegantia & subtilitate sericum antecellant. Hoc lintei genus *Sarryn* vocatur, cuius vsus in India frequens est parandis femoralibus & thoracibus pro viris. tela ea lota non secus aridet, ac si vsui non fuisset. Affertur ex Bengalen *Algallia* copiose, quæ tamen ob fraudulentum indigenarum ingenium deprauatur, vt fit etiam in sale, in oleo & aliis eiusmodi rebus, ob id & *Algallia* ea vilior putatur. Sunt in regno *Bengalen* Rhinocerores, Lusitanis *Abadas* dicti, cuius animalis cornu, dentes, caro, sanguis, vngula & ceteræ eius partes toto genere resistunt venenis, qua de causa in maximo precio est apud Indos, quod suo loco plenius dicemus.

Algallia vel ziberum.
Rhinocerores.

Arundines
varia.

Crescunt ibidem arundines versicolores, quarum varia genera apud *Doct. Paludanum* videre licet. Lusitanis dicuntur *Cannas de Bengala*. plene sunt medullæ crassitie arundinibus Hispanicis similes, paulo tamen tenuiores, virides adhuc lentæ inflectuntur ad stanni modum, aut ad instar salicis, foris punctis notatæ sunt versicoloribus, haud secus ac si arte ita pictæ forent; Vtuntur iis in Lusitania mulieres vetulæ pro scipionibus, quibus gressus titubantes sustentent. Est & aliud genus eiusdem arundinis in Bengala, *Rota* vocant, quod gracilius & succinctius est, viminis ad modum flexile. ex eo fiunt calathi; & alia multa pulcherrima. Atque hæc de *Bengala* sufficiant. deinceps reliquam littoris oram legentes descriptionem eius continuabimus.

CAPVT XIX.

ARGVMENTVM.

Araca prouincia litus, item litus regnorum *Pegu* & *Sian* usque ad *Capo Singapura*. & ad arcem urbemq; *Malacensem* pertingens.

Egna *Aracan* atq; *Pegu* proxime sita sunt ad fines *Bengala*, vbi initium sumentia, littora sua porrigunt inter *Eurum* & *Euroaustrium*, vsq; ad ciuitatem portumq; *Martauan*, qui est in prouincia *Pegu*, distatq; milliarib. 70. à *Bengala*, litus sub 16. gradu à quo prouincia *Sian* incipit. Vtrunq; regnũ tam *Aracanum*, quam *Peguanum* abundant rebus quibuscunq; necessariis

lariis, præsertim auro atque gemmis: inuenias enim illic rubinos, spinellos, Saphiros, hyacinthos, robailos, granatos &c. uti testatur quotidiana experientia. nec enim aliunde plures in totum orbem inuehuntur. Præparatur ibidem *lacca*, quo nomine dicunt ceram Hispanicam in tanta copia, ut toti orbi sufficiat. alunt præterea hæc regna tot Elephantes, quot in oriente alioquin non inuenias. Lusitani ea regna quotidie frequentantes certo affirmant, Regem *Peguanum* habere Elephantem totum colore candidum, quem tanquam sacrosanctum supplex veneretur.

Mos est apud *Peguanos*, ut aduenas negociaturos interrogent, quandiu illic herere velint. qui si certum tempus definerint, offerunt ipsi puellas nobiles complures, ex quibus unam sibi seligens aduena cum parentibus illius contrahit certo precio pro retinenda ea secum, donec ibi manserit soluendo in toto contractu. hospes puellam domi suæ retinet, quæ & ancillæ & uxoris partes obit. vnum hoc incumbit contrahenti seruo, ne adulterium cum aliis aut fornicationem committat. deprehensus. n. in certum discrimen veniret. elapso mansionis tempore soluit amicis aut parentibus puellæ, quantum ex pacto debet, digrediturque bona venia. puella æque proba & honesta ac prius redit ad parentes, nec vlla ex parte deterior putatur, nec turpior. Quod si postea puella ea desponsetur marito, isque vel totius regni princeps fuerit, & aduena cum quo prius consueuerat in eum locum aliquando reuertatur commoraturus ibidem denuo ad tempus, tum iterum petit sibi pactam prius puellam tradi, quæ abique vlla mariti legitimi tergiversatione, & omni abique infamiae nota aduenam sequitur, illique adheret, quandiu præsens adest: quo iterum digrediente ipsa maritum repetit. Atque hic mos apud illos pro inuolabili statuto inualuit. Præterea si quis sponsus alicuius status gradusue, vel etiã parentibus nobilibus prognatus fuerit, huic deligunt aliquem ex aduenis, sollicitantes eum precibus. ut primam noctem cum sponsa cubare, eamque deflorare dignetur, offeruntque illi honorarium satis honestum, ducentes id magno honori atque *beneficium amplum interpretantes*, quod nimirum tanto labore & molestia per ipsum subleuati sunt. atque hunc morem non nobiles tantum sed & ipse rex obseruat religiose. Multi ex *Peguanis* ad caput pudendi appendunt nolam unam, alij duas, iuglandium magnitudine, tractas inter cutem carnemque: quales *Doct. Paludano* mecum ex India allatas obtuli: nolæ eæ suauiter admodum resonant. atque consuetudo earum appendendarum ex eo inualuit, quod *Peguanis* Sodomitico peccato ut plurimum dediti sunt. nolæ itaque appenduntur, ut eo impedimento interposito, illud tutius declinet. Feminae & puellæ nudæ incedunt, duntaxat ad pudenda concisum habentes succinctorium, quod inter cundum in anteriori parte ventilando fathiscat, detectis sepe ex parte, sepe ex toto ipsis etiam pudendis. quod eo fit, ut viros in libidinem & amoris sui pelliciãt horrendumque Sodomiae peccatum deuiteat. Sunt quidam inter *Peguanos*, qui filiabus recens natis pudenda filo consuant, relinquentes duntaxat foramen admodum angustum per quod vesicam exonerent, adultis deinde & desponsatis sponsus futuram aperit cultro præacuto, eaque ea forma & amplitudine fecat, qua & maxime sibi apta fiat. nec lurida nimis hiet: vulnus incisum curant peculiari unguento. Vidi ipse eiusmodi mulierem in aula, cui Archiepiscopi Chirurgus locos incidere. Res quidem hæc multis conficta videri possit, nihilominus tamen nuda veritas idem loquitur, nec non quotidiana experientia: atque Lusitani inde redeuntes id testantur non solum, sed & *Peguanis* per Indiam habitantes, qui plerique Christiani facti sunt, eius rei fidem astruunt.

Gemma.

Lacca siue cera Hispanica. Elephantes.

Puella aduenis locatur precio.

Sponsus sponsam deflorari rogat per aduenam.

Tintinnabula in pudendis virorum.

Cur feminae nudæ incedant.

Filiabus pudenda filo consuant, quæ sponsus aperit incidit.

Aracani, Peguani, & Scani, proportione membrorum & physionomia non multum à Chinesibus differunt, differentia tamen aliqua depræhenditur. magis enim albicant quam *Bengale*, magisque nigricant quam *Chinenses*, quorum Icones cum Thomistis coniunximus suo loco requirendas.

Porro reuertemur ad loca maritima, descripturi ciuitatem portumque *Martauan* ad fines regni *Peguani* situm, & cum regno *Siano* conterminum. In hac ciuitate finguntur in maxima copia vasa illa lutea, quæ Indi *Martauanas* dicunt, & inde in Indiam deportantur: parantur diuersa forma & capacitate, quædam tantæ capacitatis vt sex omas nostræ mensuræ (vulgo plaustrum & Germanis ein fuder) capiant. Causa cur in tanta copia fiant, est, quod in ædibus priuatis per Indiam passim reponantur, & quod in nauibus loco doliorum sint, dolia enim non habent, nisi quæ ex Lusitania aduehuntur. Vasa itaque ea si & alia recipiendo oleo, vino, aqua, & eiusmodi liquidis sunt, quæ incorrupta in eis cum peregrinatum magno commodo asseruantur, eorum non pauca in Lusitaniam deferunt dum in nauibus suis ministeriis fungentia reponuntur.

Incipit littus terræ *Sian*, ad portum *Martauan*, protenditurque inter Eurum & Euroaustrium per 220. miliaria ad caput *Malacæ* vsque ad dictum caput *Singapura*. Quod si versus eandem plagam iter à *Martauan* instituas ad urbem *Sian*, quæ est ad alterum latus continentis, numerabis miliaria 70. Si vero per mare curras littus ad *Singapuram* vsque recto ductu excurrit, inde in continentem vergit ad prædictam vsque ciuitatem *Sian*. Apex illius terræ instar brachii in mare protenditur, cuius anguli procurrentis littora lateralia vtrinque inuicem distant miliaribus 50. & nonnullis in locis miliaribus 10. videlicet ad urbem *Tanassaryn*, de qua postea dicemus. Hæc terra olim fuit tributaria regis *Siani*, qui tanquam Imperator regna ea simul sub imperio suo continebat, & in hodiernum diem vsque potentissimus est, tametsi rex *Peguanus*, potissimam regnorum eius partem ipsi iure belli eripuerit: ambo enim illi reges continuis inter se bellis dimicant, hostesque capitales etiamnum perseuerant.

Prælium inter
Pegu & Sian
cruentum.

Anno 1568. aperto Marte prælium inierunt cruentum admodum. erant vtrinque in acie multa centena millia hominum, in quo prælio *Siani* victi succubuerunt. Peguani victoria potiti *Sianos* sibi tributarios fecerunt.

Elephas albus.

Causa tanti belli hæc fuit. Erat *Sianis* Elephas albus, quod cum Peguanis innotesceret, vt qui albos Elephantes sacrosanctos adorent, legatione ad regem *Sianum* missa cum maximis muneribus *Sianis* precium pro Elephante albo tantum, quantum ipsis *Sianis* vel maximum videretur, offerunt, verum *Siani* petitionem Peguanorum detrectantes nec prece, nec precio, nec vllis muneribus adduci potuerunt, vt Elephantem eum Peguanis concederent. Id dolens Peguanus & furore concitus omnes vires suas cogit contra *Sianos*, & non Elephante modo vi potitur, sed & ipsos *Sianos* sibi tributarios facit. Ex eo *Sianus* diminutus potentia sua, non tantum regni sui detrimentum passus est, sed & alii reguli, qui antea tributa eidem pendebant, obedientia debita eum frustrantur. ij enim in libertatem se afferentes, sui se iuris faciunt. qua de re agetur in subsequente descriptione locorum regnorumque maritimorum. Prouinciæ ex dicuntur generali appellatione *Sian*, tametsi sint regna diuisa & suis peculiaribus nominibus distincta. *Sian*, *Benzoi* habet copiosum, quod inde *Malacam* defertur, vnde in terrarum orbem vniuersum vehitur. Exigua est inter *Sianos* & Peguanos differentia, quantum ad corporis constitutionem, vt nec à *Malacensibus* nec à reliquis finitimis multum differunt.

Benzoi.

Tanassaryn ci-
uitas.

Si à *Martauan* perrexeris secus littus in Austrium per miliaria 60. & inde in Eurum deflexeris per triginta miliaria, littus sinuoso flexu inter duas insulas medium extenditur ad urbem *Tanassaryn*, quæ est sub 11. gradu. hoc in loco terra trans-

ra transfuerim ab vno littore ad alterum non patet vltra 10. milliaria in latum. Lusitani eam urbem mercibus suis admodum frequentant, & eodem quotidie appellunt naues merces ex Sian & Pegu aduehētes. est. n. veluti portus totius prouinciæ. Est ibi vinū in copia ex nucib. Indicis, *Coquen* dictis præparatū. *Nype de Tanassaria* vocāt, quod idem sonat ac si dicas vinum sublimatum ex Tanassaria. neq; aliud est, quā aqua destillata ex nucibus Indicis, sua virtute & efficacia cum vino nostro sublimato optimo cōferendum. *Nype* vulgo dicitur: sed & aliis in locis idem destillatur, maxime *Goe*, verum *Tanassaria* præparatum & efficacius & preciosius præstat. ob id per diuersa regna in vasis fictilibus maioribus *Martuan* inuectum diuenditur. Mulieribus Indicis gratissimū est, quo se largiter sæpe proluunt, sed verecundia motæ ab eo viris præsentibus abstinēt, clam libere indulgent huic potioni. Hodie *Tanassaria* est regnum peculiare, sed olim tributaria, fuit regi Sian, pergendo à *Tanassaria* per milliaria 20. in Africū ventum, sinumq; eum atq; per medias insulas euadēdo, littus in Austrum pergit vsq; ad Ciuitatem & regnum *Queda* 60. milliariibus numeratis, ea ciuitas est sub gradu 6½. estq; regnū peculiare non minus atq; *Tanassaria*. Æque etiam vino siue *Nype* suo abundat, quin & piperis aliquis ibi prouentus erit. A *Queda* regno in Euroaustrum secus litus ad 40. milliaria *Pera* ciuitas cōsurgit, vbi *Calaen* metalli genus in copia est, stanno non absimile. Idem affertur ex *Gunsalan*. is locus porrecto littore in Thracium ventum adest 30. milliariib. à *Queda*, sub 8½. gradu positas. Pergendo vterius à *Pera* secus per milliaria 30. in Euroaustrum adest ciuitas & munitio *Malacca*, sita sub 2½. gradu, ad latus boreale. inde vterius in austrum procedendo aderit finis huius prouinciæ sub primo gradu desinens, quem *Capo de Singapura* vocarunt.

Nype siue vinum ex nucibus Indicis.

Mulieres vino deditæ.

CAPVT XX.

ARGVMENTVM

Malaca ciuitas eademq; munitio hoc capite ob oculos ponitur.

Alacam promiscue habitāt & Lusitani, & indigenæ, quos *Malaios* vocant; habent ibidem Lusitani munitioē, quem admodum & in *Mossambica*, quæreditibus suis proxime ad *Mossambicēsem*, *Armusiensem*q; accedit, longe opulentissimas totius *India* præfecturas. in ciuitate *Malaca* residet Episcopus eius loci, quemadmodū & *Cochini* suum habent Episcopū. sunt autem tum hi tum cæteri per *Indiam* Episcopi sub Archiepiscopo *Goe*, tanquā suffraganei. Est ibi Emporiū totius *India*, quo *Chinenses*, & qui in *insulas Moluccas* habitant, quiq; reliquas adiacentes *insulas* incolunt, negociaturi cūfluūt. instituitur ibi negociatio frequentissima per naues quotquot ex *China*, *Molucis*, *Banda*, ex *insulis Iava* & *Suraatra* aduehuntur; quotquot item naues ex *Sian*, *Pegu*, *Bengalen*, *Choromandel* &c. soluūt, ex quib. sane locis frequentissimæ hinc inde cōmeare solent quotannis, quæ tandem *Malace* appellentes cōtrahunt cum quibuscunq; totius orientis nationib. Habitant ibidem Lusitani nōnulli cum vxoribus & familiis, quorum vix sunt centum numero. conueniunt autem complures eō negociationis ergo, vel ad *Chinas*, *Moluccas*, aliove nauigaturi, aut inde hac appulsi respiraturi, ventosque oportunos nautis *Monsoyns* dictos hic operientes. Sunt *Monsoyns* certi quidam venti, suo tempore spirantes, quibus secundis hinc inde nauigare licet. causa raritatis Lusitanorum in *Malaca* ab aëris intemperie dependet. aer enim tum aduenis tum indigenis admodum est noxius.

Quot.

Quotquot eo deferuntur ad tempus commoraturi, plerunque vel cum aduersa valetudine conflantur, vel omnino extinguuntur: si qui euaserint, habent quod DEO acceptum ferant. vnde locus ille vitatur quantum potest. at quia peropportuna est negociantibus, & multi rem ibidem cum maximo cōmodo faciunt, homo animal audacissimum, nihil lucri causa intentatum, nihil inaccessum relinquit, securus & vitæ & periculi. atq; hinc fit vt Malacæ tot tamque variæ nationes confluant, quot nullibi locorum per totam Indiam. Terra ex se sterilissima est, aliunde tamen afferuntur quæcunque vitæ necessaria vberime.

Naui Lusitana quotannis vna.

Quotannis eò appellit naui vna Lusitana, mense vno integro prius soluēs è Lusitania quam cæteræ Indiam meditantes. dicta naui cursum suum in Indiam non tenet, nisi extrema necessitate adacta in Mossambicam compellatur. Ea naui Malacæ oneratur, auehitque inde tantas diuitias in Lusitaniam, quantas vix vlla ex India soluens. Narrant *Malayos* Malacæ incolæ, paucos ante annos *Malacam* ciuitatem primordia sumpsisse, quæ prius campus & locus desertus fuerit, sex septemue casis piscatorum palantibus duntaxat notatus, in quibus piscatores scilicet pauperculi misere vitam ex piscatione sustentarent. locus enim ob aërem minus salubrem inhabitabilis erat. tandem eò conuenerunt piscatores aliquot ex *Pegu*, *Sian*, *Bengalen*, atque aliis circumiacentibus regnis, piscationi quotidie intenti, qui priuatim consilium capientes qua ratione & via ciuitatem nouam ibi excitarent, atque suo iure libere perfruente in ea dominarentur, non urbem tantum & statuta noua condiderunt, sed & linguam sibi peculiarem, ne videlicet cum vicinis aliquid cōmune haberent, comenti sunt. discrepant enim à vicinis in omnibus, atque vt in lingua idem fieret, selegerunt sibi ex diuersis vicinorum idiomatibus optimas quasque vculas, idioma sibi linguamque propriam concinnantes. Vrbi nomen fecerunt *Malaca*, quæ breui in tantum creuit, & ob loci commoditatem à negociantibus adeo frequentata est, vt in regnum euaderet, quod cum optimo quoque adiacentium certaret. Lingua ea *Malayo* vocata præ aliis omnibus in oriente celebratur. Sunt autem ipsi *Malayos* vtriusque sexus luxui & amoribus deditissimi, videnturq; sibi præstantissimi omnium hominum quotquot sub sole viuunt. Sunt ingeniosi admodum, studiosi poeticarum inuentionum, comædiarum, cantilenarum venerarum, meditantes poemata elegantissima, è quibus sibi famam nominisque celebrationem magnifice promittunt. Si quis in India linguæ *Malayos* ignarus fuerit, is rudis habetur ac stupidus, non secus ac qui Gallicam linguam apud nostrates ignoraret.

Malacæ primordia.

Malacca linguam peculiarem habet.

Malayos ingeniosi poæta.

CAPVT XXI.

ARGVMENTVM

Sumatra Insula, olim Taprohana dicta, in hoc describitur capitulo.

Sumatra, Cherfoneus aurea.

RECTA ex opposito Malacæ in Euroaphricum ad 10. milliaria à continente, in eo videlicet loco, vbi fretum est angustius, exerit sese Insula, quæ olim *Taprohana* nomine insignis fuit, hodie *Sumatra* dicta, à quibusdam vero historicis, *Cherfoneus aurea* appellatur: sunt qui dicant *Ophir* esse, vnde *Rex Salomon* aurum templo ædificando acceperit, qua de re in sacris literis agitur: rursus alij affirmant eandem olim fuisse cum continente Malacæ.

Insula

*Nova tabula insularum Sand, Sinitid, Nouer,
et aliarum Neollaccum usque, delineata in
Nouum et eiqentiaem fū biltung, de Neula Tava*

Insula ea ex aduerso *sinus Bengale* posita, incipit sub primo eius puncto, sita sub quinto gradu boreali, porrigiturque à *Malacca* in Euroaustrum vsque ad Insulam *Iaua maior*, vbi sub 6 gradu. australi desinit, longitudine ad 170. milliaria, latitudine vero ad 60. pertinet.

In hac insula Lusitanorum nihil proprium est, negociatur duntaxat in quibusdam locis, parcius tamen, siquidem indigenæ ipsi omnis generis merces *Malacam* deuehant. Habet insula regulos complures, qui vero reliquis imperet, est Rex *de Dachem*. *Dachem* ciuitas est, ad primum punctum insulæ, sub 4½. gradu boreali. Rex iste *Dachem* inter reliquos potentissimus est, & Lusitanorum hostis implacabilis. *Malacam* sæpius obsidione cingens misere afflixit, & quidem eo ipso tempore, quo in illis terris viuebam. obsidebat tum itinera ne com meatus illis adueheretur, nauibus etiam cursum inter *Malacam* & *Sumatram* præcludebat: vnde naues quæ ex *China*, *Iaponia*, & *Moluccis* soluisent in ambitum nauigare cogebantur, quando in loca periculosissima delatæ sæpe maximum mercatoribus ad quos pertinebant, detrimentum attulerunt.

Rex *Dachem*
hostis Lusitanorum.

Malacenses & *Indi* complures triemes in eo freto tum habebant, quas Christiani quidem apostatæ, (quales multos ibi reperias) eos fabricare docuerunt, hisce triemibus plurimum damni per mare negociantibus inferentes, mare admodum infestum habuerunt, ope tamen DEI opt. max. & reliquorum per *Indiam* Lusitanorum auxiliis cursus nauibus, saluo com meatu iterum expeditus fuit, & mare pristinæ securitati restitutum. quæ singula suo loco plenius enarrabimus. Rex *Portugalliæ*, & qui locum eius per *Indiam* tenet *Vicerex*, iam ante annos complures disposuerunt stipendiarios, qui armata manu insulam *Sumatram* expugnatam occuparent, suntque in hunc diem Capitanei ibidem, qui ea de causa regiis stipendiis fruuntur, at nihil hactenus præstiterunt. minantur continuo ferociter, nullo tamen effectu. Capitaneos de quibus hic sermo est, vocant *Adelantado* siue præfectos eius dispositionis.

Dispositio Lusitanica.

Insula mineris ditissima aurum, argentum & metallum tormentis longe optimis fundendis commodum generat, item ligna fragrantissima, radices modicas, aliaque eius generis complura. Visitur ibidem mons globos igneos euomens, sulphuris minera nobilitatus. affirmant fontem in eadem esse insula, qui *Balsami* preciosissimi oleo scaturiat: Sericum illis in copia adest.

Montes ardentis.

Balsamum.

In postrema *Malacæ* obsidione rex *Acheyn*, tantæ molis & longitudinis tormentum ad eam misit, vt simile vix apud Christianos visum fuerit, adeo vt dubites an artem in eo an molem prius mireris. Tormentum id in dotem dabat filiæ suæ desponsatæ regi prouinciæ *Ior*, non procul à *Malaca* ad littus *Sian* sitæ, de qua prouincia suo loco fusius agemus. at Lusitani intercipientes & tormentum & sponsam regiam, adducebant eam in *Malacam*. tormentum in nauim datum Lusitanis regi mittebatur, cuius moles tanta erat vt id in carinam inter saburram necessario reponeretur. idque adeo in hunc diem in insula *Medora* manet, quod se nauis qua vehebatur, cum nostra classe coniungeret, tum cum ex *India* domum reuerteret. Adhæc *Ior* ciuitas haud multo tempore post à Lusitanis vi capta & direpta fuit, in qua plus quam 2500. tormenta bellica non vnus magnitudinis & ex ære fusa reperta sunt. eorum quædam sclopeta communia referebant, quædam erant maiora, & arte pulcherrime efformata, in sculptis historiis atque animalium plantarumque Iconibus, quæ ideo hoc loco recenseo, vt inde liquidum fiat, eos omnis generis metallis abundare, atque iisdem artificiosissime vti.

Ior ciuitas expugnata & direpta, in qua 2500. tormenta bellica.

Sunt quædam in insula loca, vbi Lusitani negociantur cum *Malacensibus*: videlicet *Pedir* 20. milliariibus distans ab *Acheyn*, ad littus quod ex aduerso est *Pedir*.

Malacæ situm. ex eo auehitur aurum piperque in copia. est & *Campar* locus *Campar* proximus

proximus æquatori in eadem insula ad latus australe confurgens. Est & alius locus in ea insula & ad idem latus in occasum vergens, *Manancabo* nomine, ubi pugiones Indis *Chryses* dicti parantur, nec aliud telum est in India quod vel pluris fiat, vel maioris æstimetur, quibus confisi & *Malayos* & *Iauani* præ aliis sese ostentant.

CAPVT XXII.

ARGVMENTVM.

*Descriptio insule qua Iaua Maior dicitur, item qua sit mercium
& negociationis ratio, quæ pondera, quæ moneta, quis valor
earum & alia quedam particularia.*

Iaua maior est præcise ex aduerso ultimi puncti insulæ *Sumatre* ad litus australe S.S.O. in Euroaustrum. Inter *Iauan* & *Sumatram* fretum est angustum, *fretum Sunda* vocant, quoniam *Sunda* in *Iaua* sita non ita præcul inde abest. Incipit insula sub 7. gradu boreali porrigiturque O.Z.S. in ventum qui inter Eurum & Subsolanum medius est, ad 150. milliaria, latitudo eius hæcenus incognita à nullo prodita est, neque incolæ eius rei vllam notitiam habent. Sunt qui continentem putent, eamque ad terram incognitam ultra *Caput bonæ Spei* ad antarcticum vsque pertinentem existimant, at enim quod de eo dubium sit, pro insula habetur interim.

Lignum in lapidem mutatur.

Affirmant eius loci incolæ, flumen per eam terram labi, in quod si ligna quæcunque immergantur, mutari ea in lapides.

Neque ita diu est quando Capitaneus Anglicus *Thomas Candisch*, per fretum illud nauigarit, soluens ex noua Hispania, cursumque per australe mare tenens. Abundat in insula oriza & reliquis vitæ necessariis, utpote porcis, ouibus, gallinis, capris, allio, *coquen*, nucibus myristicis, macere, quæ omnia *Malacam* auerunt. portus insulæ primarius est *Sundacalapa*, vnde fretum denominatur. abundat in *Sunda* piper, quod & Indico & Malacensi præstat, crescitque in tanta ibi copia, ut quotannis quater quinquiesue mille centenarios auerant. abundat ibidem thus, *benZoi de Boninen*, quod *faelie* dicunt, abundat & Camphora. inuenias ibidem & adamantes, liberumque est illic negociari nullo prohibente, nec enim ibi sunt Lusitani, & Iauæ incolæ: per se veniunt negociationis ergo *Malacam*, ubi merces suas distrahant.

Hoc loco operæ præcium duxi à proposita materia aliquantisper digredi; & breuiter exponere, quæ ibi sit negociationis, quæ mercium moneta, ponderumque ratio; siquidem de *Iaua* agentes per commodum erit ob negociationem ibi liberam, mercatoribus in eo gratum oportunumque facere.

Moneta cuprea.

In *Sunda* non habent aliam pecuniam nisi vnicum monetae genus ex cupro, quod *Caixa* vocant, magnitudine grossum Saxonicum referens in ambitu, crassitie eius grossi vix media. cuius in medio foramen est filo inducendo aptum. siquidem communiter ducenta, aut mille vno filo traiciunt, quibus ita connexis, rationes suas instituunt sequenti modo; 260. *Caixas* faciunt *Satta* vnum. *quinque Satta* faciunt mille *Caixas*, idem facientes quod cruciatus Lusitanicus aureus, siue tres Carolini argentei apud Belgas. Piper Sundicum saccis dimensum venditur, saccus vnus 45. *Cattos* Chineses pendet, pendet *Cattus*

Vnus, 20

vnus, 20. vncias Lusitanicas. Saccus quilibet piperis Sundici si vilissime venit, soluitur quinquies mille *Caixis*, sin precio maximo ematur constabit sexies septiesue mille *Caixis*. Macis (illi *Massa & fœlien* vocant) item Caryophylla, nuces myristicæ, Benzoi album nigrumque, Camphora &c. venduntur per *Bahr*, pendet autem quodlibet *Bahr* Sundicum *Cattos* Chineses 330. Macis selectum facit in moneta centum & viginti *Caixas*. Caryophyllorum optimorum non idem est precium. Viliora Caryophylla, quæ *Basson* vocant, valet *Bahr* septuagies aut octuagies mille *Caixas*. *Bahr* nucum myristicarum nonnunquam vicies, nonnunquam vicies quinquies mille *Caixis* venditur. *Benzoi* albi & nigri venditur *Bahr* vnum 150000. siue 180000 quin 200000. *Caixis*. solet permutatio cum iam dictis mercibus atque aromatis ita institui. Permutant pro illis telam bombacynam omnis generis omnisque coloris ex *Cambaia*, *Choromandel* & *Bengala* aduectam, qualis est, *Sarassés de Gabares*: permutant & tapetes pictos ex S. Thomæ prouincia, quinque vlnarum. atque telæ eadem vocantur, panni. Ex *Bengala* affertur alba tela bombycina, qualis est *Saramburas*, *Cassas*, *Sateposas*, item *Satapafên*, & lintea quædam cruda adhuc, necdum sole dealbata. ex *Cambaia* affertur *Cannequyns nigrum*, *Turias rubrum*, quæ sunt genera pannorum bombycinorum; affertur & *Beyramen rubrum*, diuerso filo, non absimile telæ peplorum *Cammeracensi* sane quantum ego assequor, in ea sum sententia, telam nostram lineam pluris apud ipsos fore, quam bombycinam ex India ipsis allatam, modo & hæc ad ipsos importetur. Natio *Iaua* à natura malitiosum, inuidum, pertinax & inuisum genus est. colorem eundem habet cum *Malayos*, ex rubro & nigro, haud multum absimiles sunt *Brasiliensibus*, firma & compacta corporis compositione, non proceri, non humiles nimis, musculosi, facies plana, genæ pendulæ turgentes, torua & magna supercilia, oculi angusti, barba rarissima trium quatuorue capillorum, partim in superiori partim in inferiori labio, enatorum, eorumque nigerrimorum, in capite capilli rari perbreues & æque nigerrimi. ipsorum effigiationem Lector habebit appositam ad *Malayos*. conuertantur enim frequenter habitantque promiscue.

Si idem littus O. Z. S. in ventum qui est inter Eurum & Subsolanum medius, sequaris per milliaria 25. aderit tibi *Iaua* minor, quæ est ex opposito Maioris *Iauæ*; quod si vltius pergas *Timor*, insula occurrit, crescit ibi Sandalum in maxima copia. adiacent in ea vicinia innumeræ aliæ insulæ, à nullo hactenus visitatæ, populosæ tamen & mercium preciosarum fertilissimæ non minus atque *Iaua vtraque*. Qui *Malacã* soluunt, cursum suum tenent ad insulas *Molucas*, *Banda*, & *Amboyna*, in quibus Lusitani suas habent munitiones & Capitaneos, negocianturque hinc inde. Qui *Malaca* soluunt, S. O. Z. S. in Euroaustum atque Phœnicen vela faciunt vltra milliaria centum, tenentes cursum medium inter insulas plurimas. locis passim arenosis interpositis, vnde sæpius in extremo discrimine versantes sub quauis nocte in anchoris stare coguntur donec *Moluccas* in conspectu habeant. profecti ad milliaria centum,

Banda Insula.

O, & O, Z. N. in Subsolanum & illi collateralem nauigant per milliaria 250. ad *Bandam* insulam. Negociantur Lusitani in insula *Banda*, siquidem in ea & plurimæ & optimæ nuces myristicæ, macisque proueniunt. præparantur ibidem Conseruæ & Confectiones ex nucibus myristicis, fit & oleum ibi tam ex nucibus, quam ex foliis myristicis, quod *Malaccam* & inde per quæcunque alia loca deportatur. præcipua negociatio hoc in loco fit permutatione, vt & *Sunda* & *Iaua*. Insulanis nulla omnino fides habenda est, & diligenter cauendum ne nauës propius appellent. negociantes continebunt se

in nauibus, ad quas Insulani scaphis appropinquantes merces aduehant, eoque modo contrahant permutandis in vicem mercibus. Nec enim recens est quod Lusitani ab insulanis decepti credulitatis suae poenas dederint. & euenit ita meorum cuidam amicorum Capitaneo rui nauis suae, qui propius accedens nauem amittebat. & ipse cum sociis captiuus in biennium affligebatur ibi miserrime, nec nisi soluto redemptionis precio tandem libertati restituebatur. Notandum autem eas navigationes, quae *Bandam, Moluccas & Iauas* versus instituuntur, non nisi regis permissu atque ex singulari gratia cuiquam patere, & ea quidem gradia nisi in India stipendia facientibus, aut officiatis emeritisque in recompensam contingit, de quo suo loco agetur.

Ex *Banda* soluentes cursumque N. VV. in Thraciam ventum ad 20. milliaria tenentes ad insulam *Amboynam* deueniunt, in qua Lusitani similiter habent munitionem, sed satis exiguam. aromata parcius ibi proueniunt, naues tamen à *Malaca* ad *Moluccas* velificantes appellunt ad eam ut respirent & reficiantur necessariis, progressis ex *Amboyna* ulterius in boream, ad milliaria 70. insula *Tydor* apparet ferme sub primo gradu boreali. atque haec prima ex *Moluccis* occurrit. In boream ulterius procedendo per milliaria sex, *Molucco* adest, nec procul inde *Tarnate* atque reliquae insularum, in quibus *Caryophylla* tanta cum ubertate proueniunt.

Amboyna.

CAPVT XXIII.

ARGUMENTVM.

Molucca Insula hoc describuntur capite.

Molucco.
Tornate.
Tydor.
Geloulo.

Vinque numerantur insulae generali nomine *Molucca dictae*, *Molucco, Tornate, Tydor, Geloulo*, & alia, cuius nomen nunc non succurrit. Lusitani has insulas ante annos complures detectas occuparunt, in quibus ex India atque Malaca negotiantur. Idem etiam tentarunt Hispani non sine ostentatione, & cursum quidem ex Hispania noua eò tenentes appulerunt ad *Tornate*, ubi nauis ventorum turbine disiecta & amissa necessario illis remanendum fuit; quos cum Lusitani haberent in manibus, pluresque occiderunt, paucos quosdam captiuos in Lusitaniam miserunt. quod accidit eo tempore quando reges illi potentissimi, Hispaniarum scilicet & Lusitaniae, inter se propter maris & detectarum prouinciarum iurisdictionem diuisionemque graui duello inter se dissiderent. illud Pontifex deinde diremit, ita ut Lusitanus per Orientis insulas detectas per quemare quod ab illo meridiano in orientem patet, solus dominaretur.

Caryophylla
in maxima ab-
undantia.
Montes arden-
tes.

Insulae *Moluccae* praeter *Caryophylla* nihil ex se habent, at *Caryophylla* in tanta copia, ut vniuerso orbi implendo sufficiant. Sunt in his insulis montes ardentes, terra sicca & calidissima est, nec alia habent victualia praeter pisces & carnes, Orizam, siliginem, cepas, allium & eiusmodi alia vitae necessaria partim à Lusitanis, partim à vicinis petunt quae ex permutatione suppetunt, panis quo victitant ex radicibus pinsitur, qualis est Brasiliensium. habent vestimenta ex stramine seu herbis miro artificio atque pulcherrime contortis.

Passeres solis
sive Paradiesis
vogel.

Aues Lusitanis *Passaros de Sol* dictae, non nisi in his insulis habentur, germanis corrupto vocabulo vocantur *Paradiesvogel*, habent tam speciosas plumas ut quas-

ut quascunque alias pulchritudine superent. Viuas eas nemo vidit vnquam, mortuæ in has insulas delapsæ ab insulanis conquiruntur. volant vt fama est, non nisi in Solem, & viuunt ex aere, nunquam in terram subsidentes. nec enim pedes, nec alas habent, ex solo capite & ventre constant. corporis pars maxima in cauda consistit, vt apparet in iis, quæ in Lusitaniam afferuntur ex India, pauca quædam ad nos veniunt, idque raro admodum, sunt enim & rarissimæ & maximi precij; duas ipse mecum inde auexi, marem & femellam. circa oras hasce sparguntur insulæ complures, de quibus nihil magnopere constat, siquidem à nostris non visitentur. Eas itaque & hic prætermittentes, ad Malacæ littus reuertemur, à quo ad *Capo Singapura* ante digressi sumus, descriptionem nostram ex instituto continuantes.

CAPVT XXIV.

ARGVMENTVM.

Capo Singapura ad terram Sian vergens, littusque Camboia, atque Cauchinchina: Insula item Borneo, Lyffons, Mamillios siue Philippinæ sequenti describuntur capite.

Capo Singapura ad vsque cuspidem in ortum prominentem, *Sinosura* dictam, numerantur 18. milliaria, inde ad sex septemue milliaria in mari sunt scopuli. quos *Pedra-bianque* vocitarunt, siue petras albas, eo in loco naues ex China soluentes non raro in extremum discrimen adducuntur, multis pereuntibus.

Naucleris itaque accurate ibi attendendum, ne naufragium patiantur. necessario enim illis isthac transcundum est, nec desistendo cursum, in ambitum nauigare datur.

A *Capo Singapura* O. Z. S. in Subsolanum perges milliaria 40. & deuenies ad cuspidem Insulæ *Borneo*, quæ est sub primo gradu boreali, porrigiturque ad 120. milliaria sub 7. gradu. latitudo eius adhuc latet, nec enim à quoquam hætenus inquisita fuit.

Insula arboribus Camphoriferis refertissima est, neque in Orientali ora preciosior habetur Camphora. Littus à *Sinosura* per triginta milliaria ad *PAN* urbem sub 3 $\frac{1}{2}$. gradu sitam pergit. inde recta per 10. milliaria procedendo littus N. VV. in Thraciam ventum deflectit, per 50. milliaria: ibi vrbs *Patane* confurgit sub 7 $\frac{1}{2}$. gradu: Sunt autem *Pan* & *Patane* vrbes, singula regna regi *Sian* tributaria.

Lignum quod *Pala Dagula* vocant, hinc petitur: item fragrantissimū, preciosissimumque illud lignum *Calamba* quod si non adulterinum fuerit pari precio cum auro appensum venditur. Est & *Camphora* ibidem, verum non eius præstantiæ, qua in *Borneo* insula, habetur ibi & auri aliquid & Lapis *Bezar* vel *Bazar*, contra omne venenum valens. sunt ibi Adamantes, sunt nucs myristicæ, & macis, atque lignum *Sapon*, quod in copia ex *Sian*, affertur haud absimile ligno Brasílico, tingendis lanis per commodum.

Arbores Camphoriferæ.

Pala Dagula.

Calamba, æquiuale auro. Camphora.

Bezoar.

A *Patane* per milliaria centum in boream velificando littus reflectitur ad *Sian* prouinciam, sub gradu $14\frac{1}{2}$. à *Sian*. hinc si ex arcu illo egrediaris per milliaria quindecim S. VV. in Euroaphricum, littus pergit S. O. in Phœnicen ventum per milliaria 70. vsque ad urbem *Camboia*, quæ est sub 10. gradu. hinc iterum littus per milliaria 60. N. O. in Aquilonem, & iterum per 60. milliaria N. VV. in Euroaphricum pergit; inde VV. N. VV. in Corum ventum siue Iapygem vsque in medietatem arcus marini, qui est ad *Cauchin Chinam* recta procedit. dicitur hoc littus *Camboia* & *Chamapa*. atque in hac terra prouenit flagrantissimum lignum *Calamba*, copiosissimū. *Flumen Mecon* hanc prouinciam inter secans in mare influit, atque Indi illud flumen caput & regem reliquorum fluuiorum omnium vocarunt, siquidem vndæ tam prodigum est, vt totam eam prouinciam per æstatem inundet fœcundetque non secus atque Nilus Ægyptum suam.

Calamba copiosum.
Mecon flumen
Nilopar inundatione.

Incolæ prouinciæ *Camboia* in ea sunt opinione, omnes pariter creaturas rationales atq; irracionales, cuiuscunq; speciei demum fuerint, tandem factorū præmia recipere, prout bona malæ in vita operati fuerint. qui continentem post *Camboiam*, postque *Sian* peragrarare voluerint, varias nationes videbunt, inter quas sunt *Laos* dicti, gens populosa & potentissima. item *Auas* & *Bramas* ad montium radices habitantes, sunt & *Queos* in ipsis montibus degentes beluino more, vescentes carne humana, & corpus ignito ferro inurentes signantesque, ornatus scilicet gratia. Atque hæcenus enumeratæ nationes & gentes nauigantibus scriptoribusque huc vsque innotuerunt, reliquæ vero sunt & aliæ complures, quarum notitiâ ad nos non peruenit.

Philippinz
pertinent ad
Hispanos.

Qui à *Carboia* vel *Cambaa* in mare procurunt in Subsolanum per milliaria 100. vel circiter, obuias habent insulas *Lusson* vel *Lussones*, ad quas Hispani ex noua Hispania vela facientes primi eas detexerunt, anno 1564. eadem dicuntur *las Mamillias* atque *Philippina*, à principali eius loci portu atque ciuitate *Mamillia* denominatæ, ab aliis *Lusson*, ab aliis *Lussones* vulgo dictæ. Hispani regis sui Philippi nomen illis indiderunt, *Philippinas* dicentes. Ciuitas *Lusson* siue *Mamillia* est sub 14. gradu. Circa eam urbem visuntur aliæ insulæ innumeræ, quæ omnes generali appellatione *Mamillias Lusson*, siue *Philippina* veniunt. Hispaniarum Regi simul subiectæ, cuius Gubernator in vrbe *Mamillia* residens regis vices obit, adest ibidem Episcopus peculiaris, qui & caput & princeps per eas insulas ad clauum sedet.

Non ita ante multos annos dictæ Insulæ simul ad regnum & coronam Chinæ spectarunt, sed certis quibusdam de causis postea ab ea recesserunt, vnde disciplina & regimine politico collapsa, potentioribusque in inferiores tyrannidem pro libitu exercentibus in maxima ataxia & statu perturbatissimo viuebant, vnde Hispanis expeditum & facile fuit illis potiri, quotidie enim cateruatim confluebant, qui baptizati se Christianos profiterentur. Terra ex se est fertilissima, suaque annona & filigine copiose abundat, alit feras gregatim, ceruos, capreolos, hinnulos. & sunt ibi armentorum greges, vri, bubali, vaccæ, porci, capræ. Sunt feles ex quibus *Zibettum* fit: fructus varij, & optimi æque atque apud Chineses, abundat ibi mel, abundant pisces, & sunt qui affirmant omnis generis aromata ibi prouenire. neque id tamen certo constat, soli Hispani iactabundi in eo videri volunt, quantum quidem mea fert opinio, vt cæteris præferantur. Chineses in his insulis frequenter negociantur, aduehuntque ex China mercēs quascunque, vtpote sericum omnis generis, gossipium, vasa porcellina, genus videlicet vasculi ex materia fictili purissima. aduehunt item puluerem tormentariū, nitrum, sulphur, ferrum, cuprum, chalybem argentum viuum, atque alia eiusmodi metalla.

Item

Item farinam, nuces castaneas, dactylos, telam linream, scriptoria elaborata & similia tam artificiose elaborata, vt melius fieri posse impossibile sit. Quotannis appellunt eo ex China vel 20. naues, oneratae mercibus, quas Hispani inde auerunt in nouam Hispaniam, atque in regnum Mexico, neque minus frequens est hodie nauigatio ex noua Hispania atque ea, quae ex Lusitania in Indiam instituitur. Sed reuertamur ad littus nostrum videlicet in medium littoris siue arcus *Cauchinchingæ*, à quo si pergis per 60. milliaria in Subsolanum ad promontorium quod *Terra alta* dictum sub 19. gradu est, regnum *Chinarum* tibi aderit, de quo in specie paulo post agemus.

Sinus iste cuius modo est facta mentio siue maris flexuosi curuatura, terminat prouinciam *Camboiam*, littusque *Charapaa*, incipit ibidem terra *Cauchinchina*, quae pertingit ad regnum vsque *Chinarum*.

Cauchinchina diuiditur in duo vel tria peculiaria regna, Chinensibus tributaria. habet homines forma, moribus & constitutionibus non ab similes vsque adeo Chinensibus. terra ex se rerum omnium fertilissima est. abundat ibi lignum *Palo Daguilla*, at fragrans illud *Calamba*, item sericum atque aliae merces non minus atque in China. Hinc nauigantes per 10. milliaria in altum, versus ventum Subsolano collateralem O. Z. S. tenebunt insulam *Aynao*, est autem ea insula siue prouincia ditionis Chinensium. Inter continentem atque hanc eandem insulam vnionum piscatio est, vbi vniones omnis generis capiuntur. Si vltius nauigatur secus idem littus per 90. milliaria, N. O. Z. O. in ventum qui inter Cæciam atque Aquilonem medius est, occurrit ciuitas *Macau*, quae est sub gradu 22½. habitant in ea Lusitani cum indigenis promiscue. A *Macau* N. VV. in Thraciam ventum sinus maris est plenus insularum, estque in eodem sinu ciuitas *Canton* sub 24½. gradu sita, distans milliariibus 30. à *Mecauu*, quae est Metropolis prouinciæ *Cauchinchina*, atque emporium frequentissimum, vbi Lusitani merces à Chinensibus petunt. nec nisi in hoc loco omnis negociatio Lusitanorum cum Chinensibus conficitur.

Margaritarum
piscatio.

Macau.

CAPVT XXV.

ARGVMENTVM.

Fertilitas, Opulentia atque potentia regni Chinarum, atque alia memoratu dignissima ordine hic recensentur.

Chinarum regnum est sub Tropico cantri, littus eius S. VV. & N. O. id est in Euroaphricum & Aquilonem per 400. milliaria porrigitur. ad latus Euroaphrici pertingit China ad regnum *Cauchinchinam*, ad latus N. VV. vero quod Thracium ventum spectat, Tartariam siue Scythiam habet, affirmatur in ea terra quae à China in occasum vergit, homines colore albos esse, is tractus *Cathai* vocatur. Cathai. putant aliqui in ea regione plurimos esse Christianos, atq; terram ad Persarum regnum vsq; pertingere. Inter Chinæ regnum atque Tartariam murus est perpetuus,

Murus 500.
milliaria lon-
gus.

petuus, qui vtrunque regnum ab inuicem separat, porrigiturque per 500. milliaria in arcum, quod vt dextre intelligatur, sciendum vtrunque regnum naturæ beneficio à se inuicem separari montibus præaltis, passim vallibus vt fert natura interiacentibus. Valles itaque lacunasque hiantes cæmentis lapidibusque explerunt, donec cum montibus complanarentur, atque murus existeret continuus, arte naturaque eductus. muri portio arte facta vltra 80. milliaria non capit. dicto muro Chinarum regnum non secus atque vallo atque propugnaculis à Tartarorum incurfionibus defenditur. Sunt enim Tartari hostes Chinenfium capitales, qui antequam staret murus, ferme totum Chinarum regnum impressione facta incautis ipsis eripuerunt, & ad multos annos sane possederunt, vt Historiæ testantur, donec à Chinenfibus iterum expellerentur, regnumque muro circumdatum, securas illis sedes præberet.

Aula regia.

Nauium copia
in Canton.

Regnum Chinarum habet prouincias quindecim, si regnum *Ayano* adnumeraueris, cuique prouinciæ sua est Metropolis, à qua denominatur. Lacus ingens siue mare vastum est in regni medio, ex quo deriuantur fluuij complures per totum regnum diffusi, alueis tam vastis, vt quibuscunq; nauigijs portandis sufficiant. Omnis regni fertilitas est ex huius lacus inundatione. Ciuitates præcipuæ, vici, pagique potiores ad fluminum ripas consurgunt. vnde incolis rerum omnium affluentia commoditasque maxima est, dum videlicet vltro citroque navigationis commoditate perfrui atque inuicem opportunus negociari possunt. Tractus ille littoralis longe omnium hodie celebratorum est maximus. ad eum porriguntur prouinciæ quinque. *Canton* videlicet siue *Cantao Chinceo*, quæ aquilonem spectat; *Liamboo*, *Nanquin*, siue *Nanquyn*, & *Pagua* Thraciam vêtum respiciens, in qua postrema est aula regia, vbi Rex potissimum militum suorum stipendiariorum numerum secum habet, propter viciniore huic prouinciæ Tartaros. Est autem ea vna ex optimis prouincijs regni illius, & ob id regie aulæ oportunissima. Tot in China sunt naues, scaphæ, Bergantinæ, atque alia nauigia ipsis vsitata, per portus, perque fluminum alueos disposita, vt fidem vix mereatur. fama est in solo Cantonensi portu, atque sinu illo plura stare nauigia omnis generis, quam per omnem Hispaniæ oram inuenias. Tellus ob aëris temperatissimam saluberrimamque constitutionem, alimentorum frugumque feracissima est, siligo, oriza atque alia eiusmodi legumina ibi abundant, quin per totum anni circulum & feritur, atque metitur. in medio regni sunt Elephantes, leones, Tygres, & feræ aliæ. est genus ibi animantis, *Mosseliac* vocant, ex quo Muscus colligitur, animal magnitudine catello comparandum, illius interempti cadauer defodiunt ad dies aliquot subter terram donec putrescat, putridum iam effossumque plagis tandiu contundunt, donec fiat tractabile, & sanguis cum carne in vnâ massam redigatur, ex qua deinde pillulas vnus vnciæ formât, Lusitanis *Papo* dictas, variis peregrinis nationibus inuehendas. Habent Chineses *Algalliam*, habent Ambram abunde item anseres, gallinas, anates, & altilia similia, quæ gregatim alunt. Equos, sed Europæis minores, pisces fluuiatiles marinosque optimos. latent ibi in terræ venis auri argentique ingentes thesauri, qui regum interdico non efodiuntur, eos in abscondito sibi asseruantium. si qua ex auro argentoque utensilia sibi comparant, ea aliunde petunt, possident autem domi auream argenteamque amplissimam supellectilem. Argentum pluris quam aurum faciunt, quod aurum aliud alio vilius sit, nec in certo valore permaneat, argentum vero sibi semper simile pretium suum equaliter perpetuat. habent Chineses margaritas in copia, habent & *alioffar* ex prouincia *Ayano*, argentum item viuum, ferrum, chalybem, stannum, plumbum, sulphur, Lithargyrium & eiusmodi metalla varia. Affirmatur Chinarum regem præter tantas diuitias atque reditus pene

tus pene inestimabiles habere in cuiusque prouinciæ Metropoli peculiarem thesaurū ingentis pretij. Chinensib. tam familiare est serico indui, quā apud nos vilissimo linteo obseri. induuntur vestibus sericis talaribus, vestibus item ex *Brocado*, id est rela ex filis aureis argenti sive intertexta atque arte phrygia scitissime picturata, sericum enim adeo ibi abundat, ut omnibus sit parabile. Creditur quotannis ex prouincia *Canton* in Indiam deuehi ter mille quintalia sive Centenarios serici per libram distrahendi, præter illud quod in Iaponiam, in insulam *Lusson*, atque *Philippinas*, & in terram *Sian* reliquasque vicinæ partes aueritur, adeo ut totæ classes eo onerentur, *Cantonensi* prouincia interim serico abundante, neque vlla ex parte ab eo exhausta. Linum Cotonque ibi vnum exponitur & in copia maxima & precio vilissimo. Si spectes copiam vasorum fictilium, *Porcellinen* dictorum, quæ inde in Indiam, Lusitaniam, Hispaniam nouam, aliouē mittuntur, diceres rem esse stupendam. ea vascula quæ ex puriore materia fiunt, nullo modo auerere licet, sub pœna capitis, asseruantur pro regni proceribus, tam splendida tamque speciosa sunt, ut vitra crystallina purissima cum iis conferri possint. Finguntur hæc vasa ex materia factis dura, minutim contusa & trita, quæ dein infunditur in aquam maceranda, inde ubi macerata satis fuerit, agitatur eodem modo quo lac agitari solet butyro præparando. quo facto cremor eius supernatans preciosioribus vasis seruatur, quod post cremorem remanet, vasis minus puris suppetit, & quo fundo erit propior residentia, eodem materia erit crassior. ubi ficta fuerint vasa, coloribus variis depinguntur in illis vel historiæ, vel aliæ icones, tandem indurata exiccataque in furno coquantur.

Classes integre
onerantur se-
rico.

Porcellina va-
sa.

ANNO TATIO DOCT. PALVDANI.

V Asculi genus, cuius supra mentio facta, *Porcellina* nomine, describitur à *Scaligero* in libro quæ de *Subtilitate* edidit, *exercitatione* 94. hoc modo: recipe, inquit, putamina ouorum & marinas glareas, quas porcellinas vocant, unde & ipsum vasculi genus denominatur: quæ contrita minutissime atque aqua macerata redigantur in massam, ex qua formentur lances & vascula vsui accommoda. ea defodiunt sub terram nec nisi post annos centum effodiuntur, quando suam instam essentiam demum affecuta fuerint, & diuendi possint. alij aiunt non ipsa vasa, sed materiam informatam defodi. verum *Io. Hugonis* modus, veritati magis consentire videtur, affirmantis ea ex luto fieri, non secus ac alia fictilia in nostris regionibus.

A bundat in China saccharum, mel, cera precio vilissimo. Sūt ibi herbae, radices & planta, floresque varij non minus atque apud nostrates. sunt fructus vberiores atque in Hispania. habent & ipsi fructus peregrinos, nobis incognitos. poma aurea ibi nata vincunt dulcedine saccharum, est & fructus illis *Lechyas* nomine prunis similis, sed sapore diuerso, is longe optimus est & commendatur à comedentibus

H

maximo-

Regis reditus
infiniti.

Vestigal ex sa-
le 1500000.
Florent.

Arma Chinen-
sum.

Dæmonium
Chinenses ve-
nerantur.

Sol & Luna
coniuges.

Vniuersitates
in China.

Docti venera-
biles.

In patria ne-
mo regnat.

maximopere, atque vt summam dicam, est ibi affluētia rerum omnium que-
cunque in hominis cogitata venire possint. Reditus regis tanti sunt, vt eos in-
dicanti fides vix adhibeatur, siquidem ex vnico illo vestigali, quod ipsi ex sale
cocto prouenit in prouincia Cantonensi, quotannis capit auri millionē vnum
cum dimidio, id est. 1500000. Florentinos, ex quo de reliquis iudicari potest.
Vrbes in China omnes munitissimæ sunt tum vallis, murisque ex solidis for-
matisque lapidibus extructis, tum munitionibus & propugnaculis circum-
quaque dispositis atque fossis aquæ repletis. arces non habent, sed supra sin-
gulas ciuitatis portas, stant turres robustæ tormētis bellicis instructæ. Vtuntur
armis quibuscunq; vtpote sclopetis, arcibus, sagittis, hastilibus variis, gladiis
prælongis, & curtis latisque item scutis. milites in prælium accincti vestibus
vtuntur ad genua vsque demissis gossipio circumquaque subducto ea dēsita-
te vt hastile vel acutus gladius nusquam penetret. Stipendiarij regij in signum
gestant pileum flauum vel rubrum, numerus illorum infinitus est. Sunt illis
Decuriones, Centuriones, præfecti mille stipendiariis, præfecti decem mille,
præfecti viginti mille, atque ita consequenter. Distinguuntur Capitanei signis
militaribus peculiaribus, cuique ordini propriis, ex quibus indicium sumi po-
test de numero militum cui quisque præficatur. Singulis nouiluniis milites re-
censentur: Solutio stipendiariorum fit in argento in minuta frustula conciso,
alia enim moneta illis in vsu non est. monetam dictam per libram accipiunt,
qui mos per totum regnum inualuit, atque inde est vt secum passim & libram
& instrumentum argento incidendo aptum circumferant. militis stipēdium
in mensem vnum, facit numum argenteum regalem Lusitanicum vnum cum
dimidio, quod sane stipendium ob mercium vilitatem pluris est, atque si apud
nos accipiant Ducatos quatuor, aut Carolinos duodecim. Vtuntur ceremo-
niis & religione ethnica, pura ab omni Mahometicæ sectæ aliarumque super-
stitionum contagio. quibusdam in locis dæmones malos venerantur ob id
saltem, ne malum operentur. agonizantibus dæmonium depictum, vna manu
Solem, & altera pugionem strictum tenentem ante oculos ponunt. est autem
dæmonium ita pictum, vt comminanti simile sit, quam ob rem decumbenti in-
iungunt, vt fixis oculis id intueatur, quo in altero mundo magis propitium
atque amicum illud habeat, nec tum ab eo affligatur. Solem & Lunam tan-
quam coniuges adorant. si quando Solis Lunæue defectus accidit, id magnis
sacrificiis expiant, quod de vita periclitari videantur, metuentes ne DEVS
ipsum vita priuet. Credunt omnes immortalitatem animæ, atque post hanc vi-
tam retributionem bonorum malorumue prout quisque bona malaue gesse-
rit, & ob id monumenta sepulchralia magnifice excisa defunctis statuūt. Cre-
dunt in altero mundo vitam immortalem esse. Habent passim per regnum
Vniuersitates, vbi philosophia & constitutiones regni traduntur. nec enim
apud Chinenses respectus est vel profapiæ, vel diuitiarum, soli sapientes & ar-
tibus liberalibus atque philosophia imbuti reliquis præferuntur. hi sunt qui
sedent ad gubernacula rerum publicarum, quique officia regia obeūt, hi sunt
quibus defertur honos, & quos cum reuerētia atque solennitate excipiunt, hi
sunt qui vitam cum voluptate degunt in delitiis, & quos pro Diis habent, tri-
buentes illis nomen *Lottias* atque *Mandoryns*, quos sedētes in sedilibus suis ob-
uelatis tela serica atque aurea per publicum deferunt. Natura procliues illi
sunt in voluptates atque crapulam, non minus atque reliqui Chinenses. Le-
ge cautum est apud illos ne quis in patria sua officium procuret, neue eam re-
gis nomine gubernet, aut magistratum ibi obeat, quod Rex hanc ob causam
fieri voluit, ne scilicet amicorum affectibus indulgentes vel à Iustitia defle-
ctant, vel regi rebelles fiant. Si quis ex proceribus vita fungitur, eiusdem vxo-
res atque

res atque famulos simul vitapriuant defodiuntque vna cum hero, appositis Sepultura.
 eduliis variis clenodiisque, vt hoc modo comitator, & instructor eo abeat,
 vnde negant redire quenquam. Aër ibi temperatissimus est, terra enim sub-
 iacet 19. gradui, quibusdam etiam locis ad 50. vsque conscendit. quæ omnia
 fertilitatem arguunt, huic accedit incolarum sedulitas in agricultura, neque
 enim latum pedem incultum relinquunt, radices montium atque ipsi colles,
 aratris fulcati atque consiti sunt, quod fit ob hominum frequentissimam mul-
 titudinem. Pestilentia aliudue contagium Epidemium nullum ibi grassatum
 fuit tanto temporis spacio, vt ab hominis nullius superstitis memoria illud re-
 petere possis. Legem eam seuerè obseruant, vt absque superiorum venia ne-
 mo quisquam ex Chinensi solo egredi audeat, neque quisquam peregrinus in
 eam terram introire absque eorundem permissu, secus qui fecerit luet capi-
 te. Nemini conceditur aut labores subterfugere, aut in ocio vitam degere:
 mendicare apud Chineses inauditum, quod ne fiat, diligenter cauetur. In-
 colæ habent iustam membrorum omnium proportionem, robusti sunt & obe- Mendici non
sunt in China.
 siores, facies lata est & rotunda, oculi parui, supercilia magna, palpebræ ere-
 ctæ, nasus paruus & planus, barba rarissima capillorum vix septem vel octo in
 vtroque labio. In mento crines nigerrimi pauci, quos religiose curantes pe-
 ctunt mundantque assidue, quosq; non viri tantum, sed & feminæ nutriunt
 ea prolixitate qua fert natura excretos pexos in nodum supra verticem ne-
 ctunt, integentes eos reti serico. Qui maritima loca Lusitanis frequentata
 habitant, vt pote Macuani atque Cantonenses, colore sunt remissiore non ab-
 similes Mauritanis in Aphrica, aut Hispanorum aliquibus. Qui in meditullio
 sunt Belgis nostris, & superioribus Germanis colore respondent. Sunt & in-
 ter illos nigerrimi, oculis magnis, & barba densa: verum ij pauciores & secun-
 dum Chinensium opinionem ex Tartarorum atque vicinorum aliorumque
 peregrinorum promiscua consuetudine procreati, quod sane fieri potuit, tū
 cum vicinorum consuetudine adhuc vtebantur, atque libere hinc inde nego-
 ciarentur, ea conuersatio ipsis præcluditur hodie. Vngues sinistrae manus non
 præcidunt, in dextra præcisos habent, quod sane singulari legis obseruatione
 faciunt. ditiores & medijs status homines sericis vtuntur vestibus iisque colore
 diuerso: pauperes gossipio induuntur. Nemo est in toto regno qui ex lana Vestes sericæ.
 pannos texere didicerit, tamen & lana abundant & oues gregatim alant, vn-
 de admiratione tenebantur ob pannos laneos à Lusitanis aduectos; simili mo-
 do nec holosericum habent, nec texere norunt. Mulieres laxis vestibus & ad
 talos demissis splendide induuntur, capillos redimitos vnionibus atque gem-
 mis preciosis habent, quibus & reliqua corporis membra pari modo exornant;
 manus tectas gestant, per publicum raro obambulant, domi occlusæ sedent,
 plantas pedum habere strictissimas ornamento ducunt, vnde à teneris eas vin-
 culis constringunt, ne in iustam prodigalitem excrecant, ægre ambulant
 pedibus, quod si fiat, credas ipsas semiclaudas esse. atque hoc virorum est in-
 uentum, vt eas scilicet à cursitationibus prohiberent, viri enim zelosi admo-
 dum & valde lasciui sunt, at vero habere plantas tam strictas nihilominus or-
 natusest in mulieribus. Si quæ in relatiore sunt, aut in aliqua dignitate con-
 stitutæ ob maritos suos, æsellis in id paratis per publicum deferuntur obue- Mulieres per
publicum de-
feruntur.
 latis serico, satyno tela vndulata, in textis filis aureis argenteisue, ante
 facies crates sunt paræ, per quas prætereuntes conspiciant,
 ipsæ vero à prætereuntibus conspici ne-
 queant.

CAPVT XXVI.

ARGVMENTVM.

*De Prouinciis, Urbibus, aliisque memoratu dignis, in China-
rum regno occurrentibus.*

15. prouinciz
in China.

591 & 1593. ci-
uitates.

Forma ciuita-
tum.

Via regia.

Platea.

Aula regia.

Hinarum regnum constat prouinciis quindecim, atque si scriptoribus fides habenda est, quæuis earum magnitudine sua æquat vel Europæ regnum præcipuum. Sunt in prouinciis Gubernatores siue Vicereges, quos Chineses vocant *Cochinos*. Duas ex prouinciis Rex ipse cum Consiliariis suis moderatur, videlicet *Tolanchiam* & *Paguiam*, in qua est aula regia. Nomina reliquarum prouinciarum hæc sunt: *Fequem, Olam, Sincai, Susuan, Xansay, Oquiam, Aucho, Hona, Canton, Quicheo, Chequeam, Saxi, Ayuaon* Singulæ prouinciæ singula flumina habent interlabentia, nationes conuersantur inuicem commodissime, terra & aqua commercia sua congressusque familiares exercentes. proditum est in Chinesium Historiis contineri in quindecim illis prouinciis ciuitates primarias 591. secundarias vero 1593. præter vicos & pagos & ipsos magnitudine oppidis comparandos, præcipue ciuitatum ad ripas fluminum confurgunt, circumdatæ fossis vastis, latis atque muris crassis ex lapide solido factis firmissime. ad muros vtrinque sunt pomeria tanto spacio, vt sex equites iunctim circumquaque obequitare possint, vt videlicet muri rectius curentur, quos perpetuis sumptibus diligenter restaurât. viæ regię per totum regnum lapidibus sunt stratæ planitie passim ad montes vsque porrecta. Urbium ingressus sunt admodum magnifice & opere vario artificiose exornati, portæ ternæ quaterne iunctæ atque ferratæ ob aratæque. viæ & plateæ passim eleganter stratæ, tum in vicis tum in urbibus, earque latæ, rectæ, ita vt prospectus ab vna extremitate in alteram pateat, quantumuis longissimæ sint. per plateas passim sunt fornices atque tabernæ, vbi & merces venales exponantur, & opifices operas suas exercent. Fornices per plateas passim ex lapide arte mira inciso, & vario emblemate depicti confurgunt, quibus vsus est, cum aut festa, aut ludi aliaue solennitates ritusque ecclesiastici fiunt, quæ non nisi publice, noctu apud ipsos celebrantur, tum enim fornices collucet facibus & candelis, quod spectantibus & venerationem & admirationem mouet.

Ianuarum ædificiorum omnes collaterales sunt ornatus gratia, quæ media est reliquis sublimior, collaterales pro ratione commoditatis latiores. Ædes humiles carent contignationibus superstructis, capaces areasque patentes habentes & viridaria arte & natura pulcherrima. Urbis nomen, vbi est sedes regia *Xuntien* seu *Taybyn*, ab aliis etiã *Quin Lay* celebratur. *Xuntien* idem sonat nostris, quod *cælestis ciuitas*. ea est in prouincia *Paguia*, de qua proditum est in historiis, quod magnitudinis sit stupendæ, affirmatur portam alteram ab altera in directum per mediam ciuitatem abesse tãto spacio, vt equo insidens illud integro die vix conficiat. narrantur & alia mira, quæ breuitatis gratia hic prætereo.

Potentiores in regno non vtuntur specialibus dignitatum titulis, quales apud nos Comites, Duces, Barones &c. tamen si territoria sua, vasallos aliaue dominia possideant: titulis. n. vti proprium eorum est, qui à Rege eos acceptos ferunt ad dies duntaxat vitæ, vita functis, tituli in liberos non descendunt, sed ad Regem redeunt: si tamen aliqui ex liberis idonei sint, qui iis fruuntur, à rege poterunt eos sibi denuo impetrare, tanquam feudum. Regis effigies appensa est
passim

passim in vrbibus, in quibus Gubernatores seu Vicereges resident. ad eam ob-
uelatam tela aurea veniūt quotidie officiati, præfecti, *Loitias, Mandoryns &c.* de-
ferentes debitam illi reuerentiam, non secus ac si Rex ipse præsens esset.

Titulus regis talis est. *NN. Rex & Dominus totius mundi, & Sol totius firmamenti.* Regis Titulus
& effigies.
Nemini per totū regnū armato incedere licet, nec arma dōmi suę habere, p̄ter
eos, quib id à rege datum est tanq̄ stipendiariis regiis, q̄ iisdē hereditariū est.

Chinenses ratione & intellectu valde sunt p̄diti, artifices miri, artificiosi, vt
ex operibus ad nos deportatis patet currus extruūt ad formam scapharū, eos NOTA.
Currus volan-
tes.
non nunq̄ tanta arte & subtilitate parant, vt p̄ planitiem à ventis impellantur,
nō secus ac si æquor fulcarent. in negociando sunt prudentes & industrii. Mer-
catores ad tabernas suas appendunt tabulā in qua depingunt merces venales
additis inscriptionibus. Quæque opificum tribus vicū seu plateam peculia-
rem habitat, nullis aliis conciuibus admixtis.

Nati ex opificib. non nisi parentū opificia tractare possunt, excepto si à ma-
gistratu licentiā impetrēt. Si quis opib. præpollet, illi indulgēt vt in ocio viuat,
neque operas ipse exerceat, tabernā tamen siue officinam, vbi familiam exer-
ceat, apertam habeat oportet.

Moneta alia non est in China, nisi aurū atq; argentū non cufum sed minu-
tim incisum, vt vel obulum pendeat, pro ea parabis merces quascunque &
esculenta, velut gallinas anseres, pisces, fiuntque in ea contractus emptionis
venditionisque.

Vnam habent vxorem legitimā, concubinas vero quotquot alere possunt, li-
berum est habere. Filius vnus ex legitima natus præcipuam bonorum partem
hereditariā capit, reliquū reliqui æqualiter inter se diuidunt. Contrahunt ma-
trimonia libere ratione cōsanguinitatis, exceptis fratribus atq; sororib. & eo-
rū liberis, anteq̄ sponsus sponsam suam domū ducat, oportet vt certā illi dotē
numeret, q̄ parentibus pro educatione cedit, qua soluta, ea sponsum sequitur, Dos nubentū.
parentibus integrū est, dotem eam insumere, vel alio modo impendere aliis. si
quid de dote post parentū obitū fuerit residuū, id ad filiā redit, à cuius marito
prius numeratum fuit: vnde fit vt qui habeat filias plures, & idē reliquis ditior
habeatur.

Varię & multæ linguarū idiomatumq; sunt inter Chinēses differētię: in scri-
ptis tamē mutuo animi sensa omnes eodē modo p̄cipiunt. vtūtur. n. caracte-
rib. hieroglyphicis. vnde alphabetū quo vtunt, in infinitum p̄cedit. periti scri-
pturæ necessario felici memoria & lōga exercitatione opus habēt. atq; hæc ipsa
causa est, cur docti apud ipsos sint in tanto precio. papyrus in China similis est Papyrus, p̄na.
Europę, colore tamen minus cādido, sed subtilitate & puritate superior. pen-
næ scriptorię ex arundinib. fiunt, in quas penicilla more pictorum nostratium
indunt.

Typographia, bombardæ, tormenta bellica, puluis tormētarius, & si qua a-
lia ad hæc pertinet, fuerunt illis in vsu ante aliquot sæcula, & hodie nihil illis v-
sitatius est, nec viuit inter illos qui à memoria sua repetere possit, q̄ eiusmodi
quicq̄ de nouo & recens inuentū sit inter ipsos. p̄dunt Chronica primum Chi-
nensū regem fuisse insignē Magū, qui ab hinc ante aliquot annos millenos re-
gnum illud administrarit, primus tormentorū vsu & munitiois inuenerit.
Typographia res est apud illos antiqua. habent libros excusos annis quingen-
tis sexcentisue prius, quam in Europa id inuentum sit. Sunt ibi Bibliothecæ
refertissimæ, nihil non enim chartis mandant, describentes tum res priuatas, Historici &
scriptores in
China.
tum exterorum, item artes liberales, leges, iura, statuta &c. ad hæc administra-
tionem politicam, & res sui æui gestas, qua in re neque Græcis neque Ro-
manis inferiores sunt, quin imo multis eos parasangis sæpe post se relinquunt.

Conuiuia. Conuiuia solenniter celebrantes, sternunt tot mensas, quot conuiuæ ad-
erunt, tamen si vel centum inuidentur, mensæ depictæ perbellæ, deauratæ, va-
rioque emblemate ornatæ, visu amœnissimæ, quam ob causam mensalia nul-
la insternunt, sed ad oras tabulæ appendunt telam sericam undulatam, auræa,
argenteamue pro cuiusque statu, ad terram usque demissam ad angulos men-
sæ siue tabulæ pendent calathi arte barbârica facti floribusque repleti bene-
olentibus, & aliis varie formatis bellariis ex saccharo deaurato, depicto, variis
formis efformato. in medio tabulæ apponitur cibus arte paratus percoctusq;
is delicate conditus apponitur in lancibus *Porcellinis* siue argenteis. Pisces car-
nesque pure exossatæ atque minutim concisæ in patinas dantur, comedentes
ne minimum digitis contrectant, cibus sumendis adhibent duo parua ligna
rotunda nigra, quibus loco furcularum utuntur tam perite, ut ne mica inde
decidat, nec extergendis manibus ullis stropholis opus habeant, manus enim
& os nullo modo polluunt collinuntue. potum ex oriza habent nostro hordea-
ceo similem. sæpe & parum bibunt, poculum aliquod paruum porcellinum
vel vices degustant, donec exhauriant. conuiuibus solennibus ut & nuptiali-
bus adhibent instrumenta musicalia omnis generis. Cibos multa arte, multa-
que diligentia variis modis præparant. Mores aulici quibus utuntur, sunt: si
qui ex vulgo sibi inuicem obuiam fiant, sinistram in pugnum contrahunt,
eamque dextræ includunt, iunctim deinde ambas pectori admotas tenent, do-
nec multa solennitate se inflectant, nunc genua incuruantes, nunc capitibus
nutantes, innuentes ita se quoque mutua animorum coniunctione deuin-
ctos, quemadmodum manum manui implicant, neque id ex ficto aliquo, sed
sincero & intimo animi affectu. utuntur simul verbis utrinque honorificis &
magna cum reuerentia prolatis. Quod si nobiles, quos *Mandoryns* vocant sibi
fiant in publico obuiam, aut alias se mutuo conueniant, manum manui digi-
tosq; digitis implicat, quibus implicatis brachia velut in arcum attollunt supra ca-
put consistuntque simul ex aduerso incuruantes se, & genua flectentes inuicem,
nutantesque capitibus singulari quadam cum ciuilitate, donec alteruter per-
gat. magnates inter se aliis moribus utuntur. sed eos hoc loco ob oculos pone-
re, æquo prolixius foret. Finem itaque hisce ritibus imponentes, ne videlicet
liber in volumen excrescat, Lectorem earum rerum cupidum remittemus
ad historiam de regno Chinæ Hispanico idiomate factam, atque editam à mo-
nacho quodam *Fratre, Ioan. Gonçales, de Mendoca*, postea quoque ex Hispanico
idiomate in latinam linguam translata, & tandem denuo ex Hispanico idi-
omate in Germanicam etiam linguam translata per amplissimum atque
elegantem eruditum Virum Dominum IOANNEM REILERVUM patri-
tium Franckfordiensis reipub ad Mœnum, & prætorem eius vrbis Cæsareum
&c. in qualicet autor alicubi falsus fuerit, ut qui minus exactam earum re-
rum notitiam habuerit, leget tamen in ea pleraque memoratu dignissima.

Mores in men-
sa.

Potus.

Mores obuiam
inuicem.

Ciuilitas Chi-
nensium no-
bilium.

Historia de
China.

CAPVT XXVII.

ARGVMENTVM

*Descriptio Insulae atque Urbis Macau, ditionis Chinesium,
ubi Lusitani negociaturi cum Chinesibus pedem figunt. Mer-
cium item negociationisque enumeratio, earumque precium:
pondera, mensura, moneta tum Chinesibus,
tum Malacensibus usitata.*

Am Insula quam ipsa Ciuitas Macau habitatur Lusitanis pariter atq; Chinensibus promiscue, qui negociantur cum Cantonensibus, à quibus merces Chinenfium quascunq; in commercio habere possunt, vt qui tam emendi quam vendendi gratia eo veniunt, Lusitani autem inde arcantur; simulac nauis Indica venerit in Macau, metiuntur eam tam secundum latum quam longum, ad quam mensuram vectigal exigunt, quo soluto nauem eam mercibus quibuscunq; absque vlllo alio onere pendendo impleueris. Liberum etiam est Lusitanis generalem aliquem negociorum suorum curatorem nomine reliquorum omnium in *Canton* mittere, qui merces pro libitu ibi conquirat. incumbit autem illi sub pœna grauissima, ne in vrbe pernoctet, sed in suburbiis diuersorium habeat. in vrbe *Macau* residet Episcopus Lusitanus qui Archiepiscopi ex Goa est Suffraganeus. Quotannis eo appellit nauis ex India specialibus priuilegiis à rege Lusitanie gaudens, eius præfectura contingit plarisque primatibus, quales sunt munitio- num præfecti. Eadem nauis inde in Iaponiam pergit, vbi onerata *Macau* repetit, post Malacam & tandem Goam appellit. atque vt dictum est, hæc nauigatio non nisi ex singulari regis gratiâ à quoquam perficitur, eo modo vt alia nauis alterius reditum expectet, quotannis non nisi vna soluit. In Iaponiam sane sine regis consensu nauigatio nulli conceditur, Chinam vero Malacam- que nauigare cuius mercatorum liberum est. adhæc nulla alia nauis vel in China vel Malaca negociabitur, nisi prædicta regia nauis ante expedita fuerit, qua expedita nec reliquis impedimentum vllum erit quocunq; versus cursum dirigant. Capitanei nauigationis Iaponensis bene lucrantur, datur illis certa pecuniæ summa in numerato, & nauis simul instructa, septies octiesue mille dolia vehens: lucrum inde proueniens excurrit ad 150. vel 200. millia Ducatorum. Nauigatio hæc quauis vice non nisi triennio perficitur. in Aprili Goa soluunt Malacam petentes, vbi sæpe ad tempus moram ducere & *Monso- nios* ventos expectare coguntur, à Malaca petunt *Macuam*, vbi ob eosdem ventos integrum mensem hærent, tandem Iaponiam deferuntur, non minus ibidem ad menses aliquot commoraturi, donec ventos fauentes ad reditum habeant, reditus iisdem spaciis quo abitus conficitur, atque ita triennium abit, donec domum reuertantur. Quandiu hic Capitaneus Macuæ, aut in Iaponia fuerit, tandiu partes Viceregis & summum magistratum obit, haud secus ac qui in India sunt vicereges aut munitioibus præfecti.

Vbi tempus adierit, vt Capitanei nauis à Macua soluat in Iaponiam, tum alia à Goa appellit ad Macuam eundem cursum tenens, nec tamen nisi prior cursum suum expediuerit, quæ simulac Macuam reuersa fuerit, altera nauis inde in Iaponiam soluit. prior vero Gubernatoris vices obit, donec Malaccam Indiamue abeat, qua ratione fit, vt perpetuo Gubernator aliquis in Macua præsto sit, merces quas ex Macua in Iaponiam vehunt, aliæ nullæ sunt præter sericum cuius loco argentum accipiunt, magno ipsis emolumento futurum.

Posteaquã itaq; de negociatione Macuana hoc in loco agim⁹, visum est merces à Lusitanis emendo & vendendo vsurpatas exactius describere, addito precio vulgari, additis ponderibus monetis tam Chinenfibus, quam Macuanis familiaribus, siquidem ambæ hæ nationes magis inuicem contrahunt conuersanturque quam vllæ aliæ in India. Sericum in China est trium generum, vnū genus *Lankyn* dicitur, idque optimum est; secundum *Fuscan* & ipsum non malum; tertium *Lankan* inter reliqua vilissimum. Sunt & alia genera præter iam dicta, est enim sericum non tortum, crudum vocant: est tortum Lusitanis

Dimensio nauium.

Serici genera.

retres

retres dictum, Sericū album non tortum primi generis *Lankyn* valet per quod- que *Pico* (id ponderis nomen est postea declarandum) 145. vel 150. numis regali- bus octonariis, siue Ioachimicis nostræ monetæ Sericum album non tortum secūdi generis *fuscan*, valet per *Pico* 140. & 145. Ioachimicis. Sericum crudum *Lankan* valet *Pico* 75. & 80. Ioachimicis. *Retres* siue tortum sericum *Fuscan* vel *Sufuan*, vt & *Lankyn* & *Lankan* per *Pico* vānit 130. & 135. Ioachimicis. *Retres* album ex Canton *Pico* erit 50. & 55. Ioachim. *Retres* omnis generis colorum pari precio venditur. Sericum crudum coloratum ex Canton *Pico* valet 55. & 60. Ioachim. Sericum album *Lambarten* 14 vlnarum, valet plærunque 150. & 155. Ioachim. Muschus per Cattos venduntur, valet autē Cattus id est, vnciæ viginti 6. aut 7. Ioach. Cæterę merces preciosiores Chinensium, venduntur diuerso precio pro ratione temporis, nec ita vulgares sunt atque Sericum atque Muschus, ex quibus præcipua negociatio Lusitanorum constat.

Pondera, mo-
nera.

Sequitur ponderum & monetæ ratio apud Chineses & Malacenses in v- sū. *Bahr* ponderis genus in Malaca facit tria *Pico*, *Pico* vero facit 66 $\frac{1}{2}$. *Cattos*: qua ratione tria *Pico*, quæ *Bahr* vnum faciunt, 200. *Cattos* pendent tam in magna, quam in parua libra. *Bahr* vnum in China continet 300. *Cattos*, idem quod 200. *Catti* in Malaca pendent in minore libra, faciunt enim tres *Catti* in China duos *Cattos* apud Malacenses in minore libra. *Cattus* vnus apud Chineses pen- det sedecim *Taes* Chineses, facientes apud Malacenses quatuordecim *Taes*, vel idem quod 20 $\frac{1}{2}$. vnciæ apud Lusitanos. Est illis genus ponderis *HAND* di- ctum, continet quodque *Hand* (siue manus) *Cattos* 12. in minore libra, *Cattus* vero vnus continet 22. *Taes*. Sedecim *Hand* & octo *Catti* faciunt præcise 200. *Cattos*, pendent idem quod *Bahr* in parua libra. Est & ponderis genus, quod *Tael* vocant, in Malaca. *Tael* vnum in Malaca pendet 16. *Masas*. decem *Mase* & $\frac{1}{2}$. vnciam vnā faciunt apud Lusitanos. vncia vna cum dimidia præcise facit sedecim *masas* cum octaua parte. Lapis *BeZar* siue *Bazar* per *Masas* venditur. quæque *masa* Bezaris vānit duobus tribusue ducatis, prout magnitudine & bonitate excellit. *Bahr* vnum maioris libræ habet ducentos *Cattos*. *Cattus* vnus habet viginti sex *Taes*. *Taes* vnum habet vnciam vnā cum dimidia præcisi pō- deris, ad Lusitanicam libram. in minore pondere similiter *Bahr* vnum habet *Cattos* 200. *Cattus* vnus habet 22. *Taes*. *Taes* vnum habet vnciam vnā cum di- midia boni ponderis, ad Lusitanicam libram.

Bezoar.

Merces per magnam libram venales hæ sunt. Piper, Caryophyllum, nuces myristicæ, macis, Sandalum album, sandalum rubeum, color Indicus (anil di- ctus) alumen, Sanguis draconis, Palo Daguilla, Zibettum, & Sapon.

Quæ per paruam librā venduntur hæ sunt: argentum viuum, cuprū, Lithar- gyrium, Ebur, Sericum, Muschus, Ambra, Calamba, lignum aloes, Stannum, plumbum, Lancua, oleum nucis myristicæ, oleum macis, Verdetta, Rosa- mallia, Benzoi, Camphora. &c. Merces quas Lusitani in Chinam deuehunt, hæ numerantur. præcipuum est argentum siue numi regales Lusitanici octo- narii, vnde maius lucrum est. valent enim plus quam quinque *Tessonibus* no- stris dicti *Wfenning* dictis. neque id tamen eo fit, quod eam monetam aliis præ- ferant, siquidem argentum quodcunque acceperint, simulac minutim in frustra concidunt, vt suo more eo vtantur, aduehunt etiam vinum tam ex Por- tugallia, quam ex India, item gossipium valde à Chinesibus desideratum, & holosericum, q, nec habent, nec texere norunt, tametsi & oues & lana in copia illis adsit. Si specula, ebur, laboratū Crystallum, vitrū, horilogia vitrea ad illos deferrentur, haud dubitē, quin ipsis forent gratissima. atq; hæc sufficiant de re- gno China. Deinceps dicemus de Iaponia, vbi est extremus totius Oriētis ter- minus, quæ quidē hætenus nauibus requisuerūt nautæ à Lusitanis detectus

CAPVT XXVIII.

ARGVMENTVM.

Descriptio Insulae Iaponia.

Insula seu prouincia Iaponia multas simul insulas sparsim positas complectitur, interfusa passim fluuiis stagnisque non ita magnis, quibus in insulas complures scinditur. Terra per se vasta est, cuius amplitudo haecenus nulli certo explorata habetur, nec enim tota detecta, nec à Lusitanis passim peruestigata est haecenus. Incipit sub tricesimo gradu, porrigiturque ultra 38. distat à Chinæ continente in Eurum miliaribus 80. à Malaca vero in Aquilonem, qua Lusitani nauigant, sunt miliaria circiter 300. Portus ad quem Lusitani appellunt negociaturque *Nangasache* dicitur. Sunt autem & alia loca in Iaponia, Lusitanis frequentata. Terra pluuiis, niue & glacie riget, fert siliginem, sed vulgo victitant ex oriza. quibusdam in locis montosa est & plane sterilis & aspera. Carnem non comedunt nisi ferarum, & quam ex venatu habent, venari autem ipsis tam est familiare, vt in eo industriam eorum iure mireris. Habent boues, vaccas, oues & eiusmodi animalia gregatim, sed quod cicurata sint, carnes eorum fastidiunt, abstinentq; ab iis nõ secus ac nostri ab equina carne. interim ad alias operas iis vtuntur. Lac similiter respuunt, quod præter colorem à sanguine nihil differre putent. Vescuntur variis piscibus, variisque fructibus, non secus atque Chineses. Piscibus maxime delectantur. Ædificia lignea habent, stramine vel asseribus intecta, arte multa extructa, amœnissima, præcipue diuitum. Conclauia tapetibus preciosis, qui ipsis præ aliis ornamentis suppetunt, splendide exornant. Iaponenses non tam diligenter, neque tanta cum munditia rem suam familiarem curant atque Chineses, pauco contenti viuunt, interim nullius rei penuria laborantes, quin omnes pariter induuntur serico. Sunt ibi argentifodine, argentum effosum deuehunt quotannis Lusitani ad Chineses, permutantes id cum serico, aliisque mercibus Chinicis in Iaponia desideratis. Sunt autem Iaponenses peritissimi in argento effodiendo, distrahendoque. Habent opifices optimos. Artifices eorum sunt industrii admodum & ingeniosi, apprehendentes nullo negotio ea de quibus semel informati fuerint: cuius rei quotidiana experientia abunde testis est. Differunt nationes in Iaponia inuicem, interim tamen tam ciuilitate tãque aulice & familiariter conuersantur, ac si in regis alicuius aula educati foret. quod si necessitas postulet, strenui sunt ad arma tractanda, raro tamen inter ipsos rixæ contentionesue mouentur.

Si quis alteri minatur, aut stricto ense infestus erit, id capite luit. Carceres non habent, qui delinquit illico pœnas pendit. Si quem capere voluerint, astu id fiat, atque vt circumueniatur arte oportet, sin minus, reus ad arma confugiens multum damni dabit. Si nobilis fuerit, vel vnus ex potentioribus, eum obsideri faciunt numerosa hominum multitudine domi suæ, iniungentes ipsi, vt vita se ipsum exuat, quod si renuit, domum expugnant, trucidantque quoscunque obuios inibi, quod vt reus præuertat, à famulo se confici facit, sæpe etiam sibi ipsi ventrem transuerso vulnere difsecat. idem & famuli aliquando faciunt ex amore quo heros suos prosequantur, mortem ita conciliantes sibi voluntariam. Quin paruuli pueri iritati in parentum præsentia ex leuissimis causis atque præ mera obstinatione idem genus mortis sæpe sibi conciliant.

Iaponi nec carnes nec lac comedunt.

Homicidæ in Iaponia.

Famulorum fidelitas.

liant. Caeteroquin in omnibus patientissimi sunt, à teneris enim assuescunt famem frigusque domare, & labores quoscunque perferre, incedunt aperto capite, utuntur vestibus raris tam per hyemis, quam per aestatis tempus, idque non vulgus solum, sed & potentiores atque proceres totius regni. Caluitie ornatui ducunt, unde studio capillos euellunt, retinentes in summo vertice villum in nodum colligendum. aduersantur caeteris nationibus per omnia & in omnibus. siue mores, siue linguae idioma, reliquosue vitae actus, atque ceremonias spectes, Chineses in eo imitantes, & morem eum in hunc usque diem obseruantes, non secus ac naturae legem, uti ex sequenti narratione patebit. *Fuit ante annos plurimos in China familia potētissima, quae cum omnibus consanguineis atque agnatis in regē rebellis facta conspirauerat. quo videlicet pulso atque vita exuto rege regni possessionē ipsam inuaderet, res ea tandem detecta Regem ad atrocissimā vindictā commouit, quae complures eorum capitaliter puniens seculum decernebat fontes ad unum omnes delere. At consiliarij ceterique in regno potētes id agere ferentes (siquidem inter fontes erant complures, quos sanguine proxime attingerent) regē supplices ad eum interpellant, ut vitā reus donare, poenamque mitiorem aliquam illis irrogare velit, tamen si ea poena, quae sibi eligebant, vel ipsa morte non videretur tolerabilior. rogabant. n. ut Rex fontes eorumque posteros perpetuo exilio multaret, ita ut in insula Iaponia tum temporis desertā ad huc deportaretur. quod cum obtinuissent, deportati quidem in insula eam occuparunt, sed succreuit hinc inter Chineses atque Iaponenses odium illud capitale in hunc usque diem durans, adeo ut inuicem se ad aras usque persequantur. Iaponenses saepe grauissime laeserunt China incolas, saepe igne ferroque, oras Chinesium infestarunt. Discordat discrepantque, hodie quoque inter se in omnibus negotiis in minimo conueniunt exceptis navigationibus. Lusitanicis atque, ut se per omnia contrarios Chinesibus praesertim, immutat ut ceremonias & consuetudines, & mores atque ciuitatis ritus in contrarium. quae si singula ordine percurrere velimus, nimis plixum foret, quaedam saltem ex praecipuis annotabimus.*

Origo Iaponensium.

Mores caeteris contrarij.

Principio ceremoniae quas salutantes Chineses obseruant manuū complicatu atque capitis nutibus. ita ab Iaponiis immutatae sunt, ut sibi obuiam facti in terram confidant calceosque exuant, quod honoris mutui indicium est. Chineses & reliquae nationes defurgunt excepturae aliquae honorifice, at Iaponij subsidunt, ducetes inciuile si stantes excipiant eum cui honorem deferre cupiunt. Nos non nisi rogati domum egredimur, at illi in publicum praecedentes pallia deponunt domi, atque laxis caligis induuntur: reuersi domum exiunt caligas resumentes pallia. Omnes caeterae nationes ornamento ducunt alere capillos albos aut flauos, & dentes habere candidos, sed id Iaponiis turpissimum est, & mediis quibuscunque utuntur capillis dentibusque denigrandis. Color. n. albus ipsis luctus signum est, sed ater laetitiae.

Mulieres hunc morem obseruant: in publicum praegressas praecedunt filiae & ancillae, famuli vero eas sequuntur, quod mos in Hispania inuersus est. Mulieres grauidae succinguntur zona tam stricta, ut vel strangulentur: antequam impraegnantur, zona tam laxa utuntur ut ea sponte excidat: idque se experientia edoctas facere autamant, nisi. n. grauidae zonam arctius stringant, periculum ipsis in partu esse metuedum aiunt. Ut primum infans editus fuerit, loco refectionis quae matri debet, infantem lauunt frigida, matri vero cibum tenuem parcissime porrigunt. Inter comedendum hisce moribus utuntur. Singulae personae singulas mensulas habent, mensalia nulla, ligna parua duo ipsis sunt in vnum cibi capiendi. bibunt vinum ex oriza, ita ut nonnunquam inebrietur, sumpto cibo alio utuntur potu. bibunt. n. poculum aquae tam calidae quam ferre possunt, idque tam aestiuo quam hyemali tempore.

Conuiuia Iaponensium.

ANNOTATIO DOCT. PALVDANI.

*D*ari ritu Turcae fere bibunt suum Chaona, ex fructu quodam simili baccis lauri, ab Aegyptis Bon, siue Bandi eto confectum. recipiunt de fructu hoc libram unam & semis.

semis, torrentque modice, decoquunt deinde in aqua libris XX. ad medietatem. bibunt decoctum singulis auroris ieiuni in conclauibus suis, tam calidum quam possunt, in quo cum nostris fere conueniunt bibentibus vinum sublimatum ieiuno stomacho. aiunt illi potionem suam stomachum & roborare & calefacere, ventositates digerere, & quascunque obstructions aperire.

Ibos longe aliter præparant atq; reliquæ nationes. prædicta aqua calida præparatur ex puluere herbæ *Chaa* dictæ. ea herba in tanto precio habetur, vt ditiores atque potentiores decoctum ex ea reponant locis custoditis, nec nisi ipsi domini illud custodiant famulis remotis. Si dignior aliquem hospitem honorificentius excipiunt, propinant illi de hoc decocto. Olla in qua decoctio herbæ eius facta est, asseruatur, vna cum vrceolo fictili ex quo hauritur, in tanto precio, vt apud nos adamantes, carbunculi seu quæuis gemmæ preciosissimæ non habeantur magis charæ. Quod si contingat vt vasa illa à celebri aliquo & veteri artifice fabrefacta sint, vnicū aliq; ex illis quatuor vel quinq; millibus Ducatorum diuenditur. *Rex de Sungo sibi comparabat eiusmodi ollam tripodem (habent enim tria fulcra seu pedicillos) quatuordecim millibus ducatorum. Erat in ciuitate Sacay Iaponius Christianus qui mille quadringentis ducatis talem redimebat, licet ea tribus in locis confusa atque reparata foret.* Sunt illis chartæ, siue tabulæ quædam maximi præcij, in illis depingitur auicula vel arbusculum nigrum, quod si constat lignum peculiare eius esse tabulæ, atq; picturam ab artifice celebrato factâ, soluunt pro ea præcij quantumcunq; postulaueris: *Sæpe enim nuda eiusmodi tabula tribus quatuorue millibus ducatis venalis comparata fuit.*

Decoctum preciosum.

Vasa preciosissima.

Gladium eximium ab opifice aliquo celebri & antiquo fabricatum, æstimant vel tribus quatuorue millibus coronatis, neq; minoris eum vendunt. Hæc enim sunt gemmæ illis & clenodia, non secus ac nobis adamantes, vniones &c. quæ sita cur istarum rerum vilium alioquin, tantum præcij statuunt, respondent per instantiam, cur nos lapillos quorum nullus vsus est præter aspectum, tanti faciamus, quæ ipsi in precio habent vsui esse & homini commoda.

Politicum regimen apud ipsos hoc modo se habet. Regis nomē est *Iacatay*, qui per totum regnum dominatur, nullo impediēte, ex retribus ipsi plus non remanet, quā quod regis dignitati sustentandæ vix sufficiat, quod reliquum est distribuitur in *Cunixus*, nostris Ducibus & Comitibus comparados, quos Rex constituit & deponit pro libitu, tenentur regi suis sumptibus parere tam belli quam pacis tempore, pro constitutionum Iaponensium tenore, atque pro dignitatis gradu in qua constituti sunt.

Regimen in Iaponia.

Cunixus habent etiam alios sub se, quos *Tonos* vocant, Baronibus nostris reliquisue vasallis conferendos, in quos & ipsi terram à rege acceptam partiuntur seruata proportione. Idē *Tonos* suam quisq; portionem inter amicos atq; stipendiaros suos subdividit, quorum singuli tenentur superiori inservire, atq; eum vt caput suum agnoscere, idq; propriis sumptibus ad hæc quisq; ex suo viuere tenentur, contentus eo q; ex diuisione accessit ipsi. cedit autē tantundem, vt cuius pro statu suo honeste sustentando sufficiat. Quisque dominus tantum iuris in suos possidet, tantumq; autoritatis habet, vt iustitiam in eos exercere vel excommunicado vel votis priuando, eosq; pro libitu tractare, quo iure, quæue iniuria, absq; appellatione aut vllius interpellatione libere possit. & hanc sane potestatem non tantum Decuriones habent, & centuriones, sed & ipsi patresfamilias

Principes & vasalli in Iaponia.

in liberos suos & seruos totamque familiam, liberum enim est eos vita exuere, plagis multare, ferire, confodere, nec est qui eos interpellat.

Reditus regij.

Regis reditus sunt pertenuis, constant ex sola oriza, quam pro thesauris habent. habet rex quotannis quinquies centena millia plaustrorum orizæ, nec amplius quicquid ex villo alio vectigali aliove tributo. dictam summam orizæ in 10. vel 12. *Cunixus* ex parte distribuatur necesse habet, quorum singuli triginta aut quadraginta millia plaustrorum sibi auferunt, residuum regi proprium cedit, ex quo se suosque aulicos sustentet. *Cunixus* quisque de sua quota *Tonos* suos alit, ita ut cuique dimensum suum pendat. *Tonos* similiter de suo dimisso stipendiariis certam mensuram præbent, unde honeste alantur, pro cuiusque statu & conditione viuunt.

Lingua diuersitas.

Non habent eandem linguam cum Chinesibus, adeo ut se mutuo non assequantur loquentes, in scriptis nulla est differentia, iisdem enim characteribus & figuris vtuntur. vsurpant varia vocabula, scribuntque variis characteribus. admodum scite, & decore pictis: norunt enim qui tituli, quæue honoris verba cuius personæ, habita gradus dignitatisque ratione apte & proprie conueniant, hinc est, quod peregrinis ipsorum lingua perceptu sit difficilis admodum. In religione non vsque adeo à Chinesibus dissident, habent sua idola atque sacerdotes *Bonfes* dictos, quos religiose venerantur. Multi ex ipsis post aduentum

Iesuitæ in Iaponia.

Iesuitarum baptizati ad Christianorum religionem animos applicuerunt, & indies plures ad eam accedunt. quin tres etiã Reges ex ipsis baptizati sunt, videlicet Rex de *Bungo*, qui inter reliquos summus est per totam Iaponiam, sunt enim complures adhuc in Iaponia, quorum Iesuitæ nullam habent notitiã. baptizatus est & Rex de *Arrima*, atque rex de *Omura*. Tres modo dicti reges filios suos & consanguineos cum Iesuitis in Indiam mittebant, ut in Portugalliam nauigarent, & tandem Romam vsque deuenirent, ubi se sub Pontificis potestate traderent obedientiamque sponderent. ij anno 1582. ex Iaponia soluerunt, in Indiam delati ad urbem vsque Goam anno 1583. quo tempore cum heromeo *Fonsæca* & ipse appuleram eodem, adeo ut Goæ eos videremus. anno sequente nauigarunt in Lusitaniam, mox Mantuam Carpetanorum in Hispaniam aduentantes à rege Hispaniarum, cæterisque nobilibus Hispanis summa cum solennitate accepti, multisque donariis excepti sunt. Inde perrexerunt Romam vsque, ad Pontificem, qui non minore pompa, neque inuneribus vilioribus aduentantes gratulatus, omnia ipsis præstabat, quæ tanta solennitate digna videbantur. idem Cardinales & reliqui per Italiam principes faciebant. totam enim Italiam illi peragrabant, perlustrantes Florentiam, Venetias, Ferrariam, reliquasque Italiae vrbes nobiliores, & tandem in Hispaniam reuersi sunt instructi bullis Pontificiis, & reliquiis sanctorum atque S. Crucis Hierosolymitanæ, regibus Christianis per Iaponiam perferendis. Hinc digressi in Indiã appulerunt anno 1587. me ibidem tum degente, ubi excepti cum iubilatio & omnium admiratione ad suos perrexerunt in Iaponiam. Quæ quidem omnia facta sunt à Iesuitis, ut eo plures ad Christianam fidem conuerterent, uti dicebant illi, utque apud Iaponenses auctoritatem haberent atque fidem in prædicanda Europæ magnificentia, aliter. n. egre psuadendi erant Iaponij. Vera tamẽ atque præcipua causa & intentio Iesuitarum hæc erat, ut eo plus commodi videlicet ex ipsis caperent, nomenque aliq. memorabile inde reportarent: siquidem potiora & preciosiora dona Principibus illis Orientalibus collata, Iesuitæ sibi ipsis retinebant, impetrabant etiam à Pontifice & Hispaniarum Rege, ut præter Iesuitas, nemo alius vel Lusitanus vel Christianus quicumque demum is foret, per Iaponiam habitaret. Hinc fit, quod hodie nec monachi, nec pontificij regulares quicumque, nec laici, præter solos Iesuitas atque opifices quosdam Lusitanos Iesuitis necessarios Iaponiam incolant.

Nemo Iaponiam incolit absque Iesuitarum permissione.

reliqui

reliqui, utpote mercatores, peregrinari quidem, sed nullo modo residere ibi possunt, nisi ex permisso Iesuitarum. Terram fere vniuersam occuparunt, videlicet quantum eius ad Christianam fidem accessit, obtinentes magistratum non in Ecclesiasticos tantum, sed & in politicos, persuadent enim Iaponensibus. que Iesuitæ pro sanctis. volunt, unde pro Diis ferme coluntur, eamque apud Iaponios habent auctoritatem, ut parum absit quin adorentur pro Sanctis. quin obtinuerunt à Pōtifice Romano, ut ex suo ordine seu collegio Episcopum haberent, repugnantibus Episcopus ex Iesuitis. ipsorum statutis. Is Episcopus Iesuita ex Lusitania in Indiam nauigaturus in ipso cursu moriebatur, quo defuncto alium à Pontifice obtinuerunt eiusdem sui ordinis.

Ex quibus constat manifeste Iesuitas nisi sibi meliorem partem præligere, & captam prædam mordicus retinere, possident fertilissima atque principaliora loca totius Indiæ, in quibus ædificia præ aliis splendida atque magnifica statuunt, quorum magnificentiam imitari aliis non conceditur, nec si alius velit ea imitari possit: quin nec ipsis religiosorum Ordinibus ea potestas est. Sciunt enim foro uti commodissime, nec est quicquam per totam eam terram, ex quo lucri odor sperandus sit, quod non protinus arripiant, modo per somnum de eo commonefiant, quibus enim modis vel à Rege Hispaniæ, vel ab aliis potentioribus istud obtineant, semper ipsis in promptu est. Credunt quod magistratus rerumque potentes blanditiis & sycophantiis suis fascinare possint.

Quin in negociando tam versuti atque periti sunt, ut in usurando cæterisque lucrandi artibus ipsos sæculares longe post se relinquant. Atque ut summatim dicam, nihil omnino per Indiam prouenit, ex quo non Iesuitis etiam sua portio cedat. Unde non laici solum, sed & reliqui Ecclesiastici id egerrime ferunt, sordes atque auaritiam eorum incusantes abominantesque.

Haud procul ab Iaponia sub 34. vel 35. gradu visitur alia insula vasta ad littus Chinæ, cui Insulæ *de Core* nomen, de cuius amplitudine, incolis atque mercibus. Insula de Core. nihil dum certo constat. Si à *Macua* Cæciam ventum vela facias plusquam per 90. miliaria occurrent insulæ nonnullæ, utpote *Lequeo*, *Boqueno*, siue *parua Lequeo*, Lequeo minor. distans circiter 20. miliaribus à continente, Chinæ: in eodem cursu iterum ad miliaria 90. alia occurrit *Lequeo maior* vocata, eas Chineses frequentant. Lequeo maior.

Atque hæc sufficiant de littorali illa Chinesium ora, de accolis illius, atque mercibus ibidem parabilibus, quæ partim ex propria experientia, partim ex aliorum fide digna relatione deprompsi. Deinceps ad vrbis *Goæ* descriptionem reuersuri, loca illi vicina, item territorium & iurisdictionem eius proponemus.

CAPVT XXIX.

ARGVMENTVM.

Descriptio breuis terra, quæ post Goam est, in cuius solo vrbis Goa posita est. Item de Origine regum illorum deque eorundem nominibus, omnia ex fida incolarum relatione, atque historiarum euolutione diligenter eruta.

Ntequam descriptionem Insulae atque Urbis Goæ ordiar, priuquam etiam de statutis, idololatria, atq; aliis cõmoditatib. regnorum partim post Goam, partim à latere illi sito rum, Lusitanisq; atq; indigenis promiscue habitatorũ agã, operẽ precium duxi eam tractationem ex alto atq; ab antiquo deducere, vt inde primordia regnorum, diuisioque prouinciarum & gentium planius & plenius pateat: vnde

Terra Deli.

etiam de Regum nominibus rectius iudicare poterimus. Fuit itaq; ante annos trecentos Rex quidam potentissimus in terra DELI, quæ post Goam est in Boream, contermina terræ *Corascione*, quæ est sub rege Persarum, vbi tapetes preciosi Lusitanis *Alcariffas* dicti parantur. Terra Deli frigore, niue & glacie cum Belgio respondet. Rex DELI subiugabat sibi regna quæcunque vicina, vt pote *Decan*, *Curcan*, *Ballagate*, *Goam* & c. accidit vero vt eodẽ tempore Æthiopes & Mahumetani prouinciam Cambaiã vi occuparent (ea in boream à Goa distat milliariibus centum) cogẽtes multa tyrãide sub ditionem suam eos populos ethnicis ritibus deditos, quorum nomen *Reisbutos* fuit. Terra *Ballagate* atque *Decan* antea regnata fuit ab Ethnicis, tum sane potentissimis, à quibus *Venesares* descendunt, quorum prosapia in hunc vsque diem durat, possidetq; terram, quæ post Goam est, diciturque ea natio *Colles*: Qui sane *Colles* & *Venesares*, item *Reisbutos* ex Cambaia etiamnum ex rapto viuunt, & Cambaienses tributum Reisbutis pendunt, solum ob eam causam, ne spolientur ab illis, sed vt in pace & quiete viuant. Sic & *Venesares* atque *Colles* suum tributum habent ex terra *Decan* & *Ballagate*. Reges vicini hæctenus debellare eos non potuerunt, Enimuero nec ipsi reges id serio agunt, vt qui & ipsi ex præda participant. Postquam itaque Rex *Deli* potentissimus vicina regna simul sub sua potestate haberet, Tartari, quos Indi *Mogores* vocant, in regnum eius irruentes, potiorẽ regni partem vi occuparunt.

Reisbuti.

Mogores sunt Tartari, occupantes Deli.

Heros ex Bengala Deli regnum recuperat.

Erat eodem tempore in Bengalæ regno Heros fortissimus, cuius fratrem Rex Bengalæ iniuste obruncari iusserat, quod vt vlcisceretur Heros iste, tentabat omnes aditus, quibus propositum suum in actum deduceret, neq; frustra id fuit, siquidem & Regem Bengalæ ipsum vita exiit, & omnibus simul regnis eundem exutum sub suam potestatem redegit.

Solus itaque totius Bengalæ regni sceptra potitus, minime eo contentus fuit, sed ad maiorem potentiam aspirans, Deli quoque regnum sibi conterminum cum maxima manu inuadebat, illudque expulsis Tartaris siue *Mogoribus* occupabat, vna cum cæteris regnis adiacentibus omnibus, *Decan* videlicet, *Ballagate* & *Cuncan*, vsque ad regnum *Cambaia*, vnde omnium potentissimus erat imperator totius Orientis, cuius regna in ambitum descripta fuerunt 800. milliariibus, si Indis fides habenda est ista referentibus. Regebat is ad annos complures vniuersam eam terram, tandem quietis desiderio captus, & quod tot prouinciis regendis ætas eius senilis minus sufficeret, in Bengalam reuerti cogitabat, tradens regnum *Decan*, *Ballagate* & *Cuncan* consanguineo cuidam suo, velut legitimo hæredi, addens simul Goam & loca finitima.

Diuisi. terræ Deli.

Hoc animo reuersus in Bengalam, reliquit in cæteris regnis consanguineum suum potentem rerum regnorum que reliquorum omnium. Nouus vero Rex ille vt ebatur amicitia & fauore plurimorũ principum exterorum, præsertim *Arabum*, *Turcarum*, *Ruynorum* & *Corasonum*, vnde regna & prouincias in Gubernatores & Capitaneos distribuens ipse amicis operam dabat, prouinciã *Angedinam* cõmittebat cuidam *Idalham* nomine, quem Lusitani *Hidalcam* vocant. distat autem ea à Goa in austrum milliariibus 12. porrigiturque in boream

ream

ream per milliaria 60. vsque ad locum *Siffardane* dictum, in quo comprehenditur ciuitas & insula Goa; alteri cuidam *Nisa Maluco* nomine committit tractum maritimum in boream per 20. milliaria porrectum vsque ad *Negotanda*, introrsum: in continentem vero ad Cambaiam vsque vergens ita vt dictorum, præfectorum regimen in continentis partibus vt plurimum contineatur; extensum ad mare vsque & à regno Decan præaltis montibus *Guate* dictis separatum. Montes *Guate* excelsi & prærupti passim, à Cambaia ad caput *Comorinum* vsque porriguntur, vnde deflectunt vsque ad littus *Choromandel*. Montes *Guate* ea sunt altitudine, vt in vrbe Goa conspiciantur vna cum toto tractu illo littorali, vt plurimum enim nubibus obuelantur, quodque magis mirum est, cum ceteri montes in summo asperi sint & scopulosi, hi tamen in summitate planitiem habent atque campos patètes amœnissimos. dicuntur ab Indis *Ballagate*, quod idem sonat ac si dicas in summis montibus. *balla* enim summitas est lingua Indica, *Guate* vero mons, vnde Lusitani totam eam prouinciam *Ballagate* dixerunt, quæ alias vero nomine *Decan* & *Canara* vocitatur. vnde incolæ *Decanyns* & *Canaras* hodie vocantur, & Rex ipse titulum Regis *Decan* olim habuit. Sed ad propositum. Rex ille nouus cuius supra facta est mentio, terram *Ballagate* similiter in suas prouincias diuisit, ex quibus aliam tradidit præfecto *Imademaluco* Lusitanis *Madromaluco* dicto: aliam *Cotalmaluco*: aliam *Melique Verido*. erant iam dicti præfecti plerique omnes exteri utpote *Turca*, *Ruynes* & *Corosones* præter *Nisamalucode*. is natus patre ex aulico nobili fuit. at enim quod Rex cum matre eius concubuerat, gloriabatur se ex sanguine regis *Decan* procreatum esse. reliqui præfecti fuerant mancipia & ministri à Rege empti, atque in hoc dignitatis culmen à rege euecti. Rex confidens in suis Gubernatoribus sperabat fore, vt animo grato accepta beneficia agnoscerent, nihil minus tamen experitur, vt & hodie sunt mores hominum, beneficia malefactis recompensantium. progressu itaque temporis præfecti potentia & autoritate apud suos præuolentes, non iam regis vices sed regem ipsum representabant.

Rex enim nullum omnino onus ipsis imposuerat, vt qui fiduciam suam infallibiliter in ipsorum bona fide collocaret: at illi ferocientes, sese proprietarios prouinciarum, prouinciasq; hæreditarias sibi suisq; faciebant. iamq; indigne ferentes si superiorem agnoscerent, habitis comitiis decreuerunt iunctis viribus herum suum & caput prouinciarum summum in vincula conicere, ac prouincias eas possidere proprias, quarum antea non nisi præfecti à superiore constituti fuerant, quod sane nullo fere negotio ita perfecerunt, vt qui omnia in manibus haberent. adhæc quod subditorum obedientia non minus atque Rex ipse vterentur, regem in ciuitate *Beder* quæ metropolis est regni *Decan* atque sedes regia, iunctim ceperunt, qui vt arctiore custodia teneretur, tradiderunt cum *Melique Verido* atq; vt ad facinus hoc maioribus viribus essent instructi, adiunxerunt sibi vicinos quosdam Ethnicos potentes, videlicet *Mohadum Coia* & *Verithe*, qui & ipsi ex diuisione accipiebant prouincias quasdam diuites admodum, vrbes & vicos. *Mohodum Coia* ex sorte accipiebat vrbes *Vilapor*, *Solapor*, & *Paranda*, proximas Goæ: quibus cum Goa præcipuum est commercium. Est hodie aula *Hidalcam*, siue *Idalham* in *Solapor* ciuitate. *Paranda* ciuitas ipsi deinceps à *Nisa Moluco* erepta est, cum quibusdam aliis locis, atque dicto modo vastum illud regimen in tot reges diuisum fuit, quorum posterum in hunc vsque diem prouinciis suis præsumt.

Auus *Idalhami* siue *Hidalcami*, eius qui anno 1535. fato functus est, vnus fuit ex primis Capitaneis quorum auspicio regna ea constituta sunt. dictus *Hidalcam* potentissimus maximæ erat autoritatis apud vicinos. ab eo Lusitani

urbem

urbem Goam bis armata manu recuperarunt. atque hæc quidem de terræ diuisione sufficiant. Diuiso regno facti sunt discordes Rex *Idalham*, & Rex *Narsinga*, vt quorum regna contermina sint. Regi *Narsinga* nomen est *Rau*, alij eum *Ham* vocant. est autem *Ham* lingua Persica siue *Mogorum* idem quod Rex sui iuris. Lusitani *Cam* eundem dicunt. at vero vt rex *Narsinga* vlcisceretur *Idalcam* regem, rem armis eo redegit, vt & *Idalcam* & cæteros potentes in *Decam* sibi subiectos atque tributarios faceret, suntque in hunc diem vsque sub eius tributo.

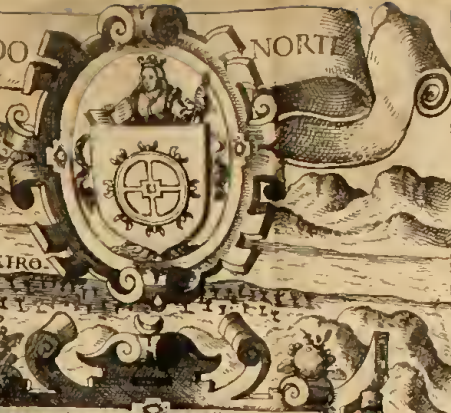
Nomina regū
Indorum.

Porro explicabimus nomina horum regum. Rex enim qui solus rerum potiebatur, & regnum suum in Capitaneos siue Gubernatores distribuebat, simul etiam cuique peculiarem titulum attribuit, qui mos apud ipsos est, si quæ in locum sublimiorem atque dignitatis eminentionem gradum euehant, ex quo palam est, ea non esse nomina propria, sed dignitatum titulos, attributos ex singulari superiorū gratiâ, posteris hæreditarios. *Idelham* seu *Adalham* idem sonat quod rex iustitiæ. *Adel* enim Persica lingua iustitiam, *Ham* vero regem denotat. *Maluco* idem est quod regnū. *Cota* Arabica lingua robur significat, vn de *Cota Maluco* robur regni est. *Imad* columnam exprimit, *Ima de maluco* columnam regni. *Verido* est custodia, *Melice* siue *Maluco Verido* custodia regni. Sunt qui *Malucos* existiment debere dici *Meliques*, quod regio sonat. Sunt & alij tituli desinentes in *Xa* syllabam, veluti *Nisamoxa*, *Adelxa* &c. ex Persarum lingua ad Indos propagati. causam eius hic breuiter exponemus. Nota est Historia, quomodo in prouincia Persiæ *Corasone*, exortus sit quidam è loco humili & familia obscura, nomine *Xa Ismael* (qui à quibusdam dicitur *Suffy*) quod nomen ex Alcorano atque lege Mahumetana depromserat, quo maiorem autoritatem ex eo sibi pararet per Persiæ atque Arabiæ regnū, (habet enim nomen illud suam peculiarem interpretationem) is in tantam potentiam euasit, vt & Persiæ, & Arabia & quæcunque vicina regna eum formidarent. Turcis vero antiquam suam legem Mahumetanam per vitam & facultates defendentibus, exorta est inter Persas & Turcas tanta discordia, vt res ad arma deueniret, plurimis vtrique ferro cæsis, dum vtraque natio suam legis glossam furiose propugnaret, nec quieuit deinceps illud dissidium vsq; in hūc diem. *Xa Ismael*, cuius modo mentionem fecimus, breui tempore potentissimus per totam Asiæ prouincias, Legatos suos passim mittens, petensq; suam legis interpretationem agnosci veram, & simul eidem subscribi postulās, qui recusarent, iis aqua & igni interdicebat: vnde multi ex metu eam suscipiebant. defuncto *Xa Ismaele*, successit illi *Xa Tamas* is secutus parentis religionem, eiusque vestigiis insistens denunciabat per Legatos suos, Regibus *Ballagate*, *Decan* & *Cuncan*, vt & isti suam Legis interpretationem acceptarent, qui præsentibus Legatis facile morem gesserunt, iisdem digressis sententiam mutarunt. Imposuit *Xa Thomas* eadem legatione dictis Principibus titulum *Xa*, qui summus est dignitatū titulus, atque Regem sonat, vnde illis nomina *Adalxa*, *Nisamoxa*, *Cutumixa* &c. qui postea inhæserūt illis, factis Regibus prouinciarum suarum sub titulo *Xa Ismael* vero est nomen proprium. atque hinc componitur *Xa Ismael*, *Xa Thomas*, ac si dicas rex Ismael, rex Thomas, Turcæ atque Ruyni vtuntur nomine *Suffy* vel *Soffy* quod Præfectum seu Capitaneum generalem significat. Reges in *Decan* obseruant eam consuetudinem, vt eos quos in eminentiorem gradum exaltare volunt, titulo *Nayque* cohonestent, quod sonat idem quod Capitaneus, dicunt enim *Satua Nayque*, *Acen Nayque*: at si quem in summum dignitatis culmen euehant, illi imponunt titulum *Rau*, id est, Regis; exempli gratia, *Chitarau*, id est, Rex fortis. atque ita de reliquis. eiusmodi enim titulis cohonestari, summus ipsorum

Explicatio titulorum.

A ILHAE CIDADE DE GOA METROPOLITANA DA INDIAE PARTES ORIENTAIS QUE ESTA EN 15 GRAOS DA BANDA DO NORTE

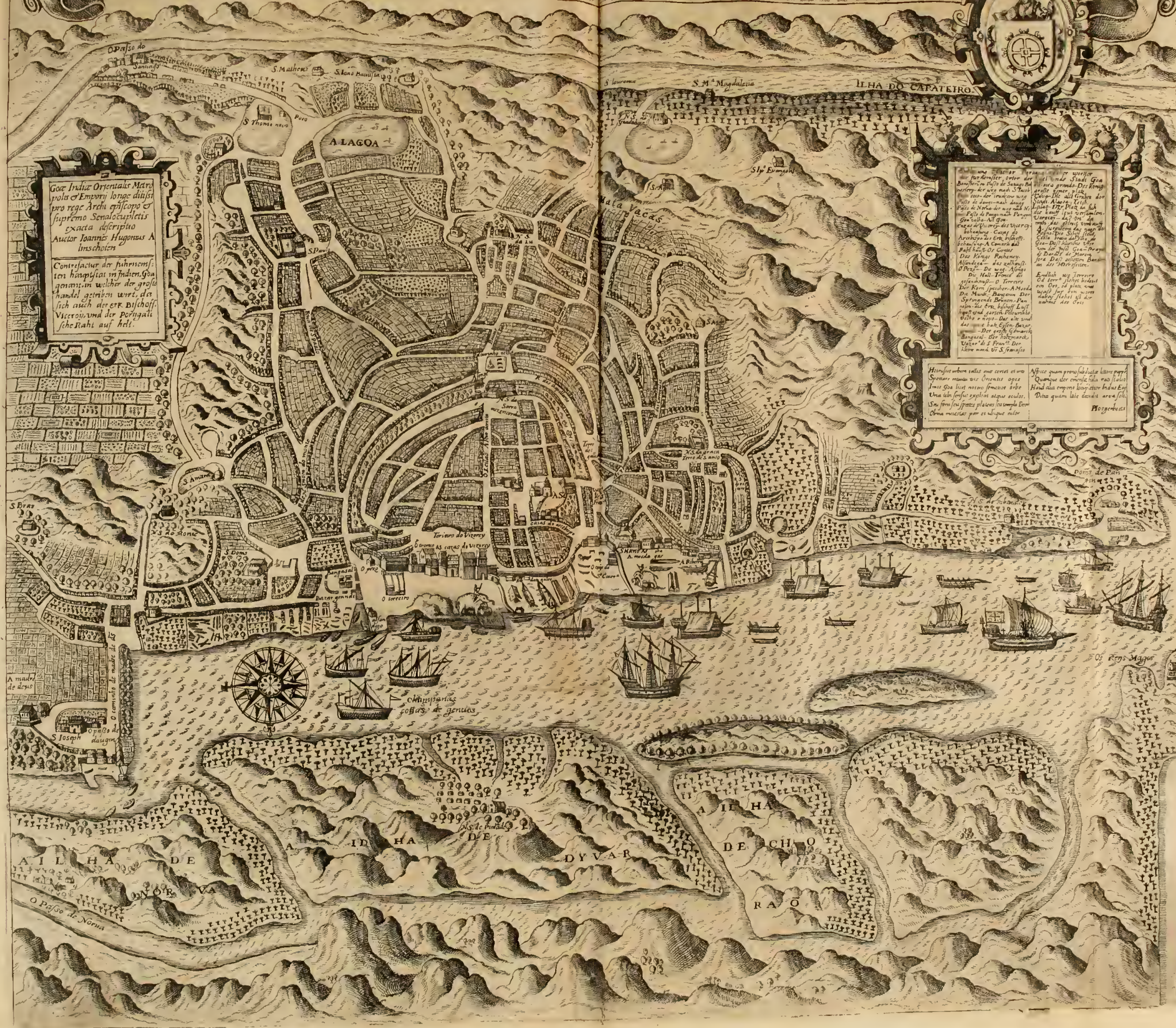
Goa India Orientalis Maris
 Indici & Empory longe diuisa
 pro rege Archi episcopo &
 Supremo Senalocupletis
 exacta descriptio
 Auctor Ioannis Hugonus A
 linschoien

Contrefaictur der fuhnehm-
 sten handlung in Indien. Goa
 genant. in welcher der groste
 handel getrieben wird. da-
 sich auch der erk. Bischoff.
 Viceroy. und der Portugali-
 sche Raht auf halt.

Goa India Orientalis Maris Indici & Empory longe diuisa pro rege Archi episcopo & Supremo Senalocupletis exacta descriptio Auctor Ioannis Hugonus A linschoien

Contrefaictur der fuhnehm- sten handlung in Indien. Goa genant. in welcher der groste handel getrieben wird. da sich auch der erk. Bischoff. Viceroy. und der Portugali- sche Raht auf halt.

Heinrichus urbanus...
 Speculare manu...
 Imus Goa licet...
 Una ubi ferus...
 Sa. fero sui...
 Omnia mercat...
 Affice quam...
 Quamque der...
 Haud alia...
 Ditta quam...
 Hoogerbeets

RPJCB

ipforum honor, summaque dignitas est. *Adalham* siue *Idalcam* aliter dicitur *Sabayo*, id est, *Signor*, siue *Dominus*. Erat enim in Insula Goa Præfectus, qui & ipse Dominus erat ciuitatis, quando Lusitani eam primum occupabant, cui nomen *Sabayo*, vt proditum est in Lusitanorum Chronicis, de expeditione vrbs Goæ, à cuius nomine hodie reliqui denominati sunt. Ædes eiusdem Capitanei visuntur adhuc Goæ, habeturque in iis Inquisitio. Est & area latissima inter ædes dictas atque summum templum, quæ & ipsa *Sabayo* nomen retinet. Inquisitio in
Goa.

CAPVT XXX.

ARGVMENTVM.

De Insula & ciuitate Goa, totius India metropoli.

Goa metropolis est vniuersæ Indiæ, totiusque oræ maritimæ orientalis, Lusitanis nauigando negociandoque frequentatæ. in ea residet Vicerex & Archiepiscopus, cum reliquis Consiliariis regiis, habetque hæc ciuitas imperium in reliquas Orientis prouincias: est & ibidem scala omnis negotiationis in Orientem institutæ, per quam merces mercatoresque in emendo & vendendo susque deque scandunt, vt pote Arabes, Armenij, Persæ, Cambaij, Bengalæ, Peguani, Sianes, Malacenses, Iauani, Moluci, Chineses &c. sita est Goa sub 15. gradu boreali, distatque ab æquinoctiali per 400. milliaria, in austrum, si videlicet à Mossambiqua ad eam nauiges, qua Lusitanis cursus esse solet: ambit hanc insulam fluuius: ipsa vero patet ad milliaria tria in orbem. ita in continentem extenditur, vt rectam cum continente ad oram maritimam lineam faciat, sepatatur autem à continente fluuiio, qui ad latus boreale ingreditur, & circuit insulam donec ad australe latus in pelagus exoneretur, ita vt insula positu suo Lunam semiplenam referat. ostia fluminis ad vrbs portas satis late patent, in alueo eius complures sunt insulæ paruæ, oës habitate ab indigenis, vbi præter urbem vectus fueris, quibusdã in locis alueus adeo contrahitur vt alicubi, p æstatẽ sicco ferme pede pertranseas, aqua vix ad genua pertingente. Paucos ante annos Lusitani ad latus illud Insulæ murum & propugnacula extruxerunt, vt à vicinorum incursionibus defenderentur, eorum videlicet qui continentem habitant, sæpius enim euenit vt motis inter vicinos bellis militantes simul in hanc Goæ insulam incurrerent, & *Hidalcam* rex aliquoties *Goam* ad ostia illa fluminis obsedit. Ad latus boreale terra *Bardes* est situ præalta, quo naues Lusitanicæ tuto se recipiunt iactis anchoris satis tuto, donec ad placitum naues mercibus impleat. *Bardes* sub Lusitanorum ditione est, habet passim suos Vicos, habitatos ab agricolis *Canaryns*, plerisque Christianis quidem, simili tamen cum reliquis Indis habitu vestiti, nudi enim exceptis solis pudendis obambulant. Christiani nudi
obambulant.

Terra palmis Indicis *Coquen* fructum ferentibus referta est, vt & reliquæ insulæ in alueo fluminis sitæ. Terra *Bardes* separatur & ipsa à continente per fluuiolum tam exiguum, vt vix discriminantem deprehendas. Ad latus australe Insulæ, insulæ Goæ, vbi flumen in mare exoneratur, statim terra *Salfette* adest, & ipsa ditionis Lusitanorum, habitata atque pari modo quo terra *Bardes* suis palmis culta, similiter quoq; à cõtinente fluuiolo discreta. Sunt inter *Salfette* & *Goam* insulæ aliquot parue palmiferæ, vbi fluuiolus ille in mare exit, est deserta, nec admodum mometosa quædam insula parua, *Goa Velha*, siue vetus Goa dicta. Palmæ Indicæ
Coquen.
Vetus Goa.

Decimæ.

Bardes & Salfette vtraque decimas suas regi Lusitano pendunt, cedunt eæ Archiepiscopo, cœnobiisque & clero vniuerso, quin ipse vicerex reliquique officiiati ex iis sua quoque stipendia participant, nec tamen nisi speciali regis priuilegio & gratia facta. Insula omnis montibus asperrima est, ad quorum radices tam lutosa est, vt pedibus ægerrime per eam iter conficiatur, versus litus videlicet, & vbi ostia sunt fluminis, Habet insula pagos passim habitatos à rusticis *Canaryns* indigenis, ex agricultura & plantatione palmarum Indicarum vitam sustentantibus.

Loca palmifera.

Tuguria rusticorum plærunque ad oram insulæ secus flumen & ad riuulos quosdam inter fusos sunt ædita, palmæ enim locis humidis & depressis & arenosis secus flumina felicius proueniunt: hinc fit, vt si introrsum ad montium radices abeas, nullas ibi palmas videas: secus ad oras fluminum.

Viridaria amœnissima, arboribus conferta omnigenis.

Fluuius supra *Goam* est in ea parte, vbi *Eurum* spectat, distans tribus milliaribus à *Bardes*, stationem nauibus Lusitanicis opportunam præbens, is passim in sinus fleat. Si qua nauis mille doliorum est, ea secure ad urbem appellere potest onerata: onerariæ vero Lusitanorū, in *Bardes* primum releuari necesse habent, aliter saluæ ad urbem non deuenient. *Goa* ciuitas ædificiorum magnificentia conspicua est, plateæ Lusitanico apparatu instratæ, ædes ob solis æstium feruentem humiliores. Sunt post ædificia vt plurimum amœnissima viridaria qualia per totam Insulam frequentissima videas, æstiuariis saluber-
rimis animi gratia extructis, siquidem feminis Indicis nihil gratius accidere potest quam vt per prata, perque viridaria expatientur. Sunt in vrbe *Cœnobium* & templa diuersa non minus splendida, atque *Olyssipone*, exceptis monialium claustris, quorum ne vnum quidem per totam Indiam videas. *nec enim quisquam muliebri sexui persuadeat, vt vitam in claustris solitariam viuere sustineat, repudiata alma humani generis reparatrice. Diua Venere: sane vitam prius paciscerentur, quàm in eo consentirent, vt moniales fiant, quin neque pacisci vitam pro VENERE vlla ex parte grauantur, dummodo libidinem ad satietatem impleant.*

Insula non minus hyeme, quam æstate viret, arbores perpetuo per vices florent, fructusque suos ferunt, adeo vt tuentibus longe gratissimum, iucundissimumque spectaculum præbeant. Vrbs ipsa per montes & valles instar *Olyssiponis* disposita conspicitur, habuit primum satis tenuia primordia, nullis plane cincta mœnibus, fossa vna simplice & sicca, quæ præter pluuias, aquam non haberet; antiqui illi inuri etiam hodie integri visuntur, portæ duntaxat demptæ: ædificia circum circa excitata, ita vt modo ipsa vrbs duplo sit maior & amplior extra muros antiquos, quam intra eosdem. Ciuitas patet noctes dieque, nullis omnino incincta mœnibus, nec propugnaculis defensa. Insula ipsa quidem murum continuum habet ad orientale latus, à *Salfette* ad *Bardes* vsque pertinentem, nec præter eum Lusitani in *Goa* alium receptum habent, quo se contra incolas vicinos tutentur in continente enim nihil quicquam proprium possident, nec sunt in insula *Goa* arces munitioesue aliæ præter eas quæ in montium terræ *Bardes* summitatibus visuntur. Est ad ostia fluminis arx ruinosa, sunt in ea duo vel tria tormenta maiora æruginosa, vigil vnus & solus quidem, qui noctu excubet. Insula *Goa* ad maris littus in aditu admodum in altum attollitur, nec caret scopulis. Terra enim *Bardes* ad oram maritimam arenam habet albam & puram, vltra milliarium dimidium diffusam, ad latus orientale tres quatuorue portis munitur, sunt autem eæ recta ex opposito continentis *Salfette* & *Bardes*. habitat supra portam quamlibet Capitaneus cum Scriba, excubantes, ne quis absque consensu traiciat alueum fluminis. *Indi, Decaqueni, Aethiopes*, & reliqui gentiles ex *Goa* continentem petitori vt edulia & alia necessaria cõquirant, necessario hæc portas pertranseunt. transitus autem

autem ipsis non patet nisi accepta tessera impressa in nudo brachio, qua tessera si consignati fuerint, libere traiciunt, secus si symbolum nullum eiusmodi exhibere poterint: demum negociis expeditis ad ripam reuersi iterum exhibebunt Symbolum in brachio, absque illo non admittuntur gratis. soluunt pro imprimēdo symbolo *Bassarcuncos* duos, qui nostris faciunt vnū *dutgen*, siue cruciferos sex, Capitaneo & Scribæ istius portæ *Passos* p̄ salario cedentes. ij noctu secum habent puerum, in id vt campanulam supra portam appensam pulset: puer sæpius somnolentus humi prostratus cubansue in lecto, campanā funiculo ad pedem religatam trahit è longinquo, in signum excubiarum, nec .n. alix sunt excubiæ in eo insulæ loco. Eiusmodi *Passo* seu portæ numerantur quinque ad oras insulæ. prima est ad latus australe, qua in continentem, & ad p̄uinciam *Salsette* traicitur, antehac *Beneferyn*, nunc vero *Passo de S. Iago*, dicta, quod vicinū parochiale tēplum S. Iacobi nomen habeat: Secūda *Thebe de Passo*, est ad orientale latus insulæ, qua transitus est continentem petētibus, hodie *Passo Seco*, id est, via sicca, hoc .n. in loco flumē est minus altum, & alueus magis strictus est; tertia ad australe item Insulæ latus ciuitati vicinior est, *O passo de Daugyn*, siue *Matre de Deus*, dicta. atq; hucusq; pertinet continuatio muri, incipiens a *Passo de Beneferyn* siue *S. Iago*. quod reliquū est insulæ, sine muro, & sine vlla munitione patet, & ex ea parte recta traicitur in insulam eam, quæ in frontispicio continentis sita eandem cum ipsa facit lineam, vbi quarta portæ seu *Passo* est, cui nomen *O passo de Norvua*. Quinta & vltima est in medio inter urbem & mare sita, reliquis munitior, forma tamē non dissimilis, estq; illi nomen *O passo de Pangyn*: hac cursus est nauibus ad terram *Bardes*, quæcunq; item naues vel scaphæ fluminis ostia subire, aut per ea descendere volūt, ad hanc portam necessario appellant, vbi officii explorant quid rerum apportent, quoue apparatu adueniant. Hactenus dicta concernunt excubias munitionesque pariter omnes, quotquot sunt in Goa.

Non nisi symbolo impresso datur commectus per Passo.

Campanula Excubiarum.

Nomina portarum.

Quantum ad constitutiones, leges, statuta, Iurisdictionē, regimen tam Ecclesiasticum, quam politicum, in eo per omnia conueniunt cum Lusitanis. Viuūt in ciuitate promiscue cum Lusitanis quæcunq; nationes alix, utpote *Indi*, *Aethiopes*, *Iudei*, *Armenij*, *Gussarates*, *Benianes* &c. pari libertate religionis, & negociatione, nec enim quisquam contra conscientiam cogitur, exceptis ceremoniis gentilibus in funere cremando cum viuorum inferiis, item in matrimonio contrahendo, cæterisque abusus & ineptiis. Pontifex enim in eo interdictum suum interposuit, adeo vt nec palam in vrbe, nec in insula exercere eas cōcedatur. ast in continentē, & priuatim in domibus nihil non licet, nimirum ne ij qui recens ad Christianōrum fidem accesserunt, offendantur. In politicis vero statutis, negociationibus secularibus & ipsa morum ciuilitate conueniunt cum Lusitanis, sub quorum ditione viuunt. Si quis semel baptizatus fuerit, & deinceps ad gentiles superstitiones relabatur, is in *Inquisitionem* incidit, quicumque is demum fuerit, siue quocunq; in errore deprehendatur. Insula ex sua annona & prouentu sustentari non potest. nihil enim præter quedā animalia habet, utpote Gallinas, Capras, Columbas &c. eaque paucissima, terra siquidem aspera & plane sterilis est, vt plurimum montibus atq; syluis inhospita. Cibaria & reliqua vitæ necessaria, gallinæ, porci, oua, lac &c. ex terra *Salsette* atq; *Bardes* aduehuntur, quorum tamen præcipua pars ex cōtinente peritur, præcipue siligo, oriza & legumina eiusmodi, oleum cætereq; merces transmissio flumine ex *Cambaia*, atq; à boreali littore, vt & ex *Malabarorum* agro, reliquisq; prouinciis adiacentibus conquiruntur, vti passim suis locis in descriptione littoris insertum est. Habent vinum ex fructu palmarum, *Coquen*, præparatum in tanta copia, vt vicinis locis de eo communicare possint sufficienter.

Libera est religio in Goa.

Inquisitio in nouos Christianos.

Vinum ex coquen.

Aquæ dulcis
fons vnicus.

Alchimistræ
in Goa
quæsiuerunt.

Aquæ dulcis ibi non abundat, nec nisi vnicus fons est illis *Bangaun* dictus, ad quadratam vnus miliaris ab vrbe, is in potum vniuersæ ciuitati facit. Aquam quam diximus fontanam afferunt mancipia in vrceis, venalemq; per urbem circumferunt, potui gratissimam. At ea quam pro culina, proque lixis habent, ex pluuiâ in cisternis collecta domi afferuatur. Solum saxosum & siccum, rubicundum est, vnde quidam Itali chymicæ artis periti conati sunt cuprum & aurum inde elicere, à Rege tamen atque vicerege prohibiti sunt, ne videlicet à vicinis plus molestiarum haberent, creantes sibi ipsis malum ineuitabile, dum spe auri tantorumque thesaurorum potiendorum hostes eorum cupidos ad se pellicerent: atque ex hac causa hætenus nihil eiusmodi tentatum est.

CAPVT XXXI.

ARGVMENTVM.

De Lusitanis atq; Mesticis, qui ex Lusitanis in India procreati sunt, habitantibus partim in Goa, partim in locis vicinis.

Lusitani du-
runt uxores In-
s.

Congregatio
Goæ.

Forum clenodiorum &c.

Auctio.

Lusitani matrimonia contrahunt cum mulieribus ex Indorum origine, inde nati liberi *Mesticos* dicuntur, quod idem sonat ac si dicas, genus medium. sunt autem *Mestici* vt plurimum subgilui, licet matres & formâ & corporis proportione sint speciosissimæ. Liberi vero nati in India vtroq; parte Lusitano, *Castisos* vocantur, in omnibus Lusitanis ferme similes, colore tamem modicum differunt, vt qui ad giluum non nihil deflectat. Ex *Castisis* deinde nati magis magisque gilui fiunt, à parentibus & mesticis magis deflectentes. porro ex *Mesticis* nati per omnia indigenis respondent, ita vt in tertia generatione Lusitanis reliquis Indis sint similes. negociantur quotidie in *Bengalen*, *Pegu*, *Malacâ*, *Cambaiam*, atq; in reliqua borealia australiaq; loca. Goæ quotidie frequentissima est congregatio tum ciuium & incolarum, tum quarumcunq; aliarum nationum vicinarum: atq; ea ferme respondet ANTVERPIANÆ conuersationi loco consueto quotidie frequentatæ; in eo tamem differt, qd Goæ non mercatores tantum, sed & nobiles & cuiuscunque status homines conueniant, simulq; ibidem present merces omnis generis, ita vt nundinis ppe modum æquiparanda sit, secus vero Antuerpiæ. Fit congregatio dicta tempore matutino, nisi cum dies Dominica, vel festum fuerit, tum plane intermittitur. Diebus ppe festis incipit ea mane hora 7. desinit hora 9. nec tempore pomeridiano durat, ob Solis æstum intolerabilem. Celebratur in præcipua ciuitatis regione quæ *longa* dicitur, at area in qua conueniunt vocatur *Leilon*. in ea fit proclamatio mercium, per proclamatores à magistratu deputatos, ij & merces ipsi proclamant, & venales easdem exponunt.

Quandiu *Leilon* siue proclamatio durat, tandiu & proclamatores incedunt amicti torquibus aureis, gemis, clenodiis, margaritis, annulis &c. circum circa stipati variarum nationum mancipiis & captiuis vtriusq; sexus & ætatis hominibus, qui non secus atq; apud nos pecora, venales sunt, & datur e mentibus delectus, differente tamen precio.

Sunt ibi equi Arabici, aromata omnis generis, atq; alia sicca medicinalia, sunt gummata odorata, & materialia alia, tapetes item pulcherrimi, & multa multo artificio elaboratissima ex *Cambaiâ*, *Sindâ*, *Bengala*, *China* &c. bona pars hominum vitam sustentat ex eo, quod merces bono precio coemptas suo tempore deinde distrahunt cum lucro, quando precium augetur. Quod si accidit, vt familia aliqua omnis morte pereat, eius supellex in hunc locum deuecta auctione facta diuenditur, ita vt ne minimum restet. neq; in eo differt persona à persona, tamen vel ipse Vicerege inter eas comprehendatur.

Institutum hoc est, ne viduæ & orphani defraudentur, venduntur nam omnia

plurimi, atq; forū hoc cuius patet, vnde vnus anni spacio incredibilis summa ex distractione bonorū corrādatur. Congregationes similes etiā in reliquis Indię locis à Lusitanis habitatis celebrātur. Lusitani mariti ex vtriusq; sexus mācipiis q̄stum faciunt, alunt aut nonnuq̄ vel 10. vel 12. imo 20. vel 30. illorū sumptu vilissimo. puellæ seruæ p̄parant omnis generis Cōseruas & cōfectiones ex fructib. Indicis, parant & res pulcherrimas arte phrygia atq; barbarca, q̄ ex iis magis iuēculę & forma sunt speciosiores mittūtur ab heris p̄ ciuitatē passim, vt eiusmodi dulciaria atq; operas phrygias diuendāt, allicientes formositate sua emētes, magis libidinis quā merciū emendarum studio flagrantes, nec n. seruæ tergiuersantur sollicitatē, vt q̄ ex eo quæstu vitam sustentent, lucrū paratum, & reliq̄ summā ad heros deinde afferūt, ex qua illi & se & familiā alant.

Lusitani viuūt
ex famulatio.
Conseruæ.
Confectiones.

Alij quæstum faciunt ex vsuraria, monetā suo tempore valore minimo con-
grunt cuius preciū cum augetur, eā rursum diuendunt. Aduentantib. n. nauibus Lusitanis coemūt numos regales octonarios, quos accipiūt p̄ 12. p̄ centū, reseruantes eos in Aprilē vsq; quando naues ex China appellūt, & numi illi regales studiose req̄runtur, in Chinā deportandi, lucrantur tum p̄ centū 25. & 30. facta p̄mutatione p̄ alia moneta ab Armusio aduecta, cui *Laryns* nomē est, in qua similiter 8. vel 10. p̄ centū lucrantur, reseruant n. & hanc, donec classis Lusitanorum in Septembri appellat, & permutandō cum numis regalibus lucrantur 20. & 30 p̄ centū, vt dictum est *Laryns* moneta necessario ipsis habenda est, si Cochinum petūt piper aliaque empturi, vbi ea moneta præ aliis q̄stiosa est.

Vsuraria.

Sunt & aliæ monetæ, *Pagodes*, *Venetiantes* & *Santhones* dictæ, ex auro in vsu, vnde multi huic vni studio vsurario ita se dedunt, vt rem suam ex eo admodū au-
geant, maxime si summa notabilis fuerit. Fit ea permutadæ monetæ negotia-
tio vt plurimū per personas ecclesiasticas, qui subornatis aliis, & ex parte lu-
crum communicantibus id clam agunt.

Sunt nōnulli in India, q̄ ex reditibus de palmis Indicis viuūt, ij sane ipsis lau-
te sustentadis sufficiūt, nec n. alia p̄ Indiā frugaliior vita est. Sunt q̄ ex quaq; ar-
bore quotidie recipiāt dimidium loachimicū siue *Pardauū*, atq; eo amplius, si-
ne vlla impensa. Sūt ibi q̄ trecetas quadringentæ siue eiusmodi arbores in vno a-
gro simul cultas habeāt, eas p̄ certis reditibus annuis locant rusticis *Canaryns*,
non secus ac nostrates syluas, pascua, prata, aut agros locare solent suis villicis.

Reditus ex
palmis.

Nec Lusitani nec *Messici*, q̄ in India sunt, opificiis exercentur, q̄ si fiat, rarum
admodum est, aluntur. n. modis supra cōmemoratis, habēt tamē opifices non-
nullos inter suos, vtpote pilearios, sutores, ephippiarios, vietores, sed & isti suos
habēt amanuenses mācipia, q̄ officinas curent. Opifices ipsi p̄ plateas spacia o-
ciosi faciūt, officiis plerunq; aliis p̄fecti, satis p̄pōse incedentes, nō secus ac si
inter magnates annumerandi forēt, ibi. n. infimus & summus sunt in honore
pares, nec inter diuitem aut nobilem, aut plebeiū in conuersationibus, & quo-
tidianis congressibus vlla est differentia.

Mācipia opti-
fices.

Quotquot reliqua officia exercēt aut Ethnici sunt aut Indi indigenæ bap-
tizi, neq; q̄s q̄ immunitatib. priuilegijsq; ciuilib. in *Goa* gaudet, nisi maritus sit
& rē familiarē instituerit. Nō sunt inter illos nisi duo status, videlicet vnus *Xo-
ratorū*, & alter *Soldatorū*, q̄ nomen lōge omniū honorificētissimum est, nō q̄ sti-
pendiarij sint, aut Capitaneū agnoscāt cōscripto exercitu, de quo nihil cōstat
omnino p̄ totā Indiam, q̄ primum. n. Lusitani in Indiā appulerint, simulac cui-
uis liberū est quaq; versus excurrere, nec obstat q̄ in India in albū peculiarem
cōscripti sint, q̄ simul cum classe in Indiā deportatur. Conscribuntur sane, hoc
quo dicem⁹ modo. Simulac naus aliqua ex Lusitania in Indiā soluit, quotquot
in ea vehuntur, & nomina sua propria, & cognomina & stipendium quod
à Rege accipiunt, indicare tenentur, quæ simul in Indicem referuntur:
sunt inter illos qui gaudeant titulo *Fidalgo da caça de Roy nossa sennor*, quod

Non nisi mari-
tus in Goa erit
cuius.
Duo status in
India.

Consignatio
stipendiario-
rum.

idem sonat, ac si dicas, Nobilis aulicus regius, atq; hic titulus excellit præ aliis.

Tituli dignita-
tum.

Sunt alij titulo *Mofos Fidalgos*, non minus honorifico, qui parentibus nobilib. procreati sunt, vel à rege nobilitati. Sunt & *Caualliero Fidalgo*, qui titulus priorib. inferior est. nihilominus tamē satis eminens, pertinet. n. ad equites, qui ppria virtute & fortiter actis rebus eū sibi pmeruerunt; at facilimus est ad eū aditus, si quis. n. militatum iuerit, hoste eminens saltem cōspecto, impetrat à Præfecto, siue alio Nobili, vt equitis eiusmodi immunitatib. donetur: in quem gradum cum euecti fuerint, dici nō potest, q̄ inflati turgeāt & glorientur; estq; tam vulgaris hic dignitatis gradus, vt cuius propemodum *lixa* & *frincero* contingat.

Lusitani plus
in honoribus
quam in diui-
tiis gloriantur.

Sunt alij *Mofos de camara*, du Numero è do *Seruiso*, id est, qui sunt à cubiculo regis, siue cubicularij regij, horum aliqui nudo nomine gaudent, alij officiis præfunt, estq; hic primus gradus siue inauguratio ad honores, ex quo deinde per officia paulatim ad maiores honorum gradus conscendunt, spirantes temporis pgressu ad reliquos superiores oēs. Lusitani in his honorū gradibus multo gloriantur arrogantius, q̄ in totius mundi thesauris & diuitiis preciosissimis.

Tandem sunt & *Escuderos Fidalgos*, id est, armati milites quorū gradus honestus est. reliqui in nauib. habentur conscribunturq; sub titulo *Homes Ouerades*, id est viri honesti. Omnium infimi nullis omnino titulis gaudentes p stipendiariis vulgarib. habentur. sunt. n. nil nisi manipulus furū, quib. nomen, *Rapiamus* non male conuenit. Status hactenus commemorati p cuiusq; gradu proq; titulo indito stipendia accipiunt, & integrum est cuilibet eorū vt rebus fortiter à se gestis, aut officio fideliter obito vel potius p gratiam ad altiorem gradatim aspiret titulum, vnde stipendium illi magis opimū contingat. Conscriptis eo, quo dixi, modo singulis, traditur cōsignatio officiato regio, summa fide & cura custodienda, cuius officii munus singulis triēniis cōmutatur quemadmodū & reliquorū, is *Scriba generalis matriculæ* dicitur, habetque sub se tres quatuorue alios Scribas, quorum operas ipse regit.

Consignatio
stipendiario-
rum in Indiam
mittitur.

Dispositio in
expeditione
mari suscepta.

Incipiente æstate in India, atq; necessitate postulante, vt expeditio mari suscipiatur, vel vt cum hoste aperto Marte conflagatur, vel vt oræ maritimæ securitas sua constet, vel vt hinc inde negociantium naues saluæ deducantur, defendanturq; à pyratibus Malabaribus, ne mercatoribus infesti sint, vt sæpe fit, tū in mense Septēbri, cū videlicet æstas ingruit, publice dato signo p tympani pulsus proclamatur, si qui in regia classe militare velint, ij ad locū *Matricule* se recipiant, vbi nominib. professis arram accipiant. quo facto cōstituuntur à Viceroge Præfecti, Capitanei & officiiati p singulas triremes, est autē numerus centū viroꝝ in naues singulas maiores, in minores triginta vel circiter. cōscriptis soluuntur stipendia, put quisq; titulum habet, aut put in Lusitania albo adscriptus fuerit. Solutio stipendiarioꝝ singulis quartahbus, siue ternis mensib. perficitur. stipendiarius vulgaris habet 7. *Pardaus*, illis *Xetassins* dictos, quorū vnus tribus *Testonibus*, nostris dicti *Pfenning* valet. Qui honesti viri titulū gerit, habet in quartale *pardaus* nouē *Moso de camara* habet *pardaus* vndecim, atq; ita de reliquis, seruata pportione. Adhęc ipsi Capitanei stipendiarios precib. vltro sollicitant, atque ex ppriis sumptibus stipendia illis aucta præter regis ordinariā stipem offerūt, siquidē præfecti inter se certant militū præstantia, alimenta priuato sumptu parantes ad militū fauorem demerēdum. Dum in nauibus & triremib. viuunt, accumbunt oēs pariter ad eandē tabulā, & Capitanei stipendiarios suos satis aulice & honorifice excipiunt, nec. n. aliter eos obediētes habebūt. Clafsis ad littus passim oberrat, atq; in Aprili demum vix tandem in portum aliquē appellit, vnde Goam reuertitur, per hyemem quietura. Goam tenentes ab expeditione soluuntur, nec datur porro stipendium regium, sed cuiuis liberum est ex sentētia viuere, & abire quocunq; locorū libitum fuerit. Postea Vicerex

Salaria stipen-
diarioꝝ &c.

testimo-

testimonium publicum per diploma decernit, Classis summo Præfecto, Regi Lusitanæ offerendum, in eo testatur, dictum præfectum ex Viceregis mandato tot menses militasse Regiæ maiestati, defendendo oram maritimam à Malabaribus infestantibus: adhæc si quid laude dignum & fortiter ab ipso actum est, illud minime tacitus præterit, sed suis coloribus magnifice depingit, exaggerans impensas priuatim factas in regis stipendiarios &c. Capitaneus siue Præfectus tali diplomate instructus in Lusitaniam nauigat, & diplomate prola topromotiones præ cæteris ad maiores dignitates à Rege ex merito obtinet.

Testimonia
militantium.

Forma testi-
moniorum.

Aliqui Nobilium liberam mēsam per hyemem habent, ad quam *Soldatis* liber accessus patet; Super qua liberalitate sua dicti iam Nobiles sibi publicum testimonium in scripto confici curant, inferentes simul quæcunque exaggerandæ rei gratia in mentem venerint. Eiusmodi testimoniorum conquirunt 10. 12. vel 20. quibus instructi à Vicerege veniam petunt, Lusitaniam repetentes, regique ea offerentes petunt ab eo præstita seruitia sibi recompensari.

Testimonia à
Scriba matricis
læ.

Opus præterea habent testimonio à Scriba Matriculæ, in fidem definitæ mansionis in India, quandiu ibi stipendia fecerint, & quod se per omnia dignos titulis suis gesserint. Si enim eueniat, vt eorum quispiam apud dispensatorem victualiorum æs alienum conflatit (nec enim rarum est victualiorum debitum, aut rationes minus liquidas conciliaffe) id simul in Diploma inferitur. Necessè ergo est, vt Capitanei ab officiatis omnibus simul sua habeant testimonia, quibus probent se irreprehensibiles & fideles in regis negociis per omnia fuisse. Instructi itaque literis eiusmodi salui conductus Lusitaniam repetunt, suntque illis iam meditata ea, quæ à Rege in recompensam impetrare sperent: quod si præterea patronos in aula habeant, & si honorariis elargiendis instructi fuerint, facile promouentur ad officia, quæ nisi triennalia sunt, nec nisi in propria persona à quouis promotio administranda veniunt. sunt autem ea præfecturæ, Curaturæ, Iudicisue aut Scribæ partes. nec raro accidit, vt officia quædam impetrent ex gratia, quæ vel aliis committere, vel precio vendere, vel filiabus in dotem attribuire possunt. quod si fit, necesse est, vt diploma illud in aula regia protocollatum, & deinde ad Viceregem Indiæ missum confirmetur.

Officia ex re-
gia gratia col-
lata.

Officia de quibus hic agitur, aliter non conferuntur, nisi vt tum demum adcantur, quando vacarint, & ordo expectantium quenque postulet; quando vacauerit locus, recurritur ad Regesta, inquiritur quot præcedant quenque: quod si ordo immediate aliquem requirit, aut ex præcedentibus aliqui vita interim functi fuerint, siue peregre abfuerint, tum succedit quisque proximus qui præsens adest. Atque hæc sunt quæ de apparatu bellico Lusitanorum in India breuiter afferre volui. Cætera quæ iudicia & negocia forensia concernunt, ea fiunt eodem processu, quo in Lusitania.

CAPVT XXXII.

ARGVMENTVM.

Dere familiari Lusitanorum & Mesticorum, de moribus, de ciuilitate, de coniugio, cæterisque eorum consuetudinibus.

Lusita-

Lusitani ha-
bent numero-
sa mancipia.

Mundities.

Pileus propu-
lia.

Pulvinar Lusi-
tanos pone se-
quitur

Ambitio Lusi-
tanorum.

Vltio Lusita-
nis vltata.

NOTA.
Bambus.

Paratoben.

Ambitio Lusi-
tanorum.

*Vsitatorum, Mesticorum, reliquorumque in India Christiano-
rum* œconomica administratio equidem honestissima est
atque splendidissima. habent vt plurimum, quinque, sex,
septem, decem, viginti pluresue seruos ancillasque seu mā-
cipia, quorum singuli sua procurant heris suis vxoratis. in
re familiari ipsorum est multa mundities, præsertim si lia-
tea spectes, induuntur quotidie recentibus linteis, idque
non heri atque heræ tātum. sed & ancillæ, siquidem terra nimio solis æstu fet-
uet. Lusitani in genere magnifice & fastuose viuunt, seq; à suis magni pendii
postulant, ad quorum nutum serui se accurate componant necesse est, neque
est vlla inter nobiles, ciues, aut Soldatos differentia, si incessum, mores & vitā
spectes. incedunt per publicum gradu lento & elato, ipsi fastu turgentes pone
famulum habent latum pileum supra verticem ipsis sublatum in sublimi fe-
rentem, quo à solis æstu & pluuiarum iniuria defendantur. Si pluuiæ fuerint
pone plarique puerum habent, qui vestem talarem sericam aut aliud pallium
portet, quo heri aduersus eas se tutentur. horis matutinis similiter puerum
pone sequentem secum habent, qui pulvinar ex holoserico pertet, quod in
templo adorantes sub missa substernant. idem fit de gladio, quem puer, in-
cedentes pone sequens fert, vt & heri maiore cum grauitate incedant & minus
molestentur. Obuiam sibi in publico facti, vtuntur solenni *Besolas Manos*, infle-
ctunt se pedibusque incessunt, capita nudantes, nutantesque iisdem, depresso
ferme ad terram vsque. Templum ingressis sellæ stratae sunt, quas dum occu-
pant à circumstantibus omni honore afficiuntur flexis genibus eos salutanti-
bus. Si cui honos more consueto deferretur, nec salutaris rite resalutaret, sane
ob hanc vnicam inciuilitatem multum mali illi paratum erit, quin corpus e-
ius totum tuber atque liuor futurum sit ex plagis. ducunt enim id maxime in
familiæ, nec vilo modo ferendæ, quin nullum aliud dedecus maius homini ac-
cidere posse putant, quam si inultum id abire sinerent. Si quando ab aliis læsi
iniuriam vicisci statuunt, conuocant amicorum 10. vel 12. congregatique ope-
riuntur aduersarium, qui vbi in casses incidit, pessime illum mulctant verberibus,
donec semianimis iaceat, idque adeo per famulos fieri ex dominorum
iussu, non rarum est.

Vti hoc modo aduersarium & honori & fortitudini summæ id sibi ducunt,
quin palam sæpe de tam strenue facto gloriantur. Vbi animus non est aduersa-
rium vita omnino exuere, verberibus duntaxat tergus illi tam probe contun-
dunt, vt salpam nemo friabiliorem ictibus reddiderit. fit contusio ea arundine
femoris crassitiem habente, illi *Bambus* vocant, ex qua contusione patiens vl-
tra octiduum sæpe lecto affixus decumbit, quin contusum seminecem relin-
quunt, vti quotidie vsu venire solet, nec est qui id curet, aut contusum respi-
ciat.

Habent præterea sacculos oblongos arena oppletos, quibus lumbos sæpe
inuicem sibi pertundunt, donec incuruentur elumbes. Si quis alterum in ædi-
bus priuatis conueniat, conuentus autem alicuius autoritatis vir siue domi-
nus sit, at conueniens nisi Soldatus, moris est, vt ædium dominus ad fores de-
scendat, obuiam pileum in manibus gestans magna cum discretione & reue-
rentia hospitem excepturus, deducensque eum vsque in conclaue suum col-
loquio destinatum, sedile in medium apponit, super quod assideat hospes ante-
quam & ipse accumbat. Hinc causam aduentus sciscitatur, & colloquio habi-
to iterum ad fores eum deducit, pari reuerentia *Besolas Manos*, in comitatu do-
minus ædium subsequitur: quod si ædium dominus dicto more minus vtretur,
aut hospiti sedile aliquod minus apponeret, siue quod non haberet retro
fulcrum

fulcrum cui recumbens inniteretur, sane id ab hospite minus dextre acciperetur, quin omnem lapidem mouebitis, donec iniuriam eam ulciscatur.

Matrimonia contrahentes atque nuptias solenniter celebrantes, cuiuscunque demum vel loci vel ordinis fuerint, plane nemine excepto, conueniunt proximi consanguinei, & vicini in equis, si qui equos non habuerint proprios, ab aliis conducunt eos, suntque pariter omnes splendide amicti, numero 50. vel 100. pro qualitate personæ, in cuius gratiam ea pompa instituitur, ordine deinde per membra obequitant ad templum vsque, vna cum famulis, qui pileos latos ipsis contra Solis radios pone obtendant. Consanguinei cum inuitatis priores equitant, pone sponsus medius inter duos paranymphos (*illi compatries* vocant) inuehitur equo. Sponsum sequitur Sponsa, gestata in medio duarum pronubarum (vocant eandem *Commatrices* siue *Commeres*) tres eæ in vno membro singulæ singulis *Palankyns* gestantur splendidissimo quas famule pone per pedes more canum venaticorum insequuntur, in templum delatæ, iamque more Romano per sacerdotem consecratæ, eodem quo prius processu domum reducuntur. inter reducendum, vbi nimirum ædes festiuas contigerint, prospiciunt consanguineæ atque vicinæ mulieres ex fenestris, inclinatæ in tapetes preciosissimos, præteruectosque novos maritos aqua rosacea aut aliis fragrantissimis destillationibus, item folijs rosarum, confectioe coriandri, &c. inspargentes. Honoratiores in equis mancipia sua secum habent, suauissime tubis atque tympanis cantantes. Deduci iam in domum noui sponsi, vterque multa cum reuerentia, atque solennitate inuitatis & in equis ante ædes circuectis gratias agit, se simul intro recipiens. & magna cum grauitate in superius cõclauē conscendens in fenestras vna cum mulieribus pronubis confidit, quo facto hospites inuitati in equis singuli & ordine in gyrum equos flectunt, in gratiam & spectaculum Sponsorum, *Comperos* siue paranymphi feruntur primi, eos reliqui sequuntur ordine, obequitantque ita in gyrum viceplerunque tertia, tubis simul continuo personantibus; quotquot enim paulo sunt in re lautiore, illi alunt sibi peculiare tubicines. Hoc equorum cursu finito, singuli ad fenestrâ ex qua sponsi prospectant, honorè illis deferentes obequitant, exceptis paranymphis, qui ad sponfos cõscendentes vota faciunt connubiiq; fœdera precantur fausta. Hinc offerunt sponfis confectioes, panesq; martios, quibus libatis aquæ haustum addunt; tandem peractis quibusdam ceremoniis solennibus, discedunt & ipsi paranymphi. nec remanent nisi tres quatuorue proximiores, quibus prandium modicum sed valde opiparum, licet vili admodum sumptu paratum apponitur, *neg, diu ducunt cõuiuium, sed sponsum sponsamq; correptos in thorium genialem protrudunt ocyus sine ulteriore vel sumptu vel præfatione*, qui finis est Nuptiarum, teste Hymenæo. Quin accidit sæpius, vt horis duabus ante solis occasum, prius grabatum genialem repetant, nec enim moram tam patienter ferre possunt, atque in nostris regionibus desponsati. Puerperia pari cum solennitate in equis ad templa deducunt. Susceptor postremus inuehitur equo solus, nullo à latere comitante, sequuntur eum famuli duo pedites, alter portat patinam argenteam deauratam, plenam panibus albis friabilibus, non absimilibus Lusitanicis, quos *Rosquillos* vocant, in medio patinæ stat candela cerea deaurata & ipsa, & monetis quibusdam aureis argenteisque appensis ornata circumquaque, Sacerdoti puerum baptizanti offerenda: alter Salinum argenteum deauratum iustæ altitudinis vna manu fert, manuque altera gutturnium ex eodem metallo sustinet, pendent vtrique ex collo mantilia, multa arte elaborata. Pueros sequuntur lecticæ duæ, illis *Palankyns* dictæ, in vna vehitur Susceptrix, siue *Commeres*, in altera obstetrix cum infante circumdata veste preciosissima illi ministerio peculiariter destinata. finito baptisate infans eodem

Nuptia.

Pompa nuptialis.

Rosa sparsa.

Conuiuium nuptiale

Concubitus festiuus.

Puerperia.

Nuptia Solda-
torum.

quo prius processu domum reducitur; reuersi domum in equis similiter in orbem certatim feruntur ante fenestras puerperij, in quibus *Comeres* spectatum assidet, instantur tubæ & reliqua musicalia instrumenta, pari modo quo in nuptiarum celebratione fiebat. Atque eæ nuptiarum ceremoniæ, quas supra explicauimus, obseruantur à patribus familiâs. Iuuenes siue *Soldati* sponsi per ætatem in nauibus cum æqualibus pompam instituunt, vehunturque per fluminis alueum donec ad locum destinatum appellant, vbi urbem ingressi, omnes pompose per publicum incedunt, vtentes grauitate sua, stipati seruis partim mancipiis suis, partim conductitiis præferentibus pileos aduersus pluias: etenim Indorum aliqui ministeria eiusmodi conducti precio obire solent, accipiunt in diem 25. *Bassarucos*, qui nostris 12. nummos aut batzionem faciunt, conducuntur ab iis qui vel famulis carent, vel iis ad eiusmodi seruitia vti nolunt. Mors est vt 10. siue 12. *Soldati* communibus sumptibus simul rem familiarem instituunt, conducto vno atque altero slauo, qui seruilia officia curet, indusia lauet, vestes purget. singuli singulos lectulos habent, vescuntur oriza, simplice aqua & modico sale decocta, item paucis salitis piscibus & ole-ribus facile parabilibus, panem non habent, bibunt puram aquam.

Vitus.

Vestes.

In indusis se-
dent.Beneficio no-
bilium.Lasciua mu-
lierum.Mercatores ex
Soldatis.

Vestium hæc ratio est: quotquot simul viuunt in vna domo non nisi vnâ aut duas vestes sericas habent, si ex conuictoribus vnus in publicum procedit, tum reliqui domi se continent: domi autem vestibus non vtuntur, vt pote in nudis indusis & femoralibus linteis tantum domi sedentes promiscue, heri cum seruis, quod ob solis æstum fit, adhæc si vel vicies in die domum egressi fuerint, opus est vt quaque vice vestes resumant, iterumque reuersi deponant. Habent interdum secum aliquem Capitaneum aut nobilem aliquem, qui pecuniam ipsis largiatur, qua vestes in æstatem ad expeditionem parent, atque vt eos sibi ita deuinciat, paratosque reddat, siue quando vel noctu vel interdum ope ipsorum in aduersariis vlciscendis vti velit. Quicumque enim plures *soldatos* aut amicos in India habuerit, is præ reliquis in existimatione est. atque hic est modus atque compendium, quo pariter omnes honeste viuere possint, ita vt nec inter summum, nec infimum vlla differentia animaduertatur. plurimi *Soldatorum* victitant sumptibus, quos à reliquorum Lusitanorum vxoratorum, Mesticorum item, & Indorum Christianorum vxoribus accipiunt, eæ enim amplas largitiones in eos profundunt, eo fine vt libidinibus exaturata pscuantur, qua in arte mille modos callent. Habent alij patronos qui illorum opera vtuntur in negociando, mercibusque hinc inde inuehendis distrahendisque, dicuntur tales *Catyns*, nec in expeditionem abeunt, aut alia officia regia tractant, ad quæ nullus cogitur, tamen nomen eius in Lusitania cum reliquis consignatum sit: fruuntur & illi ipsi nomine *Soldati* communi cum reliquis, donec extra coniugium fuerint. Hodie plures ex *Soldatis* animum ad mercaturam, quam ad regia officia applicant, siquidem Præfecti & Nobiles paulatim remiserunt à beneficiis antehac in *Soldatos* more collatis. adhæc præcipue *Soldatorum* intentio hodie eo spectat, vt rem sibi comparent, vnde in ocio & voluptatibus vitam deinceps quiete degere possint; proinde si ea commoditate vti possunt, præferunt negociationem, & vitam vxoritam, nec enim stipendia militibus debite soluuntur, & si quando decem aut viginti, ob præstita seruitia litteras commendatitias consecuti sunt, illis non concessum fuit in Lusitaniam redire cum donariis necessariis, sine quibus minus accepti futuri sunt. adhæc si qui propter præstitorum officiorum recompensationem meruerunt esse inter *Expectantes*, ij tam sero in ordine successerunt, vt sæpe complures interea prius vita quam officio fungerentur; alij vero ob itineris nimiam longinquitatem & pericula mari suscipienda malunt in India primam quam-

quamque conditionem acceptare, quam denuo de vita periclitari. Atque eadem hæ causæ sunt quod nec bellicus apparatus ea qua debet expeditione conficitur, nec nauigationes porro nouis terris inueniendis suscipiuntur, uti factum fuit à principio, tum enim gloriam & nomen posteris celebrandum prius habebant ipsis mundi opibus. at hodie non nisi prædæ & rapto inhiant, tam reliqui officii atque ipse vicerex, quam milites gregarij, quo in numero Ecclesiastici vel præcipui sunt, qui salutem subditorum, prouinciarum, aut regis officia curet nemo est: suum quisque lucrum quærit, subducta ratione se ultra triennium in officio non fore, vnde ingenue profitentur, se non in animo habere, ut ea in statum meliorem velint redigere, quæ ab antecessoribus suis neglecta sint: posteris ea relinquenda: traditam sibi à rege administrationem eam in recompensam præstitorum, non præstandorum officiorum, neque ut commodum prouinciæ quærant: atque hæc est causa, cur aliæ nouæ terræ hodie non inuestigentur, quin inuentæ etiam amittantur paulatim. sane vix sufficiunt defendendis terris, ante annos cōplures inuentis & vi occupatis, tum oræ maritimæ securandæ, vnde multi negociantium bona sua intra annum temporis spacium propter infestum mare atque præfectorum oscitantiam amiserunt, quin ea rerum facies est, ut indies peiora metuantur, quod quilibet paulo attentius obseruans facile deprehendit. Atque hæc sufficiant de moribus & ceremoniis Lusitanorum in India: item de expeditione mari suscepta. neque enim terra patet, propter diuersas nationes & reges interpositos, mutuisque dissidiis continuo digladiantes; quorum alij sunt à partibus Lusitanorum, alij illis aduersantur. Nec enim Lusitani in India quicquam possident, præter loca quædam maritima, item ciuitates, munitiones & portus secus littoris ductum excitatos, in ipsa continente plane nihil habent propriū, uti in descriptione littoris ordine singulatim indicatū fuit. Mores & habitus nunc enumerati patebunt postea in tabulis; ut & nauium structuræ, quibus in expeditionibus vtantur tam Lusitani quam Malabari. nec enim alias nauium aut celocium formas habent: sunt ea nauigia leuissima, damno dando apprime accommoda, velis remisque apta, & mercatoribus valde idonea atque expedita.

Causæ cur porro aliæ terræ non inueniuntur.

Priuatū commodum.

Terræ amittuntur.

NOTA.
Lusitani in continente Indæ nihil possident.

CAPVT XXXIII.

ARGVMENTVM.

De moribus Vxorū Lusitanorum, Mesticorumque in India.

Vxorēs Lusitanorum & Mesticorum in India ut & Christianorum recens baptizatorum, raro in publico comparent, domi sedent ut plurimum inclusæ, raro egrediuntur, nec nisi sacrum audituræ, vel se inuicem salutaturæ, quod & ipsum rarissimum est, & tum quidem obuelatæ in lecticis *palankyns* feruntur, ut à nemine conspiciantur. ad sacrum aut mutuos congressus accinctæ induuntur margaritis & vestibus preciosissimis, armillis aureis *Manillas* ipsorum lingua vocatis. pendent ex auribus series integræ clenodiorum; vestes sunt ex serico vndulato, ex serico villoso, & *Brocæto*. nec enim vilior tela est quam sericum simplex. Domi communiter nudo capite sunt, nec nisi indusio ex tela linteā, illis *Baiu* vocata, desuper-

Vestitus mulieribus.

desuperque ad umbilicum protensa amicti, ea tam subtilis est & pura ut cutis subterluceat: ab umbilico ad genua aliam telam pictam ter quaterue complicatam lumbisque circumdatam habent: quæ sane tegmina elaboratissima sunt ab omni genere colorum atque emblematum, reliquæ corporis partes plane nudæ relinquuntur, tibiæ nudæ, pedes nudi soleis tamen induti, quales & viri domi incedunt. atque hic habitus communis est domi tam pueris quam senibus, diuitibus & pauperibus, nemine excepto, siquidem raro egrediuntur, nec nisi obuelatæ & in lecticis, negocia foris curanda exequentur mancipia. Mulieres pane non vescuntur, aut admodum raro, ut nec serui nec ancillæ, nõ propter annonæ caritatem, abundat enim filigo, sed quod ad orizam adeo assuefacti sint ut alium cibum non expectant, decoquunt orizam ex aqua & comedendo eam addunt piscis saliti genus, aut fructum salsum, *Mangas* illis dictum, siue etiam alium cibum ex piscibus aut carnibus præparatum, quibus appositis iusculum infundunt, cibumque tandem digitis capiunt, nec enim ibi vllus est vsus cochleariorum, quin si viderent cochleari utentem, haberent

Poculum Indicum.

eum ludibrio. bibentes utuntur poculo ex nigra terra facto perpulchre, simili eo vasculi genere quo nostri utuntur floribus ornatus gratia reponendis. in collo eius interstitium multis foraminibus peruium est, nomen huic vrceolo est, *Gorgoleta*, bibitori subleuant illud ita ut ori non admotum desuper aquam in os apertum defluentem gargarizantemque sine vllius guttæ profusione infundant, nolunt enim ut cuiusvis ori admotum sit, in eo munditiam spectantes. Nouitij qui ex Lusitania primum adueniunt, si hoc bibendi ritu insueti adhuc utuntur, perfundunt plærunque vicinas ori partes, ob id delusi vocantur *Reynol*, qua appellatione nouitiis rudioribus ex Lusitania recens aduectis illudunt, ut qui fastui & Lusitanorum inflatis moribus uti nõdum didicerint, iidem etiam primitus incedentes per vrbes à vulgo subsannantur, donec paulatim assuescant uti grauitate; at nec opus habent longa disciplina ad id, vix enim dici potest quam dociles sint.

Nouitij Lusitanorum delusi.

Zelotypia.

Viri adeo suspiciosi sunt in vxores suas, ut virum omnino nullum in ædes eas admittant, quas cum vxoribus inhabitant, tametsi fuerint inuicem coniunctissimi, nulli enim copiam faciunt vxores aut filias contemplandi. Quod si compater quispiam, aut maritus cum vxore visitandi gratiã adesset, simulque ad spectacula publica aut aliam solennitatem adire velint delectationis gratia, tum totis seruatorum atque ancillarum gregibus protectæ stipantur, quorum ministerio utuntur. Si quis fores pulsans herum quærit, tum mulierculæ atque filia domestica statim se proripiunt, dominus ædium solus remanens fores pulsanti responsum edit. ad hæc neminem virilis sexus qui annum decimum quintum attigerit, secum in ædibus, vbi fœminæ simul fuerint habitare patiuntur, tametsi ipsi filij heriles fuerint: illis non procul inde peculiare ædes traduntur, in quibus separati à mulierculis habitent, nec vlllo modo ad mulieres accedere illis conceditur, cibaria per famulos parentes illis mittunt. Contigit ut fratrum liberi rem cum vxore patruï habuerint, & frater cum fratris vxore concubuerit, quin imo frater cum sorore, quales ipse noui aliquot, qui in facto deprehensi ambo à marito perempti sunt. Incredibile dictum est quam lasciuæ & luxuriôsæ sint mulieres, raro inuenias, quæ præter maritum nõ alios duos alar adolescentulos cõcubinos: norunt mille artes, quibus noctu diuque clam per famulas & lenas eos admittant, per tecta domorum, per muros, per inuia, licet à maritis omni cura custodiantur: *Habent præterea herbam*

Masculus 15. annorum non erit in ædibus matris.

Incredibilis lasciuia.

Dutroa infatuatur.

quandam Dutroa vocatam, cuius seminis succum expressum viris propinãt in cibo aut potu, quo sumpto vir insano similis, sopitur, nec intelligit quicquam, ridet perpetuo interdumque obdormit prostratus velut exanimis, qui cum hoc modo infatuatus est, vxor libere cum a-
masio

masio Veneri indulget, viro presente, & rerum omnium ignaro. Delirium hoc durat horis 24 at enim si pedes eius frigida laueris, redit ad sanam mentem, nihil mali suspicans, credit enim se somno oppressum iacuisse.

ANNOTATIO DOCT. PALVDANI.

H Erba Dutroa à quibusdam dicitur Tatula & Datula, Hispani vocant Burlatoram, Arabes Maranam, Persæ & Turcæ Datulam. habetur eius descriptio in tractatibus de re herbaria, si quis receperit seminis eius ʒ. ʒ. is ad tempus infatuatur, ridens perpetuo.

Requens est illis maritos veneno tollere, nulla alia de causa, quam quod vxores eos fastidiant, norunt venenum quod sumentem prius non enecat, quam hora destinata adsit. præparant illud vt sex annis integris intra corpus absque vlla noxa delitecat, at enim vbi hora destinata adierit, facit illud officium suum antequam abeat semihora. præparât id in annum vnū, in biennium, in triennium, menses, dies, prout ipsis commodum erit, quod & ipse vidi, & ipsis vñtatissimum est. Similiter complures etiam vxores à maritis suis tolluntur, deprehensæ videlicet in adulterio, aut sola suspitione maritis insimulata. mariti gulam illis præcidunt, producunt deinde tres aut quatuor testes, qui dicant noctu seu die viros peregrinos ad eam itasse, aut quid aliud afferant, quibus auditis absoluitur reus in continente, idque secundum Lusitanorum & Hispaniorum constitutiones. & integrum est illi quam primum aliam ducere, nec tamen hæc legis seueritas vel minimum terrorem mulierculis incutit vt luxuriæ suæ moderentur, licet quotannis infinitus earum numerus pereat: quod adeo vulgare est, atque vsu ita inualuit, vt porro nemini id mirum videatur. Ipsæ mulieres ingenue profitentur mortem ipsis nec honestiorem nec optabiliorem contingere posse, quam si tali fato pereant, eo enim modo se VENERI Deæ in sacrificium dari, ob illi strenue militiam functam, aiunt, quo nihil sanctius, nihil matronæ præstabilius sit.

Mulieres viros veneno perdunt.

Viri mulieres perimunt.

Mulieres & à natura sunt mūdiciæ studiofissimæ, tam in re familiari, quam in toto corpore: præter enim quod quotidie recentibus linteis induantur, lauantur quoque quotidie per totum corpus, quæ lotio ab aliquibus bis in die fit, vt pote mane, & meridie. Quin quoties aut aluum, aut vesicam, aut renes purgant, toties abluuntur, tamen si per diem & noctem centies id vsu veniat, quæ sane mundities & delicatior eas reddat, & viris suauiores, vt qui se quavis vice in gremium recens lotum infundant. Mulieres laboribus aut raro aut nunquam exercentur. delectantur herbis & flosculis bene spirantibus, suffumigiis cerebro gratis, thure, inunctio- nibus per totum corpus, & per frontem, adhibitis sandalis & aliis lignis odoratis minutissime tritis, atque in aqua dilutis. totis diebus nihil fere aliud agunt, quam vt folia quædam mastitent illis Betelle vocata, addito calce & fructu arrega, de quibus suo loco inter fructus & aromata agemus. Arrega hæc interdum tantæ virtutis est, vt masticantes propemodum inebriet & cespitare faciat, licet aspectu & sapore ligno radiciue non sit absimilis: tres hæc species totos dies ruminant, non secus atque boues pasti, succum deglutiant, reliquum ex ore reiciunt, hinc oris labia ipsis tam rubea tamque nigra redduntur, vt rei ignaris nauseam creent. Lotiones eiusmodi, lauacra, suffumigia,

NOTA.
Sacrificium venereum.

Remedium
pro dentibus
& anima olen-
te.

inunctiones cum Sandalis, habent ab Indis ethnicis, quibus ea ab antiquo in hunc usque diem in usu sunt, affirmant dentes ita roborari, ori mederi, animaque olentes curari. Ea manducandi consuetudo adeo in naturam abiit, ut necessario ea folia secum habeant ubicunque agant. Ancillae per plateas masti-
cantes cursitant, nec enim vivere se posse putant absque ruminacione ista. Feminae totos dies in fenestris sedent post praetensas telas, viris videlicet foras progressis, ubi nil nisi *Betelle* suum mandunt, praetereuntes obseruantes, ipsae vero a praetereuntibus nullo modo videri possunt.

Confortantia
venerem.

Si quis praeterit cuius amore inflammantur, aut a quo videri velint, in signum bonae voluntatis velum remouent, quod sane praetereunti bonum omen futurae amicitiae fuerit: sunt enim haec rudimenta *VENERIS* amicae, quam sibi deinceps opera ancillarum magis magisque conciliant, & qua in arte mirae sunt artifices, ut quae aliud nihil meditentur, nihil aliud somnient, nihil aliud agant. atque ut fortiores sint in *VENEREM*, magisque inflammentur, utuntur praecipue *Betelle* dicto *Arecca*, & calce, quin noctu ad lectulos id in promptu pro confortatiuo habent. Praeter dicta deuorant totos manipulos Caryophyllorum, piperis, zinziberis, & quoddam pistum aroma, quod *Cachunde* vocant, compositum ex variis aromatibus calidis, nostri vocant *Waffenfuder* / videlicet in puluerem grossum redactum: utitur & aliis, in eum duntaxat finem ut plus luxurient, plusque pruriant.

ANNOTATIO DOCT. PALVDANI.

Achunde illud, quantum ego conicio, componitur ex *Galla moscata* & *liquiritia*. sunt enim pastilli nigri, signati characteribus quibusdam impressis, in principio gustu amara valde, in fine suaves & dulces, corroborant cor & ventriculum, animamque benevolentem faciunt.

Mulieres na-
tant.

Votivae no-
cturnae pere-
grinationes.

Equae eo contentae mulierculae ut pro se talibus remediis utantur, quin viris ipsis insciis tamen mille alia propinant, quo fortiores in nocturna praelia, atque minus in *VENEREM* segnes sint, mulieribusque plus sufficiant. Delectantur balneis aquae dulcis, innatantque cisternis recreationis gratia, pariter enim omnes promptissime natare possunt. raro inuenias mulierem, quae flumen dimidij milliaris latitudine tranando superare non valeat. atque hisce finis esto de mulierum moribus. quae singula in Iconibus sub finem additis luculenter ob oculos sunt posita: utpote quo habitu maritae & filiae nobiles foras egrediantur, quo viduae induantur vestitu, quomodo mastigent *Betelle*, quomodo in lecticis deportentur, stipatae ancillis. item quomodo nocturno tempore comitatae maritis & seruis deuotionis ergo templa adeant, quod ipsis pro peregrinationibus deuotionis gratia susceptis in usu est, tunc enim per pedes ambulant, sperantes plus indulgentiarum ex eo merito: at nec per diem obambulare conceditur illis siquidem suspectae fierent.

Nocturnas hasce peregrinationes summam libertati & recreationi ducunt, speque illas iam ante praecipiant vigiles ea vespera, haud secus ac nostri pueri. cum nundinas aut templorum dedicationes inuisuri exultant. Similiter & ancillas adpictas videbis, quas praeter ceteris diligunt, nec alias domum egredi patiuntur,

riuntur, nisi in hisce nocturnis processionibus, aut cum in summis festiuitatibus heras pone *palankynas* ad templum comitantur, quos dies festos amatoribus solcite denunciant, qui non seruas solum, sed & ipsas heras sæpius è templis abducunt, seu in via intercipiunt, proripientes se in lupanar aliquod, qualia ad placitum in copia habent passim. Vt primum amatori signum datum, vno curriculo aduolat, reque expedita in momento, euanescit. Quod si ancillæ Lusitanum aut virum aliquem album amatorem habeant, in tantum efferruntur, vt omnes alios præ se contemnant, glorianturque de eo apud æquales, defraudantes heros suos quibus possunt modis, vt amatoribus satisfaciant, qui sane reditus Soldatis quibusdam multo commodiores sunt, atque ipsa stipendia regia. Si ancillæ ex hoc concubitu grauidæ liberos gignant, ij heris proprij cedunt, admodum bene ob id contentis, manent enim mancipia donec vixerint.

Astutia amantium.

Sin vero pater pueri Lusitanus aut persona libera foret, eum octiduo post natum infantem, puerum coram agnoscere oportet suum, quod si fecerit & exiguam quandam pecuniolæ summam legibus definitam hero ancillæ soluerit, puer libertatem à patre cõgenitam retinet: secus de matre, quæ in seruitute manet. vbi octauus aut decimus dies, legibus definitus transferit, nec cõparet, qui puerum suum agnoscat, puer in heri, cui ancilla seruit, potestate manet, quin herus ex suo arbitrato puerum deinde æstimat, nec à quoquam cogitur ad vendendum.

Liberi seruaz ex Lusitanis.

Si non inauditum, at saltem perrarum est parricidium, quo matres infantes recens natos extinguunt, licet eę pauperrimæ vel liberæ vel seruæ fuerint, plurisque faciunt infantem, præsertim si ex viro albo susceptus fuerit, quam thesauros totius mundi, nec patri puerum cedunt, si vel maximum aliquid soluat, excepto si furtim abripiatur.

Seruæ amant prolem.

Educatio liberorum Lusitanorum, Mesticorum, cæterorumque Christianorum hæc est: posteaquam nudi in hunc mundum nati fuerint, paulo post per breui indusiolo aliquo ex humeris vestiuntur, qualiter mulieres *Bain* suum gestant, cæteroquin nudi sunt, donec succreuerint, vt femorale & succinctorium sumant. Liberorum alij à matribus seruis, alij à nutricibus Indianis nutriti educantur.

Educatio liberorum.

CAPVT XXXIV.

ARGVMENTVM.

De Vicerege India, deque regimine eiusdem.

Quous triennio mutantur Vicereges in India, succeditque alius alij. accidit nonnunquam, vt aliqui diutius in ea dignitate perseuerent, si videlicet ita Lusitaniæ regi visum fuerit, sed raro admodum. Vicerex Goæ residet, in metropoli, vbi summum est iudicium per totam eam oram, & vbi classis quotannis ad expeditionem armatur: ibi tribunal, ibi consiliarij, ibi iudices & cancellaria, haud aliter quam in Lusitania dispositi. Vicerex nomine regis Lusitaniæ iudicia plenaria potestate exercet: si tamen causæ montosæ fuerint & actio quædam ciuilibis discernenda sit, ea per modum appellationis in Lusitaniam remitti potest, in criminalibus nulli cõceditur appellatio, nisi titulo Nobilitatis gaudeat, in personis enim

Appellatio.

nas enim Nobiles Vicerex nullam sententiam definitiuam pronunciare audeat, absque speciali regis mandato, captos tamen in Lusitaniam eos mittere potest. Vicerex magnifice viuit, autoritatemque suam splendide defendit, raro in publico conspicitur, nec nisi die Dominica, atque festis solennibus, quando tibicines & tympanistas secum habet, qui in tabulatis palatij & ad eius ostia concinunt. Si per viam publicam equitat, non aulicos tantum nobiles omnes, sed vrbis etiam ciues in comitatu habet equitantes, stipant eum satellites circumquaque pedibus incedentes. In Templo sellam habet in summo choro; instratam holoferico clauisque aureis bracteata, sub pedibus tapetes sunt; & duo puluinaria ex serico villoso, præpositum est illi scabellum altius, seu pulpitum cum simili puluinari, cui brachiis innitatur. à latere Nobiles aulici assident, sed extra chorum. Sacellanum suum perpetuo assistentem & pro eo orantem habet. Ad sinistram Viceregis sedet Archiepiscopus in peculiari sella, si videlicet ambo simul in templo præsentés fuerint, astant ministri tanta cum reuerentia, ac si rex ipse coram foret, reuersus inde in palatium suum simili quo prius modo tympanorum, tubarumque concentu excipitur. in palatio astant satellites hastati. in loco vbi iudicia exerceri solent, sunt omnes Vicereges ordine ad parietes depicti, quotquot hætenus in India fuerunt, quibus adduntur successores singulis trienniis. in procesterio exteriori seu pergula, depictæ sunt omnes naues eæ, quæ iam inde ab initio à Lusitanis in Indiam missæ sunt, addita sunt passim nomina & cognomina Capitaneorum.

Pompa Viceregis in templo.

Effigies Vicereguum.

Visitatio castrorum fit cum eodem modo.

Annotatæ sunt præterea ibidem naues, quæ in navigatione perierunt, aut ventorum turbine disiectæ sunt, quibus adduntur cæteræ quæ quotannis deinceps appellant, memoriæ scilicet, posterorumque gratia. Vicerex hoc pro more habet, vt quisque vltimo anno triennij sui arces & castella passim visitet, quotquot secus litus ad 50. 60. aut 80. miliaria sunt, tam in boream quam in austrum à Gox latere porrecta, quod fit vt inspiciat administrationem earum, & deinceps de iis rectius disponat, quæ tamen visitatio plærunque per substitutos conficitur. si eam Vicereges in propria persona exequuntur, potissima causa tum est, vt honorariis ditati inde reuertantur, non vt prouinciæ commodum querant.

Reditus Viceregis sunt amplissimi, omnia enim in ipsorum potestate sunt, liberumque est illis in omnibus dispensare, distribuere, dare & accipere quæ & quanta velint, in iis videlicet prouinciis, quæ regem Portugalliæ agnoscunt suum Dominum, & quarum numerus non est exiguus, siquidem rex omnia in ipsorum potestatem pleno iure tradidit. Hinc tantum sibi thesaurum in pecuniis & gemmis conquirunt, vt dictu vix sit credibile. præter redditus annuos, certum habent salarium, donaria & munera ex omnibus passim locis pene infinita. Fit enim more gentis, vt quotiescunque nouus Vicerex succedit, vicini reges confœderati Legatos suos cum muneribus preciosissimis in gratulationem & fœderis confirmationem ad eum mittant.

Iesuitæ donaria Viceregis interceptant.

Iesuitæ impetrauerant à Lusitaniæ rege, vt munera ea quæ Viceregi singulis vicibus offerebant, sibi suoque ordini cederent, magna in id cura attentique quid eorum intercideret, quod in ipsorum commodum non verteretur, obtinueruntque ea, donec *Don Luis de Tayde*, siue *Ludouicus de Tayde Comes de Atungia*, qui haud ita pridem vita functus est, Viceregem in India ageret; is negocium retractans, nullo modo ea Iesuitis porro concessit, præterens regem Lusitaniæ minus dextre informatum fuisse super ea re, munera enim ea ipsi Viceregi non Regiæ maiestati in Portugallia offerri, vnde nec regis fuisse, ea Iesuitis dono tradere, seque porro nullo modo in eo consentire.

Hoc responso Iesuitæ male contenti, Viceregem pro hæretico calumniantur,

antur, atque ab eo tempore Vicerex & eius posterum sibi ea referuant.

Terminus elapsus regiminis Viceregis tum adest, quando alius in *Bardes*, aut alium portum appellit. Ut primum nouus in portu adest, mittit Procuratorem suum cum plenaria potestate, qui nomine heri sui possessionem in India regimine accipiat: quo facto Palatium a deo vacuum redditur, ut nec scabellum aut sella in eo remaneat, neque obolus vnicus in thesauro superfit, unde non iam palatij regij, sed ædium desertarum spoliatarumque formam refert: successor sibi de noua suppellectile, deque alio thesauro corradendo profpicit. Vicerex decedens nauem in qua successor eius aduectus fuit, Lusitaniam repetit.

Cum itaque regiminis duratio tam breui temporis spacio includatur, quæ non nisi in recompensam præstitorum seruitiorum cuiquam contingit, non ut meritum aliquod deinceps habeat, hinc fit ut nemo publicam prouinciarum salutem respiciat, neque regis commodum spectet, sed suum quisque commodum priuatum, quod rationis est, potius quæritet, unde in prouerbiū abiit, *nullam ex viceregibus esse meliorem frugem sperandam, quæ in commodum prouinciarum cedat, donec administratio non sit diuturnior triennali*: palam enim enunciant, quin ipsa experientia testis est, primi anni reditus vix inuestiendo Viceregi, item ad mores gentis perdiscendos aliosque sumptus faciendos sufficere: secundum anni reditus pro nouo thesauro reponendo esse ad priuatum commodum, cuius gratia Vicerex in Indiam præcipue venit promouendum. Reditus tertij anni conferri in apparatus defensionis, ne à successore improviso adortus obruatur, atque ut bona conquisita paulatim ad discessum suum disponat, in Lusitaniam deportanda. Eadem ratio est reliquorum Capitaneorum in munitioibus, cæterorumque officiorum per Indiam. Vnde cuius notum esse potest, officia regia, atque subditorum salutem non magni pendi, quo nomine non iniuste grauitateque conqueruntur subditi, & Lusitani vxorati atque reliqui per Indiam Christiani. Verum quid attinet multum de iis conqueri? abest rex ipse haud æquo interuallo, qui nec suorum gemitus exaudire potest, nec aliter edocetur, quam quod omnia optima fide fiant, tam quæ ipsius officia, quam quæ salutem subditorum concernant. quæ sane faciunt, ut ægre sperandum sit, statum Indiæ in melius mutatum iri.

Vicerex à Iesuitis calumniâ Heretici incurrit.

Vicereges in successione mutuo sibi nihil commodi præstant.

Alternatio viceregerum officit prouinciis.

Dispensatio trium annorum viceregis.

Querela de vicerege & officiat.

CAPVT XXXV.

ARGVMENTVM.

De Ethnicis Indis cæterisque peregrinis, in vrbe Goa habitantibus.

Habitant tum in vrbe tum in Insula Goa Æthiopes pariter & Ethnici complures, superstitioni Mahumetanæ dediti, item Iudæi atque aliæ nationes exteræ ex India, atque vicinia distinctæ tum moribus, tum religionibus. Nigritæ Alcoranum sequuntur, Iudæi Moysen. Habitant simul multi Persæ, Arabes, Abyssini, Christiani, Nigritæ, Goam urbem incolunt Armenij complures Christi fidem amplexantes, eandemque frequentant nationes quotidie variæ mercibus hinc inde distrahendis distictis, præsertim *Persæ, Arabes, Benianes ex Cabaia, Gussarates, Decanyns & c.*

Goa & nationibus & religionibus libera est.

M

Nigritæ

Nigrittæ cibus quibuscunque (præter carnē suillā,) vescuntur, mortui iisdem ritibus in sepultura, quibus ludæi vtuntur, Ethnici vero quales sunt *Decaryns, Gussarates & Canaras*, reliquique Indi mortui in cinerem rediguntur, defodientes cinerem simul aliquot ex vxoribus & seruis defunctorum nobilium seu Brachmanorum, viuos defodiunt. quod idem citiorum quorundam mercatorum vxores imitantur. Sunt qui cibus omnis generis vescantur excepta carne bubula & vaccina, eam sacrosanctam habent. Sunt alij qui ab omnibus abstinent, quæcunque vita & sanguine fuerunt prædita, tales sunt *Gussarates, Benianesque ex Cambaia*, viuentes legibus Pythagoræ.

Funera in cinerem rediguntur.

Vaccæ & boves sacrosanctæ.

Pagodes Idolum.

Maxima pars Solem & Lunam adorant, credunt tamen pariter omnes in vnum DEVM creatorem & moderatorem vniuersi, credunt & post hanc vitam, æternam, in qua vnus quisque prout bona vel mala operatus est, mercedem accepturus sit. Colunt nihilominus idola *Pagodes* forma tam detestabili, vt fœdior nulla per somnum apparere possit, sacrificantes illis quotidie, perhibent enim fuisse homines sanctos in vita, dum inter ipsos viuerent, commemorant varia simul prodigia, dictu & auditu mirabilia. quin habent ea pro aduocatis suis & mediatoribus inter DEVM & homines. Et non raro eadem consulunt, tanquam oracula, quando responsa expressa ab iis accipiunt, dæmone id agente: nouerunt enim Dæmonia & ipsi familiariter, veneranturque eadem quotidie quibus possunt sacrificiis, in eum finem vt ipsis amicis vtantur, neue ipsa damnum dent.

Sponsæ per Pagodem deorantur, in sponsi honorem.

Moris est apud eosdem, si filias sponfas habuerint, atque in honorem Sponsi *Pagodem* aliquo singulari cultu placare demerique voluerint, vt sponsam magnam cum porcupa & cum instrumentis musicatibus omnis generis personantibus ritu ipsis usitato ad idolum *Pagodem* cui penis est ex ebore, deducant; tum qui proximi sunt sponsam imponunt eburneo illi priapo, vique hymen illi perurunt adeo, vt *Pagodes* idolum conspersum inde sanguine virginitatem illam hactenus testetur, & perfectis quibusdam aliis ceremoniis sponsam domum reducunt, tradentes eam sponso, exultanti ob id & maximo sibi honori ducenti, quod eo beneficio à *Pagode* sit affectus, vnde porro ipse laborioso hoc onere & graui molestia subleuatus sit.

Mane visum per diem adoratur, si vel porcus sit.

Est & hic mos ab ipsis receptus, vt quod mane domum egressi primum obuium habuerint, adorent, toto eo die venerentur, sit sane quæcunque demum sit, vel porcus &c. Si accidat vt mane domum egressi corniculam primum conspiciant, sane ea tota die domi se continebunt, nec in publicum prodibunt, si vel rem preciosissimam ferrent acceptam. volant autem corniculæ gregatim per Indiam, quatum volatum ipsi inauspicatum putant, & ob id diem quoque infaustum. Nouam Lunam adorant, quam si recens conspexerint prociidunt in terram, deueneranturque eam summa cum deuotione & reuerentia. Sunt apud ipsos religiosi *Iagos* dicti, Carthusianis atque Eremitis nostris non ab similes, eos ob sanctitatem plurimum colunt, viuunt enim illi vitam austeram, astricti regulis sui ordinis ieiunant, abstinent, vulgoque persuadent ad libitum, nescio quæ somnia fingentes, quæue deliria somniantes.

Iagos religiosi.

Magi & gesticulatores.

Habent artis magicæ peritos, qui præstigiis suis homines fascinant, illi passim totam Indiam peruagantur, adducentes secum serpentes viuos omnis generis, quos imprecationibus ita fascinant, vt se in paruis capsulis quieti contineant. quod si spectaculum aliquod edere volunt, depromptos serpentes atque in medio saltantes salientesque apponunt, possunt illi serpentes ad harmonicos numeros quoscunque editos se saltando componere, præstigiatoribus hortantibus eosque nunc per collum, nunc per brachia nudosque pedes mittentes, quin oscula illis figunt, & nescio quas alias ineptias exercere, dum modo homines argento emungant. Venena sciunt artificiose miscere, alterque alterum

Venefici.

alterum leuissima de causis tollit. Casas humiles stramine tectas incolunt, foribus angustis, fenestris nullis, ita ut in genibus subnixos adrepere necesse sit ingredientibus. Supellex est stragulum stramineum in pavementum extensum, super quod cubant loco lectuli seu puluinaris. Mensæ, mensalia, mantilia, strophiolaque ex foliis ficuum Indicarum constant, neque folia ea dictæ Folia ficus Indica in variam supellectilem. solum supellectili inseruiunt, sed & lancibus seu patinis parandis, in quibus edulia apponi solent, apta sunt, quin & eorum usus est in tabernis pharmacopolarum & mercatorum pro thecis piperi & scombris aliisque aromatibus & mercibus inuoluendis. sciunt ea tam solide compingere, ut butyro, oleo, cæterisque liquidis infundendis valeant.

Utuntur siccilibus, in quibus cibos præparant, aut orizam decoquunt: in area ædium fouea est, in qua orizam pistillo ligneo contundunt: siquidem orizam in siliquis sibi comparant, uti in campis prouenit, ex mera simplicitate. Sunt qui post ædes suas orizam serant, in tanta copia, ut rei familiari sufficiat. Bibentes habent lagenam ex cupro cum rostrato canali ex quo aqua desuper in os defluat vase illibato. Ædes ut plurimum fimo bubulo inungunt, id enim pulices necare dicuntur. per cutem mundissimi sunt, siquidem quotidie toto corpore lauantur, quin quoties naturæ opus reddunt ex aluo aut vesica, abluuntur protinus, tam viri quam fœminæ, si lauantur humi incubant ritu Nigritarum atque Turcorum. Læua se abluunt, dextram illibatam seruantes, ut qui ea in cibo sumendo utantur, cochlearia enim illis in usu non sunt, secus scilicet quam Iudæi Verpi. Legem suam obseruant rigidissime, domum enim nunquam egrediuntur, nisi prius fufis de more precibus. Rure ambulantes passim in speluncis, montibus & scopulis obuia habent idola sua Pagodes forma detestabili ex lapide inciso posita, additæ sunt fornaces & receptacula aquæ, in quibus prætereuntes pedes abluunt, quo facto, ad idolum accedentes supplices illi fiunt, nec desunt qui illi fructus, orizam, gallinas, oua &c. deuotionis ergo offerant. prout magis deuoti fuerint: oblata deinde Brachmanes clam cum familia deuorant, persuadentes plebeculæ stupidæ, Pagodes ea famelicos deglutiuisse.

Fimus vaccinus pulices necat.

Superstitio Ethnica.

Sacrifici facticia deuorant.

Si quæ per mare nauigatione instituit, quin dena integrâ ante tubas & tympana tanto fremitu per publicum insonant, ut alter alterum exaudire non queat, duratque hic furor dies pariter noctesque. nauis cursui parata circumquaque vexillis inditis volat, quo se Pagoden suum demereri atque iter auspiciatum ab eo expetere aiunt, similiter fit cum nauis reuersa fuerit per quindecim integram, idque in gratiarum actionem. Pari solennitate utuntur in aliis festiuitatibus, utpote cum nuptias, puerperia, siue alia anniuersaria, puta sementem & messem celebrant.

Indi Pythagorici, qui urbem Goam incolunt prædiuites & spectabiles sunt negotiatores, negociationes amplissimas exercentes. Habent Indi mercatores peculiarem vicum in Goa, ubi tabernis apertis commercia sua exercent, in eo præter Indos nemini negociari conceditur, exponitur ibi sericum, Sattinum, Damascenum, pocula porcellina ex China, & eiusmodi alia ex Lusitania aduecta, siquidem per propolas seu maculatores suos merces quasunque inde allatas studiose conquirunt ex asse, quas vnciatim distrahunt, in id velut à natura facti, ut negociari ipsis sit congenitum. In eodem vico alij quoque telâ linteam vendunt, item industria vestesque confectas ad placitum ementiû tam flauorum, quam liberorum: sunt ibidem dulciaria & quæcunque gulæ inseruiunt abunde.

Tabernæ Indiarum instructissimæ.

Est alius vicus habitatus & ipse ab Ethnicis venditibus succinctoria muliebria & eiusdem generis alia, item innumera pannorum genera, *Cotonias* vocant,

non multum differentia à *Canifas*, carbasis & faccis conficiendis commoda. Est item vicus, vbi *Benianes* ex *Cambaia* suæ terræ merces exponunt, item gemmas, siquidem omnium optimas margaritas habent, gemmasque dexterrime poliunt. Sunt alij vici solis ethnicis habitati opera lignea vendentibus, vtpote spondas, sellas &c. cera Indica pulchre perfusas, ceram enim eam omnis generis coloribus tingere norunt. Auri argentique fabri peculiarem & ipsi habent vicum, ij meri sunt Ethnici præparantes opera & pulchritudine & diuersitate spectatissima. Reliqui opifices vtpote fabri lignarij, fabri æris rubri seu cupri &c. quisque suos vicos habitat, suntque Ethnici omnes.

Aurifabri.

Assatim negociantes.

Ad sunt ibidem negociantes ex *asse*, in frumento, oriza, reliquisque mercibus Indicis, lignis item preciosis &c. Sunt qui regis prouincias & redditus pro certa summa annuatim pendenda conducant. adeo vt nihil sit vnde quæstus speretur, cuius ipsi non habeant summam peritiam.

Maculatores.

Propolarum siue Maculorum, qui cōducti ab aliis mediatores sunt interementes & vendentes, numerus infinitus adest, sunt ad vnum omnes ethnici fore vti apprime edocti.

Præter tabernas dictas ethnicorū, sunt illis & aliæ in quibus aromata & condita vendūt vnciatim, quales apud nos sunt herbularij & pharmacopolæ, prostant in illis quæ homini in mentem venire possint de eo genere minus tamen selecta, quod negligentius ea curent. Istiusmodi mercatores plerique sunt Brachmanes, id est, idolorum sacerdotes, tabernas passim per totam urbem angulares habent, incisas in domorum muros, prætereuntibus oportunitissimas.

Tonsores & chirurgi ethnici.

Ad sunt ibi chirurgi & barbitonsores frequentes passim in publicis plateis obuij, ministeria sua offerentes, ij tabernas vel officinas non habent, requisiti in ædes ciuium veniunt, vbi vili mercede, capillos, manuum item & pedum vngues præcidunt, purgantque aures & dentes, & fricant crura corpusque studiosissime, offerentes obsequia sua tanta cum instantia, vt ægre repelli possint. In summa, pro exigua pecuniola præstant quæcunque voles, quin à Lusitanis verbera non raro insuper reportare coguntur, taciti & patientissimi.

Medici Indi.

Sunt in Goa Medici complures Ethnici, qui plerunque autoritatis gratia se pileis suis cōtra solis æstum defendunt per publicum incedentes more Lusitanorum, quod ceteris ethnicis non in vsu est, præterquam cum Legatione funguntur. Medici dicti ethnici non reliquos tantum ethnicos curant, sed & Lusitanos, quin viceregem & ipsum Archiepiscopum. Monachi reliquique pontificij plus in hisce fidunt, quam in suis Lusitanis, vnde lucrū amplissimum faciunt, & in maxima autoritate sunt.

Baptizati Christiani viuentes more ethnico.

Rustici quique in insula Goa extra urbem, & reliquis locis vicinis degunt, vt plurimum sunt ethnici baptizati, siue noui Christiani, nec tamen multum à reliquis ethnicis differunt, siquidem à superstitionibus suis ægre reuelluntur, indulgetur ipsis in eo partim propter vicinos, vt & isti alliciantur, partim quod ægre aliter persuadendi sunt.

Mensulariorū vsus.

In omnibus fere vicorum angulis mensularij sedent, quos *Xaraffos* vocant, & ipsi Indi baptizati, quibus vix expeditiores in rationibus & cognoscendis monetis reperias, nec illis absentibus vlla pecuniæ summa alteri numerari potest, siquidem multa adulterina miscetur, quam minus exercitato impossibile est à proba discernere, ita vt non in aliqua fallaris, ob id necesse est adhibere *Xaraffos*, qui vel oculis semiclausis eam deprehendunt.

Singule tribus, singula familiaria.

Lege cautum est apud Indos gentiles, ne quis eam artem mechanicā quam didicit, vitæ genus immutando, deferat, & aliam tractet, sed necesse habent, vt quisque eam exercent, quam à parentibus hæreditario accepit: matrimonia item non nisi inter eiusdem tribus homines contrahuntur, vnde velut peculiares

liares familias & generationes deducunt, eius autem legis tam stricta est observatio, vt tribus inter se expresse differant, velutque diuersæ nationes discrepent, quin mutuo requisiti ita se interrogant, dic age cuius es generatio- nis? esne ex familia aurifabrorum, barbitonorum, chirurgorum, negocian- tum, mercatorum, piscatorum &c? Filia dotem nullam accipiunt præter gem- mas quasdam & sumptus in Nuptias faciendos. Filij heredes sunt ex asse. atq; hæc sufficiant de Indis gentilibus Goam & vicinas illi partes habitantibus.

CAPVT XXXVI.

ARGVMENTVM.

*De Anni ratione, & quatuor temporibus Cardinali-
bus, item de morbis & affectionibus corporum
in India.*

Hæc est anni ratio in India: incipit hyems sub finē Aprilis, Hyems. in ea parte, videlicet qualittus Indiæ in Cābaia porrigitur vsq; ad *Capo de Comeryn*: cum ingruit spirant fauonij ex mari versus littus flantes, initiū eius sunt tonitrua, fulgura, quæ pluuiæ continuæ insequuntur durantes indefinenter vsq; Pluuiæ faciunt hyemem. in Septembrem, atque ex eo denominata ex hyems, quod videlicet pluuiæ sint perpetuæ, nec per id tempus mare sit nauigationibus amicū: interim ratione caloris & sementis ipsa æstas est. siqui- dem ea anni pars quæ æstas propter siccitatē & cœli serenitatē dicitur, mul- to salubrior & frigidior est, tum enim plærunq; spirant subsolanus vultur nusq; siue Eurus, & noctes sunt satis gelidæ, neque tum sementis magnopere fit, præ- ter ea legumina quæ toto anno feri solent. ingruente hyeme quisque penu in- struit necessariis, & reliqua pro hyeme comparat, non secus ac in nauibus fieri solet, si qua nauigatio in menses quinque vel septem instituitur.

Tum quoque naues ex alto mari in alueum ad urbem descendunt, colligū- tur carbasa, deponuntur mali funibus velisq; ademptis, ne putrescant ex plu- uiarum continuatione, quæ tanta est per totam hyemem, vt non raro ædificia ex ea resoluta corruant. Quam primum incipit hyems deuoluuntur ad ostia aluei ingentes arenæ cumuli, obstruentes ea, ne vllibi pateant vel nauibus vel Arena alueum per hyemem obstruit. scaphis, vnde tantus maris fremitus existit ad totum littoris eius tractū, vt mu- tuo ibi colloquentes se non exaudiant. Ipse præterea alueus infulam circūqua- que ambiens ob torrentes de montibus descēdentes ex imbribus dulcescit ru- bescitq; plane. in æstate omnia contrario se modo habent, vt qua pura sit aqua marina salsa, non secus ac in ipso mari. Finita hyeme in septembri diffluunt a- renæ cumuli ad eo vt non nauigiis solum & scaphis, sed & nauibus onerariis Lusitanorum, vehentibus septies octiesue centena sepe millia doliorum, totus pateat aditus, nec bolidis iactu opus sit, mare enim profundum satis nec vlla ex parte periculosum est. Per hyemem sane omnia sunt tristissima, nec enim alia exercitia habent, præterquam quod domi in indusiis & femoralibus lin- Domi per hye- mem sedent propter æstum. teis sedeant, raro vicinorum familiaritate vtentes, quod si fiat terunt tempus ludicris & aliis ineptiis, nec enim tum per urbem negociationes exercentur.

Lusitanorum Mesticorumq; vxores maxime per hyemem delectantur in Recreatio mu- lierum in villis. pluuiis.

pluuia cum maritis & ancillis ad villas expaciari assumpto cibo & potu, quo genio indulgere valeant. Habent in villis passim cisternas siue piscinas lapide pulchre formato incisas. vbi ergo mulieres in villis aderint, certatim eas innatant, ludumque in vndis more piscium; atque hoc ipso tempore fructus plures & meliores haberi possunt, quam alias, qua de re supra meminimus.

Æstas.

Naues in mare descendunt.

Incipit æstas in Septembri, duratque ad finem vsque Aprilis, per eam cœlum est serenum totum sine omni nubecula, aut saltem rarissima, tū armantur naues, mittuntur in diuersas oras, armatur & regia classis in protectionem oræ maritimæ, & saluum deductum negociantium nauibus præstandum, tum redeunt venti orientales, ex continente in mare flantes. vnde *terrenos* dicuntur. Sunt autem suaues & refrigerantes admodum, in principio tamen propter aëris mutationem minus salubres, & causæ sæpe grauissimorum morborum, simul cum aeris mutatione illic incidentium.

Spirant ij venti per æstatem continenter, incipientes circa mediam noctem flantesq; vsq; ad meridiem, nunquam tamen vltra decem milliaria in mare feruntur tempore deinde pomeridiano, ad mediam vsq; noctem spirant venti occidentales, ex mari in continentem flantes, eos dicunt *Viraſon*. obseruant hi venti tempus ordinarium tam præcise, ac si eos in manibus inclusos habeas, & inde aër temperatissimus fit, absque quo solis æstus foret plane intolerabilis.

Æstas & hyems eodem tempore.

Quis vero non miretur, quod cum hyems fuerit ad littus porrectum à *Dio* ad caput *Comerinum*, tum ad oppositū latus à *Capite Comerino* ad littus *Choromandel* vsque æstas sit; nec obstat quod vtrunque latus sub eadem poli elevatione positum sit; neque distantia inter vtrunque littus dimensione per terram facta, excedat milliaria septuaginta, quin in quibusdam locis saltem 20. sit miliarium.

Æstas & hyems in hisdem montibus miculose.

Est autem magis mirandum, quod si pedestri interdum itinere à *Cochino* ad *S. Thémam* ad littus *Choromandel* videlicet vsque suscepto ad montes *Ballagate* deueniatur ab vna mōtis parte ab imo ad summum vsque cœlum sudum & sol formosissimus splendebit, ab altera vero à montis vertice ad radices vsque erunt meræ tempestates, pluuia, venti, tonitrua, fulgura tanto cum fragore vt mundum ruiturum credas, atque hæc cœli mutatio dependet ab anni partibus. vnde perpetuo & æstas & hyems eodem anni tempore, eodemque in monte, sed in diuersis eius partibus per vices comparebit. Eadem mutatio est in tractu *Armusi*, atque ad littus Arabiæ *Rosalgette*, vbi statio nauium est, siquidem ad latus vbi cuspis seu caput in mare procurrit, aqua placidissima, atq; cœlum formosissimum est. at si præteruectus eam cuspidem ad oppositū latus appuleris, habebis pluias ventosque procellosos & tempestates sæuissimas, quæ & ipsa mutatio ab anni temporibus dependet, alternatim à latere ad latus diuertens, estque similis cœli mutatio etiam in quibusdā aliis Indiæ locis. Morbi & ægritudines corporum per Indiam populares plærunque incidunt in mutationes temporum, causantur ex aëris temperie vt dictum est. Grassatur vulgo morbus in India, cui nomen *Morderyn* fecerunt, corripit enim homines improviso, lectoque affligit, inter initia morbi adest nausea, cruditas stomachi, vnde vomitus vehemens, quin sæpe tam vrgens, vt animam simul euomant. Morbus hic familiarissimus in India multos necat aut saltem lethaliter corripit, qui ex eo euadunt, habent quod DEO acceptum ferant.

Morderin morbus mirus.

Dysenteria & alij morbi cum euratione.

Dysenteria illis & frequentissima & periculosissima est, non secus ac apud nos Peltis cōtagium. regnant ibi febres ardentes continuæ tam acutæ vt intra quatrīduū homines extinguant, quæ aliud remedium præter venæ sectionem non habent, ab initio adhibēdam: quæ cura Lusitanis, ppria est. Indi vero gentes

tiles vtuntur herbis, ligno sandalorum & vnguentis curatione feliciter cedēte. pereunt quotannis ex dictis affectibus quamplures Lusitani, partim quod diæta vtantur vilissima ob ciborum malitiam, & potus tenuitatem, vnde vires restaurare nequeunt, partim quod desidioli sint & luxuriei deditissimi, cui incommodo accedit occasio & gentis natura atque consuetudo eos pelliciens. accedit & quod maxima Soldatorum pars talibus mediis vitam sustentare cogatur, quibus sane non raro & famæ & vitæ iacturam faciunt, *quin imo si viri essent adamantini nunquam suffecerint in insatiabilem mulierum explendam libidinosam concupiscentiam*: multis sane exitiosam, vt apparet in Xenodochiis, in quibus versantur ex liberalitate regia, vix annus abit, quin quadringēti quingentive ibi recipiantur ægroti, qui exanimes mox inde efferuntur, iique solum Lusitani, illis albi dicti, nec enim præter eos aliis in iis locus est, si qui ex Indis infirmantur, illis sua quoque peculiaria sunt Xenodochia. Lusitani in suis hospitiiis Xenodochiorum lautissime excipiuntur, ægroti vero curantur omni cū sollicitudine & fide, quam curā tam Iesuite quam nobiles in se susceptā totos dies in propria persona obeunt, præbent decumbenti quæcunque necessaria, & sæpe 400. aut 500. ducatorum impensam propriis sumptibus in ægrotos faciunt, non tam misericordia quam arrogantia ducti, quisque enim meritis præstare cupit. vt eo plus gloriæ inde referat. Nulli dedecori est in publico Xenodochio decumbere, sunt qui motu proprio in ea se dedant, tamen si domi abunde habent, vnde cum vxoribus & liberis suis viuere possint.

Luxuria peccant viri.

Sane ea Xenodochia Lusitanis sunt oportunitissima, & vnicum ferme refugium, absque illis fame & inedia sæpe necarentur, atque in iis confisi multo sunt magis temerarij, siquidem correpti quocunque morbo, siue morbo gallico, siue arthritide, siue vulnerati fuerint, adest illis præsens & gratuita in Xenodochio curatio, quin ab ipso Vicerege non raro visitantur diligenter attendēte, vt omnia dextre administrentur. Si quis aut vulnere aut affectu aliquo clari destino laborauerit, nec Xenodochia ingredi vult, illi liberum est vt quocunque die bis ad obliganda vulnera eo veniat, quo facto domum repetit, nec quicquam ob id chirurgus persolvens, aut de salario suo cedens. Mortui cadauer deportatur in cœmeterium à duobus mancipiis, sine nœniis campanarumue pulsibus; sublequitur saltem vnus, qui aquam lustralem sepulchro inspergat, at si defunctus bona reliquerit, & eorum partem sacerdoti per testamentū legauerit, in eum finem vt pompa ipsi funebris institueretur celebrata missa exequiali, eius funus de more frequentatur, adhibitis pulsibus campanarum & nœniis vsitatis.

Patientes in Xenodochiis bene habent.

Sed reuertentes ad patientes nostros, præcipue qui **VENEREA** lue corripiuntur, sciendum eum morbum longe frequentissimum esse, nec clam haberi à quoquam aut infamem, *siquidem eo corripere non minus humanum est, atque alio affectu teneri*. Curatione eius fit per radicem chinam. Sunt qui ter quaterue eo correpti fuerint nulla famæ existimationisue iactura, quin gloriæ sibi ducunt, tam strenuæ militiæ argumento conuinci. patientes illi de vita non admodum periclitantur, vnde si optio detur, malunt hac ipsa quam quauis alia ægritudine teneri.

Morbus gallicus honestus.

Pestis contagium Indiam nunquam inuasit, Indis plane incognita. Veneficia, incantationes & eiusmodi maleficia, quæ cum multorum vitæ sanitatisque exitio fiunt, ipsis quotidiana.

Pestis Indiam non inuasit.

Calculus renum & vesicæ, arena, herniæque frequentissimæ sunt, præsertim inter coniugatos propter aquæ potum quotidianum, adhæc quod delitiis luxuriæque sint deditissimi. viuunt enim in affluentia rerum omnium, totos dies ociosi in pergulis solis indusiis ventre aperto assidentes, astat seruus qui ventum

Calculus, hernia.

Delitiis Lusitanorum.

ventum faciant, astat alius qui crura & pedum digitos fricet, alius item qui caput fricet, & item tertius qui flabello muscas abigat. quod cum ad horam vnam atq; alteram dicto modo peregerint, somnus meridianus sequitur. Quoties sitim restinguere volunt, affertur sitienti patella cum conseruis aut confectioibus, ne aqua bibenti noceat, atque vt gustu sit gratior. Hisce moribus dies totos ipsasque noctes terunt, vnde plerique pingues ventricosique turgēt, qualis Bacchus pingi solet, ex quo à Soldatis, reliquisq; Indis, Barriogis siue aqualiculi, infami appellatione notantur.

Dierum ratio
in India.

Dies tam hyemales quam æstiuales per integrum anni circulum ferme æquales sunt: paruo admodum inter se discrimine discrepant, nec vltra horæ vnius spaciū se excedunt, vel circiter. Sol hora sexta oritur mane, & idem sexta occidit vesperi. in ipso meridie Sol verticalis est, nulla fere proiecta vmbra, modicum est quo à gnomone deflectat. in Goa vrbe apparet vterque mundi polus, vterq; enim & arcticus & antarcticus supra horizontem eleuatus non nihil conspicitur. atq; hæc quidem de anni ratione deque eius quatuor temporibus sufficiant, neque plura de morbis & corporum ægritudinibus addenda cenfeo.

CAPVT XXXVII.

ARGVMENTVM.

*De Moneta, Mensura & ponderum ratione per Indiam
& in vrbe Goa.*

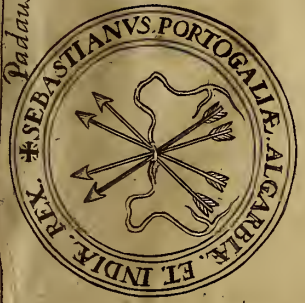
Rincipalis moneta quæ apud Indos in vsu est, dicitur Pardaus, siue Xeraffins. ea ex argento est, sed minera minus pura. cuditur Goæ, in vno latere S. Sebastiani effigies, in altera iacula aliquot in fascem colligata, valore Ioachimici, siue tres Testones, nostris dicit Wfenning / siue trecentas Rissas in moneta Lusitanica, in versura minimo aliquo interdum crescit decrescitue pro occasione. Fit etiam numeratio in moneta Tangas, quæ quidem inter numerandum præsens in specie non adest, sed per eius taxam tamen summæ computantur, hoc modo: quinq; Tangas faciunt vnum Pardau, siue Xeraphins, in moneta cassa: rationes enim bifariam instituuntur, vno modo in moneta proba, altera in moneta cassa siue mala. quatuor enim Tangas in moneta proba, faciunt quinque Tangas in cassa, inde fit vt in contractibus moneta in specie sit nominanda.

Est præterea alia numeratio Vintyns dicta, quæ nec ipsa in præsentia moneta fit. vsus eius est duntaxat inter numerandum. faciunt autem quatuor probæ Vintyns & quinque cassæ vnum Tangas. Vilissima moneta illorum Bassaruco dicitur, atque horum quindecim in proba moneta, faciunt octodecim in cassa moneta. Vintyn vnum & Bassarucos tres faciunt duas rissas in moneta Lusitanica. constat ea moneta ex puro stanno, quod in eam formam funditur. Trecenti septuaginta quinque Bassarucos faciunt Pardauum siue Xeraphyn.

Est & illis moneta Persica, Laryns dicta forma oblonga, ex argento puro, absque omni additamento, quarum singulæ valent 105. & 108. Bassarucis, pro ut versura variat. habent monetam auream Pagodes dictam, duorum triumque generum, plus paulo, quam octo Tangas valentem, cusam ab ethnicis Indis, & ex vno latere effigiem Pagodes idoli habentem.

Est item moneta aurea Venetiana, partim à Venetis, partim à Turcis cusa, valens

Paduas Sarasin

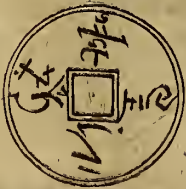
Pagodes

Bafalucus

Lanius

Münzen so in den Orientalischen Indien als in CAMBAYA ORMVVS MALAYAR COROMANDEL BENGALA SVMATRA MALACA IAVA MOLVCO Und in den omligenden
Theile gelaucht zu werden

RP.

valens duos pardauos siue Xeraphyns. est & alia aurea S. Thomas dicta, quod S. Thomæ effigiem referat, valore septem vel octo Tangas.

Habent numos regales octonarios, ex Portugallia aduectos, pardauos de Reales dictos, præter quã alia moneta Lusitanica illis nõ est in vsu: horum valor est 436. Rifarum, tum videlicet cum primum aduehuntur ex Lusitania, valor deinde in versura crescit, quando ad Chinensem nauigationem conquiruntur nunquam decrescit.

Est peculiaris numerandi ratio in Goa, quãdo emptio fit. Habent pardauos Xaraphyns qui in numerato sunt: inter numerandum vtuntur etiam Pardauis in auro nominetenus, quod in numerato ij non adsint. quando enim in contractum veniunt gemmæ, yniones, aurum, argentum equi, pardauis nominantur, quorum singuli sex Tangas faciãt, sin aliæ res mercesue in contractum veniunt, nec expresse fit monetæ nominatio, subintelliguntur vulgares Pardauis Xeraphin, quorum singuli quinque Tangas faciant, nominant etiam Pardauos de Laryns, quorum singuli quinque Laryns faciant.

Atque hæc est ratio monetæ in Goa, per quam multi rē egregie faciūt, dum versuram exercent. Pardauis Xeraphyns valde adulterantur, vnde Xaraffes id est mensularij, passim obuij sunt, qui monetam recognoscunt, tam periti vt vno intuitu fallaciam deprehendant, si non nisi vnica inter mille minus proba fuerit, nos vero si adulterinam eam & manibus teramus & millies versemus, nunquam à proba discernemus. deprehenditur tamen fallacia ex tinnitu: adulteratur vero ea moneta ab ethnicis Indis, qui in continente sunt, vt imponant Lusitanis, vnde nemo pecuniæ vel minimū acceperit, nisi prius per Xaraffes recognita fuerit. numerant monetam auream agilime, simulque inter numerandum tam probe examinãt, vt audeant profiteri deposito pignore, si vel error vel defectus in numerata ab ipsis summa reliquus sit, quod illum præstare velint, est vero defectus errorue rarissimus. Cæterum officiosi sunt & studiosissimi tum pecuniæ versandæ tum rebus aliis præstandis, operientes in angulis vicorum, habentesque tabulam propositam, in qua summæ pecuniæ numeratæ disponuntur, quarum singulæ Tangas vnum faciunt 75. Bassarucorū; qui pardauum vnum permutabit cum alia pecunia, accipit pro lucro Bassarucos duos tresue, sæpius octo vel decem. Sunt illorū plurimi qui ex arte hac vsuraria tantum faciunt lucrum, vt commode inde vitã sustentare possint, tractãtes non dictas solum monetas, sed quascunque alias peregrinas.

Pondera quorum in Goa vsus est, in plerisque respondent Lusitanicis, quãtum ad quintalia, arrobas, & libras. est autem peculiare etiam illis pondus Mao, id est Manus pendens libras duodecim. eius vsus est in appendendo butyro, melle, saccharo, & reliquis mercibus ponderandis. tum aliud ponderis genus Bahr dictum piperi & aromatibus inseruit, facit idem quod quintalia tria cum dimidio, in pondere Lusitanico.

Mensuram habent, quam medidan vocant, quod idem sonat quod iustum, spithamæ altitudinem habet & digiti latitudine. 24. tales mēsuræ faciunt Manum. Viginti manus faciunt Candil vnum, Candil vero vnum facit 14. Medimnos vel circiter. Per eam mensuram mensurãtur Oriza, siligo & reliqua legumina, atq; merces nauibus auhendæ. Vtuntur enim tali loquēdi forma. Nauis est siue linter capiens tot Candylos, vel tot Barrhos. Habēt orizam quã per Farden vendunt, ea in forma massæ orbicularis venditur, funibus & stramine ita colligata, quælibet Fardo capit tres manus & dimidiam. Oriza ita vendita bonitate superat reliquam non conuafatam, dicitur Oriza Girafal. Oriza vilior dicitur Chambafal. Orizã nondum excorticata vilioire constat precio, ea est in quotidianum cibum rusticorum Canaryns, & pauperum reliquo-

rum, à quibus cōtusa comeditur. supplet eadem hordeū in pascendis columbis & gallinis.

Sunt in continente Indiae alia quoque monetae in usu, inter ethnicos solū & suis locis communes. in Bengala loco Bassaruco valet moneta parua Aman-dalen, in aliis alia. cæterum monetae, pondera, mensurae, quarum nunc facta est mentio prae cæteris magis vsitatae sunt, fit iisdem contractus ferme omnis, praesertim in Goa tanquam Metropoli totius Indiae.

CAPVT XXXVIII.

ARGVMENTVM.

*De Brachmannis in India, qui partim Sacerdotes sunt
idoli Pagodes, partim praefecti, de moribus &
vita eorundem.*

Brachmannes inter omnes Indos nobilissimi sunt, praeficiunturque à rege summis & primis officiis, quales sunt Quaestor, magistri aulae, Legati, &c. iidem Sacerdotes sunt idoli Pagodes in India, summæ sane auctoritatis apud vulgus.

Nec enim sententia vlla definitiua per Regē datur, nisi praemissa consultatione Brachmannorum; atque ut à reliquis discernantur, gestant in nudo corpore tres quatuorue chordas, ab humeris ad lumbos demissas, neque deponunt eas si vel de vita periclitandum sit, in quo se legem suam custodire putant, succinctorium circa corpus religant integentes eo pudenda, cæteroquin nudi sunt. Utuntur interdum in publicum progressi veste talari ex gossipio, quam Cabaia vocant, tam strictè corpus ambiens ut ne ruga appareat, estque ea vestis quibusdam aliis Indis, utpote Baianensibus, Gufaratibus & Decanyis similiter in usu. Habent in vertice telam albam aliquoties circumuolutam qua capillos integunt. Capillos nunquam praecidunt, sed promissos & intortos alunt, more mulierularum. ex auribus ut plurimum annuli aurei, more reliquorum Indorum. Nullum ex viuentibus animalibus comedunt, vitant solum ex herbis & oriza, quam abstinentiam strictissime obseruant, tamen lethaler decumbat. Venam nunquam secant, curatio medica est ex herbis, vnguentis inunguntur ligno Sandali & cæteris lignis odoriferis. Degunt ad oram maritimam quamplures Brachmanni ex herbarum, aromatum, medicinaliumque materialium quaestu vitam sustentantes vendentes eas vnciatim, parū tamen diligenter selectas, parumque recentes. vix dici potest quam periti & expediti sint in rationibus atque exarandis literis. Sunt praeterea ingeniosissimi, vnde fit ut plebeiis Indis quiduis persuadeant: & vulgus in religione totum ex ipsorum nutu dependeat, haud secus ac si diuino aliquo spiritu agitentur, id moris obseruantes ut quoduis primum mane obuium conspectum toto deinde die adorent. Mulieres foras progressae corporis partes superiores vsque ad genua obuelant simplici tela, cætera nuda, ex naribus annulos habent, similiter & circum pedes pedumque digitos, item circum collum, brachia manusque circumeunt annuli vel septemplex, plerumque ex argento inaurato: vulgus eos ex vitro sibi parat, uti videre est in mulieribus passim per Indiam plebens. Masculi annorum nouem, se nella vero septem annorum inter se desponsantur, mutuo tamen prius

prius non colloquuntur, quam puella fiat nubilis & vtero ferendo matura, Mortuo Brachmano conueniunt proximi foueamque in terram defodiunt, in quam ligna variamque supellectilem preciosam iniiciunt, & si potentes fuerint, proiiciunt sandala fragrantissima, aliasque herbas, item orizam, siliginē, edulia, oleum copiosum inflammando rogo, hinc mortui cadauer imponunt, ingreditur mox demortui coniunx comitata instrumentis Musicis personantibus, præcipuisque cofanguineis, concinentes vna hymnum in laudes defuncti, confanguinei consolantur viduam animumque addunt vt eo præsentius & alacrius in viri rogam insiliat, virumque comitetur in futuram vitam. quo facto vidua deponēs Clenodia, ea amicis distribuit, insilitq; in rogam ardentem lætitiæ plena & ridenti ore se vmbri consecrans: vt primum insiliit, circumstantes oleum super eam infundunt; addentes insuper ligna vtrunque simul comburant. Sin vero eueniat, quod rarissimum est, vt cum viro exuri nolit, capilli ipsi toto vertice deraduntur, nec deinceps per omnem vitam vllum ornatū siue gemmam in corpore ferre permittitur, quia negligitur ab omnibus præsertim viris haud secus ac si infamia notata esset.

Nobilium & procerum hic mos est in rogis constituendis, & idem obseruatur à quibusdam mercatoribus prædiuitibus: Vulgus vero & ipsum cadauera cremat, sed minore cum pompa.

Mulieribus virum sequi reuentibus deraduntur prædicto modo capilli, nec licet illis ornatis incedere, qui viduarum habitus est. Hic mos cremandi cadauera, testibus ipsis Indis, inde sumptus est, quod olim vxores maritos suos vt plurimum veneno sustulerunt (sunt enim à natura libidinosisimæ) vbi tedium eorum cæperant, vt videlicet plus turpitudini indulgere possent. Rex itaque videns præcipuos suos Consiliarios atque regni proceres, in quorum humeris regni salus incumberebat, mulierum malitia absumi, huic malo remedium pro virili afferre statuit, publicato edicto, vt simul cum defunctis viris etiam mulieres cremarentur viuæ, quo à tanto facinore absterrerentur. Ea lex primum seuerè obseruata fuit, nec obscurum fuit quod propter Nobiles, Brachmanos, reliquosque regios lata esset, nec enim vlli ex vulgo liberum est arma ferre, qui haud multum à mancipiis differunt. inualuit deinde ea lex atque in consuetudinem abiit, atque in hunc diem pro religionis suæ articulo id obseruant, vt plurimum nullo cogente & ex solo amicorum hortatu adducti. Brachmani dies ieiunij certos habent per annum, & sunt qui per integrum triduum siue quadriduum ieiunent.

Colunt Idola Pagodes. horum sacerdotes sunt Brachmanes, varia miracula de idolis referentes, astruunt fuisse ea homines sanctimonia claros in vita, sed ob bona opera in hac vita præstita relatos eos in sanctos in altera vita, quod ipsum miraculis editis contestati sint, eorumque effigies ex reuelatione & iussu defunctorum efformatas delineatione quam fieri potuit maxime terribili. Hæc sane idola adorant, illisque sacrificant variis superstitionis ceremoniis adhibitis, firmiter credentes suos esse apud DEVM mediatores. Credunt omnes in vnum DEVM omnipotentem, cuius imperio regantur omnia, & quod anima immortalis sit, sed ita tamen vt ex vno corpore in aliud transmigret, nec esse differentiam siue in brutum, siue in humanum corpus inuolet, prout quisque bene vel male egerit, ex doctrina videlicet Pythagoræ, cuius se discipulos profitentur.

De Gusaratibus, & Benianensibus in Cambaia.

Vsarates & Benianes ex prouincia Cambaia oriundi sunt, eorum complures habitant in Goa, Dio, Chaul, Cochino & reliquis Indiae locis, negociantur enim passim frequentissime, distrahentes gossipium, telam bombycinam, orizam aliasque merces, praecipue gemmas: in rationibus & pingendis literis sunt doctissimi, adeo vt non reliquos solum Indos, sed & ipsos Lusitanos antecellant, in negociando vix tolerantiores astutioresue videas.

Nihil comedunt cuius vita in sanguine fuit, nec vllum animal quantumuis vilissimum vita priuant, siquidem firmissime credunt in omnibus viuentibus esse animam, quae humanae respondeat per omnia, quod Pythagorae dogma fuit, quin piaculari ducunt, si auiculam a Lusitanis emerent, quam necare velint, siquam emerint, eam liberam in aerem dimittunt. Moris est in Cambaia vt per compita, perque deserta canales, impletos disponant, filiginemque atque alia legumina per vias dispergant in cibos auibus caeterisque animalibus.

Per Cambaiam passim sunt hospitalia publicis sumptibus constituta quae aegrotantibus auiculis animalibusque brutis sollicitate & fideliter curandis inserviant: curant eas haud secus ac si homines forent, sanitati restitutas liberas in aerem aut quoquo versus abire sinunt, opus sane summae charitatis atque misericordiae ex ipsorum opinione ita exercentes aequae ac si proximo fieret: quin si pediculum aut pulicem ceperint, minime eum necant, sed super panniculum positum in angulum aliquem sistunt liberum: nihil magis dolent, quam si praesentes aspexerint viuum aliquod animalculum necari, quin tristissimi vltro pro iis deprecabuntur, orantes ne tantum peccatum committere quis audeat, neue illi vita adimat, cui deus & animam & corpus concesserit, offerent insuper precium redemptionis.

Cepas rubras, allium, aliamue herbam rubentem, neque oua comedunt, sanguinem siquidem inesse credunt. Vinum non bibunt, nec vtuntur aceto, potus est aqua pura, fame prius sitique necarentur, quam aliorum hominum cibos gustarent, & si quando cum Lusitanis a Goa in Cochinum negociandi gratia nauigant instituunt rationes prouisionis pro tempore in nauigationem insumendo, aquam herbasque sufficientes secum assumentes; quod si eueniat nauigatio opinione diuturnior, absumptis herbis & aqua, qualiter euenit me ipso praesente, fame prius sitique peribunt, quam Christianorum aliarumue gentium cibos potumue attigerint.

Non nisi loti cibum sumunt more Brachmanorum, adhuc aluum vesicamque exonerantes lauantur similiter. Colore flaescunt quemadmodum Brachmanes, aliqui paulo magis albicant: sunt quaedam ex mulieribus, quae pariter formositate & candore Lusitanas vincant, respondent in omnibus Europaeis solo colore excepto.

Vestiuntur simpliciter alba stola, super nudam cutem induta, & in nodum interdum sub axillis collecta. Calceos habent ex rubro corio, acuminatos & inflexos in anteriore parte ad pedum digitos. Mentum radunt more Turcarum, mystacem

myrtacem alentes. caput autem tela alba redimiunt quemadmodum Brachmani.

Singulis auroris sandali lignum in aqua tritum cum quatuor vel quinque granis orizæ ad frontem illinunt, quod & Brachmani faciunt, ex legis obseruatione. cutem plærunque per totum corpus Sandalo aliisque herbis odoratis, quibus maxime delectantur, perlinunt, quod ipsis cum reliquis Indis commune est. Mulieres eodem habitu cum Brachmanorum vxoribus vtuntur. cibum sumentes confidunt super terram, quod & Mahumetani & reliqui Indi faciunt. Domi conuenientes super stragulum expansum confidunt calceos ante limen deponentes, nudi pedes domi obambulant, atque vt calceis expeditius vtantur posticam eorū partem calcibus deprimunt. Alias in super ceremonias particulares quam plurimas obseruant, quæ cum nõ tanti momenti sint, studio eas prætermitto. ex dictis enim abũde constabit de moribus deque vita ipsorum.

CAPVT XL.

ARGVMENTVM.

De Canarias deque Decanyns.

Anaras atque Decanyns terram Decan habitant. ea vulgò Ballagate dicitur, post Goam sita, vbi & habitant & negociantur holoserico, serico Damasceno & à Lusitanis integris telis conquirendo, vendunt ibidẽ telas bombycinas omnis generis, vasa porcellina, aliasq; merces ex Cambaia, China, Ballagate &c. accipiunt autẽ easdẽ merces à Lusitanis à quibus eas velut propolẽ studiose comparãt, vnciatim eas aliis vendentes, vtuntur in contractibus Maculatorib. quos ita vocant, qui inter ementes & vendentes medij sunt & merces aduectas coemunt, iidem quoque victualia ex continente aduectant in Insulam vrbemq; Goam, vtentes nauibus Indicis, Cambaiam, Sundam & mare rubrum petentes.

Habent artifices in auro & argento, item fabros æris rubri, atque alios opifices præstantissimos habitantes in Goa pari propemodum cum Lusitanis, Mesticis & Christianis numero, sunt autem tonsores, Chirurghi, fabri lignarij &c. Habitus idem est cum Gufaratibus, Benianensibus, exceptis calceamentis, quibus vtuntur more veterum, digitos nudos exerentes & in nudo pede loro connectentes. dicitur id calceamẽti genus Alpatcas. Barbas & capillos in vertice nutriunt intonsos, in nodum collectos atque in telam inuolutos similes Baianensibus & Brachmanis. Vescuntur cibus quibuscunque excepta carne bubula & suilla, & piscibus; boues enim & vaccas sacrosanctos habent, sinunt p areas domorũ oberrare, demulcentes & amice eas tractantes quantum possunt pascẽtes eas pabulo, qd sibi ipsis ppararunt. si bos aut vacca quid egefferit, accurrũt manibusq; egestũ excipientes retro abiiciunt. Pernoctant domi bestiæ eæ simul cũ hominib. humanissime exceptæ ac si homines essent & ratione pollerẽt, credunt. n. Decanyns id DEO esse gratissimũ. quantũ attinet ad mores inter edendũ vñtatos, item ad lauacra domestica & reliquas superstitiones Brachmanis sunt similimi. Despõsantur inuicẽ septẽnes octẽnesue, vbi annum duodecimũ attigerint matrimoniũ cõsumant. Nuptias celebrãtes integrã qndenã ante in apparatusũ insumũt, pulsantes quotidie tympana, tubasq; psonantes,

idemq; obseruatur pari tēporis spacio finitis iam nuptiis, dies pariter noctesq; musicalia instrumenta personantes simulque concinentes, vt aures obtundantur. instante iam die nuptiarum conueniunt vtrinque amici, confidunt in arēā ædium, tum ignē in medio instruunt, quem septies inuertunt, additis quibusdam verbis magicis, atque hæc demum est matrimonij confirmatio. Filiabus præter gemmas quasdam nullam aliam dotem attribuunt, addunt clenodia preciosa, vtpote armillas, inaures &c. nec precij nec momenti alicuius, quibus sane mariti bene contenti sunt, nec enim filiarum parentum hæredes sunt, sed filij. Parentes tamen tam filias quam sorores eo vsq; alunt, donec matrimoniū contraxerint. Mortui in cinerem rediguntur, quos interdum vxores viuæ comitantur & ipsæ simul cremandæ, non ita tamen frequenter atque apud Brachmanos fieri solet. singuli opificium à parentibus acceptum exercent, familiam vocant. ieiunia & ceremonias pares cum Brachmanis obseruāt, nec aliam habent in ceremoniis differentiam, quam quod hi pro laicis, Brachmani vero pro Sacerdotibus proq; prophetis habeantur, conducunt vectigalia & redditus Lusitanorū per terram *Bardes, Salfette* & insulam *Goam*, pariter sub vrbe *Goæ* iurisdictionem pertinentes; vnde sæpe accidit, vt in iudicio vna cōparere cogantur, si quando rixæ, contentiones siue aliarum actiones iuridicæ in foro transigendæ sint. Solent aut in propria persona comparere sine aduocato, sine caudico, quando cōmodissime & in optima forma causas suas agunt, citantes leges Lusitanicas; quin ipsos etiā canones tam dextre vt eos ad vnguē memoriter recitare, quin ipsam paginam citare videas. Supplicationes & replicas sine vllius adminiculo ipsi cōscribunt, & quidem tātō cum iudicio, vt ipsis Lusitanis admirationi sint, cuius rei & ipse testis oculatus non vna sane vice fui.

Patamentum.

Quod si casus ita fert, vt productis testibus fides rei astruenda sit, orbem siue circulum super terræ superficiem cum cinere sparso depingunt iudices, testes in eum considerare iubentur, cumque testimonia dicēda sunt, consurgunt, & pugillum cineris furnarij supra caput ponūt, alterā manum supra caput, alterā supra pectus ponētes; iurantq; lingua vernacula in nomine *Pagodes*, veritatem absque dolo fideliter asserentes super omnibus de quibus quæstio datur, credunt enim firmiter se in æternum perditos iri, si iurati fidem vel in minimo fallant.

Atque hæc de præcipuis ceremoniis *Canarias* sufficiant. particularia minus momentosa studio præterimus; ne æquo curiosiores neue iusto prolixiores videamur.

CAPVT XLII.

ARGUMENTVM.

De moribus Canaryns & Corumbyns per India prouincias.

Maynottes lauant vestes.

Anaryns & *Corumbyns* sunt rustici, qui vitam ex agricultura, atque piscatione, quique ex plantatione palmarum Indicarum fructum *Coquen* ferentium sustentant. exercent item alia seruilia ministeria, vestes lauantes & corpora mundantes, quod ipsis peculiare est opificium. Lotores vestium dicuntur *Maynottes*, alij qui tabellionum vices obeunt, dicuntur *Patamares*. illorum vsus est per hyemem, quando nauibus cursus præclusus est. Dicti *Canaryns* atque *Corumbyns*

Corūbyns inter omnes Indos sunt abiectissimi & calamitosissimi, vitam misere admodum sustentant comedentes facile parabilia, nec cibum vllum detrectant præter carnem vaccinam, bubulam, suillam & gallinaceam. eandem cū *Decaryns* atq; *Canar as* religionē tenēt, sunt enim eiusdem nationis & discipline. discrimen inter illos vix deprehendas, nudi incedūt exceptis pudendis velo simplici intectis. fœminæ & ipsæ telā bombycinā simplicem circa corpus religant, pertinentem à medio vmbilico ad media vsque femora, partē eius residuam super humerum reiciunt ita vt medium pectus obueletur. Colore sunt fusco, rubro nō nihil mixto. Ex his plurimi baptizati sunt, siquidem loca maritima & Goæ vicina incolunt, propter palmarum cultum ripas fluminum amatium tum propter orizæ sationem, quæ & ipsa fundum amat humilem, qui per hyemem inundetur, ad hæc quod ex orizæ prouentu sustententur *Canaryns* illi venales in urbem Goam apportant gallinas, oua, fructus, lac &c. ex continētis partibus allata. habitant casas stramineas humillimas, foribus admodū angustis & depressis, ita vt geniculando adrependum sit intrātibus. aliam supellectilem non habent præter stragulum stramineum cui noctu indormiunt. In area ædium foueam habent, vbi orizam contundant, habent præterea ollas ad summum duas orizæ coquendæ vsuales. liberōs tot numero educunt, vt ad formicarum modum circumferueant, cursitantes nudi, donec annum septimum vel octauum attigerint, quando femorale assumunt. Mulieres enitentes sepe solæ sunt in cœdibus, si mariti forte in rure erint. vidi ipse parturientē quando cum amicis rusticabar incidens in tuguria *Canaryns*, & sitis restinguendæ gratia appropinquaremus ad ea petituri aquam. bibunt autem plærunque ex lagenâ rostrata cuprea, ne videlicet ori applicetur, sed aqua de supernis infundatur, atque modo enumerata supellex sufficit illis in rem familiarē, neque æris quicquam præter lagenam illam possident. Siti itaque vehementer correptus pressior in tugurium inspicio inferens per fores caput, rogo mihi aquam dari, conspicio simul mulierem solam, quæ velum seu succinctorium consuetum ad lumbos religarēt, habens propositum canalem aqua plenum, Lusitani vocant *Garnello*, & lauantiem infantē vix enixum sine vllō obstetricante. lotum in terram ponebat super folium patulum ficus Indicæ, orans me vt moram patienter ferrem, se iam iam expeditam mihi aquam porrecturam, ipse vero recens puerperam intelligens fastidium aquæ sumendæ cepi, & simul ad aliud tugurium perrexi, nec multo post video eandem ante casam oberrantem alacriter, ac si puerperium nullum experta fuisset. vbi infantes in mundum editi fuerint porro nudi educantur, nec aliam eis curam matres adhibent, quam vt mundatos in aqua frigida lauent, ita adolescunt felicissime, optima membrorum compagine & magis erecti, quam nostrates, tametsi omni cura, omni cultu atque in delitiis educantur. Nec rarum est, vt saluberrima corporis constitutione ad annum centesimum pertingant, ita vt nec capitis, nec dentium dolorem, labefactionemue aut casum vllum sentiant. In summo vertice vllum ex crinibus innodatum habent, quem perpetuo crescere sinūt, reliquum capillorum detondent.

Pariunt sine obstetricante

Natare expedite sciunt, nulloq; negotio se sub vndam demergunt. Solent flumina paruis scaphis *Amadias* dictis obnauigare. aliquæ illarum constant ex solido ligno excauato, tam parua, vt vix vnum virum capiant. Contingit sæpius vt scapha bis, ter, quaterue inuertatur antequam alueum traiciant. quod si fit, insipientes in flumen, scapham erigunt, haustamque aquam educunt, repetentes sedem suam. sunt adeo ærumnosi vt pro vnico obulo se flagellari sustineant, parcissimi cibi, vt ex aëre velut chamæleon, viuere eos putes. Macilenti admodum sunt & membris nimium gracilibus atque infirmis, exucci,

Scaphæ *Canaryns* ex ligno excauato.

exucci, vecordes, timidi, vnde à Lusitanis multum vexantur, nec mitius atque canes aut bruta tractantur. in matrimoniis contrahendis, atque defunctis sepeliendis pari cum *Decanyis* atque *Canaras* vtuntur ritu, nec in religione differunt. Defuncti cremantur, quorum viduæ capillos præcidunt, & clenodia sua confringunt, licet & pauca & vilissima, vtpote ex vitro habeant.

CAPVT XLII.

ARGVMENTVM.

De Arabibus, de Abyssinis qui Indiam incolunt.

Signa inusta
loco baptis-
matis.

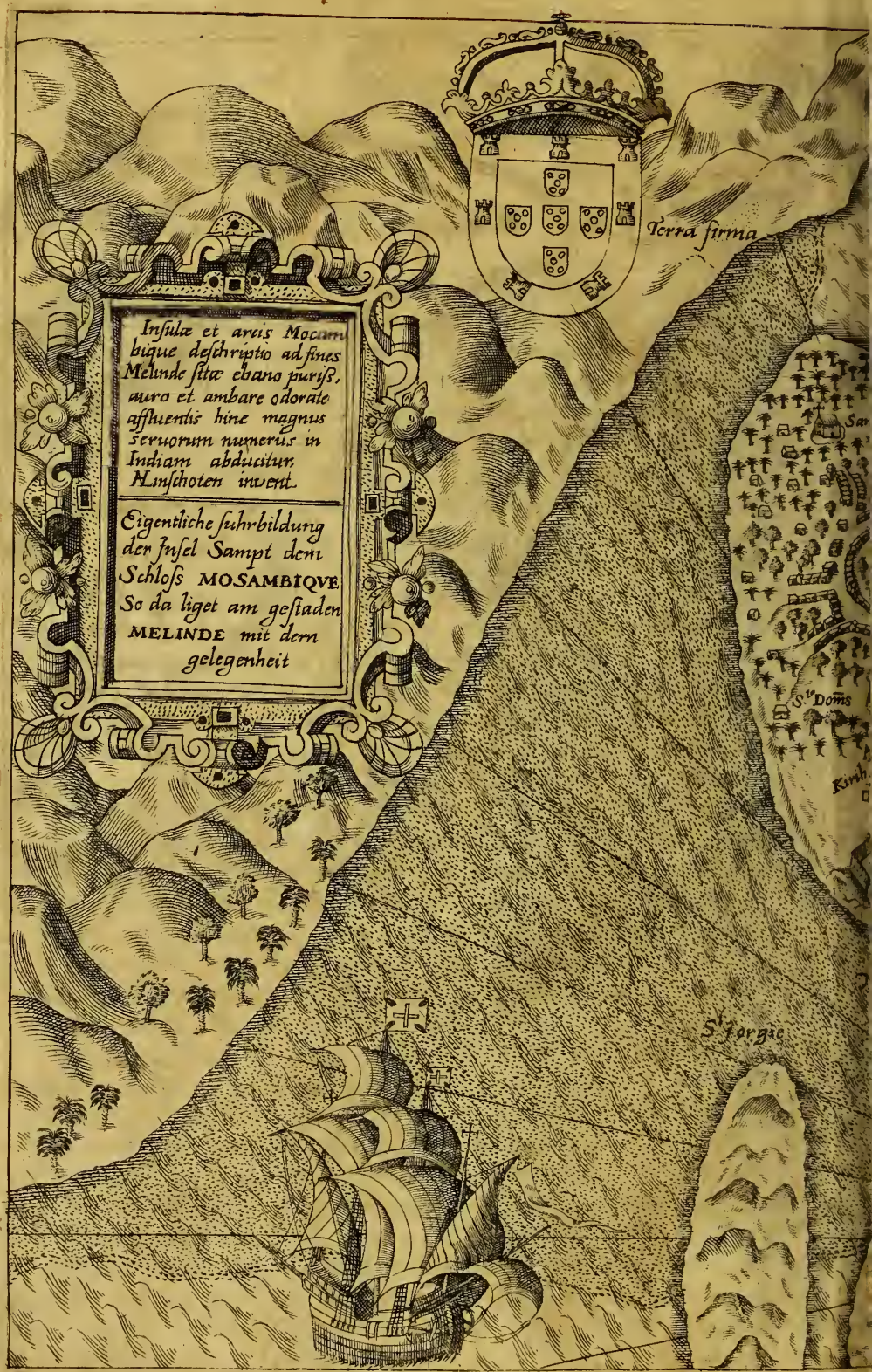
Omnes per Indiam Arabes atque Abyssini habitant. Arabes alcoranum obseruant, Abyssinorum aliqui Christiani sunt, sed suo more, originem enim ex regno *Prætonis Iani*, quod post Mossambicam ad Nigrittarum confinia, & ad Nilum flumen pertinet, trahunt. hinc fit vt Mahumeticas superstitiones ex Nigrittarum Ægyptiorumque consuetudine imbibant. Sunt eorum vtriusque sexus in India, qui ab Æthiopicis capti pro mancipiis venduntur, quemadmodum & reliquæ nationes Indicæ. Abyssini Christianorum religionem sequentes notati sunt quatuor signis transuersim crucis forma, per faciem videlicet supra nasum inter vtrunque oculum versus frontem, vtrinque ad tempora, & in mento. hæc signa baptismum ipsorum referunt loco aquæ nostris vsitatæ. Arabes & Abyssini tanquam homines liberi nauarum & remigum officia ob-eunt in mercatorum nauibus, à Goa versus Chinam Iaponiam, Malaccam Armusiumque tendentibus. nec enim aliis vtuntur remigibus, nec si velint alios habere possunt. Lusitani siquidem erubescunt eiusmodi porro obire seruitia, tamen si & ipsi remiges in Indiam appulerint, & dum in Lusitania viuerent, nisi vilissimi piscatores fuerint, quod si fieret, putarent sane se eo honore & existimatione qua in India fruuntur, indigne priuari. nauium enim gubernatores, nauarchi, Capitaneiq; haberi volunt, & si quis vlllo gradu inferior esset, id ad dies vitæ sibi dedecori & infamiæ duceret. sane res Lusitano minime ferenda. Abyssini & Arabes vilissima mercede operas suas locant, locatas officiosissime præstant, adeo vt si interdum non vt mancipia, sed vt canes tractentur vapulentque, id patientissime sufferant, sine vlla tergiuersatione. in nauibus vxores & liberos secum habent, quocumque locorum abeuntes. Victum sibi ipsis parant. est autem oriza in aqua decocta, quam cum pisce salito comedunt. causa cur familiam secum habeant est, quod per æstatem moris sit in mari plærunque nauigare propter ventos fauētes, & maris tranquillitatem.

Habent in nauibus vnum atque alterum vt plurimum ex Lusitanis, qui Capitanei & naucleri officia obeat, habent præterea patronum nauticum, natione plærunque Arabem, cui nomē *Macodon* fecerunt, is in Abyssinos & in reliquos Arabes remiges imperium habet, quos haud secus ac mancipia tractat, atque hic *Macodon* idem est, qui cum magistrum de numero remigum conferibendo agit, salarium per menses accipit quando rationes cum reliquis nautis subducit, nec enim nauium magistratus in eo occupatur. Naues dictæ non vtuntur dolis aqua refertis, nec enim dolia per Indiam habent, nec fabricare norunt. si qua sunt, ea ex Lusitania aduecta ex Lusitanorum nauibus reliqua sunt. Loco doliorum vtuntur canali vasto quadrato, in sentina ad malum summum

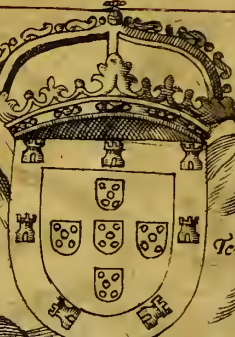
RPJCB

Insula et arvis Mocam-
bique descriptio ad fines
Melinde sita ebano puriss,
auro et ambare odorata
affluentis hinc magnus
servorum numerus in
Indiam abducitur.
Manshoten invent.

Eigentliche Fuhrbildung
den Insel Sampt dem
Schloß MOSAMBIQUE
So da liget am gestaden
MELINDE mit dem
gelegenheit

Terra firma

S. Doms
Kirch

S. Jorge

RPJCB

summum posito, bene picato, ut aquæ in cursum institutum sufficiat. Capitaneus, nauarchus, nauclerus, mercatores, comites singuli sua quadra victitant, & singuli suam aquam dulcem in vasis fictilibus *Martauanas* dictis, secum habent, qua de re suo loco actum fuit. Conductij hi remiges tam prompte seruitia sua offerunt, ut si quis pileos ipsorum ex capitibus direptos in patens mare proiciat, vel si quiduis aliud è naui decidat, ipsi protinus saltu se in mare immittant, remque proiectam repetant. ludunt enim in aqua more piscium.

Si naues in portu siue aluedo fuerint, ipsi in scapha littus petunt, mox vnus ex ipsis scapham ad nauē reducens de naui eam religat, & renatando terrā repetit. Hinc si cursum vterius instituunt naues, & in hisce remigibus mora vlla sit in insiliendo mari, aut alio quouis officio præstando, *Macodon* protinus pessime flagris exceptos vi eos impulerit, quod tamen raro accidit: quod sponte sua promptissimi sint, quin inter se certant, adeo ut quisque suum ministerium potior deferre velit, quicquid agant, siue rusticentur, siue aliud tractent, melodias simul concinunt tanquam per choros, ita tamen ut vnus præcinat, reliqui in eodem tono sequantur, velut harmonicis quibusdā numeris modulantes. Dum in continente viuunt, totos dies comotationibus, & in tabernis, sæpe cum vxoribus & liberis terunt, domum reuertentes se manu mutuo per plateas poti trahunt, vacillantes & mire insanientes. Vxores induuntur caligis, quod tam Arabibus, quam Abyssinis commune est.

Abyssini in omnibus actibus concinunt.

CAPVT XLIII.

ARGVMENTVM.

De Nigritis ex Mossambica, quos Caffres vocant, deque moribus & vita ipsorum.

Nigritæ siue *Caffres* ex Mossambica, tum quicumque ad littus Æthiopiæ habitant, quique in cōtinente Aphricæ sunt vsque ad Caput bonæ spei omnino nudi currunt: mulieres tamen in Mossambica modice integuntur, quod ex Lusitanorum consuetudine habēt. Lusitani enim telam bombycinam ex India ad *Caffres* aduectantes permutant aurū, ebur & reliqua, quorum indigent accolæ ad caput bonæ spei: hinc vestiuntur pari habitu cum primis nostris parentibus Adamo & Eua, quæ videlicet in paradiso vsos fuisse perhibent. Colore sunt nigerrimi. capillis tortis, nigris in vertice & in mento, rarissimis tamen; naribus simis, labiis tumentibus, aliqui perforata vtraque habent labia & malas, in foramina ossa inserunt ornatus gratia. alij corpus punctim incidunt ferro candente, pingunt que ad formam ferici tessellati: hoc habitu ita superbiūt, ut sub sole pulchriores non credant se ipsis, hinc nostræ nationis hominibus vestitis illudunt tanquam monstris. quando dæmonium exprimere volūt, pingunt hominem vestitu album: suum enim colorem verum & natium credunt, nostrum verò adulterinum & deformem. Sunt inter illos qui dentes lima acuant tam acute quam clauos, non minus id ipsum ornatui ducentes. qui littus Abyssinum siue *Melinde*, quique Mossambicam habitant Alcoranum obseruant, quod finitimi sint mari rubro, & Arabibus Mahumetanis, cum quibus quotidie commercia instituunt. Tales sunt etiam ij qui in locis maritimis Orientis, antequam videlicet à Lusitanis occuparentur, degunt. Mahumetani enim loca illa frequen-

Habitus Adami & Eue.

Dentes lima acuntur.

tantes

Iesuite auari
& impij.

tantes venenum sectæ suæ passim effuderunt, quæ & ipsa causa est, cur Christi doctrina nullas propemodum inter ipsos radices egerit. Sunt tamen pauci à Lusitanis conuersi, nec enim magnopere laboratur in prædicando illis Euangelium, quod fere desperati sint, & quod aër minus salubris sit: *id Iesuita probe callentes, adhuc quod ea terra fertilitate & re ditibus minime respondeat Indiæ, Iaponiæ reliquisque locis vnde præcipui thesauri petuntur, callide se subducunt.* Maxima pars Cafrorum viuunt more plane beluino in casis amplissimis, in quibus totæ familiæ simul habitant in quauis casa seu pago Regulus est, cui reliqui parent. Dissident inter se pagi perpetuo inuicem belligerantes. Iura quidem & statuta habent politica, non tamen magni vsque adeo momenti nullam religionem habent, neque ullam DEI notitiam, vllamue similitudinem eius. Viuunt ex venatu, cui sunt deditissimi: comedunt carnes Elephantorum & reliquarum ferarum.

Pudenda vi-
ctis exsecta.

Ordinis Equi-
aris insignia.

Mulieres tor-
quatz.

Arma sibi parant ex ebore loco ferri aut chalybis. aliqui carnibus etiam humanis vescuntur, rursum alij non quidem iis vescuntur, sed bello captos vendunt, videlicet quibus cum Lusitanis intercedit familiaritas. captos enim cum tela bombycina aliisque mercibus Indicis permutant. Moris est inter ipsos, vt in expeditionem proficiscentes victoriaque potiti, eos aliis præferant, qui vel plures ceperint vel plures occiderint. atque vt de numero caesorum captorumue hostium testari possint coram Rege suo, *pudenda hostibus captis præcidunt iterumque eos dimittunt, faciunt id ne porro generent liberos hostes futuros, pudenda exsecta probe desiccant ne putredinem olida contrahant, sed vt durare queant. vbi desiccata fuerint, assumptis illis in conspectum regis veniunt, deferentes illi honorem debitum presentibus reliquis primoribus eiusdem pagi. hinc pudenda singula in os sumunt, iterumque ea ad regis pedes in terram expuunt, quæ Rex cum gratiarum actione humo attollit, atque vt fortitudinis ipsorum aliquam remunerationem eis præstet, ea honorarij loco victori restituit, at tribuens simul titulum illi equestrem. Victor pudenda à rege accepta filo transmissio connectit atque pro monili seu torque aureo habet. hinc si nuptias aut aliam solennitatem instituunt, sponsæ, & cætera equitis huius uxores conueniunt, atque de collo eiusmodi torques suspendunt. non minus ipsis decoras & suspiciendas, quam nostris vellus aureum siue garterium Anglicanum. at illæ hoc habitu incedentes vel tottus orbis se reginas videri credunt.*

Cafres ex Mossambica frequentes in Indiam aucti sæpe duobus tribusue ducatis venduntur iam adulti & perfectæ ætatis, atque vtriusque sexus. at vbi Lusitanorum naues in Mossambicam recreationis gratia appellant, tum paulo pluris vendi solent, propter mercatorum frequentiam.

Causa cur tot mancipia in Indiam venalia deportentur, hæc est, quod videlicet vix decem aut duodecim milliaribus emensis, alij reges, alia regna occurrant, quin singuli pagi, singulas nationes habeant inter se & legibus & linguis, & moribus diuersissimas, vnde continua bella inter se gerunt. si qui in bello capti fuerint, venduntur more pecorum. quin capti fortunam patienter ferunt, nec de ea multum solliciti sunt. Quæriti quo animo seruitutem ferant, respondent, vtcunque, præsentem fortunam sibi accommodandam, accidere id ex influenza cæli, se non dubitare, consanguineos atq; amicos suos, talionem hostibus relatuos.

Parentes liberos
vendunt.

Vbiannonæ caritas, aut alia necessitas postulauerit, integrum est parentibus liberos vendere. vidi ipse parentes ad Lusitanorum vrbes cum liberis venientes, eosque precio venales exponere, quando puer octennis decennisue quinq; aut sex *Masis* orizæ, siue tribus quatuorue ducatis venderetur. aderant qui se ipsos uxoresq; atq; liberos pariter in seruitutem offerebant, dummodo victum haberent. quoniam vero Lusitani passim negociantur per Indiam, in-

de fa-

de factum est, vt & passim *Cafres* venales illis in tanta copia offerantur: instituiturque Lusitanis peculiaris negociatio in emendis vendendisque mancipiis hisce, non secus atque in aliis mercibus. Cætera quæ *Cafres*, quæque *Mossambicam* concernunt, suo loco exposuimus.

CAPVT XLIV.

ARGVMENTVM.

Da Malabaribus & Nays in India, deque moribus & constitutionibus eorundem.

Malabari habitant in continentis partibus inter *Goam* & *Caput Comerinum* in austrum vergentibus, quibus in locis *piper* crescit. loquuntur sua peculiari lingua. Terra eam multa regna diuisa est, qua de re supra in descriptione littoris actum est. Lusitani nullos infestiores habent. persequuntur enim Lusitanos aperto Marte terra marique, sunt audacissimi & natura superbi, incedunt nudi non nisi pudenda tecti. Mulieres sub umbilico succinguntur supparis ad media femora pertinentibus, reliqua nudæ. robustissimi sunt & musculosi, temerarij, inflati, subnigri, cute tamen valde glabra & pura, inungentes se vt plurimum oleo, vnde nitescunt. Capillos nutriunt, atque in summo vertice in nodum colligunt, qui mos vtrique sexui pariter familiaris est. Auriculas tam patulas, tamque demissas habent, vt super humeros fluitent, quæ quo magis sunt patulæ, eo virum reddunt spectatiorem honorabilioremque, quod singularis ornatus sit. De facie & reliqua corporis constitutione Europæis sunt similimi, nec in villo præter colorem differunt. Viri vt plurimum villis ad pectus & per totum corpus rigent, suntque inter omnes Orientis nationes luxuriosissimi, vnde raro puellam septem vel octo annis maiorem reperias virginem. prostituunt se vilissimo precio cuius facillime. nec enim infamiam ducunt. De re familiariparum sollicitæ sunt, quæ non à *Canaryns* & *Corumbyns* differre videtur. in religione & superstitionibus cum cæteris Indis conueniunt.

Puella octo annorum decorata.

Duo genera *Malabarorum* sunt, vnum est nobilium *Nayros* dictorum, artibus militaribus imbutum, tractans arma, paratum quouis tempore in regis obsequia.

Nonnulli ex illis nõ nisi stricto ense curto lato in dextra sublato incedunt, in sinistra scutum præferentes. Scuta latissima sunt ex ligno leuissimo confecta, parent in tantum, vt toto corpore post ea latere possint. Hisce armis exercitatisimi sunt, incedentes per plateam enses supra scutum concutiunt tanto cum fragore, vt exaudiantur prius quàm in conspectum veniant. Nonnulli arcum & sagittas in tergo ferunt, peritissimi in iaculando: alij sarissas gerunt, alij bombardas stupa fumante per brachia religata, instructas cannas bombardarum tam præstantes habent, vt meliores per Europam non inuenias: quibus tam dextre vtuntur, vt Lusitanis nulla ex parte sint inferiores: non nisi armati noctu diuque incedunt. Vxores non habent, neque matrimonia contrahere illis licitum est. sed liberum est illis vt cum filiabus *Nayrorum* concumbant, siue cum aliis quibuscumque libuerit, tamen si maritatis. vbi incestus eos libido ingrediuntur aedes pro libitu, arma ante fores deponunt in signum presentis, fores apertæ manent, ipsi rem suam cum adiutoriis heri, siue filia herili perficiunt, nec vlli eos inturbare licet. Si quis peregrinus vel ipse adiutori

Nayros armati incedunt.

Nayri libere cum alienis vxoribus concumbunt.

herus præteriens arma Nayri ante fores conspexerit, tacitus transit, donec Nayros se expediat. Nayros expeditus egreditur arma tollens atque institutum iter pergit. Hinc ad unum herus intro reuertitur, nec de adulterio commisso verbum ullum facit, neque nouum aut mirum ulli id videtur. Eodem modo patent illis omnium fores, nemine resistente aut tergiversante.

Dum incedunt Nayros, per plateas exclamant *Po, Po*, id est, attendite, iam venio face site de via. reliqui enim Malabari qui non ex numero Nayrorum sunt, vulgo *Polyas* dicti, ne digito quidem Nayros tanquam sacrosanctos audent contrectare, qua de causa exclamantes obuios præmonent, ut inde secedant. si *Polyas* in via substitit aduentante *Nayro*, *Nayros* obuio ense transfodere saluo iure potest.

Nayro licet transfodere *Polyas*.

Vbi *Nayros* à *Polya* vel alterius nationis homine contrectatus fuerit, necesse habet, ut per totum corpus tanquam pollutus abluatur expieturque, aliter enim cum reliquis *Nayris* nec cibum sumere nec conuersari possunt, quæ expiatio certis quibusdam ritibus peragitur.

Eadem ratio est, si à Christiano homine contrectati fuerint. Cum Lusitani primum in Indiam appulsi cum rege Cochino fœdus inirent, petierunt *Nayros*, ut Lusitani sibi de via concederent, quemadmodum & reliqui Indi si quando obuiam sibi fierent, at Lusitani nullo modo consentientes ne utique de iure suo cedebant, nec se inter vulgus computari permittentes se minime inferiores virtute rerumque bellicarum peritia *Nayris* ducebant, vnde iniquum existimabant de via excedere, neque inter illos super hac quæstione conuentum fuit, atque ut paci consuleretur, conuenerunt, ut res duello decerneretur, selecto vtrinque vno qui singulari certamine de vita dimicarent, ea conditione, ut victæ partes, alteris de via excederent, progressis ita in medium viris duobus fortissimis certamen inierunt publice, in quo *Nayros* succubuit, vnde *Nayri* deinceps Lusitanis concedunt de uia donec præterierint.

Lusitani victores certamine singulari.

Vngues in digitis nutrire Nobilitatis.

Nayros vngues in manuum digitis prælongos & acuminatos alunt: id signum esse nobilitatis volunt, siquidem vngues irrefectos habere arguit eos à manu opificio immunes esse. aiunt præterea robur manuum inde firmiter esse ad corripandos tenaciusque seruandos enses, vnde Lusitani & Mestici hodie idem in vnguibus, simiarum more imitantur. *Nayrorum* primores qui in reliquos velut Capitanei præfecturam habent, supra cubitum brachiali aureo vel argenteo ornantur, quemadmodum & reliqui per Indiam proceres, item Legati & Reges ipsi, cæteroquin nudi sunt, quales reliqui omnes solent incedere. Si quando reges, proceres vel legati foras progrediantur, stipantur circumquaque *Nayris*, fortibus alioquin & strenuis militibus, quique cum grauitate singulari arma tractare norunt: vindictæ adeo cupidi sunt, ut si quando in expeditione nauali aliquis eorum hasta transfigatur, nullo modo concidat, sed vel infixam hastam è vulnere euellat, vel si euellere nequit eam vsque adeo transadigendo per propria viscera adducat donec hostem manibus corripere & vltionem de eodè sumere possit. Regi non licet *Nayrorum* cuiquam publico iudicio vel accusare vel damnare, quod si eueniat ut capitis rei sint, res à reliquis *Nayris* in iudicio decernitur.

Filiæ *Nayrorum* non nisi cum *Nayris* licite concumbunt.

Nayri quotidie lauantur.

Filiæ *Nayrorum* cum nullo alio ex lege consuescunt præterquam cum ipsis *Nayris*, tamen si clam Lusitanos & Christianos æque admittere soleant: si tamen in facto deprensæ fuerint à *Nayris*, nullo interpellante, de iure possunt, à *Nayris* confodi licite. prope singulos vicos fossa est, aqua plena ex qua se prætereuntes singulis auroris lauent nullius prætereuntis verecundia moti, inferiora posterioraque primum purgant, mox caput & faciem, idque tam viris quam fœminis in vsu est absque omni pudore quicumque sane prætereant,

tereant, aut contemplantes consistant, quin rex ipse eundem morem seruat. aqua, cuius mentionem feci, fœtet vsque adeo vt prætereuntes nares ad eam obturare cogantur; credunt firmiter si non quotidie in eo lacu lauerint, quod eo toto die polluti & peccatorum sordibus inquinati sordeant. Hæc per aquã purgatio nullo modo per flumen viuum, sed per aquam in hunc vsum peculiariter effossam, & stagnantem, quin per Brachmanes suis ceremoniis consecratam fieri oportet, secus sine fructu erit. In superstitione & cultu idolorum cum reliquis Nayris conueniunt: mortui cremantur.

Filij non fiunt parentum hæredes, siquidem mulieres omnibus communes sunt, nec de filiorum patribus certo constare potest. Quin Regis quoque vxores Brachmanis communes sunt, quod sane Regi vel maxime honorificum est, ducitque beneficij loco rex, si Brachmani cum eius vxoribus concumbant. Filij sororum hæreditatem adeunt. dictitant enim tametsi de patribus dubitent, certo tamen constare de eo quod genuini sint sororis filij. atque hætenus de *Nayris*, de nobilibus & Soldatis tractationem instituimus. Reliqui Malabarorum sunt laici, dicti *Polyas*, rustici videlicet, opifices, piscatores &c. quorum conditio abiecta est & miserrima, illis arma nec tractare nec ferre licet, nec vllum Nayrorum tactu contrectare, eorumue conuersatione villo modo vti. Quod si Nayri per viam incedentes & more suo exclamantes de longinquo exaudiantur à *Polyas*, statim *Polyas* in latus concedunt astantes demisso capite, manibusque & brachiis complicatis, oculos in terram figunt nec eos attollere audent, donec Nayros prætereant.

Filij non sunt hæredes parentum.

Polyas arma non tractant.

Postea dicemus de reliquis Indorum statutis.

CAPVT XLV.

ARGVMENTVM.

De Æthiopicis & Iudæis qui per Indiam degunt.

Vnt passim per Indiam Iudæi & Æthiopes in copia, quales in Goa & Cochino complures inuenies. Iudæorum aliqui ex puro Hebræorum sanguine descendunt, alij ex promiscua Hebræorum & Æthiopum olim hebraizantium cõsuetudine procreati sunt, in re familiari & habitu similes sunt iis quibus cohabitant. Tẽpla, Synagogas *Mescitas* promiscue inter Indorum ædificia positas habent, vtentes ceremonis quisque pro legis suæ obseruatione.

Multi Iudæi in India.

Vetitum est in Lusitanorũ oppidis publice diuersa religionis exercitia institueri, neque ipsis Indis in eò indulgetur, tametsi habitent cum familiis, negocianturque promiscue inter Lusitanos. at priuatim in domibus liberum est suo cuique more viuere, dummodo aliis non sint scandalo. extra urbem & in locis quæ non sunt sub Lusitanorum imperio, superstitiones liberæ sunt. quod si in Lusitanorum oppidis deprehendantur publice superstitiones ethnicas, vel cù Christianis rem Veneram exercere, cuiuscũque demum sexus fuerint luent id in corpore, excepto si conuersi Christianam religionem accedant, vt sæpe fit extra urbem Cochinum, in aula regia vbi Iudæi atque Æthiopes libere agunt. Sane in Cochino Iudæi habent ædificia admodum splendida ex lapide constructa, exercentes negotiationes amplissimas, & præcipuum locum inter cõsiliarios regios obtinentes. Habent ibidem Synagogam, Biblia Hebraica,

Indis capitale cum Christianis concubere.

Iudæi consiliarij regis Cochini.

atque tabulas legis Moyſis, quas ipſe manibus meis contrectaui.

Æthiopes nu-
dipedes tent-
plum ingredi-
untur.

Æthiopes li-
gna non ado-
rant.

De facie ſunt colore vt plurimum candido ſimiles Europæis, vxores habent formoſiſſimas, inter quas aliquæ ex Paleſtina & ex Hieruſalem adductæ ſunt. Vtuntur pariter omnes lingua Hiſpanica, obſeruantes ferias Sabbati, ſperantesque in venturum Meſſiam. Æthiopes ſimiliter ſuas quoque *Mefſitas* ſiue Oratoria habent, ea contignationibus diuerſis & proceſteriis ſuis de ſupernis diſtincta ſunt. in ſummis illis contignationibus pueri in Catechiſmo inſtituuntur, canalis aqua plenus perpetuo ante templum eſt. templum ingredientiſ calceos exuunt, ingreſſi templum in faciem procidunt, & exercitiſ brachiis mire geſticulantur. Circumciduntur pari cum Iudæis modo; carnem ſuillam non comedunt; mortui in terram defodiuntur. In templis nullum ſculptile, neque ſimilitudinem pictam vllam habent, viſuntur ibi monumenta ſepulchralia inſcripta characteribus Chaldaicis ex Alcorano ipſorum petitis. Comitatus aliquando Luſitano præteribam templum Mahumetanum, cupiens introire & orandi ipſorum modum obſeruare. at ianitor acceſſum prohibebat; iubens vt prius calceos deponeremus. nec enim aliter introire liceret. vt tamen forinſecus inſpiceremus, permittebat nos ad fores uſque accedere, aperiens fenestras vt omnia manifeſte apparerent. Luſitano quærente vbi DEI, & vbi Sanctorum haberent idola, reſpondit Æthiops ſe nullum cultum lignis & lapidibus deferre, ſed ipſi DEO viuenti factori cœli & terræ. tum cõpellans nos hiſce verbis aiēbat, *vos ſane homines cæci eſtis pariter qui ethnicos, qui que Chriſtianos vos profiteremini. adorantes idola inſenſata, cultumque ſoli DEO omnipotenti debitum creatis deferentes.* quod Luſitanus audiens ira incandefcebat, verbis ſimul iniurioſis eum redarguens, vnde concurſus Indorum atque Æthiopum fiebat ſubitus, & niſi ipſe altercantes diremiſſem, comitemque ſeduxiſſem, res ad manus procul dubio deueniſſet, quare pergentes viam noſtram tumultum euāſimus. Æthiopes valde negociantur aromatibus verſus mare rubrum atque cœtera adiacentia loca, tam mari quam terra. tametſi vero nonnulli cum Luſitanis cõmercia habeāt, atque promiſcue inter illos habitent, nihilominus tamen hoſtiliter erga eos affecti ſunt, & quibuſcunque modis poſſunt clam eos infeſtant.

Atque hæ præcipuæ ſunt cauſæ motiuæ cur porro nulli Indorum ad Chriſtianos accedant, ſed potius ſi qui nomina ſua in baptiſmate antea profeſſi fuerint, illi ipſi relabantur ad ethnicos. quæ ſane ſufficiant de Indorum moribus & vita. Ad calcem ſequuntur Icones in quibus ſtatus regis Cochini, quomodo in Elephantis obequitare ſtipatus Nayris & Soldatis conſueuerit, luculenter ob oculos ponitur. depinguntur ibidem reliqui Malabari vtriuſque ſexus *Polyas*, vna cum Æthiopibus & Mahumetanis per prouinciam *Canonor* & inter Malabaros habitantes. depinguntur & Chriſtiani Thomiſtæ nati altero pede deformiter intumeſcente. qua de re in deſcriptione actum eſt.

CAPVT XLVI.

ARGVMENTVM.

De Idolis Indorum, Pagodes dictis, de Indulgentiis, votiuis peregrinationibus, ceremoniis, ſuperſtitionibusque eorundem breuiter & in genere hic agitur.

Paſſim

Passim per Indiam *Pagodes*, idola conspiciuntur, quorum alia aliis venerabilia habentur; visitantur eadem ab Indis votiuis peregrinationibus, vnde indulgentias impetrant. Ea sane reliquis ornatiores sunt, circumquaque appensis clenodiis & gemmis preciosis, de quibus hoc loco pro necessitate agam, vnde de reliquis deinceps iudicari poterit.

Haud procul à Goa versus boream ad oram maritimam vrbs *Bassaya* Lusitanis habitata conspicitur, prope quam insula parua littori *Salfette* contermina iacet. in ea sunt duo templa magnifica, in qua coluntur idola præ aliis magnifica, *Pagodes* dicta.

Duo templa in
Salfette.

Alterum templum, seu spelunca potius, in præalta rupe ex solido saxo excisum est, illud intrinsecus tam late patet, quam vicus aliquis satis spaciosus, habens quadringenta ædificia. in introitu montis adest domuncula idolis *Pagodibus* consecrata, & ipsis in rupe incisis forma admodum terribili, quo in loco hodie Franciscani templum fundarunt *S. Michaelis* nomine insignitum. Si quis intrarit ab inferiore parte in montem, videbit in circuitu complura idola *Pagodes*. quod si altius conscendatur, alius aderit circuitus & ipse idolis & cellulis refertus, quod si magis in summum ascendatur, tertius adest circuitus similiter plenus idolis & cellulis in solidum saxum incisis. prope cellulas positus est canalis amplissimus ex lapidibus aqua plenus, in quem suis ductibus pluuie descendunt. tandem conscenditur ad quartum vsque circuitum, in cuius ambitu plus quam quadraginta *Pagodes* atque cellule conspiciuntur forma plane diabolica & contuentibus formidabili prorsus.

Franciscanorū
templum.

400. cellule
pagodes.

Alterum templum siue spelunca alio in loco ex solido saxo excisum pariterque turpissimis idolis plenum est. Præterea habent *Pagoden*, quem reliquis omnibus præferunt. is in parua quadam insula *Pory* nomine, conspicitur, dicitur autem à Lusitanis *Pagodes Elephantorum*.

Pagodes Ele-
phantorum.

Est in insula mons præaltus, in cuius summitate introitus in solidum saxum incisus tam patet, quam cœnobium aliquod spaciosum, in eius penetralibus aquæ canalis arte laboratus, & idola in ambitu ex lapide formato complura, item effigies Elephantorum, leonum, aliarumque ferarum innumeræ conspiciuntur: videre est ibidem amatores incisos & eiusmodi bene formatas species varias, quæ sane tanto artificio elaboratæ sunt, vt admirationem mereantur. Putant aliqui, quod Chineses industrii artifices olim ædificium hoc construxerint, quando videlicet in hisce Indiæ partibus negociabantur. ædificiū illud collapsum & omnino deletum est post Lusitanorum appulsum. atque hinc coniecere licet quam splendida habeant per continentem ædificia, iis videlicet in locis vbi regie aulæ & regimen prouinciarum inconcussum feruatur.

In insula *Scilon*, de qua suo loco actum est, mons altissimus est, mons *Adami* siue *Picodadam* vulgo dictus, in eius vertice ædificium est amplitudine cœnobij, in eo colitur *Pagodes* quidam summa cum veneratione. erat in eodem loco olim *Dens simiæ* auro & gemis ornatus, qui ab omnibus per vniuersam Indiā profacratissimis reliquiis habebatur. ad eum. n. omnes Indiæ nationes, votiuas peregrinationes suscipiebant haud minori cum frequentia, quam eæ quæ fiunt ad *S. Iacobum* in Galitia prope *Compostellam*, siue ad montem *S. Michaelis* in Galitia dabantur autem indulgentiæ amplissimæ, quæ deuotione peregrinantibus augebant, adeo vt per quadringenta quingentaue milliaria cateruatim accurrerent.

Dens simiæ in
monte *Pagodes*.

Vota ad dentem
simiæ.

Accidit

Anno 1554. expeditione Scilicet.

Accidit deinde anno 1545. vt Lusitani expeditionem in hanc insulam susciperent, quando totam eam peruagantes in summum vsque montis conscendebant, sperantes prædam opimã. locus enim ob peregrinationes erat famosissimus. Vnde templum protinus diripientes, nihilque præter dentem simiæ in cistula, & preciosissimis gemmis ornatum reperientes, eum in prædam abreptam Goam mittebant.

Indi offerunt 700000. fl. pro dente simiæ.

Vicini reges vbi de parum hoc læto nuncio certiores fiebant (vt pote rex Pegianus, Sianus, Bengalæ, Bisnagar) dolebant admodum de tam preciosis reliquiis abreptis, & vnanimi consensu Legatos ad viceregem in Goam miserunt, qui de repetendo eo dente officiose agerent, offerentes illi præter alia donaria preciosissima septem auri tonnas pro redemptione dentis. Vicerex tanta pecuniæ vi permotus cogitabat de dente restituendo; at Archiepiscopus Don. Caspar, heri mei in archiepiscopatu antecessor, resistebat inquiring, se Christianos esse, quibus nullo modo liceret idololatriam & diabolicas superstitiones confirmare indulgendo, quin religionem Christianam flagitare, vt impio illi cultui omnibus modis resistatur. His Archiepiscopi sermonibus Vicerex permotus petita Legatorum recusabat, atque ipsum dentem in conspectu Legationis flammis in cineres redigens, cineres per aerem in mare dispergebat, quæ res Legatos confusos fecit, adeo vt mœstissimi domum reuenterentur, stupefacti tantum auri pondus nihil valuisse, cum tamen petitam rem non modo nulli vsui reseruassent, sed pro nihilo in maris fluctus abiectam dispersissent. Haud multo tempore post quidam ex Benianis (sunt autem illi admodum subdoli) comparuit. is suppositum dentem proferebat persuadens Indis ethnicis, miraculose & singulari prouidentia DEI sibi dentem restitutum, Pagoden. n. visione nocturna aperuisse sibi modum recuperandi eum, atque eum ipsum esse dentem, quem se Lusitani credidissent igne absumpsisse. inuisibile enim eum Lusitanis fuisse, eos vero alium quendam supposititium cremasse. crediderunt simplices homunculi hisce impostoris ineptiis, & accitum magna pecuniæ vi donabant, recepto dente cum summa exultatione. Atque hoc modo Dens recuperatus in locum pristinum rediit, manentibus & ceremoniis & superstitiosa veneratione, vt prius.

Dens simiæ combuitus.

Impostura Beniani.

Maximus Pagodes.

Currus ingens quo Pagodes vehitur per elephantes.

Ex deuotione sponte concissi & contiti.

In regno Narsinga ad littus Choromandel Pagodes longe preciosissimus diuitiisque auctissimus est, quem populi deuotissime venerantur susceptis peregrinationibus pene infinitis, sunt ibi annuatim processiones, dedicationes & festa innumera. Habent currum tantæ molis, vt à quatuor Elephantis vix trahatur, is non nisi in summis festiuitatibus ducitur, funes ad eum circumquaque annexi sunt, quibus eum vtriusque sexus homines ex mera deuotione promouent. est in summo curru receptaculum siue thronus in quo residet Pagodes idolum cum vxoribus regiis, varia instrumenta musica suauissime insonantibus; quando currus tanta cum solennitate, deuotioneque procedit, adfunt sepe vtriusque sexus homines, qui ex religioso affectu propria viscera in frustra concidunt, eaque Pagodi obiiciant: alij se ipsos sub rotas currus substernentes sustinent se ita conteri comminuique: quique hoc modo vitam finiunt, pro Sanctis Martyribus deinde adorantur, ossa eorum pro reliquiis sancte asseruantur. habent & alios actus plane contra naturam, quos mihi quidam comitum meorum spectator omnium enumeravit, de quibus etiam passim per Indiam manifeste constat.

Ipsè cum amico quodam meo Lusitano aliquando peregrinabar animi gratia, per sex septemue milliaria, impetrata à Vicerege venia. habebamus comites quosdam notos Decanyms, & Indos. erat autem nostrum institutum videre ceremonias in funere Brachmanorum cum vxoribus viuis cremandorum, siquidem de tali funere futuro inaudiueramus. Dum varia mirabilia memo-

rabilia.

rabiliaque passim videremus, deuenimus ad loca Lusitanis habitata, procedimus per campos, videmus passim in rupibus & scopulis montium *Pagodes* incisos atque tanto spacio inter se absentes, quantum orationi dominicæ dicendæ sufficiat, erant autē idola tam monstrose deformia vt dæmonia referre potius, quam Sanctorum effigiationem putes. Tandem ingressi pagum videmus templum amplissimum ex lapidibus extructum: in eo præter pictam tabulam nihil erat, tabella ea in medio templi appensa referebat tam formidandam terribilemque figuram appictam, vt nunquam per somnum magis tristem videre possis. Forma appicta complura habebat cornua, dentes longe prominentes & deorsum supra mentum deflexos: infra vmbilicum supra ventrem similis erat facies efficta, pari deformitate cornibus & intestinis sparsim circumfusis, in vertice pileum habebat haud absimilem pileo pontificali triplici corona conspicuum, atque vt summatim dicam, simillimum erat monstro in apocalypsi descripto: tabella ea ad murum pendebat peculiari fornice à reliqua templi structura separatam, & in conclauis forma inclusum, opacum & sine omni fenestra aut vilo foramine luci peruiso; erat in medio parua ianua, vtrinque ad ianuam fornacula in ipsum murum immissa: erant crates in muro ferreæ, per quas fumus transiret in sacellum illud, si quando holocaustum imponeretur, vidimus ipsi impositam filiginem, orizam, gallinas, fructusque &c. ab Indis quotidie oblata, quæ combusta foetorem edebant, qui hominem præfocare posset, erantque omnia fumo & situ foedissima; non procul à ianua. In medio templi stabat vitulus lapideus, in quem vnus ex comitibus nostris insiliebat exclamans illudensque; quod cum Brachmanus, cui templi custodia erat concredita conspexisset alta voce conuocabat vicinos, vnde concursus tumultuarius ortus, nos interim rem cum Brachmano transigentes quam poteramus commodissime eam excusabamus, vnde placati animi & motus sedatus quieuit. inde rogabamus Brachmanum vt ianuam Sacelli recluderet, quo videremus quid intus lateret, nec nisi multis precibus ab eo impetrauimus. ianuam itaque aperiens frontem nobis cinere prius inspergendam esse aiebat, quod cum sufferre recusarem, præmonebat nos ne limen vltius transgredi sed forinsecus illud contueri saltem vellemus. Aperto itaque Sancto sanctorum,

Tabella de formi imagine.

Lusitanus insilit in vitulum.

Descriptio sacelli.

Pagodes ex puro auro.

Ea idola quæ in triuiis sine templis nuda astant, habent penes se aquæ receptacula excisa in faxis ex quibus prætereuntes pedes saltem abluant, adnexa est testa dimidia nucis Indicæ, qua in haurienda aqua vtuntur, quæ omnia in gratiam peregrinantium ita disposita sunt, quo passim habeant procidendi adorandique commoditatem ad sunt plærunque simul fornaculæ duæ, & vitulus siue vacca è lapide, cui oblationes proponunt comedendas prout quisque magis in cultum vituli propensus deuotusque fuerit. Credunt *Pagoden* noctu oblationes absumere, verum res aliter se habet, si quidem Brachmani testibus remotis ea sibi auferunt. nos quidem passim offendebamus eiusmodi

Pagodes spaci-
arum per cam-
pos circumfer-
tur.

oblaciones factas, verum quod fordidissimæ essent fastidium nobis creabant, adeo vt ne tactu quidem eas contrectaremus. ad satietatem itaque istas superstitiones contemplantes reuersi sumus in pagum, vbi templum modo dictum stabat. Brachmanus enim significarat nobis horam, quando sub vesperam *Pagoden* rusticatum ducere vellet pompa & processione publicâ, quæ cum aderat pulsabant campanulam forte à Christianis acceptam, illa audita, conueniunt passim vicini, & assumpto *Pagode* illo aureo deprompto ex incunabulis multa cum deuotione reponunt eum in lecticâ, quam primores pagi istius ferebant, comitantibus reliquis magna cum veneratione insonantibus instrumenta, tympana peluesque pulsantibus, hoc processu ibant per campos, donec ad aqualiculû deuenirent, in quo eum mundissime, hercle vt merebatur, abluébant, quo facto reuertebantur domum ad sacellum, vbi repositum eum relinquebant, vt ex suffumigio hostiarum reficeretur, peractis deinde precibus & oblationibus factis domum repetebant, committentes cætera Brachmano, qui vna cum familia sua lautissime in oblatiis victitabat.

Exhortatio ad
Christianos.

Atque hæ sunt ceremoniæ, superstitionesque quibus occæcati gentiles immerguntur, firmiter persuasi quod ita vitam æternam habituri sint. Commemorant sane multa mirabilia & miraculosa de idolis suis Pagodes, quæ & miseriam & cæcitatem ipsorum coarguunt, nos vero, eâ incitare debent ad gratias deo agendas pro luce Euangelii sui nobis reuelati, quodque nos sibi adscitos redemerit, nec inter tam miseras gentes nasci voluerit, precemur vt pater misericordiarum hosce quoque sui agnitione illuminet, vnde omnis salus & beatitudo vnice dependet: sunt enim & hi proximi nostri, atque creaturæ DEI, qui pro paterna sua bonitate eosdem respiciat largiaturque pariter omnibus, vt animo & corpore perpetuo sani saluique gaudeamus. Amen.

Vt rectius & manifestius pateat quam deformia & detestanda idola gentes colant, fecimus ea suo loco effigiari, ea forma qua passim in rupibus, faxis & speluncis visuntur, adiunctâ simul vacca seu vitulo illo lapideo. Depinximus & Mahumetanos atque Æthiopes, eo habitu, quo inter Malabaros degunt, versanturque, addidimus & templa *Mesitas* illis dicta, item aqualiculos ante templorum fores in usum ablutionis repositos, quæ & Historiæ lucem, & Lectori recreationem afferre possunt.

*Finis II. Partis Indiae Orientalis complectentis Io. Ha-
gonis Lintscotani Navigationem in Orientem.*

I N D E X.

RERVM ET VERBORVM IN
HOC SECVNDO TOMO HISTORIÆ
Orientalis compræhenforum.

A.		Bezoar.	33
A Bexis.	9	Bezoar lapidis precium.	64
A byssini quicquid agunt simul cantant.	105	Breuia ad Negapatā.	38
A chombane castellum.	9	Breuia ad Rio de Gaban.	10
A dami & Eua habitus.	105		
A gyptus.	9	C.	
A estas & hyems in eodem monte, & eodem tempore.	44	C alamba lignum appenditur cum auro. 53. est in Copia.	54
A estate naues in mare deducuntur.	94	Calculus, hernia, in India.	95
A estiuale tempus.	94	Calecutium regnum.	35
A ethiopes non adorant ligna.	110	Calecutij interitus.	35
A ethiopes nudipedes templa ingrediuntur.	110	Campanula excubiarum in passo Goa.	75
A frica diuisio.	9	Campar locus in Sumatra.	49
A lbanus Dux Olyssipone moritur.	4	Camphora.	33
A lbertus Austriacus Gubernator Lusitania.	4	Camphorifera arbores.	33
A lchimista aurum in Goa quaesuerunt.	76	Canella de mari, cinnamomum supposititium.	36
A lepi negotiantur Veneti, Angli & Galli: arcentur inde Hispani & Lusitani.	28	Canonor ciuitas.	35
A lgallia vel Zibettum.	44	Capitanei reditus in Mossambica 30000. ducat.	21
A loe in Socotora insula.	22	Capo de Lopez Gonzalim.	110
A lium in terra planitiem exonerare piaculum apud Guineos.	12	Caryophylla in maxima abundantia.	52
A mantium astutia.	87	Catacombo insula.	14
A mbitio Lusitanorum.	80	Cathai.	55
A mbeyna Insula.	52	Cause cur porro non inueniantur noua terra.	83
A ntanius Lusitanus occumbit victus.	4	Chaa herba decoctum preciosissimum.	67
A ppellatio quando concedatur in India.	87	Chaulon arx Lusitanorum.	36
A qua dulcis fons vnicus Goa.	76	Chinarum regis reditus infiniti.	58
A qua dulcis subtus mari.	29	Chinenses naues habent innumeras in Cancon.	56
A qua hyeme dulcis, aestate salsa.	93	nullus Chinesium in patria sua regit.	58
A rabum atrocinita.	27	Chinenses venerantur demonia.	58
A rbores 16. & 17. passuum in ambitu.	9	Chinens. sepultura.	59
A rma Chinesium.	58	vestitus sericus.	59
A rnusii descriptio.	26	China regnum habet xv. prouincias, Ciuitates primarias, 591. secundarias. 1593.	60
A rundines crassiss.	42	Chinens. ciuitatum forma, via regia, platea, aula regia, vrbis nomen vbi regia est Xuntien.	60.
ex Assē negociantes.	92	conuiuia, mores in mensa. potus, mores obuiantium, ciuitas nobilium.	62
A uctio Goa.	76	China Historia peculiaris edita.	62
A ula regia in China.	56	Chirurgi Ethnici.	92
A urifabri.	92	Christiani baptizati viuentes more ethnico.	92.
A urifodina in Monotopa.	20	nudi obambulantes.	73
B.		Cingulas Xingeuner in Seylon insula.	39
B alsamum verum.	49	Cinnamomum optimum in Seylon, quod Lusitani furantur.	39
B ambus genus flagri.	80	Circumciduntur infantes vtriusq. sexus in Seylon insula.	14
B ananas fructus.	12	Classes totæ onerantur serico.	57
B anda insula.	51	Classis regia in India dispositio.	37
B arbitonfor Rex in Seylon.	39	Cochinum regnum.	36
B arsator ciuitas.	35	Columba tabelliones.	28
B ataui in Guineam veniunt.	9	Commeatus saluus non nisi impresso symbolo datur	
B ataui in Rio de Caban appellunt.	13		
B enZoi.	46		

Index Rerum & Verborum memorabilium.

<i>per passo in Goa.</i>	75	G.	
Concilium generale Goa habitum.	41	G allicus morbus honestus.	93
Concubitus Christianorum cum Indis capitalis.	109	Gallina nigra intus & extra.	19
Congregatio frequens Goa in foro.	76	Gange fabula.	42
Congregatio mercatorum Cassia dicta, quae quot- annis in Orientem profectionem instituit,		Ganges Indus sacrosanctus.	43
continet s. vel 6. hominum millia.	27	Geloulo Insula.	52
Conserua & confectioes Goae venales.	77	Goa & nationibus & religionibus libera est.	89
Coquen palma Indica.	73	Guinea religio, vestimenta.	11
Core insula.	69	H.	
Cranganor munitio.	35	H enricus Lusitania rex moritur.	12
Crocodili in Gange.	43	Heros ex Bengala Deli regnum recuperat.	70
Currus volantes velis instar nauium.	61	Hispania regina moritur.	3
Currus ingens pro Idolo Pagode, qui Elephantis tra- bitur.	112	Historia de China.	62
		Historici & Scriptores in China.	61
		Homicida in Iaponia.	65
		Homines crure Elephantino in Bisnagar.	41
		D.	
D ecima in Goa.	74	Hyemale tempus.	93
Deli terra diuisio.	70	Hyeme aluetis obstruitur ex arena.	93
Dextium & anima olentis remedium.	86	Hyeme domi sedetur propter aestum.	93
Dentes lima acuuntur.	105	Hyemem faciunt pluuia.	93
Derfira mons sine pluuia.	25	I.	
Deuotionis ergo sponte contriti & concisi.	112	Iagos religiosi.	90
Diego regis Philippi filius moritur.	4	Ianua templi S. Thome ex deuotione caesim immi- nuta.	42
Dierum ratio in India.	96	Iaponia regimen.	67
Dispositio Lusitania contra Samatram.	49	Iaponia principes & vasalli.	67
Docti venerabiles in China.	58	Iaponensium origo. 66. conuiuia. 66. mores cateris contrarij.	ibid.
Dormitur sub aqua ob aestum Solis.	28	Iaponij nec carnes nec lac comedunt.	65
Dos nubentium apud Chens.	61	Iaponiam sine Iesuitarum permissu nemini licet in- colere.	68
Dutroa herba insatuat.	84	Iesuita auari & impij. 106. in Iaponia habentur pro sanctis. 69. habent ex suo ordine Episcopum. ib. calumniantur viceregem. 89. Viceregis donaria intercipiunt.	88
		Impostura Beni. mi cuiusdam.	112
		Indorum regum nomina.	72
		Iniamos fructus	12
		Inquisitio Goa in novos Christianos.	73. 75
		Insula 1100. circa Maldynam.	38
		Ier ciuitas expugnata habuit tormenta bellica 2500.	49
		Iudei consiliarij regis Cochini.	109
		Iudei multi in India	109
		Iuramentum Indorum.	102
		L.	
F abula de Gange.	42	L acca, cera Hispanica.	45
Famulorum fidelitas.	65	Laqueo minor, laqueo maior insule.	69
Femina cur nuda.	45	Larina moneta Persica quaestuosiss.	27
Ficus Indica folia in variam supellectilem.	91	Lasciua mulierum inexhausta, & obscenitas. 82. 84	
Filiabus filo consuuntur muliebria, quae sponsus a- pte incidit.	45	S. Laurentij insula.	ibid.
Filiae Nayrorum, non nisi cum Nayris licite con- cumbunt.	108	Lignum in lapidem mutatur.	50
Filij non sunt haeredes patrum.	109	Lingua Iaponia & China differt.	68
Fonseca Archiepiscopus excipitur Goa.	23	Lusitanorum ambitio.	80
Forum Clenodiorum Goae.	76	Lusitani in continente India nihil possident.	83
Forum frequens extra Cananor.	35	Lusitanorum delitie.	95
Franciscanorum templum.	111		
Funera cremantur.	90		

Index Rerum & Verborum memorabilium.

Lusitanica dispositio contra Sumatram.	49	Nidi centeni ex vno ramo in Guinea dependen-	19
Lusitani famulorum questu viuunt.	77	tes.	32
Lusitani in honoribus plus quam in diuitiis gloriantur.	78	Nobilium beneficia in Soldatos.	86
Lusitani Nayros certamine singulari vincunt.	108	Nocturna peregrinationes votiuæ.	75
Lusitani vxores ducunt Indas.	76	Nomina portarum Goæ.	72
Luxuria perdit Lusitanos.	95	Nomina regum Indorum.	84
		Nouitij Lusitani deridentur.	38
		Nuces contra venenum.	81
M		Nuptiæ Lusitanorum famil.	82
Magi & gesticulatores.	90	Nuptiæ soldatorum	47
Malabarorum regni diuisio.	37	Nype vinum ex nucibus Indicis Coquen.	
Malacæ primordia.	48		
Malacæ peculiarem linguam sibi vsurpat.	48	O	
Malacenses ingeniosi poeta.	48	Officia conferuntur ex gratia regia.	30
Mali formosiss. & proceræ in Cananor.	85	Onor ciuitas.	35
Mane primum quodq; visum, adoratur per totum eum diem, si vel porcus sit.	90	Oues quinq; quadrantibus constantes.	19
Mangalor ciuitas.	35		
Mare rubrum.	23		
Margaritarum piscatio.	55	P	
Margaritæ Orientales optime Armusii.	26	Pagodes idoli cellula 400.	111
Maritati soli sunt ciues in Goa.	77	Pala Dagula.	53
Martauanas vasa lutea.	46	Palmarum reditus.	77
Masculus 15. annorum non erit in adibus matris.	84	Palmifera loca ad Goam.	74
Maynotes lauant vestimenta.	102	Papyrus & penna in China.	61
Mecon fluuius inundatur vt Nilus.	54	Paradisus prope Bassoram.	26
Medici Indi.	92	Paradisus & vestigia Adami in monte Seylon.	39
Megmedis sepulchrum.	22	Parentes vendunt liberos tempore famis.	106
Mendici nulli in China.	59	Partus sine obstetricante.	103
Mensulariorum vsus.	92	Passeres de Sol, Paradiesvögel.	52
Mestici qui.	19	Pedir locus in Sumatra.	49
Miraculum S. Thome.	41	Pestis Indiam non inuasit.	95
Mogores sunt Tartari occupantes Deli.	70	Petra salis Armusii.	26
Molucco insula quinq;.	50	Philippina parent Hispani.	54
Moneta cuprea.	50	Philippus Rex Portugalliam occupat.	3
Moneta regalis acceptiss. in India.	6	Philippus Strozius Dux exercitus.	4
Monsoyn venti opportuni.	21	Pilei contra tempestates.	80
Montes ardentis.	49-52	Pisces in Guinea.	10
Morborum aliquot curatio.	94	Poculi Indici forma.	84
Mordeyn morbus mirus.	94	Polyas arma non tractant.	109
Mulieres lecticis per publicum deferuntur.	59	Pondera in Macau.	64
Mulieres natandi perita.	86	Porcellina vasa.	57
Mulierum recreatio in villis.	93	Porcina caro saluberrima.	19
Mulieres vino dedita.	47	Præstigiatores miri in Seylon.	40
Mulieres viros veneno tollunt.	83	Pristis piscis rostrum.	14
Munditijs Lusitanorum in re familiari.	80	Priuatum commodum causa malorum.	83
Murus ad Chimam 500. miliaria longus.	56	Pudenda victis hostibus exacta.	106
		Puella aduenis locantur precio.	45
		Puella octo annorum defiorata.	107
		Puerperia Lusitan.	81
N		Pugna cruenta inter Pegu & Sian.	46
Nares adulteris præsecantur.	43	Pulices necantur fimo vaccino.	91
Nauis cum naualibus mercibus, & cibarijs ex palma.	38	Putredines in Guinea.	10
Nauigatio expeditissima mensum quinq;.	23		
Nauium dimensio in Masau.	63	R	
Nayros armati vbiq; incedunt.	107	Reciprocatio maris rapaciss.	31
Nayros lauantur quotidie.	108	Reditus regii in Iaponia.	68
Nayro licet Polyam confodere.	108	Reges tres ex Iaponia Romam profecti.	68
Nayri cum vxoribus alienis libere concumbunt.	107	Regis Armusiani fratres excacantur.	26
		Regis Chinenfis titulus.	61

ICONES

VIVAE, VERAE ET
GENVINAE NATIONVM,
GENTIVMQVE OMNIVM, QVOTQVOT

ACCOLVNT AD ORAM MARITIMAM, QVÆ A GA-
dibus vsque in Indiam Orientalem, & inde ad Chinarum vsque regnum
continuato ductu pertingit, additis eorundem ceremoniis mo-
ribusq; ita expressis, vt coram spectari credas. Expressi
sunt & habitus moresq; quibus tum ipsi Lusita-
ni, tum vxores & mancipia eorum ho-
die in India vtuntur.

*Omnia elaboratissime scitissimeque in aere representata, opera,
studio sumtuque Io. Theodori, & Io. Israelis de
Bry fratrum.*

FRANCOFORTI

Excudebat Wolffgangus Richter, impen-
fis Ioannis Theodori, & Ioannis Israelis de Bry,
fratrum.

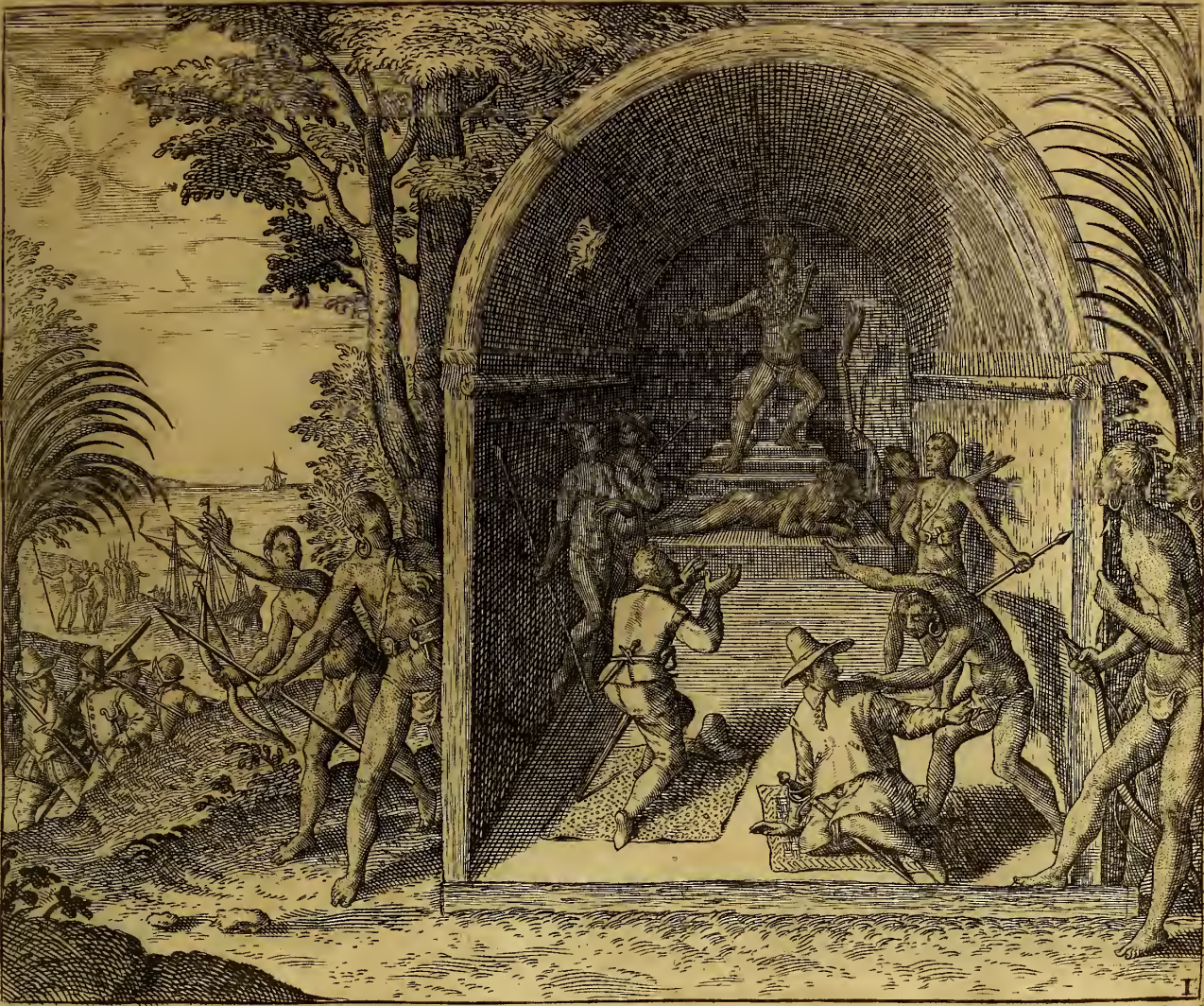
M. D. XCIX.

1850

HX primitur in prima hac icone Batauorum appulsus ad flumen Gabam, quod per Guineam Æthiopia regnum labitur, ubi Lusitani in Æthiopem inciderunt, qui deductos in tugurium Nigritis refertum excepit humanissime. ibi ergo super stragulum bombycinum per pavementum expansum cōsidentes, subitoque sursum tuentes conspexerunt Æthiopem supra thronum sedentem, quem illi Mani Gabam dixerunt. vocantes is immotus statua similis, torquatusque ex torquibus ossibus & conspectu terribilis erat. ad pedes vetula ventum flabello faciens muscas abigebat. Unde loci dominum eum agnoscentes, protinusque ad eum appropinquantes in genua prociderunt, manibus simul more gentis applaudentes. Dominus itaque loci et ipse testatus sui favoris argumenta simili manuum applausu, donauit eos regiis veluti muneribus, aliquot videlicet stragulis affabre contextis, quo facto institutum iter prosecuti sunt.

RFJCB

QVÆ Batauis apud Cermentinum pagum acciderunt.

Ad idem flumen Gabam, sed versus fontem paulo altius appulsa sunt alia Lusitanorum naues, ubi infinita Aethiopum turba, partim hastilibus, partim gladiis accincta decurrit acclamando Io, Io, manibusque complaudens. Lusitani per interpretem certiores benevolentiae indicium id fuisse, duos ex suis e nauibus ad circumstantes miserunt. at illi aduentantes cum exultatione & iubilo exceperunt, satifque mirari homines albos prius non visos non potuerunt, mox pari cum vociferatione, & euulso gramine substrato deducti sunt ad palatium praefecti, qui aduentantibus obuiam e cubiculo suo procedens supra sellam stragulis artificiose admodum contextis consedit, significans hospitibus per interpretem, gratum sibi aduentum ipsorum accidisse, mox manuum complausu signum dedit exclamans, Fuio, Fuio. tum regiae uxores in gyros acta choreas instituerunt, & sequente reliquarum mulierum agmine saltantes palatio excesserunt. Lusitani deinde permutatione pro ebo-
re facta perrexerunt. qua de re vide plura in contextu. Notandum hic praemissas
duas icones non referendas ad Ioannis Huygonis. sed ad
aliorum Lusitanorum nauiga-
tiones.

RPJCB

III.

EFFIGIATIO Æthiopum, qui sunt in Mossambica, Caffres nominatorum.

*C*affres Æthiopes sunt ad oram maritimam, qua ad caput usq; bonæ spei porrigitur, colore nigerrimi, capillis crispis, naribus simis, labiis tumentibus, labiis genisq; perforatis, appendētibus vel osibus, vel margaritis; corpus faciemq; ut plurimum inurunt ferro candente ad formā telæ Damascenæ sericæ, nudiprorsus currunt. eorū tamen uxores, qui in Mossambica habitant, pudenda obuelant propter Lusitanorum conuersationem, à quibus telam bombycinam in permutatione auri Etboris accipiunt. Integuntur autem à mammillis ad media usq; femora, idq; femina, at viri vix nuda pudēda breui panniculo abdunt. Alij in Mossambica sunt Mahumetani, alij Pythagorici, alij Christiani, reliqui ad usq; caput bonæ spei nullam omnino DE Inotitiam habent, viuunt brutorum more. qua dere vide plura cap. 4 Et 41.

JCB

IV.

DE Caffrorum militia, deque fortitudinis præstitæ insigniis & remuneratione.

Radietī Caffres atq; Æthiopes inuicem variis bellis occupantur. viuunt enim moribus diuersissimis, & quisque vicus seu familia peculiarem habet Regulum. Victores victis, casis, & captis pudenda excidunt, quæ exciccata Regi in reliquorum procerum præsentia offerunt hiscemoribus: pudenda in os assumunt singulatim, atque ad regis pedes ea deinde expuunt. Rex collecta, & sublata in regium munus Victori restituit: quæ Victor filo connexa pro monili sponsæ seu uxori suæ de collo suspendit. Sponsa hoc habitu incedens in tantum attollitur, ut se vel totius mundi reginam, aut aureo velle e insignem credat. Alij ex Caffris carnibus humanis vescuntur, alij qui Lusitanis familiariter vtuntur, bello captos pro mancipiis vendunt.

B

ABYS-

SPCB

V.

ABYSSINORVM deformatio. viuunt illi sub Prætonis Iani imperio:
Arabum item, qui in India remos impellunt,
vera effigies.

I Ales sane Arabes atq; Abyssini complures sunt in India, quorum alij ab alijs venundati, alij vltro se in seruitutem tradiderunt: agunt ij in India remos per negotiatorum naues à Goa in Chinam, Iaponiam, Bengalam, Malaccam, Armusium, & reliquas orientis oras maritimas cursum dirigentes. Arabes Alcoranum profitentur. Abyssini Thomista partim, partim & ipsi Mahumetani sunt ex consuetudine Æthiopum atque Arabum tales facti. Christiani pro baptisate nobis vsitato, quatuor iniustas cruces in facie habent. patientissimi sunt in omnibus & ad omnia obsequentissimi. In nauibus secum habent uxores & liberos. Femina induuntur caligis laxis more Arabum.

vide cap. 40.

RPJCB

VI.

QVOMODO incolæ Armusij noctu in lintribus dormiant. & de propinquis regum excacandis.

Armusium Insulae & metropolis eius insula nomen est. Rex in ea ubi primum inauguratus fuerit, propinquos suos omnes ex lege excacari facit, ne fratre quidem excepto: excacatos splendide deinde & laute per omne vitae tempus reliquum alit. Tantus feruor in ea regione Solis est, ut nec arbor frondescat, nec cespes germinet, unde terra sterilissima nihil prater scopulos & salis petras habet. Aedificia ex petris Salis constructa in summa contignatione plana & foramini uni aeri lucique haurienda peruia sunt; atque ut Solis aestum deuitent, mas cum femina noctu cõiuncti in excavata trabe aqua repleta indormiunt exertis capitib. Incolis huius Insulae familiaris est affectus hic, quo vermes illis in cruribus excrescere solet ad duorum triumve passuum longitudinẽ. de quib. lege c. 6.

APJCB

VII.

CONGREGATIO annua mercatorum negociantiumque, bis quotannis ab Alepo ad Armusium instructa acie per Arabiam profectioem instituentium.

ALEPVM Syriae metropolis est ad mare mediterraneum. ibi quotannis bis congregantur mercatores, in Aprili videlicet & Septembri, numero circiter quinquies vel sexies mille. Eos Capitaneus quidam cum octingentis Ianitiscaris ab Alepo ad Bassoram urbem usque saluo conductu deducit. Vbi Bassoram deueniunt, naues conscendunt, Armusium usque. Conueniunt statutis temporibus mercatores, curantes vt merces in promptu sint, quibus hinc inde negotiantur, adducunt Camelos, dromedarios, mulos, equos; bini in Camelo utrinque insident, nonnunquam merces ex utroque laterè impositas vehunt: procedunt tandem acie egregie ita instructa. Ianitichari utrinque Ordinem defendunt, praecedit Capitaneus comitatus quibusdam satellitibus sequuntur pone lixæ & calones, tum institores & promi.

DE BRACH.

NPJCB

VIII.

DE Brachmanis siue Sacerdotibus Indorum, item de mercatoribus eorundem.

Brachmani omnium nobilissimi & precipui sunt inter Indos ethnicos, Sacerdotes pleriq; omnes, pportione corporū & physionomia Europaeis simillimi, colore giluo, corpore nudi, nisi cum foras progressi togā simplicem bombycinam sibi circumdāt, capillos obuelātes panniculo ab altero humero ad alterius lateris lumbos triplicem chordam per pectus habent, haud absimili modo, quo signa militaria ferre moris est. Domi mulieres nuda omnino sunt, at foras progressae de super à capite telam laxam suspendunt, qua & corpus integat, & partim per humeros reiecta recurat: qui habitus est mulieribus Indis familiarissimus.

Similiter in hac figura ob oculos ponitur delineatio Benianum & Guffaratum ex Cambaia. negociantur ij pra aliis in gemmis & margaritis, ingeniosi & acuti, colore Brachmanis similes, paulo magis candicantes. pariter etiam cum Brachmanis toga alba amicti sunt, qua per latera in nodum colligitur succincta: quin calceos etiā ad pedum digitos sursum reflexos habent, nec quicquam in cibum assumunt quod animam in sanguine habuerit, eadem cum Brachmanis consuetudine.

Tertio loco in figura appictos uides Canaras & Decanyns mercaturam ut plurimū in Goa exercentes. Habitant terram Decan siue Ballagatte. Artifices praestantes sunt in auro & argento. Idem ipsis habitus est cum Brachmanis & Benianibus, nisi quod calceis antiquitatem referentibus induantur. Barbas etiam secus quam Brachmani promissas, quantum fert natura, alunt. Cibos quoscung, familiares in esu habēt, praeter carnes suillas, bouinas, & vaccinas, quod ea animalia pro sacrosanctis habeant.

PJCB

IX.

DE funere in demortui cremandique Brachmani honorem instituto: in quo simul eorum vxores viuæ in rogam ardentem insiliunt.

MOs est Brachmanis, ut aliquo ex ipsis demortuo, propinqui foueam parent, in quam ligna Sandali, herbas odoratas, cibaria, orizam, siliginem atque oleum inflammando rogo infundant, quibus incensis cadauer superimponunt. mox procedit vidua, comitata instrumentis musicis, quam cognatae alacres exhortantur, ut virum fideliter insequatur, quo in altero mundo cum ipso inter mille gaudia exultet. ipsa vero animo paratissimo, latibunda vestes & clenodia deposita inter proximas distribuit, mox ridens rogam insilit viua cum mariti cadauere concremanda.

vid. cap. 36.

RPJC

Lndi ethnici qui terram Ballagate habitant, tum reliqui Indi, idolum colunt, quod Pagodes vocant. illi cultū diuinū deferunt, & tanta cum veneratione colūt, ut in honorem sponsi alicuius filias desponsatas ipsi adducant deflorandas. Conueniunt enim sponsa propinqui, eamque cum musicis instrumentis ad templum deducunt, in quo Pagodes cum priapo eburneo praelongo erectus stat: illi sponsam imponunt tam arcte, ut Pagodes rupto hymene, sanguine circumquaq; conspergatur, in probam videlicet & signum virginitatis. Peractis hisce ceremoniis sponsam domum reducunt, pari cum pompa, qua prius adducebatur. Sponsus recepta sponsa, quam in eius honorem Pagodes praelibarat, in tantum gloriatur, ut se cæteris longe digniorem præstantioremque credat.

RPJCB

FORMA præstandi iuramenti in Ballagate.

Sponsa ceremoniis celebratis domum reducitur, ubi ro-
gus incenditur, ad quem ordine in gyrum consistunt. ro-
gum deinde septies (adhibitis adiurationibus peculiari-
bus) inuertunt, quo factò matrimonium consummatum
est, & qui aderant illi solennitati quisq; domum suam re-
uertitur. ante nuptiarum celebrationem, & item iisdē finitis conueniunt
ad ades sponsi nuptiales, personantes per dies aliquot noctesq; tubas atque
tympana, unde totus vicus per strepit.

Si contingat ut iusiurandum præstandū sit, adducuntur in circulum
ex cinere factum, tum imposito in caput pugillo cineris furnarij, imposita
item altera manu in caput, & altera in pectus iurant in nomine Pagode,
sic iurati fidem nusquam fallunt sanctissime.

LEGATIO

RPJCB

XII.

LEGATIO Regis Hildalcam in Goa.

R Ex in Ballagate, cuius modo facta est mentio, Legatum suum perpetuo in Goa habet. provincia enim illius proxime ad Goam Insulam attingit contermina: unde in finibus inter se usque dissident. Legatus is per publicum deportandus lectica fertur, stipatus ministris circumquaque & satellitibus, quos Lascarines vocant. attollitur illi supra caput contra caeli iniuriam pileus more gentis.

D

EFFIGIA-

RPJCB

XIII.

EFFIGIATIO circumforanei siue ludionis Indi: item Soldati ex Ballagate, & Rustici Indi cum vxore & liberis.

In hac icone primum proponitur Inda Balliadera, id est, saltatrix, qua in publicis ludis aliisque solennitatibus saltando spectaculum exhibet; quin si quis ea potiri velit, is precio vilissimo voti copos erit. Astat & Soldatus ex Ballagate, quem illi Lascaryn vocitarunt, nudus toto corpore, altera manu gladium nudum habens. Tandem astat & rusticus Canaryns, cum vxore & liberis nudus & ipse prater pudenda modice intecta, cetera Decaninis & Canarynis simillimus, quantum videlicet corporis habitum & religionem attinet: colore paulo magis fusco, in medio vertice capillos alit innodatos, cetera rarus. Vitam ex agricultura & plantatione palmarum sustentat. Qui ex illis maritima loca habitant, propter Christianorum conuersationem & ipsi Christiani facti sunt: Femina corpus obuelant panno, qualem figura refert.

XIV.

TRIA Navigiorum genera piscatoribus in Goa & Cochino vsitata.

Anarini, quorum proxime facta est mentio, piscaturam dexterrime exercēt, habent scaphas multa compage & vimine consutas, illis Almadias dictas. Habēt & aliud navigij genus ex solido ligno excavato, cuius vsus est, si quando animi gratia alveum traiciunt, & si aquam fontanam ad naues onerarias aduehunt venalem: quæ ex illis maiora sunt, dicuntur Tomes, minora Palegua.

D 5

DELINEA-

WJCB

XV.

DELINEATIO Æthiopum mahumetanorum, & Malabarorum
laycorum siue Polyas.

HÆc vera est efformatio Malabarorum inter Goam & Cochinum ad mare habitatum, Lusitanis insensissimorum infestissimorumque. Colore sunt nigerrimi, adeo ut nitescant, cetera Europæis simillimi. Viri pudenda modice integunt, femina corpus medium obvelant succinctorio simplice, comam alunt viri pariter & femina, quam in summo vertice innodant. Habent aures tam patulas & laxas, ut super humeros innatent. Pythagorici sunt, ut & ceteri Indi, nisi quod pauci Megmedis traditiones sequantur, qui videlicet Canonor habitant, qui & ipsi magis vestiti, minusque auriti sunt, quales figura exhibet.

FORMA

JCB

XVI.

FORMA Vicorum, Ædificiorum Tuguriorumque in India.

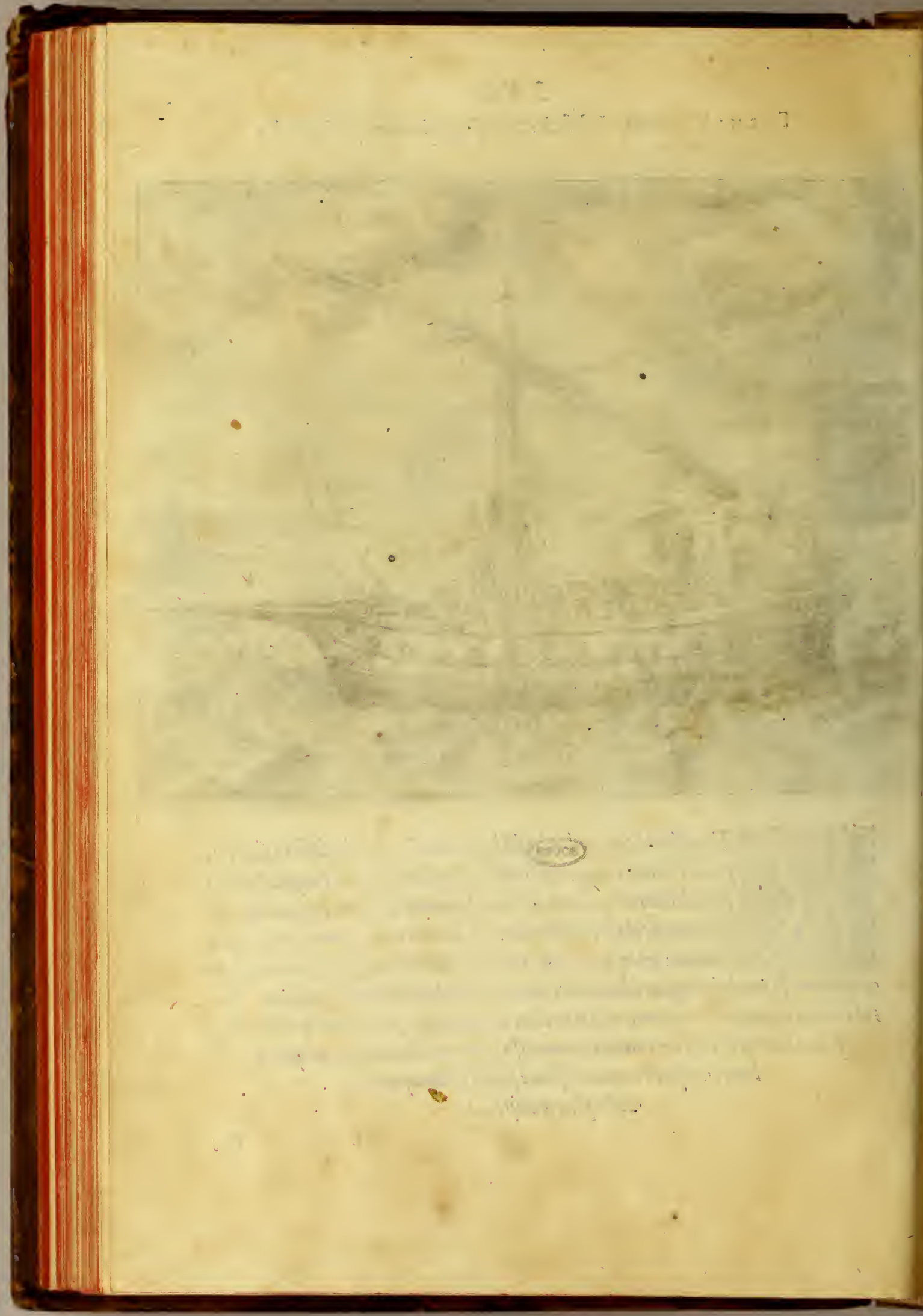

Representatur in hac adūbratione Vici & ædificia sive tu-
guria Indorum. prope vicos singulos lacus est aqua fetida
squalidaque plenus, à Brachmanis certis ceremoniis &
solennitatibus consecratus. Lauant in eo tam viri, quam
feminae: quin Rex ipse ab ima planta ad summum vsque
verticem se proluens quotidie, nullo omnino prateruentium pudore. Fœ-
tet istam grauiter, vt nemo nisi naribus obturatis, praterire queat. atq;
hac ablutio creditur omnia commissa peccata ita delere atque e-
lure, vt porro mundissimi sanctissimi que sint.
vide plura cap. 42.

E

D R

XVII.

DE nauigijs Lusitanorum & Malabarorum, quorum in expeditionibus vsus est, quibusque mercatores vtuntur.

Et illis nauigij genus, tam Lusitanis quam Malabaris in vsu, quādo vel expeditione suscepta infesto Marte in bellum se parant, vel si mercatores iis in negociando hinc inde uti volunt per a statem. nec. n. nisi armata classe per a quor currunt, ut Malabarorum impetum rectius sustinere, mercesque vectas tutius deportare possint, siquidem agilitate atque velocitate, ut quae & velis & remis impellantur, alia longe anteeant.

RPJCB

XVIII.

REX COCHINUS IN ELEPHANTE OBEQUITAT.

REX COCHINUS non nisi Elephantem domitans inuehitur. si quando locum mutare cogitat, stipant eum circumquaque Nayros partim hastati, partim sclopetarij. sclopeti enim seu bombardas expeditissime tractant. aliqui scuta gerunt, tanta amplitudinis, ut post ea latere toto corpore tuto queant. Rex Cochinus una cum Nobilibus Polyas dictis prorsus nudi incedunt. Ut tamen aliquo indicio à reliquis Rex discernatur, brachialia seu armillas, gemmasque preciosas & arma peculiaria habet, qualia Polyas nemo ferre potest licite.

XIX.

Penekays tumente altero crure nati, natio oriunda ex prouincia S. Thomæ. Molucani item & Peguani hic repræsentantur.

Et inter Malabaros peculiaris natio, quæ à loco S. Thomæ nomen habet, dicta Penekays. illis proprium est tam viris quam feminis altero crure adeo tumefcente nasci, ut eo nomine à reliquis Indis pro maledictis habeantur. Concolores sunt Malabaris, & in cæteris per omnia iisdem similes, præterquam, quod viri paulo amplius integantur. eorum effigies in hac figura exprimitur.

Exprimitur & incola Indus ex Molucis Insulis, unde Caryophylla & Solis aues ad nos aduehuntur. quorum vestitus est ex contexto stramine, cibus vero è ligno & vadibus tritis. Exprimitur & incola Peguana prouincia, unde gēma preciosissima petuntur. Respondet autem ea natio ferme in omnibus Chinarum moribus atque naturæ, nisi quod paulo magis nigricent, & Sodomia deditissimi sint, unde singuli singula vel bina interdum tintinnabula per penem appesa habent magnitudine nucis iuglandis, quo videlicet à tam fœdali libidine arceantur. Femina Peguana aliter non vestiuntur, quam ut ad pudenda breue ventilans velum ab vna parte scissum habeant, ita ut incedendo sæpe denudentur totæ: quo videlicet viros appetentiores sui, & minus Sodomia obnoxios habeant.

JCB

EFFIGIES eorum, qui Malacam quique Iauas Insulas habitant.

Malaca regnum omnium cultissimum & nobilissimum est per totam Indiam. nec alia praestantior Lingua, siue idioma politius in tota occidentali India auditur. Incola sic satis vestiti sunt, maxime mulieres: quarum forma hic apposita est.

Qui Iauan Insulam tenent, animis infesti & valde contumaces sunt, corpulenti, musculosi, facies planas, genas tumentes, supercilia crassa, oculos paruos, barbas rarissimas habentes. Colore similes sunt Malacensibus, aut Brasiliensibus. vide cap. 20.

F

IDOLVM

(111)

Exhibetur hoc schemate miseria, cui miseri illi homines immer-
 si, veri cultus diuini plane expertes sunt, colentes
 idola diabolica, passim per Indiam in rupibus incisa, ea
 adorant, illis offerunt hostias omni cum deuotione, mox
 à Sacerdotibus Brachmanis abripiendas, sub prætectu,
 ac si à Pagode idolo absumpta forent. Porro exhibetur hic templum
 Mahumetanum, mesquita illis dictum, qualia complura in India vi-
 demus. adest ad templum lacus seu puteus, in quem gradibus aliquot de-
 scensus est, & in quo abluuntur quoties ad preces fundendas ad
 Pagoden accedunt. cetera lege in contextu

cap. 43. & 44.

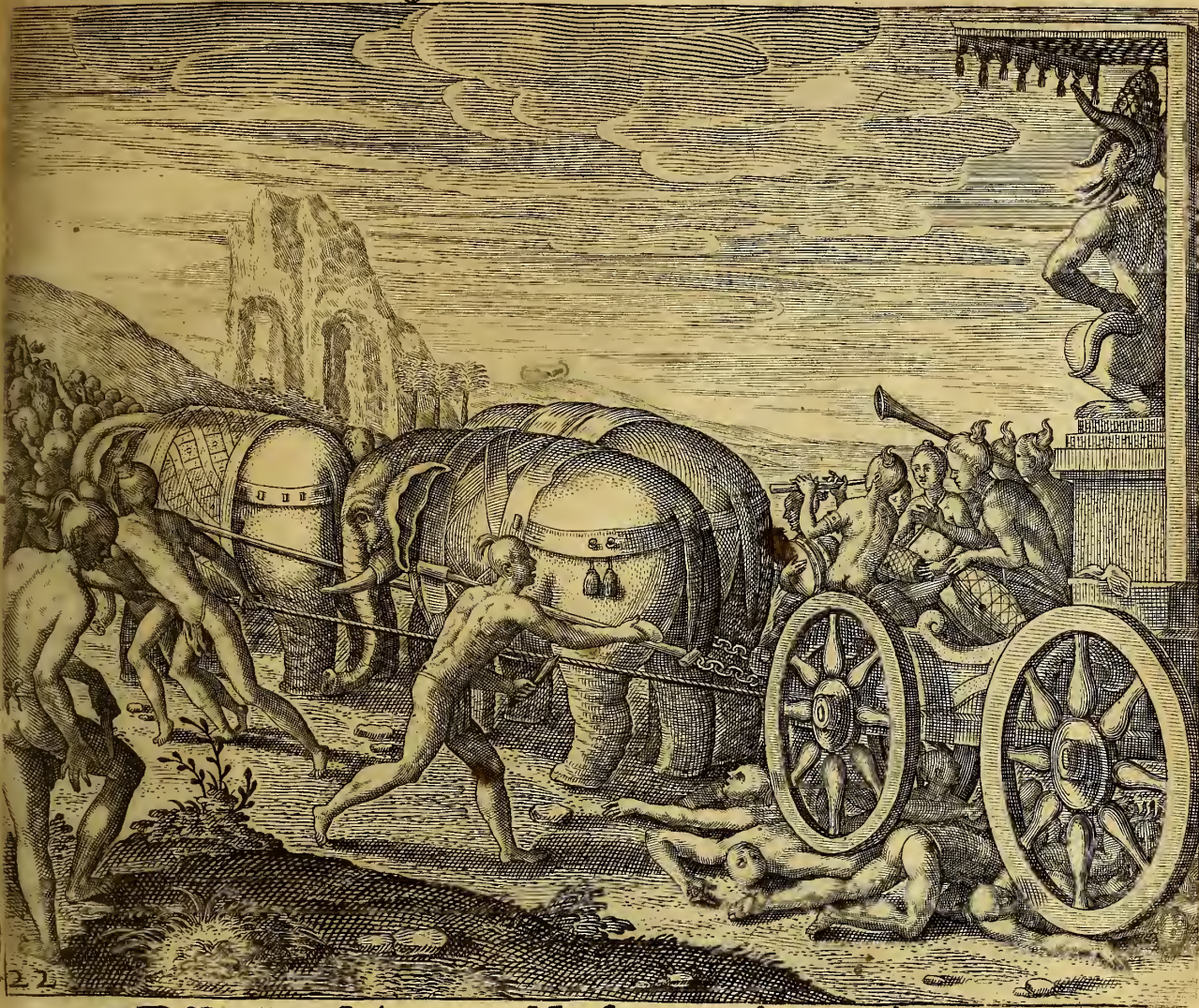

RPJCB

XXII.

PROCESSVS institutus, quando Pagodes idolum per Narsingæ re-
gnum solenniter circumuehitur.

St in regno Narsingæ Pagodes præ aliis excellens, & venerabilis. is in summis festiuitatibus in curru cum quatuor elephantibus splendide circumducitur pendent ad currum funes circumquaque, quos circumfusi apprehendentes pro deuotione currum ducunt. Sedent super curru uxores regie: varia instrumenta musica personantes comitantur currum, qui ex propriis visceribus carnes discerpentes Pagodi illas obiciunt. Sunt qui se rotis currus substernant viuos comminuendos, quos deinde pro sanctis martyribus, & quorum ossa pro reliquiis venerantur.

vide cap. 44.

RPJCB

Alit Chinarum regnum homines forma præſtantes, ſic ſatis proceros, facies planas habentes, oculos paruos, naſos depreſſos, barbas rariſſimas. Cantonenſes AEthiopicis colore ſimiles ſunt, atque qui in mediuſtulo degunt Europæis. Nobiles ſerico induuntur variis coloribus tincto: qui medijs ſtatus ſunt, utuntur & ipſi ſerico, ſed viliori precio, vulgus bombycinis telis incedit amictum. Habent togas ea forma, qua maiores noſtri utebantur, plicis amplis, manicis laxis, & ſciſſuris aureis nodulis connexos. Qui ex regio ſanguine nati, quique in aliquem gradum promoti ſunt, palliis utuntur auro argentoque intertextis, ad lumbos complicatis ſuccinctiſque, item calceis atque ocreis ſericis, quo habitu a reliquis nobilibus differunt. Iuvenes & adoleſcentes nutriunt capillos more puellarum noſtrarum comptos. Hyemali tempore pelliceis teguntur. Mulieres bene veſitæ ſunt more Hiſpanarum, laxis manicis veſtibus ſciſſis, quin tela aurea, argenteaque ſubductis. Norunt capillos magna cum dexteritate innectere, atque gemmis vnionibusque exornare, vnde longe ſiunt ſpectatiſſimi. Soleis utuntur vel ligneis vel coriaceis pro cuiuſque conditione.

QVOMO.

WPJCB

XXIV.

QVOMODO primores in China super sellis circumferantur, & de nauibus genialibus.

Vnt varij dignitatum gradus in China, quorum Mandorini sunt precipui, qui in sellis serico auroque obuelatis magnifice circumferuntur. Hi sunt qui regnum administrant, quorum opera si quis uti velit, atque eo nomine eos compellare, necesse est, ut procumbens in genua coram illis compareat. Sūt proximi à rege, nec præter eos alij per regnū principes habentur, nec ad ea fastigia præter doctos & literatos, ulli euehuntur, inter quos quisque eminentior est, prout eruditione fuerit præstantior. Ceteroquin illi ipsi sunt æque gula dediti atque vulgus Chinesium, deliciantur, genioque indulgent terra marique, in quem usum naues splendide apparatus habent, serico auroque intectas, apposita in medio mensa opipare instructa.

G

MODVS

RPJCB

XXV.

MODVS mulieres per publicum in lecticis deportandi: item currus qui vento acti per ficcum feruntur.

Mulieres in China status medijs feruntur per publicum sedentes in sellis splendide obvelatis, ipsae praetereuntes recte contueri, à praetereuntibus vero nusquam conspici possunt. Sunt praeterea in China currus rotis & velis apti tanto cum artificio, ut per planitiem campi nullo impellente agantur ventis mediocriter spirantibus. quod sane spectaculum & amoenissimum & commodissimum est.

1877

Received of the Treasurer of the
Board of Education

the sum of \$100.00
for the purchase of
books for the
School of
the District of
Columbia

1877

Witness my hand and seal
this 1st day of
January 1877

1877

1877

Chinesibus varia nauigiorum genera in usu sunt, praecipue vero maiores naues
 habent in prora & puppi turritas. harum tantus est illic numerus ut maris praefectus
 vno die sexcentas cogere possit, estque earum usus tempore belli. Flumina
 passim nauigijs adeo instrata sunt, ut cum populosis ciuitatibus potius,
 quam cum fluentis conferenda sint. Nauta enim in iis totas familias habent,
 quin & mercaturas & negotiationes publicasque tabernas & officinas per
 ea exercent haud secus ac in rebus publicis bene constitutis. Complures videas,
 qui nunquam in terram firmam egressi perpetuo in nauibus vitam transegerunt. Tametsi vero &
 alia nauigiorum forma propemodum infinita in China visuntur: nos tamen hoc genus praecipue ap-
 pinximus, quod nec vela lintea, sed ex arundine contexta, nec anchoras ferreas sed
 ligneas in stella formam effectas praese fert: quorum usus est
 in negociando, praecipuus.

WJCB

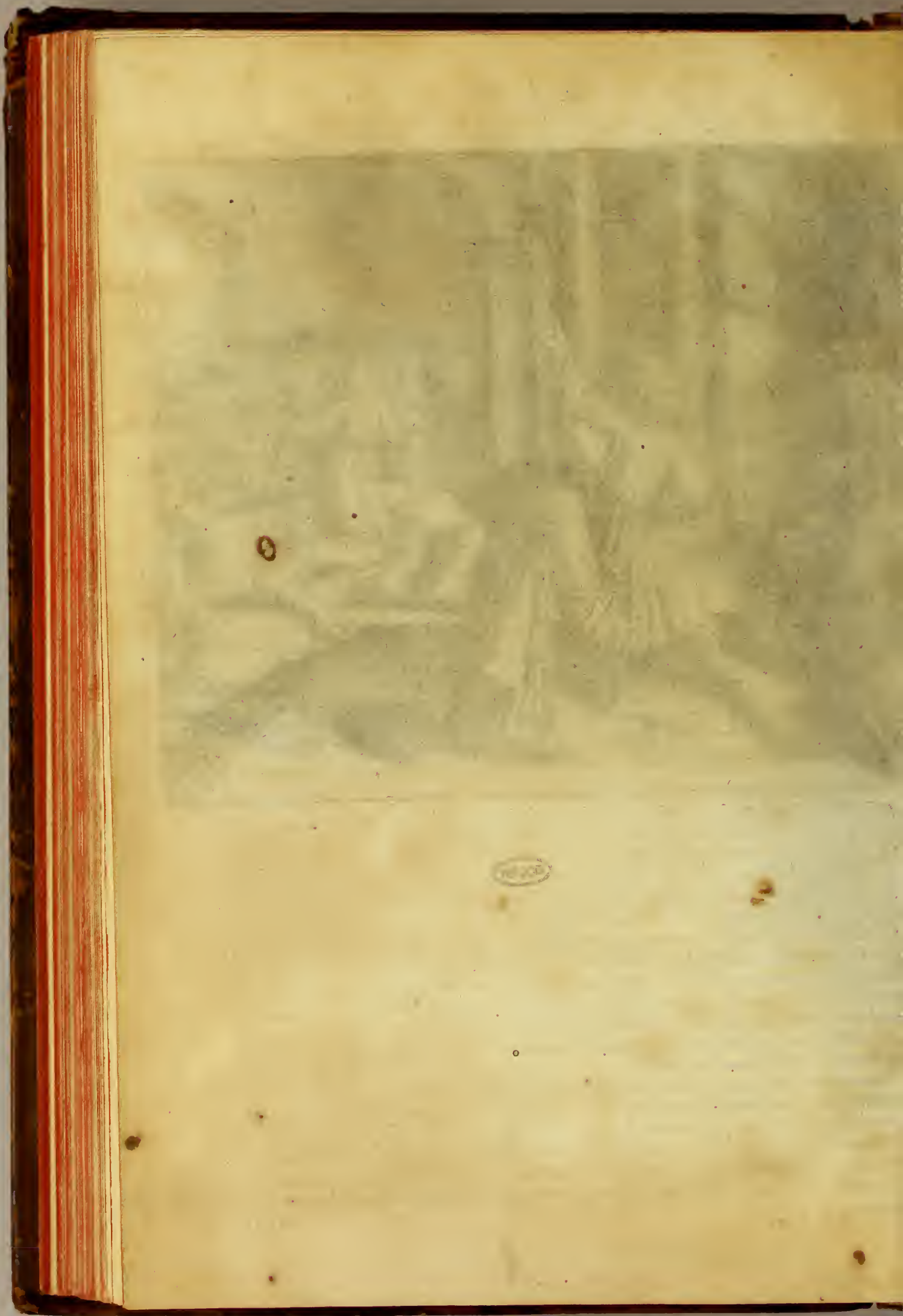
De resignatione Loitiorum siue Nobilium in China.

Onfertur Nobilitas in China quibusdam personis, quos Loitios vocant. Modus autē nobilitandi hic est. Traduntur in publicis Chinesium scholis omnes pariter facultates. ibidem instituitur examen à Visitatore regio in palatio quodā splendidissimo publicum, in quo examine si qui præ aliis doctrina, maxime in Iure ipsis visitato præferunt, iis nomine regis conferuntur insignia Loitiorum, ad est, nobilitatis. Sunt autē ea Zona bractea aurea, & pileus alatus, quibus à vulgo discernantur. finito examine promotionis dies indicitur. die constituto conveniunt Loitij in vestibus

splendidissimis. adveniunt & Loitij candidati habitu simplici, quorum singuli suos susceptores prævios habent, gestantes ornatu in novas dignitates assumendum. Vbi candidatus ad promotorem accesserit, supplex in genua procūbit, rogans sibi ornatum Loitiorum cōferri, præstat deinde coram visitatore iuramentum, quod & regnum regiamq; dignitatem omni fide tueri velit, præstito iuramento aliisq; quibusdam ceremoniis exactis Visitator, nomine Regis Loitio inaugurato ornatu & insignia confert, una cum nomine & titulo, amplexādo simul eundem, quem sequuntur reliqui Loitij amplexātes eum similiter. Peractis hisce ceremoniis, cum multa solennitate & instituta processione per publicum deducuntur: præcedunt tubicines, & Musici cū soldatis satellitibusq; sequuntur aliquot, qui sceptrā gerunt, & post hos reliqui Loitij in sellis gestati, mox susceptores Loitiorū. Insequuntur deinde qui sex sericos pannos gestent, ita ut singuli à quaternis ferantur, in quibus consignatū est examen p novitio Loitio institutum. Tandem invehuntur promoti recens Loitij in equis albis taperibus preciosis pictis instratis, quorum singuli ex humeris sericas appēdices & pileos redimiculis ad pedes demissis habēt. qua pompa cum instituitur festum per totam urbem solenniter celebratur.

XXVIII.

MIRÆ Chinesium ceremoniæ, quibus in sacris & diuino
cultu vtiuntur.

28

Chinenses in sacris vtuntur variis ceremoniis. idolum triceps passim in templis habent. quod si rem alicuius momenti instituunt, siue negocium terra marie exequendum aggrediuntur, idolum adeunt, colligantque duo ligna, quorum vtrumque ex vna parte planum, ex altera rotundum sit: ea sortes exploraturi in altum proiciunt. quod si ambo in planum latus decident, omen faustum erit, si vero alterum in planum, alterum in conuexum decadat, malum erit. vnde idolo multis votis supplicat, vt id fausto nutu secundet. at si vterius ligna in equali positu procident, indignantur idolo, supplicat tamen rursum, lignaque tertia vice experiuntur, quæ si tertia vice infau- sto positu proiecta sint, idolum pedibus proterunt abiectumque in mare, aut in ignem datum comburunt ex parte, siue etiam tandiu verberibus mulctant, donec ligna optato iactu in planum cadant, quo facto in locum suum idolum reponunt excusantes se & hostias opimas illi offerentes.

Adorant iidem populi malos genios sequenti modo. procumbit ex iis quidam pronus in terram, astat alius qui in libro legat, legenti respondent ceteri cantu & nolarum pulsibus, statim demoniacus spiritus inuadit super terra procumbentem. is tortus facie horrendum, quesitus querentibus dat responsa pro oraculo. Sin hoc modo responsum nullum impetrare possunt, insternunt pauimentum rubro stragulo, super quod orizam dispergunt, porrigunt deinde alicui ex circumstantibus qui nec legere nec scribere sciat, lignum in manus, cantantes nolasque pulsantes. mox qui lignum accepit, incipit characteres in orizam pingere, quos vnus ex circumstantibus depictos colligit, atque inde responsum elicit.

H

DE

RFJCE

DE Summorum iudicum gestatione per publicum, & de tortura cui
adhibentur malefici.

R

Egius praefectus per publicum delatus duos praeeuntes habet, qui columnas duas in sublimi praeferant in signum praefecturae, sequuntur columnas arundines duae erectae, mox aliae arundines duae, rubris filamentis & loris appensis, quibus malefici flagellantur. Sequuntur deinde duo, qui tabulas binas albas habent, quibus inscripta sunt, iudicis nomen, officiumque. post hos summus iudex in sella portatur, aut in equo insigni inuehitur, stipatus quampluribus.

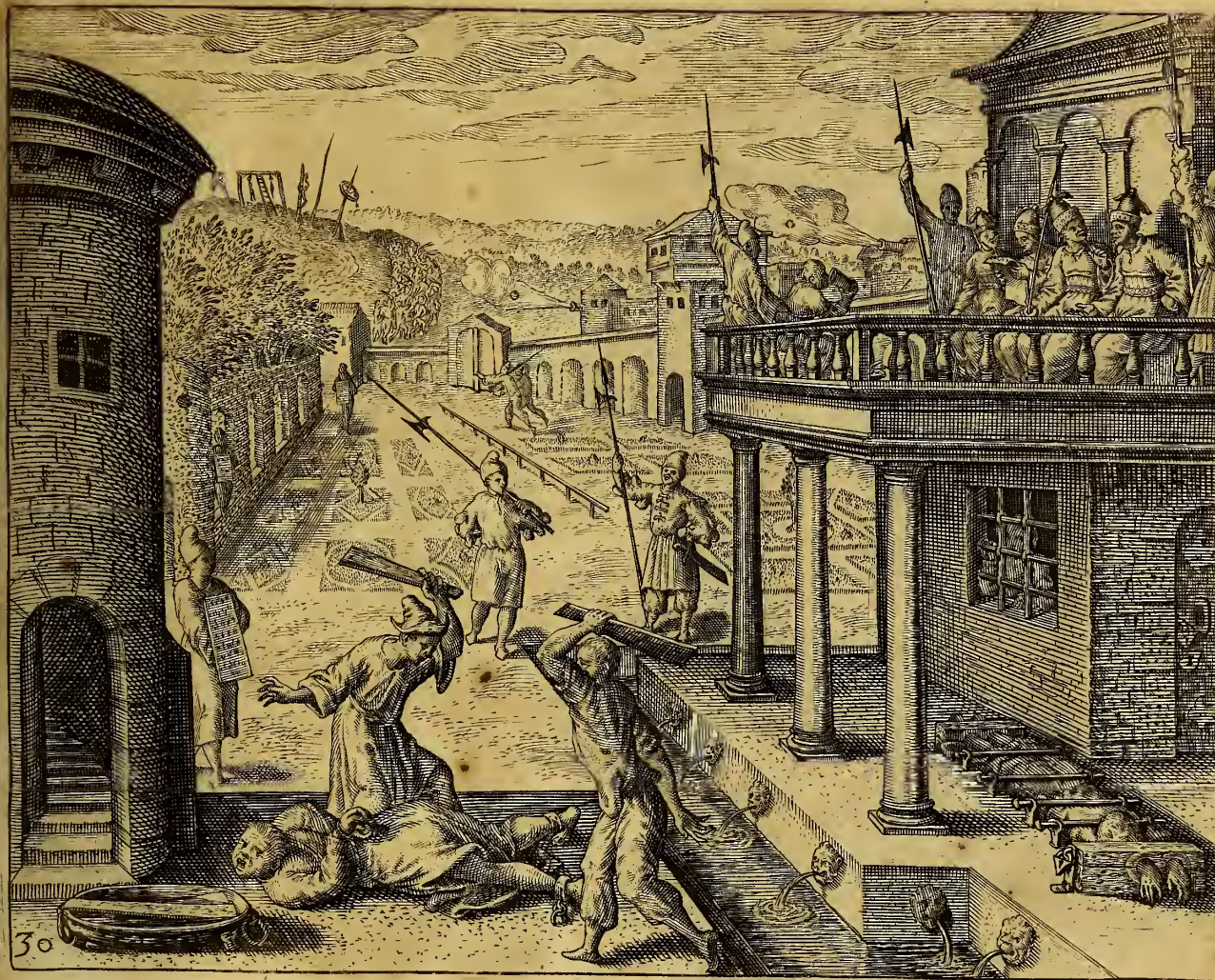
Duo sunt modi examinandi maleficos. Habent primum ligna duo longitudine spithamae, crassitudine duorum digitorum, in extremitatibus perforata transmissa fune. si quem maleficorum torquere volunt, insertos illius digitos hoc instrumento elidunt, donec articuli fatiscant; quod si nec hoc modo confessio sequatur, iudex tamen ex testibus instruatur, proceditur ad alterum tormenti genus. Sunt autem duo ligna plana longitudine quatuor spithamarum, ab utroque latere perforata traiectis funibus. contorquent dicta ligna ferro insertis reorum pedibus, malleo ferreo praegrandi tandiu impacto, donec delictum eloquantur.

(WJCB)

Chinenses in ciuitatibus suis habent carceres amplissimos, iuxta quos viridaria amenissima & piscinas habent in recreationem captiuorum, quorum reatus non capitales fuerint, interim muris & custodibus diligenter asseruati. Si qui capitis damnati non statim ad executionem ob negotiorum intercidentium molem abripiuntur, ij interdum incedunt in carceribus tabulam albam in manibus gestantes, cui iudicium latum est ascriptum. Noctu inclusi & proni super terram expansi pedibus in compedes aut torcularia dantur, tum ferreae duae perticae illis super corpus intenduntur, unde omnis motus expertes per noctem sic durare coguntur.

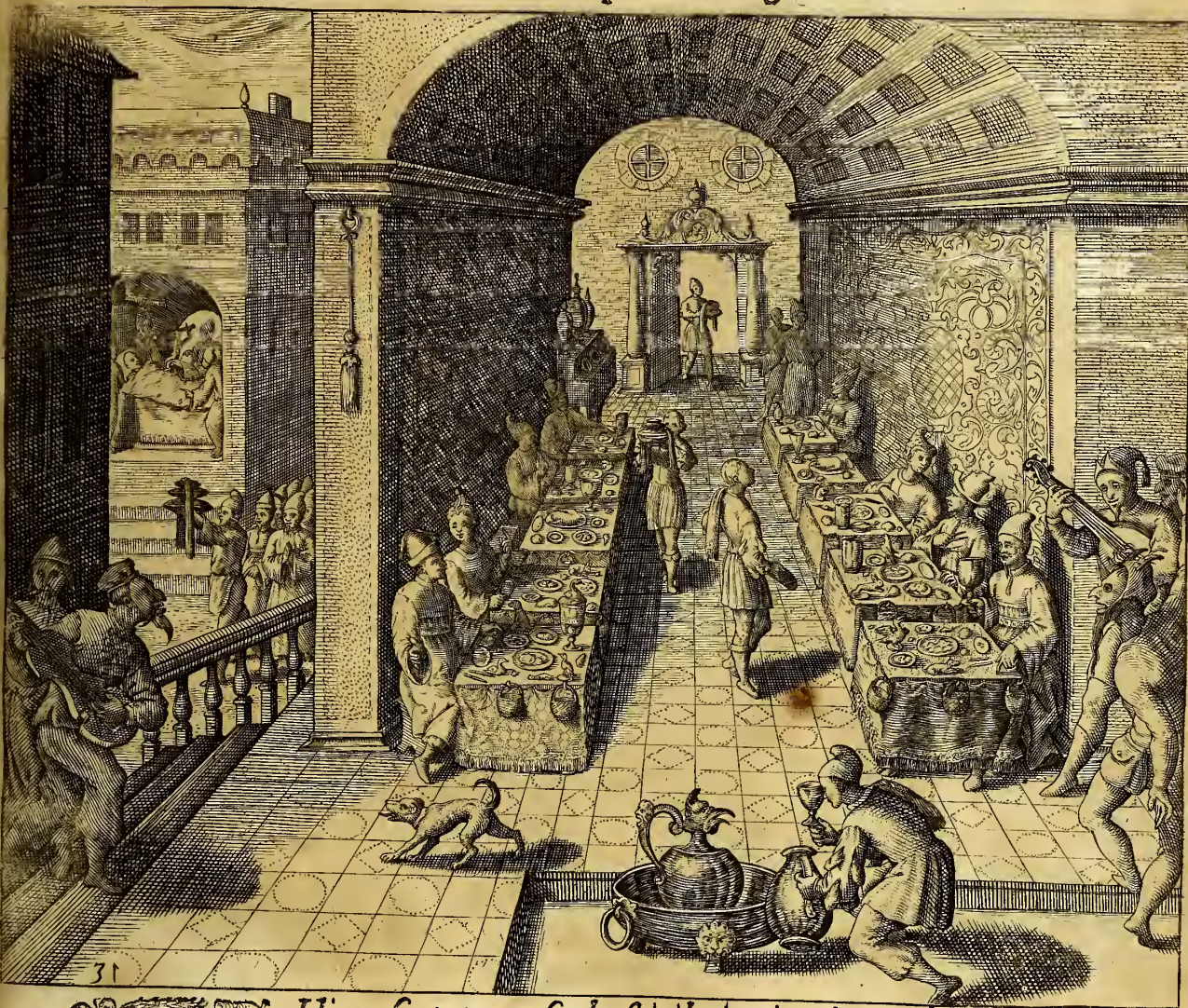
Antequam iudex sententiam latam exequatur, tertia vice ea deliberatur: quod dum fit, reus super cinere furnario sedens, edit comeditque largiter apposita. Vbi mortis causa sufficiens deprehenditur, pulsantur campana, disploduntur tormenta, reusque ad locum supplicij deducitur. Fures ut plurimum ducenti simul virgis caesi penas luunt. Capiuntur quidam in priuatis adibus hoc modo: Reus primum prosternitur in faciem, mox manus illi post tergum religantur, hinc torcularibus ita affligitur pulsaturque per carnificem, ut si sextam plagam accipiat, porro in cruribus se sustentare nequeat: si vero quinquagesimam, certa mors ipsi imminet.

MPJCE

DE Chinesium conuiujs, & quomodo ægrotos consolentur.

Chineses tot mensas hospitib. inuitatis maximo cum apparatu in sternunt, quot eorum vocati comparent. apponunt cōfectiones ex saccharo animalium formas varias referentes, & edulia admodū opipara, adhibent instrumenta musica, ludos scenicos & eiusmodi. si quis ex inuitatis nō cōparuerit, illi nihilominus mensa pari cū apparatu sternitur, appositis cibis non coctis, quos deinde peracto cōuiuio ad ades illorum, qui à conuiuio absuerunt, cum pompa deferunt.

Si quis in hoc regno ægrotus decūbit aut in extremis agit, illi statim affertur formidabile mōstrum, sinistra Solē, dextra pugionem sustinens, minitansq; decumbenti. dum pratenditur idolum, admonetur decumbens, ut fixis oculis in id intueatur, quo in altero mundo illud propitium experiatur. Credunt enim & ipsi animæ immortalitatem.

RP:CB

DE Chinenſium ſepultura & precibus pro defunctis fundendis.

Uam primum agrotus animam expirauerit, abluitur à propinquis, & inuoluitur inuolucris beneolentibus, & ex aromatibus suffumigatis. hoc habitu in sellam reponitur cadauer, ad cuius pedes propinqui in genua deuoluuntur, & ualedicentes illi reponunt deinde cadauer in feretrum paratum ex ligno odorato, quod panno albo, in quo depicta est effigies defuncti insternitur. hac tumba per quindenam integram in publico exponitur. sunt interim varia pro defuncti anima ceremonie oblationesque. Tandem funus cum cantu & instrumentis musicis sepeliendum defertur, defoditurque, insigunt sepulchro pineam inciduam, donec exarescat. finitis hisce ceremoniis sacerdotes chartas, in quibus animalia atque mancipia picta sunt, flammis absumentes domum reuertuntur.

Mos orandi pro animabus defunctis fit hoc modo: Statuto quodam die mensis Augusti ingreditur monachus cum aliis duobus fratribus in aedes designatas. is circumstantes adhortatur, ut quatenus defunctum omni macula purum uelint & in angelum lucis transire, preces & oblationes debitas exoluat. mox altare apparant defuncti idolum super illud statuentes, thus adolentes, simulque quinque uel sex mensas depibus pro defunctis insternentes, tum cantibus per sonant, tintinnabulisque per strepunt. quae dum fiunt vulgus offert in altare chartas quasdam. tandem subdiaconus, qui missam pro defuncto celebrat, precatiunculam dicit, eam modulando, reliqui per choros responsant, & chartas quasdam pictas super altari incendunt. quibus peractis considunt bilares, genioque & gula indulgent libere: qui modus est purgandi animas uerissimus.

RPJCB

Nobiles & ditiores Lusitani in India equos alunt, in quibus per publicum obequitant, phaleris & tintinnabulis personantibus magnifice, inter ceteros satellites adest vnus, qui muscas ab equo abigat, & qui supra equitantis verticem pileum more gentis contra iniurias cali preferat.

...
 ...
 ...
 ...

RPJCB

...

34

 Vod si equitandi fastidium Lusitanos ceperit, habent
 mancipia complura, quibus per publicum in lecticis de-
 ferantur. Sunt autem Lectica leuissima, & multa ar-
 te confecta. perticae ad quas appendent, constant ex ge-
 nere quodam arundinis crassissima, sed ferendo oneri
 satis firmo: unde baiulantibus minus oneri futurae.

I 3

Qvo-

WVCB

QVOMODO Lusitanorum vxores & filiae deferantur per publicum.

Coniuges & filiae Lusitanorum eadem pompa, qua ipsi domini, in lecticis deportantur per publicum. Lecticas Palankyn vocant. Tametsi vero rarissimum sit in publico mulierem videre, si quando tamen deuotionis ergo ad templa deferantur, id dicto modo in lecticis obue-latis fit, ne videlicet à prateruentibus conspiciantur; uti videre est in schemate appposito. in lectas lecticas praefigura-uimus in sequenti schemate.

PERE-

RPJCB

XXXVI.

PEREGRINATIONES noctu deuotionis ergo à Lusitanis in
India susceptæ.

M

*Os est Lusitanis in India, ut noctu templa frequen-
tantes missam adeant. tum quidem tam viri quam
femina stipati mancipiis suis pedites incedunt, persua-
si hoc pedum officio se indulgentias largiter impetrare.
vide cap. 31.*

K DE

RFJCB

De foro Goæ frequentato, Leylon illis dicto, vbi variæ negociationes exercentur.

Era hæc est representatio fori Leylon dicti, quod in Metropoli totius Indiae Goa frequentatur; residet autem in vrbe Goa & vicerex & Archiepiscopus: & frequentissima est ibidem negociatio quotidiana, qualis in hoc schemate patet. quæ ut singula manifestius discernantur suis notis distinximus.

1. Sub hoc numero designantur Palankyn siue lectica, de quibus agitur in 35. Icone, in quibus deferuntur mulieres ita tecta, ut à prater-euntibus minime conspiciantur, ipsa vero, obuios quosque recte contueri possint.
  2. Mangones equos phaleratos in foro domitantes, appensis simul tintinnabulis, è quorum sonitu & equi amentur, & emptores alliciantur.
  3. Nutrices lactentes Lusitanorum infantes, siue Slauæ à Lusitanis imprægnatæ, quarum liberi editi manent in potestate dominorum.
  4. Operarij, circumferentes aquam fontanam in vrceis per urbem.
  5. Proclamatores mercium, qui & mancipia, & quascunque alias res venales habent.
- Atque hæc præcipue designanda fuerunt. cætera in Historia luculenter patent.

18108

Quo habitu vulgus Lusitanorum in India per publicum incedat.

*T*andem effigiamus & reliquos eo habitu, quo ad publica sacra accedunt, comitati & ipsi suis mancipiis pileos obtendentes more gentis. Si qui mancipia non habent propria, quales Soldati sunt, vilissima mercede ea conducere possunt.

Quæ sane sufficiant pro explicatione Iconum, quæ & Historia lucem & lectori delectationem afferre queant.

F I N I S.

RPJCB

J
De Bny
SV
pt. 1
1598
Lat
corp. 2

